

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

CONTENTS.

	PAGES
Oral Answers to Questions. ...	920-968
Calling attention to a matter of urgent public importance :	
re: Allegations against Divisional Engineer, Highways, Krishna ...	968-973
Papers laid on the Table :	
Amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961 ...	973
Amendment to Rule 14 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957 ...	974
Annual Financial Statement (Budget) for the year, 1963-64 :	
Voting of Demands for Grants :	
Demand No. XI—Administration of Justice—Rs. 1,17,87,600/- ...	} 974-1023
Demand No. XII—Jails—Rs. 58,75,000/-	

(P. T. O.)

	Pages
Demand No. XXIII—Co-operation— Rs. 1,76,02,000/- (Not concluded).	... 1023-1042
Point of Information :	
re: Gulhati Commission Report	... 1043-1045
Annual Financial Statement (Budget) for the year, 1963-64 :	
Voting of Demands for Grants	
Demand No. XXIII—Co-operation— Rs. 1,76, 02,000/- (Not concluded).	... 1045-1055
Appendix	... 1056-1090

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

*Thirty-eighth day of the Second Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly.*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Saturday, the 23rd March, 1963.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

COLLECTION OF RENT PRIOR TO THE INTRODUCTION OF
RENT REDUCTION ACT.

1503—

*1638 (1973) Q.—*Sri K. Sanyasi Appala Naidu (Chipurupally)* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) what is the rate of rent collected prior to the introduction of Rent Reduction Act in Andhra area per acre per fasli in different tarams ;

(b) what is the rate of rent now being collected for the lands mentioned above; and

(c) what is the difference of percentage between 1947 and 1962 ?

The Minister for Revenue (Sri N. Ramachandra Reddy)—There are as many as about 8,000 villages wherein notifications have been issued from time to time, since 1947, under the Rent Reduction Act, 1947. Prior to the

abolition of estates, there was neither survey nor settlement in these areas and in most of the cases there have been no well defined rates of rent. As the purpose of the Rent Reduction Act was only to bring down the rents payable by ryots in estates approximately to the level of the assessments levied on similar lands in ryotwari areas in the neighbourhood, each rate of rent in a village was reduced pro-rata, with the result that even after rent reduction, there will be innumerable rates of rent varying from S. No. to S. No. and village to village. Government consider that the time and labour required for collecting and furnishing such vast data is not commensurate with the results expected by it.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : చానిని సర్వే చేయించటానికి ఎక్కువ శ్రమ అయి నప్పటికీ, కొన్ని గ్రామాలలో అయినా ఆ డిఫరెన్సెస్ ఎక్కువ లేకుండా ఉండేదానికి ఉన్న నార్మల్ ప్లాప్ తోనైనా ఎందుకు ప్రయత్నం చేయకూడదు ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ డిఫరెన్సెస్ లేకుండా ఉండేటట్లు చూస్తున్నాము. ప్రక్కన రై కావరీ పరియ్యాన్ లో ఉన్న రేట్స్ యే ఇక్కడ కూడ ఏర్పాటుచేయటానికి ప్రయత్నం జరుగుతున్నది.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య : గ్లెరింగ్ గా, ఒక సర్వే చెంబరు భూమికి, ఆ ప్రక్కన ఉండే భూమికి ఉన్న రేట్స్ లో చాలా తేడా ఉంటున్నది. అక్కడ సిమిల్ గా ఉండేదానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయకూడదు ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : సాయల్ లో ఏదన్నా డిఫరెన్స్ ఉంటే ఉండ వచ్చును. అవి ప్రక్క ప్రక్కన ఉన్న భూములయినప్పటికీ, చానినిబట్టికూడ కొంత భేదం ఉంటే ఉండవచ్చును.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న (ఉరవకొండ) : సాయల్ ఒకేరకంగా ఉంటుంది; అంతా ఒకేరకంగా ఉంటుంది. ఒక పొలంలో రు. 0-8-0 ఉంటే ప్రక్క పొలంలో రు. 2-0-0 ఉంటుంది. అటువంటివి పరిశీలించటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ విధంగా గ్లెరింగ్ గా ఉంటే తప్పకుండా పరిశీలన జరుగుతుంది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (పత్తెనపల్లి) : ఇప్పుడు సర్వే వీధి అరగటం లేదు. అక్కడ ధర ఎక్కి నిర్ణయిస్తున్నారంటే—ఆ ఊళ్ళో చుట్టుప్రక్కల వీధి తే మేట్టిమమ్మ రేటు ఉంటుందో ఆ రేటు ఫిక్స్ చేస్తున్నారు. ఆ పద్ధతి మార్చిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ విధంగా గ్లెరింగ్ గా ఉంటే, తప్పకుండా అలా చించవచ్చును.

శ్రీ కె. మారారెడ్డి (రాజంపేట) : సర్వే జరిగిన తర్వాత ఎకరానికి 2 రూ. ఉన్న రేటు - అంతకుపూర్వం అక్కడ ఎకరానికి 10 రూ. చొప్పున రైతులనుండి వసూలు చేశారు. కాబట్టి అక్కడి రైతులకు ఏదన్నా కాంపెన్ సేషన్ ఇచ్చే ఏర్పాటు ప్రభుత్వం చేస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ విధంగా స్పెసిఫిక్ టేసెస్ ఏవైనా ఉంటే— అంత తేడా ఉంటే, తప్పకుండా సరిదిద్దడమవుతుంది.

TOGURUPETA PROJECT IN RAJAMPETA TALUK

1504—

* 1759 (2654) Q.—*Sri K. Mura Reddy* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) is there any proposal with the Government to issue temporary pattas for banjar lands to the poor, for such lands as may be affected, when Togurupeta Project in Rajampet taluk Cuddapah district is constructed; and

(b) the number of villages to be affected by the construction of the Project ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) According to G. O. Ms. No. 1835 Rev. dated 24-11-1962, assignment of land has been banned in view of its reservation to demobilised soldiers. There is however a provision that the Sivoijama cultivators in unobjectionable cases will be allowed to continue in occupation without any commitment that the land will be assigned to them. There is therefore no proposal with the Government to issue temporary pattas for banjar lands under Togurupeta Project.

(b) The following 15 villages are likely to be affected (benefitted) by the Project :

Rajampeta Taluk.

1. Pulapathur
2. Mandapalle
3. Sheshambapuram
4. Gunlur
5. Hasthavaram
6. Kothapalle
7. Akepad
8. Srirangarajupuram
9. Brahmanapalle
10. Mannur
11. Rajampet
12. Poli
13. Pathur
14. Nagireddipalle.

Sidhout Taluk.

15. Vontimitta.

శ్రీ కె. మారాద్ది : ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి మూడవ ప్రధానికలో ఎట్టి ఎలాట్ మెంట్ లేదు. ఎప్పుడో కట్టబడే ప్రాజెక్టులకింద భూములకు పట్టాలివ్వకపోవటంవల్ల ప్రజలు చాలా కష్టపడుతున్నారు. ఆ భూములు దున్నుకొంటున్నవారిని దున్నవద్దని చెబుతున్నారు. అక్కడ ఇప్పుడు భూమి కల్లివేట్ చేస్తున్నవారిని కల్లివేట్ చేయనిపారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—They will be continued. Sivoijama cultivators will not be disturbed.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య (బుచ్చిరెడ్డిపాలెం) : అధ్యక్షా, బంజరుభూములను పట్టాలివ్వటం నిలిపి, సోల్టర్స్ కు రిజర్వు చేయాలని జి. ఓ. ఉంది. ఆ భూమి ఏ సోల్టర్స్ కు ఎక్కడెంత ఇవ్వాలో, ప్రస్తుతం సర్కిసులో ఉన్న సోల్టర్స్ కు ఎంత ఇవ్వాలో—ఆ వివరాలుగాని, అందుకు సంబంధించిన రూల్సు, ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ గాని ఉన్నట్లులేవు.

ఆ భూమి ఊరికే సోల్డర్స్ కు రిజర్వు చేయాలని మాత్రమే జి. ఓ. ఉంది. దానివల్ల ఆ భూములు వ్యవసాయోత్పత్తికి సాగుచేయబడకుండా అరికట్టబడటం జరుగుతున్నది. “సోల్డర్స్ కు ఎంతవరకు ఇవ్వాలి? సోల్డర్స్ కు డిమోబైల్డ్ వచ్చిన తర్వాత ఇవ్వాలా? ఇప్పుడు సర్వీసులో ఉన్నవారికి ఇవ్వాలా?” అనే విషయంలో ఎటువంటి ఇన్ ఫ్లక్స్ గాని, రూల్స్ గాని లేవు. దానిని గురించి మినిష్టర్ గారు సెలవిస్తారా?

Sri N. Ramachandra Reddy:—That will be looked into. The suggestion will be taken into consideration and if there are any soldiers who are already working there, their case will be considered and they will be allotted land.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : అధ్యక్షా, ఈ ప్రాసీజర్ అంతా ఎడాప్ట్ చేసి, పట్టాలిచ్చే మునకై యీ జి. ఓ. వచ్చింది. పదిహేనేళ్ళముంచి సాగుచేసుకోంటున్నవారికి, ప్రాసీజర్ అంతా అయి, పట్టాలిచ్చే స్థితిలో ఉన్నవారికి, ఆ భూములివ్వటానికి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ భూములు కల్టివేట్ చేస్తున్నవారి నెవరిని డిస్టర్బ్ చేయటంలేదు. వారికి పట్టాలు రావటానికి—ఈ ఎమర్జెన్సీ పరిస్థితులు వచ్చినపుడు—కొంత అలస్యం జరిగితే జరగవచ్చును.

శ్రీ కె. యర్. నరసింహారావు (ఇల్లందు) : అది ప్రాజెక్టు ఎఫ్ టెర్మ్ పరిధి అనే ఉద్దేశ్యంతో పట్టాలివ్వటాన్ని ఆపుచేశారా? లేక పై నికులకు ఇవ్వాలనే జి. ఓ. బట్టి - అక్కడ పట్టాలు ఇవ్వటం ఆపుచేశారా?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : పై నికులకు భూమి ఇవ్వాలనే జి. ఓ. తోనే ఇది ఆపుచేయబడింది.

Sri K. Mara Reddy:—There are hundreds of acres which are not irrigated. They are Banjar lands. If pattas are given to people who have applied for pattas, they will cultivate and the lands can be brought under cultivation immediately, Sir.

Sri N. Ramachandra Reddy:—For the present, there is no fresh assignment, Sir.

శ్రీ వి. నత్తనారాయణ (వెనుగొండ) : మామూలు బంజరుభూములైతే, యీ జి. ఓ. ప్రకారం - ప్రస్తుత ఎమర్జెన్సీ అవసరాలదృష్ట్యా, పట్టాలివ్వకుండా ఆపు

చేయటం అవసరం అనుకొండి. కానీ ఇప్పుడు మునిగిపోయిన భూములచారిత్రా ప్రశ్నయ్యంగా బంజరుభూములు దున్నుకొంటున్నవారితో వట్టాలు ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా కన్ సిడర్ చేస్తారా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—Yes, Sir. It is a valid question and it has to be considered. Recently Government has taken a decision that for those cases of rehabilitation this ban will not apply.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) : సాగుకు వనికీవచ్చే బంజరుభూములు తూనాడు సాగుకాకుండా భాగీగా పడివున్నవి, సిపాయిలు వచ్చేలోపల, ఆ భూములు సాగులోకి తీసుకురావటానికి అప్లి కేషన్స్ పెట్టుకొన్నవారితో ఆ భూములు ఇవ్వటానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తారా ? వాటిని పంటభూములుగా, సేద్యం భూములుగా చేసే ప్రయత్నంలో ప్రభుత్వం ఏదైనా సహాయపడుతుందా ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—If it is a question of rehabilitation, it will be considered.

BANJAR LANDS TO THE HARIJANS IN GUDIVADA VILLAGE.

1505—

* 2871 Q.—**Sri P. V. Ramana :—**(Kondakarla) :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the banjar land in Gudivada village, Chodavaram taluk, Visakhapatnam district was assigned to Harijans and the landless poor;

(b) if so, whether the land was handed over to them: and

(c) if not, why ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) An extent of 13.29 acres was assigned to 9 persons.

(b) & (c) The lands assigned to five of the nine assignees are under encroachment by and occupation of others and these assignees will be put in possession, after evicting the

encroachers under the Land Encroachment Act. The remaining four assignees are in possession of the lands assigned to them and cultivating them.

శ్రీ పి. వి. రఘు : ఎంక్రోచ్ మెంట్ చేసినవారిని ఎంత కాలంలో తొలగించటానికి చర్యలు తీసుకొంటారు ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లాండ్ ఎంక్రోచ్ మెంట్ యాక్టులోని ఫార్మాలిటీస్ అన్నీ అనుసరించిన తర్వాత సాధ్యమైనంత త్వరలో వారు తొలగించబడతారు.

ఒక గౌరవ నభ్యుడు : రాష్ట్రం మొత్తంమీద హరిజనులకు ఎంత బంజరు భూమి ఇచ్చారో మంత్రిగారు తెలియజేయగలరా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ప్రత్యేక ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ ఎం. విద్యయ్య : నలుగురికి భూములిచ్చామంటున్నారు. వారికి ఎప్పుడు కాంక్షన్ చేశారో, వారికి భూములెప్పుడు దఖలు పరిచారో చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ భూమి వారి స్వాధీనంలో ఉన్నది. 'D' form pattas have not yet been issued as the lands have not been surveyed and sub-divided.

శ్రీ డి. సీతారామయ్య : ఆ భూములు ఎంక్రోచ్ చేసిన వారిపైన పెనాల్టీస్ విధించారా ? వారికి ఎవిక్షన్ నోటీసులేవైనా ఇచ్చారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : Land Encroachment Act క్రింద encroach చేసినవారిని జేదఖలు చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతుంది అని నావద్ద information ఉన్నది. The rest of the details I am not having, Sir.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : ఈ Land Encroachment Act వల్ల చాలా యిబ్బందిలు ఏర్పడుతున్నాయి. ఎప్పుడో పూర్వం చేసినది యిది. ఇటువంటివన్నీ మార్పు చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లోపాలు ఉంటే తప్పకుండా సవరించుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : Land proprietors encroach చేశారా ? లేక landless poor encroach చేశారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : Landed proprietors అయితేనే లేదంటే వళ్ళి ఉచ్చవిస్తుంది. In four cases they are landless poor. They will continue. In other cases two people are under occupation. The land which has been assigned to five people, is under occupation of two people : viz., 1. Sri Madhumanchi Sriramulu, and Sri Mallicherla Appalanaidu. These people will be evicted.

శ్రీ పి. శ్రీకృష్ణ : Penalties వేయడంలోను, evictions లోను landless poor మీద త్వరగా ఈ చట్టం అమలుజరుగుతూ ఉంటుంది. Landed proprietors మీద eviction కొరకు అంత త్వరగా ఎందుకు అమలు జరగలేదు ?

Sri N. Ramachandra Reddy : I do not have the details, Sir. If it is delayed, certainly instructions will be issued to expedite.

శ్రీ ఎమ్. వీరప్పయ్య (చేకారాపుపేట) : అయిదుగురు బాగా పొలం ఉన్నటువంటివారు. ప్రభుత్వం evict చేయమని orders ఇచ్చినప్పటికీ చేయమని నిరాకరిస్తున్నారు. వారు నిరాకరించడానికి కారణం ఆక్కడ స్థానిక ఉద్యోగస్థులంతా లొంగిపోతున్నారు. వారిమీద తక్షణం చర్యలు తీసుకొని ప్రభుత్వం assign చేసిన వారికి ఆ భూమిని దఖలు వరుస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : లొంగిపోకుండా తప్పుకుండా మాస్తాము. లొంగిపోయినట్లయితే మీపైనకూడ చర్య గైకొనబడుతుందని అధికారులకు వ్రాయబడుతుంది.

శ్రీ ఎ. నర్సేశ్వరరావు (ఏలూరు) : Encroach చేయడం అనేది చాలా తప్పు. మనం చేసిన చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం అవుతుంది. Encroach చేయకుండా petition పెట్టుకున్న తరువాత ఇచ్చిన కేసులు ఏమైనా ఉన్నాయా ?

Sri N. Ramachandra Reddy : I don't have the information.

శ్రీ తి. మల్లారెడ్డి (నుల్లూనాబాద్) : బంజరుభూములు ఎవరి స్వాధీనంలో లేనివి ఆ గ్రామస్థులకుగాక యితర గ్రామాలవారికి ఇచ్చే అవకాశం ఉన్నదా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఆ గ్రామంలో అడిగేవారు చాలామంది ఉంటారు. ఇతర గ్రామాలవారికి ఇచ్చే ప్రశ్న ఎక్కడనుంచి వస్తుంది.

**FACILITIES TO THE GIRIJAN STUDENTS APPEARING FOR
THE VILLAGE KARNAM'S SURVEY TEST.**

1506—

* 2962 Q.—*Sri Ch. Mallikharjuna (Yellavaram)* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

whether the Government propose to provide any facilities to the Girijan students appearing for the Village Karnam's Survey Test ?

Sri N. Ramachandra Reddy :—There is no such proposal at present with the Government.

శ్రీ వి సత్యనారాయణ . గిరిజనులు బాగా వెనుకబడినవారు కాబట్టి వారు పరీక్షకు హాజరు అవుతూ ఉంటే ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేయడంకోసం ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి . Proposal యిప్పుడు వచ్చింది. ఆలోచన చేసుకుంటే అత్యంతరం లేదు.

ROAD BETWEEN SETTIPALEM TO TEKUMATLA.

1507—

* 1202 (1862) Q.—*Sri A. Ramachandra Reddy (Put by Sri S. Vemayya)* :—Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) the amount allotted for the construction of a new road between Settipalem to Tekumatla in Miryalguda, Nakrekal block in Nalgonda district.

(b) the amount spent out of the amount sanctioned by the end of May 1962; and

(c) the reason why the construction of the said road has not been completed by the end of June, 1962 as scheduled even though it received the technical sanction?

The Minister for Planning (Dr. M. Chenna Reddy) :—

(a) Rs. 2,33,000/—

(b) Rs. 16,743-63 nP.

(c) The reasons are :

- (i) Difficulties caused in acquiring the land required ;
- (ii) Settlement of representations received from villages for the change of alignment originally proposed; and
- (iii) Setting in of the monsoon.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరెడ్డి (నకేర్ కేజ్) : ఈ రోడ్డు మంజూరు చేసినప్పుడు రోడ్డుక్రింద తీసుకుంటున్న భూమికి compensation యిస్తామని జిల్లా పరిషత్ వారు వాగ్దానం చేశారు. Compensation యివ్వని కారణంగానే land owners అందరు రోడ్డుకు అడ్డంకులు పెడుతున్నారు. ఇప్పటికై నా Special caseగా తీసుకొని దానికి compensation యిప్పించి ఆ రోడ్డు పూర్తి చేయించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : Alignment లో కొంత తగాదా వచ్చింది. అమ నగల్ గ్రామానికి అంటుకుండా పోతూ ఉన్నది అక్కడ గ్రామస్థులు ప్రక్కన ఉండే వారి భూములు పోతూవుంటే మేము యివ్వమని నిరాకరించడం జరిగింది. గౌరవ నభ్యులు చెప్పిన సమస్య ఉద్భవించదు. సామరస్యంగా ఆ గ్రామస్థులందరు కలిసి alignment లో కొంత మార్పులు చేశాము. దానికి వారు సంకృప్తిపడ్డారు. ఈమధ్యన దాని alignment లో మార్పులు చేయబడ్డాయి. కాబట్టి ఆ సమస్య ఉద్భవించదు.

శ్రీ ఎన్. శ్రీనివాసరెడ్డి : రోడ్డు అంతా పూర్తి అయింది. Compensation గురించి 2, 3 చోట్ల అడ్డంకులు ఉన్నాయి. Special గా Compensation యివ్వ దానికి మన ప్రభుత్వం పూనుకుంటే అది పూర్తి అయిపోతుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : ఈమధ్యన జిల్లా పరిషత్ Chairman, Executive Engineer, Zilla Parishad Secretary, కలెక్టరు అక్కడ స్థానికులు అందరితో సంప్రదించి చేసినదానిలో ఒక Clause ఉన్నది. The villagers of Amanagal have agreed to donate freely their land. They have also accepted to convince the owners of land lying in the gap left between Pamulapad and Service road. ఇదికూడ ఉన్నది కాబట్టి యిటువంటిప్పుడు ఈ సమస్య లేదు

అని నాదగ్గర ఉన్న సమాచారాన్నిబట్టి మనవి చేయగలుగుతాను. ఒకటి మాత్రం నేను స్పష్టంగా మనవి చేయవలసి యున్నది. ఏమైనానే compensation మాత్రం ఈ రోడ్డుకు యివ్వబడదు. Contribution లేకుండా Telangana Development Funds నుంచి జరుగుతున్నది. Contribution ఉండకూడదు. రోడ్లకు డబ్బుకూడ యివ్వకపోతే జిల్లా పరిషత్, పంచాయితీ సమితులయొక్క పలుకుబడిని మనం ఉపయోగించుకోకుండా ఉండే పరిస్థితి వస్తుంది. ఇది యిక్కడే కాకుండా మొత్తం State లో ఈ పరిస్థితులు ఏర్పడుతాయని కాబట్టి అది ప్రభుత్వం అంగీకరించడానికి వీలులేదు.

RURAL COMMUNITY WORKSHOPS.

1508—

* 1869 Q.—*Sarvasri P. Rajagopal Naidu, and K. Rajamallu [Put by Sri Ramachandar Rao Deshpande (Narayan-khed):* Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) whether the Government started Rural Community Workshops in each district;

(b) the capital outlay of each workshop;

(c) the number of workshops now existing;

(d) whether they are going to be converted into larger units; and

(e) if so, the number to be so converted?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) & (b) No Sir. But there are 72 Rural Community Workshops established by the Panchayat Samithis in 17 Districts as indicated in the Statement placed on the Table of the House.

(c) 72.

(d) For the present no Sir.

(e) Does not arise.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE**List of Rural Community Workshops functioning in the Blocks under Community Development Programme.**

Name of the Block.	Place where new Rural Community Workshop is located.	Capital cost
(1)	(2)	(3)
1. Srikakulam District.		
1. Palakonda (P)	Palakonda	22,000
2. Saribojjili (W.O.P.)	Saribojjili	13,000
3. Kotabommali (P)	Kotabommali	22,000
4. Sarvakota (W.O.P.)	Kummarigunta	13,000
5. Ranasthalam (P)	Ranasthalam	22,000
6. Amadalavalasa (P)	Amadalavalasa	22,000
2. East Godavari District.		
1. Pulletikurru (P)	Pulletikurru	22,000
2. Kothapeta (P)	Kothapeta	22,000
3. Mummidivaram (P)	Mummidivaram	22,000
4. Rayavaram (P)	Rayavaram	22,000
5. Bendapudi (W.O.P.)	A. Kothapalli	13,000
6. Tuni (W.O.P.)	Tuni	13,000
7. Seethanagaram (P)	Seethanagaram	22,000
3. West Godavari District.		
1. Kovvur (P)	Kovvur	22,000
2. Nidadavolu (P)	Nidadavolu	22,000
3. Tadepalligudem (P)	Nallajerla	22,000
4. Paddapadu (W.O.P.)	Peddapadu	13,000
5. Gopalapuram (P)	Gopalapuram	22,000

(1)	(2)	(3)
4. Chittoor District.		
1. Chandragiri (P)	Chandragiri	22,000
2. Katur (W.O.P)	Papanaidupet	13,000
3. Kalahasti (P)	Kalahasti	22,000
4. Ramakuppam (P)	Venkatagirikota	22,000
5. Karvatinagar (W.O.P)	Karvatinagar	13,000
6. Thamalapalli (W.O.P)	Koval	13,000
7. Pulicherla (P)	Padila	22,000
8. Vayalapadu (P)	Vayalapadu	22,000
9. Kalikiri (W.O.P)	Mahal	13,000
10. Chinnagottigallu (W.O.P.)	Piler	13,000
11. Thohambedu (W.O.P)	Thottambedu	13,000
5. Cuddapah District.		
1. Badvel (W.O.P.)	Badvel	13,000
2. Rayachoti (P)	Rayachoti	22,000
3. Sidhout (P)	Sidhout	22,000
4. Kamalapuram (P)	Kamalapuram	22,000
5. Vempalli (W.O.P)	Vempalli	13,000
6. Warangal District.		
1. Kodakondla (P)	Kondakondla	22,000
2. Ghanapur (P)	Ghanapur	22,000
7. Ananthapur District.		
1. Uravakonda (P)	Vajurakarur	22,000
2. Gorantla (W.O.P)	Chilmathur	13,000
3. Kudair (W.O.P.)	Kudair	13,000

	(1)	(2)	(3)
8. Guntur District.			
1.	Pallampatla (W.O.P)	Kuchipudi	13,000
2.	Ipur (W.O.P)	Mallavagu	13,000
3.	Emani (W.O.P)	Emani	13,000
4.	Man-galagiri	Mangalagiri	22,000
5.	Macherla (P)	Macherla	22,000
6.	Nadendla (W.O.P)	Nadendla	13,000
7.	Rajupalem (P)	Kosur	22,000
8.	Piduguralla (P)	Dachepalli	22,000
9. Kurnool District.			
1.	Adoni (P)	Adoni	22,000
2.	Sanjamala (P)	Sanhamala	22,000
3.	Devarakonda (W.O.P)	Devanakonda	13,000
4.	Rudravaram (W.O.P)	Rudravaram	13,000
10. Khammam District.			
1.	Aswaraopet (W.O.P)	Aswaraopet	13,000
2.	Burgumpad (W.O.P)	Burgumpad	13,000
3.	Kallur (P)	Kallur	22,000
11. Adilabad District.			
1.	Luxettipet (P)	Mancherla	22,000
12. Nizamabad District.			
1.	Armool (W.O.P)	Armool	13,000
2.	Madnoor (W.O.P)	Madnoor	13,000
3.	Bodhan (P)	Argul	22,000
13. Mahaboobnagar District.			
1.	Devarakadra (W.O.P)	Devarkadra	13,000

(1)	(2)	(3)
2. Kondurg (W.O.P)	Kondurg	13,000
3. Amangal (W.O.P)	Amangal	13,000
4. Kalwakurti (P)	Kalwakurti	22,000
5. Kollapur (W.O.P)	Kollapur	13,000
6. Achampet (P)	Achampet	22,000
7. Gadwal (W.O.P)	Gadwal	13,000
14. <i>Nellore District.</i>		
1. Gudur (P)	Gudur	22,000
2. Tallur (W.O.P)	Tallur	13,000
15. <i>Karimnagar District.</i>		
1. Karimnagar (P)	Karimnagar	22,000
16. <i>Visakhapatnam District.</i>		
1. Gajapathinagaram (W.O.P)	Gajapathinagaram	13,000
2. Gantyada (P)	Gazulanga	22,000
3. Ravikamatam (W.O.P)	Waddadi	13,000
17. <i>Hyderabad District.</i>		
1. Alwal	Alwal	...

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : Table మీద పెట్టినదానిలో కొన్ని జిల్లాలలో 7, 8 వరకు ఉన్నాయి. కొన్ని జిల్లాలలో 1, 2 ఉన్నాయి. కొన్నిచోట్ల ఎక్కువ opరా చేశారు. కొన్నిచోట్ల తొత్తిగా తేకుండా ఉన్నాయి. మిగతా జిల్లాలలో అన్నిచోట్ల ఎందుకు తేకుండా పోయినాయో చెప్పగలరా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : అది స్థానికంగా పంచాయితీ సమితివారు అక్కడి పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకొని నిర్ణయం చేయవలసినటువంటిది. మొదటి మూడు

సంవత్సరాలు తమ funds నుంచి డబ్బు పెట్టుకోవలసియుంటుంది కాబట్టి ఎక్కడ ఏదీచేసినా, చేయకపోయినా స్థానిక పంచాయితీ సమితిలో వారియొక్క నిర్ణయం పైన ఆధారపడి ఉన్నది. ఎందుకు చేయలేదు అనేది వారు చెప్పవలసియుంటుంది. ప్రభుత్వం యిచ్చిన funds పంచాయితీ సమితివారి ఆధీనంలో ఉన్నాయి. వారు నిర్ణయం చేయవలసి యుంటుంది

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : కొన్ని ప్రారంభించి పనిచేస్తున్నాయి. కొన్ని మూసివేస్తున్నారు. రాజుపాలెంలో ఉన్న కోనూరిది డబ్బులేదు అనే కారణంతో April నుంచి మూసివేయడానికి నిర్ణయించుకున్నారు. ఇది ఎట్లా? అరుగు తున్నది, ఎంత డబ్బు యిస్తున్నారు, ఏవిధంగా వాటిని నడుపుతారు, ఇది continue చేసే ఆలోచన ఉన్నదా ?

డాక్టర్ ఎమ్. చెన్నారెడ్డి : నేను మొదలు మనవి చేసినట్లు మూడు సంవత్సరాలవరకు Block funds నుంచి నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. దాని తరువాత artisan industrial co-operatives గాని లేక స్థానికంగా బ్లాక్ సమితి co-operative artisans వారు గాని, ఏదైనా Co-operative Society ఏర్పాటు చేసుకొని ఈ Centre ను వారు తీసుకోగలిగితే అది ముందుకు నడవడానికి వీలు ఉంటుంది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన ప్రత్యేక సమితియొక్క వివరం యిప్పుడు నేను చెప్పలేను గాని ఒకవేళ మూడు సంవత్సరాలు పూర్తి అయిపోతే Block funds నుంచి ఈ డబ్బు ఉపయోగించుకోవడానికి వీలు ఉండదు. స్థానికంగా Co-operatives వస్తే తప్ప అది సాధ్యంకాదు. ప్రభుత్వం ఇటువంటివి మొత్తం 72 centres ఈ కాల అనుభవాన్ని దృష్టిలోపెట్టుకొని ఏవిధంగా re organise చేయాలి, పీటికి permanent స్వరూపం ఏ విధంగా యిచ్చాలి అని Planning department, Industries department వారు సంప్రదిస్తూ ఉన్నారు. దానిపైన ఆలోచన జరుగుతుంది

శ్రీ జి. లక్ష్మన్న (సోంపేట) : పంచాయితీ సమితులయొక్క నిర్ణయాన్ని బట్టి యీ వర్కుషాపుయొక్క ఓపెనింగ్ వుంటుందని, మంత్రిగారు అన్నారు. ప్రభుత్వం ప్రతి పంచాయితీసమితిని యిన్ని వర్కుషాపులు యీ వృత్తులకు సంబంధించి ఏర్పాటు చేయవలసినదని ఆదేశమేమైనా యిచ్చివున్నదా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ప్రత్యేకంగా ఫలానాచోట ఫలానావృత్తికి సంబంధించి ఏర్పాటు చేయమన్నట్లయితే ప్రభుత్వం తోకర్తం కల్పించుకున్నట్లు అవుతుందని కనుక యీవిషయంలో వివరాలన్నింటినీ దృష్టిలో వుంచుకొని, స్థానిక పరిస్థితులను గమనించి పంచాయితీసమితియే నిర్ణయించే అధికారం, అవకాశం యివ్వబడినది.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : అనంతపురం తాలూకాలోని వజ్రకూర్ రూరల్ కమ్యూనిటీ వర్కుషాపు ఫంక్షన్ చేస్తున్నట్లుగా మంత్రిగారు చెప్పారు. కాని ఇంతవరకు అది పని ప్రారంభించలేదు. రెండు మూడువేల రూపాయలు శాంక్షన్ కొరకు అడగడం జరిగింది. అక్కడ వర్కుషాపు ఫంక్షన్ చేయక పోయినప్పటికీ, ఫంక్షన్ చేస్తున్నట్లు మంత్రిగారు ఎందువలన చెబుతున్నారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : జవాబులో ఒక పొడింగ్ ను వారు చదివినట్లులేదు. ప్రతిది ఏ స్టేజ్ లో వుంది; ఎంతవరకు జరిగింది: పని జరుగుతున్నదా, ఆగిపోయిందా; ఆనే వివరాలు యిందులో యివ్వడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. పాధ్యం కాలేదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : ఏచోట ఏర్పాటు చేయాలనేదానిగూర్చి ప్రభుత్వం ఆదేశించిందా అని నేను అడగలేదు. ఏ ఏ వృత్తులకు సంబంధించి ఎన్ని వర్కుషాపులు ఏర్పాటు చేయాలనేదానికి సంబంధించి ప్రభుత్వానికి ఏమైనా పాలసీ వున్నదా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : నేను మొదటనే మనవిశేషాను. ఏ వృత్తులలో, ఏ కార్యక్రమానికి సంబంధించి వర్కుషాపులు ఏర్పాటు చేయడానికి వీలు వుంటుందనేదానితో ఒక లిస్టును ఏయారుశేసి, అందుకు డబ్బుఉన్నదని అన్ని పంచాయితీ సమితులకు సర్క్యులేట్ చేయడమైనది. వారు అక్కడి పరిస్థితులనుబట్టి, ఆ పంచాయితీసమితి సభ్యుల అభిరుచినిబట్టి, అక్కడి అనుభవానుబట్టి వారు నిర్ణయించుకొనవచ్చును. ప్రభుత్వం ఆ వివరాలలోనికి పోదు.

శ్రీ కె. యల్. నరసింహారావు : అక్కడ ఏవృత్తులకు సంబంధించి వర్కుషాపులను ఏర్పాటుచేయాలనేది సమితులే నిర్ణయించుకునే అధికారం యిచ్చామన్నారు. అందుకు అవసరమైన డబ్బును నేరుగా సమితులకే అప్పగిస్తున్నారా, లేక జిల్లాసరిపత్తులకు యిచ్చి సమితులకు అలాట్ చేయమంటున్నారా; జిల్లాసరి పత్తులకు యిచ్చి సమితులకు అలాట్ చేయమన్నట్లయితే అన్ని సమితులకు స్వాయంగా ఆ భాగం రావడానికి అవకాశం వుండకపోవచ్చు. ఏ విధంగా చేశారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : జిల్లాసరిపత్తుల తోకల్గి వుండదు. సమితులకే నేరుగా యివ్వబడింది.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ (మంగళగిరి) : ఈ రూరల్ కమ్యూనిటీ వర్కుషాపులు ఆ యా ప్రాంతాలలోని నిరుద్యోగ సమస్యనుకూడ చాలవరకు పరిష్కరించడానికి ఉపయోగపడతాయి. అయితే వీటి అగ్గనై శేషన్ లో కొంతలోం ఉంది, రీ-అగ్గనై శేషన్ చేయడానికి చూస్తూ ఉన్నారు. కొంతమంది టెక్నికల్ ఎక్స్ పర్ట్స్ ను

పంచించి ఆ యా ప్రాంతాలలోని పరిస్థితులను చూసి వీటి విషయములో ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించి తగుచర్యలు తీసుకొనడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఈ విషయములో ఒక మిస్ అండర్ స్టాండింగ్ వున్నదనుకుంటాను ఇదేదో పెద్ద ఇండ్లపై కాదు, వారికి కావలసిన సౌకర్యాలన్నింటినీ ప్రభుత్వం కలిగిస్తుంది. ఎక్స్ ప్రెస్ మెంట్ ఇవ్వబడుతుంది. అక్కడ ఒక టెక్నికల్ వర్క్స్ వుంటాడు, వారి సహాయసలహాలతో ఆ యా వృత్తులను వారు నిర్వహించుకొనవచ్చును. నేను యితరులముందు తెలియజేసినట్లుగా యీ 72 సెంటర్లకు 17 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి వీటికొక స్వయాపం యివ్వవలయునని ప్రభుత్వం యొక్క ఉద్దేశం. ప్రస్తుతం ఆ విషయాలన్నింటినీ ఇండస్ట్రిల్ డిపార్టుమెంట్ తో సంప్రదించడం జరుగుతున్నదని మనవిజేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు (మైలవరం) : మంత్రిగారు చెప్పినది నిజమే. కృష్ణా జిల్లా తిరువూరుకాలూకా ఊటుకూరులో ఒకటి ధర్మాటుచేశారు. కాని వారికి అవసరమైన రా మెటీరియల్ అక్కడ లభ్యం కాకపోవడంవలన పని చాలా కుంటుపడుతున్నది. కనుక, ఇండస్ట్రిల్ డిపార్టుమెంట్ తో సంప్రదించి యీ రామెటీరియల్ సక్రమంగా సకాలంలో వారికి లభ్యమయ్యే చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : గౌరవసభ్యులు చెప్పినవిషయం యదార్థమే కావచ్చు. నేను ఇంతముందే మనవిజేశాను. నావద్ద యీ సెంటర్లకు సంబంధించి వివరాలు లేవు. దయచేసి గౌరవసభ్యులు తమ తమ ప్రాంతాలలోని అనుభవాలను లిఖితపూర్వకంగా తెలియజేస్తే ప్రభుత్వం ఆలోచించడానికి, వారి సహకారం తీసుకొనడానికి వీలుగా వుంటుందని మనవిజేస్తున్నాను.

శ్రీ యం. పిప్పయ్య : ఈ కాథానాలకు కావలసిన సాధనసామగ్రి చాలా తక్కువగా ఉన్నది. ఉన్నచోట్ల దొంగతనాలు జరుగుతున్నవి వీటిని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : గౌరవసభ్యులు చెప్పిన యీ విషయంకూడ యదార్థమే కావచ్చు. దొంగతనాలు జరుగుతున్నవని నేను చెప్పలేనుగాని, గౌరవ సభ్యులు తమ తమ అనుభవాలను స్పష్టంగా నాకు తెలియజేస్తే చాలా సంతోషిస్తాను.

శ్రీ పి. నారాయణరెడ్డి (మైదూర్) : వీటిలో పనిచేసేవారికి కొన్ని సమయంలో రూపాయన్నర, కొన్ని సమయంలో రెండురూపాయలు వేతన్ గా యిస్తున్నారు. ఈ వ్యత్యాసాన్ని తొలగించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : నిజానికి ఇందులో పనిచేసేవారికి వేతనాలు యిచ్చే ప్రశ్నలేదు. ఉదాహరణకు వడ్రంగం చేసేవారు పదిమందో, అయిదుమందో కలిసి ఒక కో—అపరేటివ్ గా చేసుకొంటారు. వారు తయారు చేసిన సామగ్రిని గిట్టుకాటు ధరలకు అమ్మి పంచుకుంటారు. అందువలన నిజానికి యిందులో ప్రభుత్వంగాని, పంచాయితీ సమితిగాని రెగ్యులర్ గా వేతనాలిచ్చే బాధ్యత ఏమీలేదు.

శ్రీ జి. సి. వెంకన్న : వజ్రకరూరులో ఆ వర్కుషాపు రిజిస్టర్ అయి రెండేళ్ళయినప్పటికీ, డబ్బు కాంక్షన్ కాని కారణంగా యితవరకు ప్రారంభింపబడలేదు. వెంటనే అది ప్రారంభింపబడి పనిచేసేందుకు ప్రభుత్వం తగుచర్యలు తీసుకుంటుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఇంతకుముందు యీ విషయానికి సంబంధించి చెప్పాను. ఇది బ్లాకుఫండుకు చెందినది. ఒకవేళ పంచాయితీ సమితిగనుక యివ్వకపోతే, జనరల్ బాడీలో ఆ విషయం చర్చించి, ఇంకా అందులో ఏమైనా యిబ్బంది గనుక వుంటే ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తే ప్రభుత్వం తప్పక అలోచిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యస్. వేమయ్య : మేజాపై వుంచిన లిస్టులో చివరి ఐటమ్ హైదరాబాదు అల్వాల్ లో ఒక వర్కుషాపు వున్నట్లుగా చెప్పారు. కాని దానికి ఎలాంటి మెంటు ఏమూత్రం వున్నట్లులేదు. ఎందువలన ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ప్రతి వర్కుషాపునకు సంబంధించిన వివరాలు నావద్ద లేవని మొదటే మనవిచేశాను. గౌరవ సభ్యులకు గనుక ఇంటరెస్టు వున్నట్లయితే, వారు దయచేసి నాకు వ్రాసి పంపితే, వారికి కావలసిన సమాచారం, వివరాలు, కారణాలు, యిబ్బందులు తెలియజేస్తాను.

శ్రీ పేట బాపయ్య (తిరుపూర్) : ఈ క్రొత్తగా ప్రారంభింపబడుతున్న సాముదాయక కార్ఖానాలు ఫలాని సమయములోగా ప్రారంభింపవలయునని ఆదేశమిచ్చినారా; వాటికి కాంక్షన్ చేయబడిన డబ్బు సకాలములో ప్రారంభించకపోయినచో లాప్స్ అవుతుందా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : అది ఎప్పుడూ అట్లా వుండదు. స్టేట్ వన్ బ్లాకులోనే యీ ఆవకాశం వుంటుంది. స్టేట్ వన్ బ్లాకు అయిపోయిన తరువాత, గౌరవ సభ్యులందరికీ తెలిసినదే, ఆ ఫండ్లు అన్నీ లాప్స్ కావడం అది మరొక పాట్రన్ లో. అసిస్టెన్సుగా ప్రోగ్రామ్ చేసుకొనడం అనేది బదుగుమా వుంటుంది.

SELECTED INDUSTRIES IN PANCHAYAT SAMITHIS

1509—

* 2232 Q.—*Sri K. V. Narayana Reddy (Kamalapur)* :—
Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) whether there is any proposal with the Government to help at least two Panchayat Samithis in each district in setting up certain industries under the guidance of Government and with its due assistance; and

(b) if so, the details thereof ?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) This is under consideration.

(b) Does not arise at the moment.

శ్రీ యన్. వేమయ్య : ఎంతకాలములోనూ పైనలెక్క చేస్తారు ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ఇది చాలా చిక్కులతో, యిబ్బందులతో కూడిన సమస్య. ఇప్పుడు సమర్థనీయంగా పనిచేస్తున్న పంచాయతీలు తమ ప్రాంతాలలోని స్థానిక పరిస్థితులను దృష్టిలోనికి తీసుకుని, అవసరమైన పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేసి కొంతవరకు నిరుద్యోగాన్ని తొలగించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాయి. ఈ విషయమై వివిధ రాష్ట్రాలలో ఏమి జరుగుతున్నదనే దాని గురించి భోగట్టా సేకరించబడు తున్నది. అవిధంగా సేకరించడం పూర్తి అయినతరువాత యిక్కడ పరిస్థితులను కూడ దృష్టిలో వుంచుకుని యీ విషయం ఆలోచించవలసి వుంటుంది. ఈ పూచే ఏ విషయం తేల్చి చెప్పే పరిస్థితిమాత్రం లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్. వేమయ్య : ప్రతి సమితి ప్రాంతములోను అక్కడ దొరికే రా మెటీరియల్ ను దృష్టిలో వుంచుకుని పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేస్తే లాభదాయకంగా వుంటుంది. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకుని చేస్తారా ?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : తప్పకుండా. కృష్ణా జిల్లాలో రా మెటీరియల్ దొరికే ఆల్ వాల్ లో ఆ పరిశ్రమ ఏర్పాటు చేయరు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇంతవరకు పన్ను వర్కూపాపులు, ప్రభుత్వ ఆలోచన ఎంతవరకు అచరణలో అమలుజరుగుతున్నదీ తెలుసుకునే సమీక్షం ఒక చిన్న కమిటీని నియమించినట్లయితే జాగ్రత్తంటుంది. అవిధంగా చేస్తూందా ప్రభుత్వం?

డాక్టర్ యం. చెన్నారెడ్డి : ప్రభుత్వమే ఆ వివరాలన్నీ పరిశీలన చేస్తున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. కమిటీ నియమించాలనే ఆలోచన లేదు.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : ఇదివరకు జిల్లాలో ఒక్కొక్క పంచాయతీ సమితి దూరల్ ఇంధన్ ప్రియల్ ఎస్టేటు పెట్టడానికి అవకాశమిస్తామన్నారు. ఇది ఆ స్కీము లోదా లేక ప్రత్యేకమైన స్కీమా?

డాక్టర్ యం చెన్నారెడ్డి : పంచాయతీ సమితులద్వారాగాని, నేరుగా జిల్లా పరిషత్తుల ద్వారాగాని ఇంధన్ ప్రియల్ డిపార్టుమెంటు సహకారంతో కొన్ని వివరాలు సేకరించి చేయడం ఎట్లా సాధ్యమవుతుందో అది ఇంకా ఆలోచనలోనే వుంది. కాబట్టి ఇప్పుడు నేను గట్టిగా చెప్పలేను.

**PURCHASE OF POWER SPRAYERS BY THE
PANCHAYAT SAMITHIS**

1510—

* 2713 Q.—*Sri P. O. Sayyanaradana Raju (Kosigi) :—*
Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) whether the Government passed any orders regarding giving subsidy for the purchase of power sprayers by the Panchayat Samithis;

(b) if so, how many Panchayat Samithis availed this concession; and

(c) how many applications for such subsidy are pending with the Government now ?

Dr. M. Chenna Reddy:—(a) Yes Sir, Government have issued orders permitting Panchayat Samithis to give from their Block funds 1/4th subsidy on 3/4th contribution towards the cost of power sprayers purchased by Panchayats and Co-operatives for Agricultural purposes.

(b) The information is not available. It is left to the discretion of Panchayat Samithis to extend the benefit of subsidy to the Panchayats and Co-operatives in their respective areas.

(c) Does not arise.

శ్రీ వి విశ్వేశ్వరరావు : పంచాయత్సకూ, కో-ఆపరేటివ్స్ కూ — రెంటికీ కూడ సహాయం చేయాలని చెబుతున్నారు. పంచాయతీసమితులు ముందు ఆ పవర్ స్పేరియర్స్ పుండేటట్లు ప్రభుత్వం చేస్తుందా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : అది వున్నది పంచాయతీసమితులే పవర్ స్పేరియర్స్ స్వయంగా కోనుక్కొని పెట్టుకున్నారు. ఇప్పుడు అరుగుతున్న ఆలస్యాన్ని బట్టి అవి సరిపోవడంలేదు. చాలామంది కావాలని అడుగుతున్నారు. మిగతా పంచాయతీలలో కూడ యివ్వడానికి వీలుంటే కొంత సబ్సిడీ యిచ్చి ఎక్కువ సంఖ్యలో స్పేరియర్స్ అవై లబుల్ గా పుండేటట్లు చేయడానికి చేసే ప్రయత్నం యిది.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : స్పేరియర్స్ యివ్వడంలో 4 వంతు సబ్సిడీ కింద యిస్తున్నారు. సమితులకిచ్చి వాటిచ్వారా రైతులకు నష్టం చేస్తారా ? లే : ఇండివిడ్యుయల్స్ కు కూడ సబ్సిడీ రేట్ల ప్రకారం యివ్వడం అరుగుతోందా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : ఇండియా గవర్న మెంటువారు ఇండివిడ్యుయల్స్ కు 5 వేల రూపాయల వరకు సీలింగు పెట్టి యిచ్చే వధకం కయారుచేసి స్టేటులకు పంపించారు. ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అలోచనచేసి ఇండివిడ్యుయల్స్ కు యిచ్చే బదులు పంచాయతీలకు, కో-ఆపరేటివ్స్ కు మాత్రమే యివ్వాలని లిమిట్ చేశారు. మనకున్న డబ్బులో ఎక్కువమందికి యివ్వలేము. 5 వేలంటే ఎక్కువ అవుతుంది కాబట్టి 15 వేలు కంటే ఎక్కువ యివ్వకుండా పంచాయతీలకు, కో-ఆపరేటివ్స్ కు యివ్వడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉత్తరువు జారీ చేసింది.

శ్రీ పి సుబ్బయ్య (చురగొందిపాలెం) : పవర్ స్పేరియర్స్ చాలా తక్కువగా వున్నాయి. వాటి ఉపయోగం ఎక్కువగా వుంది. నబ్సిడీ 50 వంతులు, కంట్రీ బ్యూచను 50 వంతులు అనే వద్దకమీద ఏర్పాటుచేస్తే కాగుంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : మొత్తం యిచ్చినా మంచిదే. మనకున్న డబ్బు పరిమితో స్థానికంగా పంచాయతీల రిపోర్టెస్ ను మోఖిలైజ్ చేసినా అవసరాలు పరిపూర్తి చేసుకోలేము. డబ్బు ఎక్కువగావుంటే సుఖయ్యగారి నలవో మంచిదే. కాని, పుస్తదాంట్లో ఎక్కువగా చేయాలనే కావశ్రయంతో చేస్తున్న అవస్థ తప్ప మరొకటికాదు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : పంచాయతీసమితుల కివ్వాలని చెబుతున్నారు. పంచాయతీ సమితులదగ్గర డబ్బు లేదని, యివ్వలేమని వారు చెబుతున్నారు. పంచాయతీ సమితులకు వీటికోసం ప్రత్యేకించి ధనం కేటాయించుతారా ? ఎంత కేటాయించుతారు ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : ప్రస్తుతం వేయి రూపాయలవరకు ప్రతి పంచాయతీ సమితికి యిచ్చాము. అవకాశం వుంటే యింకా కొంత మొత్తం అధికంగా యివ్వాలనే ఆలోచన వుంది.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి (పులివెందుల) : స్పీయర్స్ అన్ని పంచాయతీ సమితులకు కూడ అవసరం లేదనుకుంటాను. ప్రతిచోట ఐదు వేలీచ్చేబదులు అవసరం వున్నచోట వదిలేలు యివ్వడానికి ఆలోచిస్తారా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : ఈ డబ్బు ఒక స్పీయర్సుకోసమే కాదు. డప్లెస్, మోడరన్ అగ్రికల్చర్ లో ఇంప్రూవ్డ్ మెథడ్స్ కు ఉపయోగపడే ఏ ఇంప్లీ మెంటు అయినా ఇందులోకి వస్తాయి. ఒక గౌరవనశ్శుడు స్పీయర్సుకు సంబంధించి ప్రశ్న వేసినందువల్ల యీ మాట వచ్చింది కాని ఇందులో అన్నీ వున్నాయి.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి (మిడ్చూర్) : పంచాయతీ సమితికి పవర్ స్పీయర్స్ ఎవరు సప్లయ చేస్తారు ? అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటు లేక ఇండియా గవర్నమెంటు టై రెక్టుగా యిస్తుందా ? లేక ఓపెన్ మార్కెటులో కొంటారా ? దానిని ఉపయోగించేటప్పుడు అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధం వుంటుందా, వుండదా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : సెంట్రలు గవర్నమెంటువారు ఫారిన్ కంట్రీస్ నుంచి ఇంప్లీ మెంటు రూపంగా వస్తే వాటిని పంచిపెట్టి లెక్క చూచుకుంటారు. లేకపోతే కొనుక్కోడానికి అవకాశం యిస్తారు. డిపార్టుమెంటు — అగ్రికల్చరల్ ఎక్స్ కెన్సన్ అఫీసర్ అక్కడ వుంటాడు. విలేజ్ లెవెల్ వర్క్స్ వుంటారు. పంచాయతీ కమిటీల అభిప్రాయాలు, అవసరాలు ర్యుప్టిలో పెట్టుకొని ఆపరేట్ చేస్తుంటారు. నేను చెప్పినదంతా పంచాయతీ సమితులకు సంబంధించిన కార్యక్రమమే. అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటుకూడ యీ విధంగా చేసే కార్యక్రమం వున్నది. వారిదగ్గర యీ సంవత్సరం ఒక లక్ష 50 వేల రూపాయలు వున్నాయి. ఆ కార్యక్రమం వేరుగా జరుగుతోంది.

TRANSFER OF BUDAMERU FLOOD BANKS TO P. W. D.

1511—

* 292-A (1704) Q.—Sri V. Visweswara Rao —Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the Government consider the proposal of transferring the whole Budameru flood banks to P.W.D. instead of Samithis; and

(b) if not, the reasons for not so transferring these flood banks ?

[The Minister for Agriculture deputised the Minister for Irrigation and Power and answerd the Questions]

The Minister for Agriculture (Sri A. Balarami Reddy)

(a) No, Sir.

(b) As the flood banks are in small sections, scattered and protect the ayacut under Minor Irrigation tanks transferred to the Zilla Parishads it was considered advantageous that the flood banks are maintained by the Zilla Parishads themselves.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : నేను రెండు సంవత్సరాలనుంచి ప్రభుత్వంతో కలెస్పాండ్లను జరిపాను. బుడమేరు ఫ్లడ్ బ్యాంకుకు చాలాచోట్ల బ్రిచెస్ పడడంవల్ల చాలా అయిక్కిరి మునిగిపోవడం జరుగుతోంది. పంచాయతీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులూ డబ్బు లేదని రిపోర్టు చేయడంలేదు. ఏ.డబ్ల్యు.డి.చేత మెయిన్ సెయిన్ చేయించాలి లేక మైనరు ఇరిగేషనుకు ఎక్కువ డబ్బు కేటాయించి ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ?

శ్రీ ఎ. విఠరామిరెడ్డి : బాగిరెడ్డిపల్లి, కందులపాడు, ముక్కాలపాడు విలేజ్ లిమిటెడ్స్ లో విజయవాడ, తిరువూరు కాబూకాలలో - మాత్రం జిల్లా పరిషత్తు వారి అజమాయిషీకింద రిపోర్టు చేస్తున్నారు. పంచాయతీ సమితులకు మైనరు ఇరిగేషన్ క్రింద గ్రాంట్లు జాస్తిగానే వస్తున్నవి. కాబట్టి కష్టం ఏమీ వుండదని భావిస్తున్నాము. ఏ. డబ్ల్యు.డి. రెగ్యులేటర్ వున్నచోట ఏ. డబ్ల్యు.డి. మెయిన్ సెయిన్ చేస్తున్నది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : జిల్లా పరిషత్తువారు చేస్తున్నారని మంత్రిగారుంటున్నారు. అది సరైనది కాదు. డబ్బు లేదని కలెస్పాండ్లను మాత్రమే జరుపుతున్నారని, ప్రభుత్వంచారు జిల్లా పరిషత్తును తప్పకుండా రిపోర్టు చేయమని ఆదర్శాలు పంపినారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : తప్పక చేస్తాము. ఇది చాల ముఖ్యమైన విషయం. చిన్న మైనరు ఇరిగేషను బాంకులంద వుండే అయకట్టు చెడిపోతుందని ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చింది. అక్కడ వుండే పంచాయతీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తు అయితే ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకొని చేసుకుంటారనే వుద్దేశం ప్రభుత్వానికి వున్నది. ఫండ్లు లేకపోతే ప్రత్యేకంగా బ్రావైడ్ చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తాము.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : ఫండ్లు లేకపోతే బ్రావైడ్ చేస్తామన్నందుకు సంతోషం. ఈ సీజనులోనే ఫండ్లు యిచ్చి రిపేరు చేయించుతారా? బ్రిచెస్ అయి 2-3 సంవత్సరాలైనా రిపేర్లు లేవు. తొందరగా ఫండ్లు అలాట్ చేసి, చేయిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : ఈ సీజనునంగతి నాకు తెలియదు. పరిశీలనచేసి లోటు వుంటే ద్రవ్యసహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా వుందని మనవి చేశాను.

డాక్టర్ టి. వి. యస్, చలవతిరావు (విజయవాడ-నోత్) : ఒకవైపు వికేంద్రీకరణస్కీముక్రింద పంచాయతీలకు, పంచాయతీ సమితులకు ఎక్కువ అధికారాలివ్వాలని కోరుతూ, మరొకవైపు వాటివగ్గర వున్నవాటిని కారణాలు ఏవైనా, పి.డబ్ల్యు.డి.కి అందజేయాలని అనడం అభ్యుదయపంథా అవుతుందా, వాంఛనీయం అవుతుందా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : ఇది విశ్వేశ్వరరావుగారు అన్నదానికి సమాధానమంది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : పంచాయతీ సమితుల, జిల్లా పరిషత్తుల స్వార్థి సంతో వున్నవాటిని పి.డబ్ల్యు.డి.కి ఇవ్వాలని అనడంలేదు. ఆ ఎస్టిమేటు 20 వేల రూపాయలకు మించింది. అది మెయిన్ టెయిన్ చేయలేమని జిల్లా పరిషత్తు, పంచాయతీ సమితి పి.డబ్ల్యు.డి.కి హాండ్ ఓవర్ చేయాలని తీర్మానాలు చేశారు. అవి పెద్ద works. వారు డబ్బులేదు కాబట్టి ఆ బాధ్యత నిర్వహించే స్థితిలో లేరు. ఈ విషయం ప్రభుత్వానికికూడ తెలుసు. త్వరగా పని జరగడానికి పి.డబ్ల్యు.డి.కి యిచ్చి చర్య తీసుకుంటారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : అది అంత పెద్ద వర్కు అనే సమాచారం లేదు. గట్లకు గండ్లుపడుతూ వుంటాయి. వాటికి 25-30 వేల రూపాయలు అనవసరమని భావిస్తున్నాను. ఇది చాల ముఖ్యమైన పని కనుక ద్రవ్యసహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేస్తుందని ఇప్పరకే మనవి చేశాను.

† Q. No. 1512 [*521 (228)]

*INVESTIGATION OF BOGAMDANI CHERUVU IN
PRATHIPADU TALUK.*

1513—

* 1064 Q.—*Sri M. Veeraraghava Rao [Put by Sri Tenneti Viswanadham (Madugula)]* :—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the Government are in receipt of any letter, dated 7th July 1962 from Sri M. Veera Raghava Rao M. L. A., requesting for the investigation of Bogamdani Cheruvu in Prathipadu taluk, East Godavari district; and

(b) if so, the action taken thereon ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) Yes, Sir.

(b) The preliminary investigation of the Scheme has been completed and the preliminary estimate is under scrutiny.

శ్రీ ఎమ్. పిప్పయ్య : దీనికి ఆయకట్టు ఎంతో, ఎస్టి మేటు ఎంతో తెలియ చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బిలరామరెడ్డి : సుమారు అయిదువేల ఎకరాలకు నీరు పారించడానికి పథకం తయారు చేసారు. అందులో 2820 ఎకరాల వరకు పాత ఆయకట్టు, క్రొత్తగా 2174 ఎకరాలకు నీరు నష్టై చేయడానికి తీర్మానం చేశారు. ఈ స్కీముకు 9.88 లక్షలు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేసారు.

శ్రీ ఎమ్. పిప్పయ్య : వని ఎప్పటినుంచి ప్రారంభిస్తారు?

శ్రీ ఎ. బిలరామరెడ్డి : డబ్బు దొరుకగానే ప్రారంభిస్తారు.

*INVESTIGATION OF BREACHED IRRIGATION SOURCES IN
CHITTOOR DISTRICT.*

1514—

*2048 Q.—*Sri P. Rajagopal Naidu (Put by Sri Ramachandra Rao Deshapande)* :—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

† Not put and not answered in the House. Hence the question and answer are included in the proceedings at the end of the Question Hour.

(a) whether the breached irrigation sources, viz., (1) Cukalacheruvu, (2) Garranicheruvu, (3) Vadiyala cheruvu of Bangarampalem sub-taluk, Chittoor district have been taken up for investigation by the department; and

(b) if not, the reasons therefor ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) It is presumed that the irrigation sources referred to are (1) Cheekalacheruvu (not Chukkalacheruvu) (2) Gouri Cheruvu (not Garranicheruvu) and (3) Vadiyalacheruvu in Bangarupalem Sub Taluk, Chittoor District. They have been taken up for preliminary investigation by the Public Works Department.

(b) Does not arise.

శ్రీ జి. అప్పన్న : It has been presumed అన్నారు. అంటే వార్తగా తెలిసినదా, రిపోర్టువచ్చి investigation అయినదా? ఈ చెరువులు ఎప్పుడు breach అయినాయో తెలిసిందా?

శ్రీ ఎ. బిందామరెడ్డి : Presumed అన్నంత మాత్రాన సంచేహానికి ఏ మాత్రం కావులేదు. అప్పుడే investigate చేసారు, చుక్కల చెరువుకు 100 ఎకరాలు మాత్రమే irrigate అవుతుంది. రు. 1,18,808లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా వేసారు. చుక్కల చెరువు వంద సంవత్సరాలకు పూర్వం breach అయినది. గోరి చెరువు లక్షా నలభై వేలకు ఎన్టీ మేటు చేసారు, ఇదికూడా పాతదే. అదిసాధ్యంకాదని చెప్పారు. అక్కడ H. T. electric lineఉంది; దానిని shift చేయాలి. ఆ చెరువుతో ఇప్పుడే అనేక మంది సాగు చేస్తున్నారు. ఇప్పుడు చెరువువేస్తే వారికి compensation 8 లక్షల వరకు payment చేయవలసి ఉంటుందని లెక్కలవల్ల తెలిసినది. అందువల్ల సాధ్యంకాదని P. W. D. వారు చెప్పారు.

SURVEY BY THE GEOLOGICAL DEPARTMENT TO LOCATE WATER IN SOME DISTRICTS.

1515—

* 2150 Q.—*Sri V. K. Adinarayana Reddy (Put by Sri M. Pitchayya) :—*Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether the survey to locate water supply by the Geological Department has been completed in the districts of Kurnool, Cuddapah, Ananthapur and Chittoor ?

(b) if so, what are the results ?

Sri A. Balarami Raddy :—

(a) The Geological Department has so far surveyed 800 villages in Chittoor, Cuddapah and Anantapur Districts.

(b) The Geological Department recommended for improving the existing wells and for digging open wells of 6' to 15' Dia. upto a maximum depth of 50' to 75'. They have also expressed that Tube Wells will not be successful in Rayalaseema area.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య : కర్నూలు జిల్లాలో థోన్ మార్కాపురం జిల్లాలో మంచివీటికి ఇబ్బందిగా ఉన్నది. కర్నూలులో ఎలాంటి నర్సే జరగలేదు. జరిపిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బిరామరెడ్డి : మొదట రెండు మూడు జిల్లాలో మాత్రమే చేసారు. 800 ప్రాంతాలను పరిశీలించి రిపోర్టు ఇచ్చారు. కర్నూలులో కూడా చేయించాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశం. Geological department వారివద్ద pendingగా ఉంది. వారు తొందరగా చేస్తారనే భావిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. పి. వెంకన్న : అనంతపురం జిల్లాలో ఏ ఏ గ్రామాలలో చేసారో చెబిస్తారా? చేయకపోతే ఉరవకొండ పట్టణాల్లో నర్సే చేయించడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బిరామరెడ్డి : గ్రామాలన్నీ చెప్పడం కష్టం. 200 కు పైగా ఉన్నాయి. ఉరవకొండ తాలూకాలో కూడా ఉన్నాయనే నా అభిప్రాయం.

*Mr. Speaker :—*I think hereafter when Hon'ble Ministers come prepared for questions on Uravakonda, they may get all the information on Uravakonda. (Laughter)

శ్రీ డి. వీరామస్వామి (మదనపల్లె) : Geological department వారు investigate చేసారని చెప్పారు. వారి రిపోర్టు పేజిట్ పై పెడతారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : రిపోర్టు పమీలేదు. 800 ప్రాంతాలు చూడమని రిపోర్టు ఇచ్చారు. దానిని table పై పెట్టడానికి ఆశ్చర్యం లేదు.

**INVESTIGATION AND CONSTRUCTION OF THE DAM AT
TALLURU IN SATTENAPALLI TALUK.**

1516—

* 2792 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya* :—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) at what stage the investigation and construction of the dam at 88 Talluru and Deepala Dinnepalem, hamlet of Paridem of Sattenapalli taluk, Guntur district stand; and

(b) the estimate of the work and the ayacut?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The investigation of the Scheme has been completed.

(b) Rs. 7.175 lakhs and 600 acres.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇం రెండు స్కీములు; రెండు investigate అయినాయా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : Separate scheme అని ఇక్కడలేదు. 800 ఎకరాలకు నీరు నష్టం చేయడానికి 7.175 లక్షలకు ఎస్టిమేటు తయారుచేసారు. అది S.E. వద్ద పరిశీలనలో ఉన్నది. వారి పరిశీలన తరువాత దానిని గురించి ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : వారు చెప్పినది దీపాల దిన్నె పాలెములకు సంబంధించి. కాళ్ళూరుది పది సంవత్సరాలనుంచి investigate అవుతోంది. పై నల్ గా పూర్తి చేసారు. అది ఏ స్థితిలో ఉన్నదో చెబుతారా? కనుక్కుని త్వరగా చేయిస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : ఆసమాచారం ప్రస్తుతంలేదు. తరువాత కావాలంటే నమూనా అందజేస్తాను.

ASIFABAD-UTNOOR ROAD.

1517—

* 2856 (O) Q.—*Sri Bhima Rao [Put by Sri P. Narasa Reddy]* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to refer to Question No. 974 answered on 12th July 1962 and state :

(a) whether it is a fact that construction of Asifabad-Utnoor road has not been completed for the last ten years; and

(b) when it will be completed ?

The Minister for Buildings and Highways (Sri Mir Ahmed Ali Khan) :—

(a) Yes, Sir.

(b) By about the middle of 1964.

ROAD FROM MAREDUMILLI TO BHADRACHALAM.

1518—

* 2974 Q.—*Sri Ch. Mallikharjuna Rao (Yellavaram)* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

(a) the reasons for the discontinuance of the work of the road from Maredumilli (Rampachodavaram taluk) direct to Bhadrachalam (started by the Government) in Yellavaram constituency of East Godavari district after having laid mud-roads in certain places; and

(b) whether the construction of the road will be completed in the Third Five-Year Plan ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—

(a) The discontinuance is only on the stretch at M O/O to 33/4 ie, Maredumilli to Chintur. Hence appro-

val of Government of India to the revised estimate is awaited. The stretch from Chintur to Nellipaka is completed except for cross-drainage works only some of which can be completed by the end of Third Five-Year Plan due to paucity of funds. The stretch from Nellipaka to Bhadra-Chalam is an existing Government road.

(b) Depends upon the availability of funds and revised technical approval by the Government of India.

Sri S. Vemayya :—May I know the reasons for the revised Estimate ? What are the difficulties ? How far the revised Estimate is changed ?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—So far as the road between Maredumilli to Chintur is concerned, already 26 lakhs have been spent on the formation and another 50 lakhs are required for metalling and there are a number of cross-drainage works, about hundred in number and they require about 32 lakhs. Altogether 50 lakhs are required and the Government of India have been addressed, because it is a road of economic interest. It is done with the sanction of the Government of India and the expenses are borne by the Government of India. Their approval of the revised estimate is awaited.

*ROAD BRIDGE OVER BATHILI YERRAGADDA IN
PATHAPATNAM TALUK.*

1519—

* 2986 Q.—*Sri P. Gunnayya (Kothur)* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

whether any proposal is under consideration of the Government to construct a road bridge over Bathili-Yerragadda in Pathapatnam taluk, Srikakulam district in view of the fact that the public are experiencing a lot of inconvenience for want of it?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—Yes, Sir. The proposals are under correspondence with the Government of India and their sanction to the revised estimate is awaited.

COLLAPSED BRIDGE BETWEEN MANUBOLU AND GUNDUR
1520—

* 3119 Q.—*Sri G. C. Kondiah (Nellore)* :—Will the hon. Minister for Buildings and Highways be pleased to state :

(a) whether there is any bridge collapsed on trunk road between Manubolu and Gudur in Nellore district in the month of November, 1962;

(b) if so, what are the reasons;

(c) the number of bridges collapsed on the way the very trunk road between Venkatachalam and Gudur within the last four years;

(d) whether repairs are being done to them and if so, the stage at which they stand; and

(e) whether there is any diversion road built to the old trunk road between Manubolu and Gudur and if so, whether such road is opened for the traffic?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—

(a) Yes, Sir. The collapse was not in November, 1962, but on 15-12-1962.

(b) Due to unprecedented floods in Pambaleru stream.

(c) Two, Sir. In November, 1960 one old bridge in M. 9/8 between Manubolu and Venkatachalam collapsed. In 1962 an old arch bridge at M. 85/5 on Pambaleru collapsed.

(d) Approval of Government of India to the estimates for the bridge at M. 91/8 have been communicated to Chief

Engineer (Highways) during the end of January, 1962 and he is taking necessary action. As regards the collapsed bridge at M. 85/5, the Superintending Engineer (Highways) Cuddapah has suggested construction of a vented causeway in place of the collapsed bridge.

(e) Yes, Sir. The road is not however opened for traffic due to breaches during heavy floods of November, 1960. Sanction of Government of India to the estimates for closing these breaches is awaited.

Sri G. C. Kondayya :— How long will it take for the diversion road to be thrown open for traffic? It has been constructed three years ago and till now it is not open for traffic. How long will it take?

Sri Mir Ahmed Ali Khan :—Recently in February, 1963, Mr. Balwant Rao, Special Bridge Officer of the Government of India, inspected the place. The road requires another fourteen lakhs and he has given some suggestions. It is a national highway and as soon as the approval of the Government of India is received, the diversion road will be taken up.

DAIRY FARM IN CHALAVKURTHI VILLAGE.

1521—

* 2640 Q.—*Sri N. Srinivasa Reddy (Nakrekal)* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether there is any dairy farm in Chalakurti village, Miryalaguda taluk, Nalgonda district.

(b) the person in whose name the said farm is running; and

(c) the amount sanctioned by the Government to the said farm?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The answer is in the negative.

(b) and (c) Do not arise.

'SILICOSIS' IN MICA AREA OF GUDUR.

1522—

* 1409 Q.—*Sri G. C. Kondalah* :—Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) whether there is 'Silicosis' disease prevalent in Mica area of Gudur in Nellore district; if so, the steps taken by the Government to prevent the disease;

(b) whether there are facilities to give compensation to the workers who get the disease and, if so, how many of them were given the same so far;

(c) whether it is a fact that payment of compensation is being delayed due to Medical Board's delay to decide cases;

(d) whether the Government propose to fix three month's time for the owners to pay compensation; and

(e) whether steps will be taken to clear-off the pending cases of compensation within six months?

The Minister for Labour and Transport (Sri B. V. Gurumurthy) :—

(a) Yes, Sir. Through compulsory wet drilling and suppression of dust in Mica Mines, efforts are being made to prevent the disease as far as possible. Other preventive and curative measures are being examined and attended to by the Health and Medical Departments.

(b) Yes, Sir. 48 persons were given compensation.

(c) No, Sir.

(d) No, Sir.

(e) Yes, Sir.

శ్రీ పి. సత్యనారాయణ : సీలికాసిస్ట్ గురి అయినవారు 1959 సంవత్సరంలో దరఖాస్తులు పెట్టుకుంటే యంతవరకు పరిష్కారం కాకుండా ఉన్న కేసులున్నాయి. కొంతమంది కాంపెన్సేషన్ ముట్టకముందే చనిపోయారు. 1961 లో దీక్షియించిన పది కేసులలో యంతవరకు కాంపెన్సేషన్ చెల్లించ బడలేదు. చట్ట రీత్యా చెల్లించ వలసిన సప్లరహారం చెల్లించని యజమానుల పైన ప్రభుత్వం గట్టిగా చర్యతీసుకుంటుందా?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : యజమానులు కంపెన్సు చేయనిచోట పేమెంటు సుళువుగా జరుగుతుంది. ప్రాకోర్టుకు వెళ్ళి కంపెన్సుచే పే ప్రాకోర్టువారి తీర్పు పైన ఆధారపడి ఉంటుంది. అడ్మినిస్ట్రేటివు ఇన్ స్పెక్టర్స్ పైన, డై రెక్టివ్స్ పైన ఆధారపడదు.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : సీలికాసిస్ట్ జబ్బుకు గురిఅయినవారికి కాంపెన్సేషన్ యివ్వడంలో జరిగే abnormal delays గురించి కావసనభ వారి దృష్టికి తీసుకువచ్చాము. ఒక టై ము లిమిటుపెట్టి యంతకాలం లోవల పరిష్కారం చేయాలని instructions పంపించగలరా?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : ప్రభుత్వం దగ్గరఉన్న భోగట్టానుబట్టి పనిచారలు పెట్టిన అన్ని క్లెయిములు సెటిలు అయినట్లుగానే ఉన్నాయి. ప్రాకోర్టువారి తీర్పు రావడంలో జాప్యం జరిగి ఉండవచ్చుగాని గవర్న మెంటు లెవెలులో ఆలప్యం జరగలేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీకృష్ణ : మైకామైన్సులో సీలికాసిస్ట్ సహజంగా వచ్చేవ్యాధి. చాల సంఖ్యరాలనుంచి వేలకొలది గురిఅవుతున్నారు. వారికి పై దృష్టం చేయించడానికి నెల్లూరు ఆసుపత్రిలో ఒక నిపుణ వైద్యునిపెట్టి చికిత్సయిచ్చే ఏర్పాటు చేయించడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి : అధ్యక్షా, Workmen's Compensation వర్తకం అవల occupational disease వచ్చిన తరువాతకదా చావు అయినతరువాత అమలులోకి వచ్చేటట్లు మొదట ఉండేది. ఇప్పుడు మాత్రం భారత ప్రభుత్వం వారు నిబంధనలు తయారు చేశారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంకూడా model rules ఉప్పుకున్నారు. Occupational disease సంబంధించిన ఏవయినా మొదటనే check up చేయడానికి ఉప్పుకొన్నారు. అది తొందరగా అమలులోకి రావడానికి వీలుంది. Preventive measures యిప్పుడు సవ్యంగా తీసుకొన్నట్లు భావించబడుతోంది.

డా. టి. వి. యన్. చలవతిరావు : సిలికాస్ వ్యాధి diagnose చేయడానికి frequent mass x-ray investigation అవసరం. అలాంటి facilities ఏర్పాటు చేశారా ?

శ్రీ టి. వి. గురుమూర్తి : మెడికల్ షోర్టు డగ్గరకి వెళ్ళిన తరువాతనే diagnose అవుతుంది. అటులో కొంతవరకు defects ఉంటే రూల్స్ మార్కులేని యిగ మీదట preventive checking చేయడానికి కొన్ని ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి. mass x-ray as a preventive measure చేసినట్లు నా డగ్గరకు ఫోగట్టా రాలేదు.

TAKING OVER OF DUGGI VILLAGE IN PALAKONDA TALUK.

1677—

* 2274 Q.—*Sri B. Hariyappudu Reddy (Sher Muham-medpuram)*:—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) when the Duggi village in Palakonda taluk, Srikakulam district has been taken over by the Government under the Estates Abolition Act;

(b) the amount of compensation fixed for the same;

(c) whether the Government are aware of the fact that the ryots are not paying the rent to the land lords since six years; and

(d) if so, whether the Government propose to pay any compensation to the landlords?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) The village was taken over under the provisions of Andhra Pradesh (Andhra Area) Estates Abolition Act, 1948 on 25-2-59.

(b) An amount of Rs. 10,582/- was deposited in respect of this estate towards Advance compensation in 1959 and an amount of Rs. 1,764/- was deposited for fasli 1368 to 1371 towards interim payments.

(c) Yes, Sir. This is because for faslis 1357 to fasli 1360 the landholder collected excess rents and these excess rents are being adjusted towards rent payable by the ryots in subsequent faslis.

(d) No, Sir.

**SALE OF THE BANJAR LANDS UNDER THE KRISHNA
BARRAGE.**

1678—

* 3573 Q.—*Sri M. Pitchayya* :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether any proposal is under consideration of the Government to complete sale of the banjar lands under the Krishna Barrage to the cultivators, at the market price by the end of 1963; and

(b) if so, when?

Sri N. Ramachandra Reddy :—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య : అధ్యక్ష మహాశయ, గత సమావేశంలో ఆర్థిక మంత్రి గారు యీ భూములను బి-ఫారంలో ఉన్న సాగుదారులకి నామినలు మార్కెట్టు చేతుకి యిస్తామని ప్రకటించి ఉన్నారు. అది అమృతపట్నం తే ప్రభుత్వానికి అదాయం వస్తుంది. జాప్యం ఎందుకు జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఇదివరకు జరిగింది. ఇక ముందు జరుగదు. ఈమధ్య ఉత్తరువులు యివ్వబడ్డాయి. ఎవరంటే శివాయి అమాచార్లు ఉన్నారో వారికి మార్కెట్టు వేల్చాక లెక్కుచేసి అసైను చేయవలసినదిగా ఈమధ్యనే ఉత్తరువులు యివ్వబడినవి.

శ్రీ ఎం. పిచ్చయ్య : 1963 సంవత్సరంలో పని ప్రారంభించడానికి ప్రభుత్వానికి ఉన్న ఇబ్బందులు ఏమిటి ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : ఏమీ ఇబ్బందిలేదు. ప్రారంభం జరుగుతూనే ఉంది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : శివాయి ఉమాదారులకు వట్టాలు యివ్వాలని ఉత్తరవులు పంపించినందుకు సంతోషం. అనాక్రమంగా ఉన్న భూములను వేలం పెట్టకుండా వాటిని ఉంచుతారా ?

శ్రీ ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి : వేలం పెట్టడంలేదు. They have been reserved for demobilized soldiers.

JEEP CARS IN THE PANCHAYAT SAMITHIES.

1679—

* 1462 Q.—*Sri M. V. Raghavarao (Prathipadu) :—*
Will the hon. Minister for Planning be pleased to state :

(a) the number of jeep cars in the Panchayat Samithis in Andhra Pradesh;

(b) the amount of average expenditure per month being incurred towards petrol per jeep; and

(c) whether any proposal is under consideration of the Government to provide one jeep for a group of four Panchayat Samithis and keep the jeep cars in the district under the control of the District Collector in order to curtail the unnecessary expenditure ?

Dr. M. Chenna Reddy :—

(a) and (b) Statement is placed on the Table of the House.

(c) No, Sir.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

A district-wise statement showing the total number of jeeps and UNICEF Vehicles etc., available with Panchayat Samithis in 14 districts in the State and the average monthly expenditure incurred towards petrol per Vehicle by each Panchayat Samithi. Information in respect of the Panchayat Samithis in the remaining 6 Zilla Parishads i.e.,

East Godavari, Nellore, Anantapur, Hyderabad, Medak and Karimnagar is awaited.

Sl. No.	Name of the District.	No. of Blocks in the District.	Number of jeep cars available for Block work.	UNICEF vehicles	Package Programme Jeeps	Total	Monthly expenditure per vehicle shown in Column towards petrol.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
							Rs. nP.
1.	Srikakulam	27	24	-	-	24	210-00
2.	Visakhapatnam	25	27	4	-	31	204-07
3.	West Godavari	20	20	-	18	38	170-06
4.	Krishna	20	20	-	-	20	229-00
5.	Kurnool	22	22	8	-	30	225-00
6.	Cuddapah	17	17	-	-	17	238-46
7.	Guntur	30	30	-	-	30	229-71
8.	Nizamabad	11	11	-	-	11	218-31
9.	Adilabad	14	14	2	-	16	181-61
10.	Khammam	10	10	-	-	10	238-67
11.	Warangal	15	17	-	-	17	253-02
12.	Nalgonda	16	16	-	-	16	214-16
13.	Mahaboobnagar	18	19	-	-	19	239-34
14.	Chittoor	21	21	-	-	21	250-00

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : సమీపాలకు చాలా జీవులు యిచ్చారు. కాగానే ఉంది. జిల్లా పరిషత్తు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు చాలా తిరగవలసి ఉంది. వర్కుకి కాంక్షను ఇవ్వడం, కంప్లీషన్ సర్టిఫికేటు యివ్వడం అతడు చేయాలి. విల్లు పేమెంటు జరగడంలేదు. ఇది వేప్టు అనుకోక జిల్లా పరిషత్తు అసిస్టెంటు ఇంజనీరుకి జీవు యిస్తారా?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : విశ్వనాథంగారు ఈవిధముగా చెప్పడం మాకు బలం కలుగజేస్తున్నది. Executive Engineer కి ఇవ్వడానికి కొంతకాలం పట్టింది. Assistant Engineer కి జీవు యివ్వడానికి ప్రయత్నం జరుగుతుంది.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య : Monthly expenditure ఎక్కువగా ఉన్నట్లుంది. దానిని తగ్గించడానికి ఆలోచన ఉందా ?

డాక్టర్ ఎం. చెన్నారెడ్డి : కొన్ని జిల్లాలలో బ్లాకు పాడ్ క్వార్టర్స్ కి ఒక ఊరికి 128 మైళ్ళ దూరముంది. అందుచేత ఆయా పరిస్థితులనుబట్టి పంచాయతీ సమితి నిర్ణయం చేసుకొంటారు. Finance Committee, Standing Committee No. 5 కి monthly expenditure నిర్ణయం చేయడానికి అధికారం యివ్వబడినది. వారు చూసుకొంటూ ఉంటారు.

శ్రీ ఇ. సుబ్బారావు (కూచినపూడి) : అధ్యక్షా, ఒక్కొక్క కాలూకాలో 2 సమీకులుండే సమీకులకు జీవులు ఇస్తున్నారు. తహశీలుదారు కాలూకాలోని రెవెన్యూ సమాలు చేయవలసి వుంటుంది కాబట్టి తహశీలుదారుకు కూడ జీవు ఇవ్వడానికి ఆలోచిస్తారా ?

డాక్టర్ యచ్. చెన్నారెడ్డి : జీవులు తగ్గించాని చెవుతారని భయపడ్డాము. ఎక్కువ చేయాలని అంటున్నారు. సంతోషముగా వుంది అని మనవిచేస్తున్నాము.

RURAL ELECTRIFICATION TO NARSINGABILLI VILLAGE.

1680—

* 3162 Q.—*Sri B. - Sriramamurthy (Vizianagaram) :—*
Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government propose to extend the facility of rural electrification to Narsingabilli village of Anakapalle taluk in Visakhapatnam district ;
and

(b) if so, when the scheme will be taken up ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The matter relates to the Andhra Pradesh State Electricity Board. It is reported that the scheme for extension of supply to Narsingabilli and two other villages has been sanctioned.

(b) The scheme will be executed when additional funds for rural electrification become available.

శ్రీ డి. శ్రీరామమూర్తి : అదృష్టా, ఎంతకాలములోవల అమలు చేయబడుతుందో చెప్పడం కష్టమా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : Additional funds వచ్చినప్పుడు తీసుకొంటాము అని answer లో స్పష్టముగా చెప్పబడినది.

శ్రీ డి. శ్రీరామమూర్తి : ఈ స్కీము చాల అవసరమని గుర్తించబడి చాల సంవత్సరాలయినది. Estimates పూర్తిఅయి, sanction అయి చాల సంవత్సరాలయినది. జరిగే ఆలస్యమంతా అమలు చేయడములోనే. ఈ విషయములో శ్రద్ధ తీసుకోదానికి ప్రయత్నము చేస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : గౌరవసభ్యులు చెప్పినదంతా వాస్తవమే. చాల రోజులయింది. డబ్బు లేదనే కారణమువల్ల తీసుకోలేదు. Rural electrification కొరకు డబ్బు దొరికినప్పుడు తీసుకొంటాము.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అదృష్టా, డబ్బు ఎప్పుడు దొరుకుతుందని అనుకుంటున్నారు ?

Mr. Speaker : That is becoming a common question asking when the work will be taken up and the common reply is whenever the funds are available. Such questions may be avoided.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : Whenever funds are available is the common answer. Additional funds available అయినప్పుడు తీసుకొంటాము అని అన్నారు. ఎప్పుడు available అవుతుందనే మా ప్రశ్న. Rural electrification జరగడములేదనే అందోళన వుంది ఎప్పుడు దొరుకుతుందో తెలియఃపోతే సమాధానము పూర్తికాదని నా ఉద్దేశము.

SUGAR CANE ADVISORY COMMITTEE.

1684—

* 3282 Q.—*Sri V. Visweswararao* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether the Government have appointed a Sugarcane Advisory Committee for the State ;

(b) if so, the members on the Committee;

(c) whether any representation was given to the sugarcane Growers Association on the said committee; and

(d) if not, the reasons therefor ?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) The answer is in the affirmative.

(b) The members of the Committee are :

1. The Minister-in-charge of Agriculture.
2. The Minister-in-charge of Industries.
3. The Minister-in-charge of Co-operation.
4. The Director of Agriculture, Andhra Pradesh Hyderabad and Ex-Officio Cane Commissioner.
5. The Director of Industries and Commerec, Andhra Pradesh.
6. The Registrar of Cooperative Societies, Andhra Pradesh.

Representatives of Factories.

7. Sri R. V. G. K. Ranga Rao, M. P., Bobbili.
8. Sri C. Sudarsana Raju of Messrs. Etikippaka Cooperative Agricultural and Industrial Society Limited, Visakhapatnam.
9. Sri S. B. P. B. K. Satyanarayana Rao of Sri Sarvaraya Sugar Limited, Chelluru.

10. Sri M. Harishchandra Prasad of Messrs. The Andhra Sugars Limited, Tanuku.
11. Sri M. Seetharama Rao of Messrs. The K. C. P. Ltd., Vuyyuru.
12. Sri K. Raghunatha Reddy of Messrs. Chittoor Co-operative Sugars Mills Limited, Chittoor.
12. Sri D. V. G. Krishna Murthy Messrs. The Nizam Sugar Factory Limited, Shakkarnagar.

Representatives of Cane Growers.

14. Sri R. L. N. Dora, Advocate, Srikakulam.
15. Sri Bangara Raju of Visakhapatnam.
16. Sri V. Mutyala Rao, M. L. A., of Narendrapuram, Rajahmundry Taluk, East Godavari District.
17. Sri Kakani Venkataratnam, M. L. A., of Akunur Post, Krishna District.
18. Sri Yarlagadda Ankineeduprasad of Challapalli, Krishna District.
19. Sri V. Raja Reddy of Vallivedu, Chittoor District.
20. Sri Laxmi Chand of Deccan Plantations Limited, Anandanagar, Bodhan.

(c) and (d) There are several sugarcane growers Associations in the State and it is not clear as to which Sugarcane Growers Association, the Honourable Member is referring to. Some such Associations are duly represented on the State Sugarcane Advisory Committee. It is not possible to represent all cane Growers' Associations in the State as only 7 members on the Committee according to the provisions of the Andhra Pradesh Sugarcane (Regulation of Supply and Purchase) Act, 1961.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, Sugarcane Growers Associations వున్నవి. చాటి representation ఇవ్వలేదా అని అడిగాను. 7 గురికి యిచ్చారని చెబుతున్నారు. Registered Associations కి ఏమైనా ఇచ్చారా ?

శ్రీ ఎ. బిరామిరెడ్డి : Registered Associations చాల వున్నవి. వేటికి ఇప్పటికీ, వేటికి ఇవ్వకూడదో అర్థము కావడములేదు. రెండింటికీ provide చేశాము. 1. లక్ష్మీజన్, బి. యస్. సి., కాటనీ, డక్కన్ ఫ్లాంతుపన్ను లిమిటెడ్ బోధన్. ఈయన Indian Central Sugarcane Committee లో మెంబరు. 2. Treasurer Sugarcane Growers' Association, Bodhan. 3. కాకాని వెంకటరత్నముగారు. వారుకూడ ఆంధ్రప్రదేశ్ మిగర్ కేన్ గ్రోయర్స్ అసోసియేషన్ కి సెక్రటరీ. కాబట్టి ఇద్దరికీ ఇచ్చాము. ఏడుగురికి association లో వున్న వారికి ఇప్పటికి ఎక్కడా లేదు. Growers కి కూడ ఇవ్వడము జరిగింది.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : అధ్యక్షా, Several representatives of Growers' Association, and several representatives of companies అన్నారు. ఉప ప్రశ్నకు సమాధానము చెబుతూ 3 పేర్లు చెప్పారు. ఇవేకాక ఇంకా అదనముగా వుంటే చదివి వినిపిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. బిరామిరెడ్డి : పేర్లన్నీ చదివి వినిపించేదానికి నాకేమీ అతీతంలేదు. Associations తరపున ఇచ్చినవారి పేర్లు మాత్రమే చెప్పాను మొత్తము పేర్లు కావాలంటే.

Mr. Speaker :—Please supply the information as to whether any representation was given to the Sugarcane Growers' Association on the said committee?

Sri V. Visweswara Rao :—If so the members of the Committee.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : Common గా ప్రశ్నలు వస్తున్నాయి. అలస్యము అయిపోతోందని అంటున్నారు. మంత్రిగారు జవాబు చెప్పడములోనే సరిగా జవాబు చెప్పితే ఏ ప్రశ్న arise కాదు. Several representatives అనేదానికన్న అవి చదివి వినిపించడమే లేక ఒక స్టేటుమెంటు ఇక్కడ పెడితే అర్థము అవుతుంది. Table పెద్దదిగా వుంటే supply చేయిస్తే కాగుంటుంది. Representation ఒక wing లో నుంచి వస్తున్నదా ? రెండు wings లో నుంచి వస్తున్నదా అని మా ప్రశ్న.

Mr. Speaker :—I will look into the matter.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : If so the members of the Committee అవి (b) లో వుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ మిగర్ కేన్ అసోసియేషన్ కి చాల సంవత్సరాలనుంచి

representation యివ్వడం జరుగుతోంది. దానికి ఈ సంవత్సరం ఎందుకు ఇవ్వలేదో తెలియజేస్తారా?

శ్రీ ఎ. బలరామిరెడ్డి : 7, 8 associations వున్నవి. Development Council లో ఒకదానికి ప్రాతినిధ్యము ఇచ్చాము. అన్ని అసోసియేషన్లను సర్దాలి కాబట్టి Advisory Committee లో తీసుకొనేదానికి వీలులేకపోయినది.

BEE KEEPING RESEARCH CENTRES.

1685—

* 3522 Q.—*Sri V. Satyanarayana* :—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) the number of bee-keeping research centres in the State;

(b) whether it is a fact that Government propose to remove the research centre at Tanuku; and

(c) if so, the reasons therefor?

Sri A. Balarami Reddy :—

(a) There has been only one bee-keeping Research Centre at Tanuku in the State.

(b) The Government have closed down the Centre with effect from 28-2-1963.

(c) Consequent on the National emergency prevailing in the country, a cut had to be imposed to effect some savings by dispensing with some schemes including the scheme relating to Bee-Keeping Research Centre at Tanuku.

శ్రీ వి. నక్కనారాయణ : అధ్యక్షా, మొత్తము రాష్ట్రములో తణుకులో ఒకే ఒక స్టేషను వుందని అన్నారు. Emergency మూలముగా ఎత్తివేశాము అని అంటున్నారు. సంవత్సరానికి ఎంత ఖర్చు అవుతోంది? ఆ మాత్రం provide చేయలేని పరిస్థితులలో వున్నామా?

శ్రీ ఎ. బలరామరెడ్డి : సంవత్సరానికి రూ. 18,000/- ఖర్చు అవుతోంది అని అంచనా వేశారు. కాని ఇప్పుడు Blocksలో కొంత కార్యక్రమము జరుగుతోంది. కాబట్టి ప్రస్తుతము అవసరములేదని దీనిని అవి వేయడము జరిగింది.

R. T. C. BUSES FROM PARKAL TO MAHADEVAPUR VILLAGE
1686—

* 1295 (2561) Q.—*Sri R. Narsimharamayya (Parkal)*: Will the hon. Minister for Labour and Transport be pleased to state :

(a) whether any proposal is under consideration of the Government to ply R. T. C. buses on the road from Parkal of Parkal taluk, Warangal district to Mahadevapur village in Manthani taluk of Karimnagar district; and

(b) if so, when ?

Sri B. V. Gurumurthy :—

(a) and (b) No, Sir. The question of running R.T.C. buses on the route Hanumakonda to Ghanpur *via* Parkal is under consideration of the Corporation in consultation with the State Transport Authority to whom the Corporation applied on 11-1-1963 for the grant of temporary permits on the above route. The Corporation propose to start services on the route as soon as permits are granted. As regards extension of services from Ghanpur X roads to Mahadevapur village in Manthani Taluk of Karimnagar District, it is stated that portions of the road on the route are in need of immediate repairs, and that the authorities concerned are being addressed for necessary action by the Corporation.

DEVATULA TANK AT KANDUKUR VILLAGE.

1512—

* 521 (2228) Q.—*Sri P. Parvata Reddy (Peddavoor)*:—Will the hon. Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) the reason why the work of the expansion of the embankment of the Devatula tank at Kandukuru village (Devarakonda taluk, Nalgonda district) has not been taken up so far, though the survey has been conducted during 1959-60; and

(b) whether the said work will be taken up atleast this year ?

A—

(a) Sanction to the estimate could not be given as some field information was to be collected.

(b) The work was let out to a Contractor in October, 1962 and it is expected to be completed by the end of May, 1963.

CALLING ATTENTION TO A MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

*re: Allegations against Divisional Engineer, Highways,
Krishna.*

Mr. Speaker :—There is one matter under rule 74 in which Messrs B. Dharmabhiksham, P. O. Satyanarayana and A. Sarveswaratao have given notice.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అధ్యక్షా, కృష్ణా జిల్లాలో మైవేస్ డిపార్టుమెంటులో పనిచేసే యు. రాజు బాబారావు అనే మేస్త్రీ బందరునుండి రి మైక్చుడూరం రోడ్డు వద్దాలవల్ల చెడిపోయినందువల్ల ప్రక్క గ్రామాలనుండి అవసరంగా కూలీలను తెచ్చి పనిచేయిస్తున్నాడు. డిపార్టుమెంట్ వందగవస్తే ఆ కూలీలు యెడో ఒకకోట ముందువెడ తాం అని అంటే వందగ్గి ముందుగా వారిని పంపించాడు. వందగ వేతనాన్ని ముందుగా bill చేసి ఇచ్చాడని అసిస్టెంట్ ఇంజనీరును పనినుండి తొలగించడం జరిగింది. అసిస్టెంట్ ఇంజనీరును పనినుండి తొలగించడం స్వాధీనంగాదని చెప్పి నవ్వుతో అతనిని 8-11-1962 నుండి పనినుండి తొలగించి 12-11-62న చార్జి పీటు ఇచ్చాడు. మా ఇంటిమీదకు దాడిచేసి కొట్టబోయావు అని. దాదాపు నెల తరువాత 12-12-62 తరువాత enquiry ప్రారంభించారు. 8-2-63 వరకు

969 *Calling attention to a matter of Urgent Public Importance re: Allegations against Divisional Engineer, Highways, Krishna* 23rd March, 1963

సస్పెన్షన్ లో వుంచారు. సస్పెన్షన్ పరియిడ్ లో సస్పెన్షన్ ఎలవెన్స్ ఇవ్వలేదు. అలా ఇవాంటి జి. ఎ. వో. వున్నప్పటికీ కూడా ఆపనికి ఇవ్వలేదు.

The Chief Minister (Sri N. Sanjeeva Reddy):—I do not know if every day when somebody is suspended, it can be discussed in the Assembly. I leave it to you to decide.

Mr. Speaker:—Sri Visweswara Rao is pleading the cause of one individual.

Sri V. Visweswara Rao:—I know. I represented the matter to the Minister.

Mr. Speaker:—Unless it is a matter of public importance, there is no point in taking up the cause of one individual.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : దీపావళికి ముందు ప్రక్క గ్రామాలనుండి తీసుకు వచ్చిన కూలీలకు పండక్కి పంపాడనే కారణంతో పనినుండి సస్పెండ్ చేయటం జరిగింది. నాకు న్యాయం కలుగ చేయవలసిందని, విచారించవలసిందని అతను పై అధికారులకు పిటిషన్ తెచ్చుకొన్నప్పటికీ అతనిని side చేసిన వారిని అతను స్వంత ఖర్చులతో తీసుకురావాలని notice ఇవ్వటం జరిగింది. అతనికి వచ్చే న న్యాయం కల్గించాలని మంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

Sri G. Latchanna:—I want to raise a point of order.

Mr. Speaker:—He is making a speech. You can do it after he finishes. I will hear your point of order.

శ్రీ జి. లక్ష్మన్న : తేనిపోనిది నేను చెబుతూవుంటే చెప్పనక్కరలేదని మీరు అవనవ్వు. నేను point of order అన్నప్పుడు మీరు అంతా అయిన తరువాత మాట్లాడవచ్చు అంటే ఆ point of order అవనరం వుండకేమో!

మిస్టర్ స్పీకర్ ; లచ్చనగారూ! నేను చెప్పేది దయచేసి వినండి. Under rule 74, the question should be of public importance. You can certainly question as to why I admitted this motion at all here. What the code of discipline is has not been mentioned there at all. At that rate, every member can take up the cause of one individual and then give a notice under rule 74 or point of order. I only suggest to the House that

it is not proper that they should take up the cause of individuals. If there is a principle involved in the interests of public interest, then you can move it.

శ్రీ జి. లక్ష్మన్న : నా మనవి ఏమిటంటే rule 74 క్రింద ఎవెండాలో నేకారు. ఆ notice లోని సంగతేదో చెప్పమని మీరు తెలివిచ్చారు. ఇది చెప్పవచ్చునా అని సభా నాయకులు ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఇది ప్రశ్నించే సమయమా అని.

మిస్టర్ స్పీకర్ : దయచేసి వినండి. Rule 74 క్రింద నేను admit చేశాను. Violation of the code of discipline by the Divisional Engineer, Krishna, Chilakalapudi, Masulipatam. అంతేకాని individual case అని noticeలో mention చేయలేదు. వారు ప్రత్యేకంగా ఒక individual case House ముందుకు తీసుకువచ్చి పీడ్ చేస్తున్నారు.

Sri V. Visweswara Rao :—I want to bring to the notice of the House the violation of the code of discipline. There is only one point.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఒక పిన్ పోంట్ పైన మీరు మాట్లాడింది.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : అతనికి జరిగిన అన్యాయాన్ని విచారించమని అధికారులను కోరినప్పుడు అతని తరపున సాక్షులను అతను స్వంత ఖర్చులతో తీసుకురావాలని notice ఇవ్వటం అన్యాయం, అది నరైన పద్ధతీకాదు కనుక అతనికి న్యాయం కలుగజేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అదృష్టా, తమరు ruling ఇచ్చారు, చాలా సంతోషం. ఇప్పుడు దానిని గురించి ప్రత్యేకంగా నేను చెప్పగలిగి ఏమీలేదు. ఉద్యోగస్తునికి ఇబ్బంది కల్గినప్పుడు, జ్యూనియర్ ఇంజనీర్ ఎవరైనా శిక్షించివుంటే సూచించుట దెంటకు అప్పీలు చేసుకోవటానికి అవకాశాలు వున్నాయి, అక్కడ న్యాయంజరగకపోతే చీఫ్ ఇంజనీరుకు అప్పీలు చేసుకొనే అవకాశాలు వున్నాయి. అక్కడ న్యాయం కలుగకపోతే ప్రభుత్వానికి, గవర్నరుకు అప్పీలు చేసుకోవచ్చు. దురదృష్టవశాత్తూ ఈ ఉద్యోగస్తులు ఆ పనులు చేయకుండా అతర పద్ధతులలో తమ కార్యక్రమాలను సాగించుకోవటానికి ప్రయత్నంచేస్తే డిసిప్లైన్ వుండదు. డిసిప్లైన్ వుండాలంటే అటువంటి పద్ధతులు అనుసరించాలని చెబుతున్నాను. నేను మిత్రులద్వారా, ఈ కానన సభద్వారా తెలియజేస్తున్నది వారు సక్రమ మార్గంలో వ్యవహరించాలి, సూపరెంటెండింగ్ ఇంజనీరుకు ఏమీ అన్యాయం జరగలేదు, డిజిటిల్ ఇంజనీర్

సిర్ తనకు వున్న అధికారాన్ని వినియోగించాడు. ఆ అధికారాన్ని అతిక్రమించ లేదు. ఎవరికైనా అక్రమం జరిగితే మా సూపరెండెండ్స్ ఇంజనీరుకు అప్పీలు చేసుకోవాలి. ఇది ఇన్ డిస్ ప్లేన్ గా మేము భావిస్తున్నాము. ఈ విధంగా చేయటం ఉద్యోగస్తులకు, వారి శ్రేయస్సుకు, డిస్ ప్లేన్ కు మంచిదికాదని ఈ వేదిక మీదనుండి చెబుతున్నావు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న : Rule 74 క్రింద తమరు allow చేసిన point కు ముఖ్య మంత్రిగారు చెప్పింది answer అవుతుందా అనేది తమరు clarify చేయాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Noticeలో ఏమి ఇచ్చారో మీకు తెలియదు.

శ్రీ సి. నాలిరెడ్డి : మాకు అందచేసిన దానిలో 'allegations against Divisional Engineer' అని వుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ : లచ్చన్నగారు ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పింది సమాధానమా అని అంటున్నారు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : On a point of submission, Sir. వేసు code of discipline ను violate చేసినారని వారికి చెప్పాను. ఒక ఫిర్యాదిని విచారించే టప్పుడు, అతని సాక్షిని అతనే తీసుకురావాలనేది ఎక్కడా లేదు. అది సరి అయినదా అని ?

*Mr. Speaker :—*That is all right. There cannot be any discussion about it. Once the concerned Minister replies hon. Members cannot be getting up one after the other.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : అద్యక్షా.....

*Mr. Speaker :—*No I cannot allow any more.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : On a point of order, Sir.

*Mr. Speaker :—*Then let me hear you.

శ్రీ కె. ఎల్. నరసింహారావు : Chief Minister గారు, అధికారులు discipline పాటించాలని అన్నారు. దానికి మాకేమి అత్యంతరంలేదు. కాని మన ఢేశంలో ఒకరి విషయంలోగాని, జనము విషయంలోగాని ఏదైనా అన్యాయం

23rd March, 1963

Calling attention to a matter of Urgent
Public Importance re: Allegations against
Divisional Engineer, Highways, Krishna

972

జరిగిందని ఒక శాసనసభ్యునికి తెలిసినప్పుడు, ఆ సభ్యుడు ఆ point raise చేయడం న్యాయమూ కాదా అనేది సమస్య అవుతున్నది గాని అధికారి సభ్యుడిదావారా చేస్తున్నాడనే allegation ఏదైతే ఉన్నదో అది correct కాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు చెప్పింది సవ్యంగానే ఉన్నది, జనము అన్నారు. That means public, not an individual.

శ్రీ తె. ఎల్. నరసింహారావు : వారికి అన్యాయం జరిగిందని తెలిసినప్పుడు, ఆ విషయాన్ని ఒక సభ్యుడు ఈ శాసనసభలో raise చేయడానికి వీలున్నదా లేదా. లేకపోతే, ఆ అఫీసరు ఈవిధంగా ప్రయత్నం చేశాడనే allegation న్యాయంకాదు. ఆ రకంగా సభ్యులు తమయొక్క హక్కులను ఉపయోగించడంలో అడ్డము పడడం న్యాయంకాదని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri N. Sanjeava Reddy:—Mr. Speaker, Sir, let me also make it clear. Individual cases లో కాడనేది accepted principle. But the question is whether it concerns the general interest of the public, or the individual. So far as the general public are concerned, every Member has a right to raise any such issue before the House, and not in so far as individuals are concerned.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : ఇది గవర్నమెంటుకు, labour కు జరిగినటువంటిది. Code of discipline అనేటటువంటిది labour లో సంబంధించినటువంటిది. Chief Minister గారు చెప్పినటువంటి point చాలా right, ఉద్యోగస్తుల విషయమై. Code of discipline violate అయిందా అని మీరుకూడా అడిగారు. Code of discipline violate అయినట్లయితే, అది ఇక్కడ discuss చేయవచ్చునని మీరు చెప్పినట్లుగా మేము భావిస్తున్నాము. దాని విషయమై ఏమీ జరిగిందో చెప్పితే చాలు.

శ్రీ ఎన్. నంజీవరెడ్డి : Code of discipline ఎక్కడా break కాలేదు. Divisional Engineer అకని అధికారాన్ని వినియోగించి చేసినారు. తరువాత individual cases చెప్పినారు. Individual cases యొక్క merits లో కానా అంటే అతను appeal కు పోవచ్చును గాని శాసనసభద్వారా యిక్కడ వద్ద అని చెప్పాను.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : Individual cases అంటే, ఆ విచారణచేసే వద్దతి సరిఅయినదికాదు, notices సరిగా ఇవ్వడంలేదు, అది Code of discipline అవు

కుంది. కాని ఉదాహరణకుకూడా ఒక విషయం చెప్పకపోతే, ఈ విషయాన్ని పూర్తిగా మనము గ్రహించడం సాధ్యం కాదేమో అని నేను చెప్పాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : ఇప్పుడు ఒక principle enunciate చేసి వస్తుడు, కొన్ని instances తీసుకురావలసి యుంటుంది. ఆ instances చెప్పినప్పుడు, individual cases అవుతాయి. 5, 6 cases చెప్పితే, అది general అవుతుంది. Code of discipline ఎట్లా పోయిందనేదానికి చెప్పవలసివస్తుంది. తరువాత individual అవుతుంది అనేదానికి చెప్పవలసివస్తుంది. Individual cases ను తీసుకోవద్దు అనేదానిని మేము ఒప్పుకొంటాము. ఫలానా ఉద్యోగులను తీసివేశారా లేదా అని అడిగితే అది తప్పేకాని ఈవిధంగా rules ను violate చేస్తున్న సందర్భాలు చాలామార్లు దృష్టికి వస్తున్నాయి. ఆ instances, ఆపేర్లు చెప్పకపోతే: general గా చెప్పితే, దానికి value ఇవ్వడంలేదు, అది గాలిలో పోతుంది. పేర్లు చెప్పేటట్లయితే అది individual అయిపోతుంది. ఇది చాలా hair split గా ఉన్నది. అందువల్ల దీనికి ఒక రక్షణ, ఒక మార్గము అనేది ఉండాలి. కనుక యిది మీ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మీరు చెప్పేది, principle ను enunciate చేస్తూ, in support of that, కొన్ని instances చేస్తే చేయవచ్చునని కాని ఏమవుతుంది. మొదట మీరు notice ఇచ్చినప్పుడు individual cases తీసుకొనిరాలేదు. తరువాత ఇప్పుడు, ఆ individual cases quote చేస్తూ, Members are making their own observations i.e. observations against the officer or the Government whosoever it may be. Well, such things are not permitted. In the case of a general principle they can quote some instances where discipline has been violated. Then I can understand, but what is happening is, they are making their own observations. Well, each case depends upon its own merits, and I expect hon. Members to use discretion, and not take individual cases and plead on their behalf by saying those instances; that should be avoided.

Now we shall go to next item.

PAPERS LAID ON THE TABLE

Amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961.

Sri N. Sanjiva Reddy : Sir, I beg to lay on the Table a copy of Notification issued with G. O. Ms. No. 1727

General Administration (Services-D), dated 29-11-1962 containing amendments to clause (a) of sub-rule (1) of Rule 3 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Rules, 1961 in accordance with sub-section (2) of Section 10 of the Andhra Pradesh Civil Services (Disciplinary Proceedings Tribunal) Act, 1960.

*Amendment to Rule 14 of the Andhra Pradesh
General Sales Tax Rules, 1957.*

The Minister for Finance (Sri K. Brahmananda Reddy): Sir, I beg to lay on the Table under sub-section (4) of Section 39 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1957, a copy of the amendment to the Rule 14 of the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957, published at pages 21-26 of Rules Supplement to Part-I of Andhra Pradesh Gazette, dated the 10th January, 1963.

Mr. Speaker : Papers laid on the Table of the House.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT
(BUDGET) FOR THE YEAR, 1963-64
VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

*Demand No. XI — Administration of Justice —
Rs. 1,17,87,000/-*

Demand No. XII — Jails — Rs. 58,75,000/-

శ్రీ ఎస్. ఆర్. దాట్ల (అతిథి) : అధ్యక్షా, ప్రస్తుతము ఉన్నటువంటి sub-jails వివిధంగా ఉన్నాయో అందరికీ తెలిసినదే. అక్కడ ఉండడానికి వీలులేని పరిస్థితులలో ఉన్నాయి. Rule ప్రకారంగా ఖైదీలను పగలు బయట పెట్టవచ్చును, రాత్రిమాత్రము లోపల పెట్టవలెనని ఉన్నప్పటికీ, ఆచరణలో 24 గంటలు వారిని లోపలే పెట్టడం జరుగుతున్నది. బయట ఉంచడానికి staff లేదనో, అవకాశాలు లేవనో చెప్పడం జరుగుతుంది. పోనీ, అటువంటి అవకాశాలు అన్నిచోట్లా లేకపోయినా, తిల్లా మొత్తంమీద ఒక jail ఉంచి అక్కడ ఆవిధంగా చేయడం బాగుంటుంది. ఈ proposal అయినా అలోచించాలని కోరుతున్నాను. ఇకపోతే, ఖైదీలకు ప్రధానంగా నదుపాయాలు ఇచ్చేటప్పుడు, వారి మనస్సులను మార్పించడం

కోసం మనం ముఖ్యంగా ఆలోచించాలి. మంత్రివర్గం ఏదో ఒకచోట open air jail ఒకటి ఏర్పాటు చేస్తామని అన్నారు. అది కల్పించినప్పుడు, దానిలో వారికి పనులు చేర్పించడము, వారిచేత కొన్ని పనులు చేయించడం ముంది. అంతే కాకుండా వారు చేసిన పనులకు వారికి ప్రతిఫలము ముప్పైలాగున చేయడంతో బాటు, వారి మనస్సులు మారేటటువంటి విధానాలు అవలంబించాలి. అంతే కాకుండా, వారు బయటికి వచ్చినవారు వారు నేర్చుకొన్నటువంటి వృత్తులలో బయట వారికి అవకాశాలు కల్పించే విధంగా మంత్రివర్గం ఆలోచించి అవిధంగా

(Mr. Deputy Speaker in the Chair.)

చేయవలెనని తమద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. మనం కల్పిస్తున్న సౌకర్యాలు వారికి ఆచరణలో ఎంతవరకు ఇవ్వబడుతున్నవన్నది ఆలోచించవలసి ఉన్నది. మనం ఇచ్చే రేషన్స్ వారికి సక్రమంగా అందటంలేదు. ఆ పక్షంవారు, యీ పక్షంవారుకూడ తైళ్ళకు వెళ్ళినవారే. ఆ పక్షంవారు ఏప్పుడో పూర్వం వెళ్ళారు. ఇప్పుడు యీ పక్షంవారుమాత్రమే వెడుతున్నారు. కాబట్టి మేము చెప్పించే ఎక్కువ అధికారిలుగా ఉంటుందని వేరే చెప్పనవసరంలేదు. శేవలం సోవల్ వెల్ ఫేర్ వర్కర్స్ నుమాత్రమే గాకుండా, గతంలో తెలుగువెళ్ళి అక్కడి పరిస్థితులు అనుభవించినవారినికూడ యీ తెల్స్ ఎడ్యుకేషన్ డివిజన్లో వేస్తే సక్రమమైన నూనలు ఆ కమిటీలో చేయబడే అవకాశం ఉంటుంది, కాబట్టి ఆ ఎడ్యుకేషన్ డివిజన్ ను పునర్ నిర్మించాలని కోరుతున్నాను. రాజమండ్రి తెలుగురెండు ఎక్కువ కంప్లయింట్స్ వస్తున్నవి కాబట్టి ఉభయగోదావరితీర్థాల ఎం.ఎల్.ఏ.లందరిని, రేదా, ఎక్కువమందిని ఆ ఎడ్యుకేషన్ డివిజన్లో నేర్పులుగా వేయమని నేను మనవిచేస్తున్నాను. సెకండ్ క్లాస్ మేజిస్ట్రేట్ మూడు సంవత్సరాలకన్నా ఎక్కువ ఒకచోట ఉండకూడదు అనే నియమం స్పెషియల్ గా పాటించబడక, వారు కొన్నిచోట్ల స్థానికంగా సంబంధాలు ఏర్పాటుచేసుకొనటంవల్ల అన్యాయం జరుగుతున్నది కాబట్టి, ఆ నియమావళిని స్పెషియల్ గా అమలు జరపాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. నరసారెడ్డి (నిర్మూల): అధ్యక్షా, లా మంత్రిగారు ప్రోవేజ్ మెంట్స్ డిమాండ్స్ జలపరుస్తున్నాను. తెలంగాణా పరియంలో ఆంధ్ర కోర్టుపై యాభై వచ్చినకార్యక్త తమవై అదనంగా భారం పడినట్లు తెలంగాణాలో లిటిగేంట్స్ పబ్లిక్ లో ఒక అండ్ శాసన ఉంది. లాండ్ విషయంలో కానివ్వండి, ఇమూవబుల్ ప్రాపర్టీ విషయంలో కానివ్వండి కోర్టులో శేను పెట్టాలంటే - ట్రిఫిక్ వేల్పు యేషన్ వై కోర్టుఫీజు కట్టాలంటే, అది కొంత భారంగానే ప్రజలకు అనిపిస్తున్నది. ఇంతకుముందు ఎగ్జిక్యూటర్ లాండ్ గురించి ఏదైనా చాచా వేసేటట్లుగా ఉంటే

20 టైమ్స్ లాండ్ రెవెన్యూతో, 80 టైమ్స్ లాండ్ రెవెన్యూతో నిర్ణయించి, ఆ నిర్ణయంపై డిక్లరేటరీ నూట్స్ గాని, నూట్స్ ఫర్ పాసేజన్ గాని వేసే అవకాశం ఉండేది కాని మార్కెట్ వేల్యూ అంటే—అదనంగా కోర్ట్ ఫీస్ యేగాక, లిటిగేషన్ లో కూడ డై రేటరీగా నడిచేటట్లు, కేసెస్ అన్నీ ఎక్కువ అలవల్లంగా నడిచేటట్లు అవకాశం కనుపిస్తుంది. కారణం ఏమంటే—ఏ దావాపడినా—దావా పడిన కోన్ని రోజుల తర్వాత—ముఖ్యంగా ప్రతిపక్షంవారు డిఫెండెంట్స్ ఎప్పుడూ వేల్యూ యేషన్ గురించి అల్ జక్షన్ పెట్టటం—ఒక యూజువల్ ప్రాక్టీస్ గా ఉంటుంది. అందువల్ల వేల్యూ యేషన్ కొరకు ఒక కమిషన్ ను వేసే, ఆయన చేత ఎనిడెన్స్ తీసుకొంటే—ఒకవైపు మనం లిటిగేషన్ లో ఎక్కువ గడువు ఉండకుండా “జస్టిస్ డిలైడ్ ఈజ్ జస్టిస్ డిప్రెడ్” అనే ప్రెసిపుల్ పై తొందరగా డిసేషన్ కావాల్సి అనుకోన్నప్పుడు ఇలాంటి డై రేటరీ టాక్టీస్ ఉండే విధానాల్లో మనం మార్పు తెచ్చుకొంటే బాగుంటుందని నేను మీద్యారా ప్రభుత్వానికి విన్నవిస్తున్నాను. దానివల్ల ప్రజలపై ఎక్కువ భారం పడకుండా కోర్ట్ ఫీజు తగ్గినట్లు అవుతుంది. కోర్టుకేగాని, పార్టీవ్ కేగాని, నూట్ పై ఒక ఫిల్స్ డే వేల్యూ యేషన్ ఉంటే బాగుంటుందని నేను మనవి చేస్తున్నాను. మన స్టేట్ లో ముఖ్యంగా తెలంగాణా పరియాలో హైదరాబాద్ గవర్నమెంట్ ఉన్నప్పటినుండి “సెవరేషన్ ఆఫ్ ది జ్యుడిషియరీ ప్రెమ్ ది ఎగ్జిక్యూటివ్” ముఖ్యంగా నడిచింది. ఆ రోజుల్లో పార్ట్ వి-స్టేట్ లో—ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ స్టేట్ లో “యూ సెవరేషన్ ఆఫ్ జ్యుడిషియరీ” జరిగింది. ఇప్పుడు రెంట్ కంట్రోల్, టెనెన్సీ లాస్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్స్, ఆర్.డి.ఓస్, రెవిన్యూ ఆఫీసర్స్ యే డీల్ చేస్తున్నారు. ఇలాంటి వవర్స్ కోర్ట్స్ కు ఇస్తే బాగుంటుంది. ఈ పంచాయితీరాజ్ కాలంలో, రెవిన్యూ ఆఫీసర్స్ పై ఎక్కువ ద్యుటీస్ పడినవి. వారు యీ విషయాలకు ఎక్కువ టైమ్ ఇచ్చి, లిగల్ యాస్ పెక్ట్, ఎగ్జిక్యూటివ్ యాస్ పెక్ట్ ఈ రెండూకూడ నడిపించే విలులేదు గనుక, టెనెన్సీ లాస్, రెంట్ కంట్రోలు యీ కోర్టులకు అప్పగిస్తే బాగుంటుంది అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. తెలంగాణా కోర్టుల్లో ప్రాసెస్ సర్వర్స్ అని ఒక కేడర్ ఉండేది. వారిని ఇప్పుడు క్లాస్ 4 ఎంప్లాయిస్ గా భావించకుండా, ఏదో సామెనల్ గా వారి వేజెస్ పెట్టినారు. దీనివల్ల వారికి కొంత అన్యాయం జరిగినట్లు అనిపిస్తున్నది. వారిని క్లాస్ 4 ఎంప్లాయిస్ గా భావిస్తే వారి వేతనాలు కనీసం 60 రూ.లు పైగా ఉంటుంది. ఇప్పుడు వారికిస్తున్న 16 రూ.లలో వారి జీవనం గడవటం కష్టం. ఇప్పుడు నడిచే ప్రాసెస్ మెథడ్ కూడ పోలిమిద్యారాగాని, టపాద్యారాగాని సక్రమంగా నడవటంలేదు. అందులోకూడ డయిలేటరీ మెథడ్స్ జరుగుతున్నవి. అందుకొరకు ముఖ్యంగా తెలంగాణా కోర్టులలో యీ ప్రాసెస్ సర్వర్స్ కు క్లాస్ 4 ఎంప్లాయిస్ గా భావిస్తే బాగుంటుంది. మొన్న మినిస్టర్ గారు “ఈ ప్రాసెస్ సర్వర్స్ గురించి—వారికి ఏదన్నా ఒక ఫిల్స్ డే ఎలవెన్యు ఏర్పాటు

చేయాలనేదానిగురించి- ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది అని చెప్పారు. ఇంతకుముందు హైదరాబాద్ ప్రాజెక్టు సివిల్ రూల్స్ ప్రకారం కొన్ని తెలంగాణా కోర్టులలో యా మేరేజ్ గార్డయన్ అండ్ వార్డ్స్ యాక్ట్స్- (నక్వెషన్) గురించి మున్సిప్ కోర్టులలో ఎక్కడైతే ఎక్కువ పనులుంటాయో అక్కడ యా డిస్ట్రిక్ట్ కోర్టు వర్క్ వారికి ఎంపవర్ చేస్తే అక్కడి లిటిగెంట్ క్లర్కులు, లాయర్స్ కు కొంత సులభంగా ఉండేది. ఇప్పుడు ఆంధ్ర ప్రాజెక్టు సివిల్ రూల్స్ వచ్చినతర్వాత తీసివేసి వారు, అక్కడక్కడ జిల్లాలో ఏ కోర్టులలో అయితే ఎక్కువ లిటిగేషన్ ఉన్నదో- అక్కడ యా మేటర్స్ మటుకు గార్డయన్ అండ్ వార్డ్స్ యాక్టు, లేక మేరేజెస్ నక్వెషన్ గురించి ఇస్తే వాగుంటుంది. అది ప్రాజెక్టుకు ప్రభుత్వం సూచిస్తే ఒప్పకొంటుండేమోనని మేమందరం అభిప్రాయపడుతున్నాము. మొన్న చీఫ్ జస్టిస్ గారు మా జిల్లా పర్యటన చేసినపుడు ఆదిలాబాద్ జిల్లా వార్ ఎనోసియేషన్ తరపు నుండి ఒక రిజల్యూషన్ చేసి వారి ఎదుట పెడితే, ప్రభుత్వం తరపునుండి సూచన వస్తే, తప్పక దానిని అంగీకరించి అమలుజరుపుతామని వారు సెలవిచ్చారు. ఈ కోర్టు ఫీజు, రెంట్ కంట్రీలు విషయంలో మేము చేసిన రిజల్యూషన్ కు - వారు అభినందించి ప్రభుత్వం ద్వారానే ఇది మూవ్ అయితే వాగుంటుందని ప్రాజెక్టు పీఠి చేయ లేదని అన్నారు. ముఖ్యముగా హైదరాబాద్ ప్రాజెక్టు సివిల్ రూల్స్ లో ఏ ముఖ్యముగా ఉండెనో అది అవలంబిస్తే వాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ కోర్టు ఫీజు గురించి ఒక సూచన చేసి సెలవు తీసుకొంటాను. Market value అనే బదులు 20 times or 30 times the land revenue అంటే వాగా ఉంటుంది. Urban areas లో Municipal areas లో lands కు houses కు valuation ఉంటుంది కనుక కష్టం ఉండదు. Agricultural land గురించే కష్టం అవుతుంది. ఇంతకుముందు Hyderabad Court Fees Act లో ఎలాగైతే provision ఉండెనో అవిధంగానే వాగా ఉంటుందని మనవిచేస్తూ తెలపు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, ఈ Demand పై speech చూస్తే మంత్రిగారు కొంతవరకు effort చేశారు అనుకొంటాను. అందుకు వారికి అభినందనలు చెప్పక తప్పదు. ఒకసారి స్వామి వివేకానంద 'కుక్కతోక' ఎంతవరకు hold చేస్తే అంతవరకే ఉంటుంది మళ్ళీ వెంటనే వంకర తిరుగుతుంది' అని చెప్పారు. ఈ పరి పాలన సంస్థకూడ అట్లాంటదే.

శ్రీ ఇ. ఆయ్యప్పరెడ్డి : బొచ్చుకుక్కలకు తోకలు వంగవు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : అధ్యక్షా, నేను common man కనుక 1000 రూపాయలు పెట్టి కుక్కలను పెంచడం యిష్టంలేదు. నాకు తెలియదుకూడ.

సామాన్యంగా తిరిగే కుక్కల విషయమే తెలుసు. ప్రభుత్వం విధానంకూడ ఎప్పుడూ hold చేస్తూ ఉంటేనే న్యాయంచేస్తూ ఉంటేనే అప్పుడప్పుడు వంకర తిరుగుతూ ఉంటుంది. అందుచేత పౌచ్చరికగా ఉండమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను, దీనిలో publicity క్రిందటి తడవపెట్టారు. ఇప్పుడు పెట్టలేదు. కారణం తెలియదు తీవ్ర విమర్శన చేసిన రుచిత ఆంధ్రప్రదేశ్ అచ్చు బాగా ఉన్నది. దానిని అట్లాగే maintain చేయమని చెబుతున్నాను, Law వ్యవహారానికి వచ్చేటప్పటికి తీరని బాధగా ఉంటోంది. ఏ కోర్టుకు వెళ్ళినప్పటికీ ఎన్ని వాయిదాలు పడతాయో తెలియదు. రోజురోజుకీ సామాన్యుడికి చాల costly అయిపోతున్నది. దీనికి కొంతవరకు స్టీడర్లు, కొంతవరకు కోర్టులు బాధ్యులుగా ఉన్నాయి. రీ నెలలు అయినా dispose చేస్తామనే అభిప్రాయం ఎందుకులేదో తెలియదు. డాక్టర్లు ఎప్పుడుకూడ రోగిని నయం కాకుండా ఉండాలని కోరుతూ ఉంటారు. స్టీడర్లు cases పరిష్కారం కాకుండా ఉండాలని కోరుతూ ఉంటారు.

Sri E. Ayyapureddy: Sir, I take strong exception to what hon. Sri Vavilala Gopalakrishnayya said, viz., that pleaders are wilfully and wantonly protracting and postponing litigation.

Mr. Deputy Speaker: I think his objection is correct. The hon. Member need not allege any thing about the intention of the pleaders. Please do not mean that way. I think it is not proper.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya: No, Sir. It is my experience. How can any body question my experience?

Mr. Deputy Speaker: Don't make it a general case.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఎక్కువ మంది అంటాను.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి: వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారికి కోర్టులో experi-
ence ఉన్నది కాబోలు. ఎన్ని దావాలు వేశారు. ఎన్నిసార్లు కోర్టుకు పోయారు
చెప్పగలరా?

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: దావాలు పెడితే స్టీడర్ల చేతిలో యిరు
క్కుంటాను. అందువల్ల వెళ్ళలేదు. ఆ వైపుచేను వెళ్ళడలనుకోలేదు. వైగా మనం
యిక్కడచెప్పే అనుభవాలన్నీ మనవే అయితే jails గురించి మాట్లాడ నక్కరలేదు.

మనం తైళ్ళలోకి వెళ్లాలా? ఈసంవత్సరం తైలులోకి వెళ్ళినవారు ఎవరూలేరు. Experiences చెప్పకాము. మనకు ఏమైనతెలిస్తే అవి మనం scrutinise చేసి convince అయితే appointments మనం మాట్లాడుతూ ఉంటాము. కోర్టులలో చాల delay అవుతున్నది. High Court ను question చేయడం కాదుగాని delay అయిందని చెప్పడానికి మాకు హక్కు ఉన్నది. కొన్ని criminal cases లో appeals రిసంవత్సరాలు ఉన్నాయి. writ petitions 5 సంవత్సరములు ఉన్నాయి. civil cases కు సంబంధించి 7 సంవత్సరములు ఉన్నాయి. కొన్ని stay ఉన్నాయి కొన్ని stay లేవు. పీటన్నిటిని త్వరగా expedite చేసేందుకు ప్రయత్నం చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. తైళ్ళలో మార్పులు చేశాము అన్నారు. ఏమీ మార్పులు చేశారో మాడడానికి మాకు అవకాశం లేదు. non-officials, కొందరు అసెంబ్లీ members లో, బాగా ఉత్సాహం ఉండి పనిచేసే చాళ్ళలో Advisory Board ను ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని చెప్పుతున్నాను. భోజన వసతులలో బాట్లగారు చెప్పినట్లు అది స్వర్గంగా ఉన్నదేమో అక్కడికి వెడదామా అనేటటువంటి picture యిచ్చి ఆ విధంగా చేద్దామని ఆశపడ్డందుకు బాగానే ఉన్నది. ప్రకాశం పంతులుగారి Ministry రాగానే తైళ్ళలో ఉన్న చారినందరినీ ఒక్కసారి విడుదల చేశారు. అప్పుడు disorder వస్తుందని చాల భయపడ్డారు. కాని రాలేదు. కొన్ని దురదృష్టమైన సంఘటనవల్ల, circumstances వల్ల వారు నేరాలు చేయకపోయినప్పటికీ కొందరు involve అయిపోయిన వాళ్లు ఉంటారు. Merit of the individuals, character ము జట్టి కొంత relaxation యిచ్చి release చేయడానికి వీలు ఉండేటట్లు అయితే చేయడం మంచిది. General గా చెప్పడంలేదు. Individual ను జట్టి చేస్తే బాగా ఉంటుంది ఈ అవకాశం యిచ్చి నందుకు తమకు ధన్యవాదాలు చెప్పుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. నువ్వియ్య (ఎజ్జిగొండపాలెం): అధ్యక్షా, నిన్నటినుంచి జరిగిన చర్యలు మాస్తే అందరుకూడ ఒక అభిప్రాయాన్ని అంగీకరించారు తైళ్ళలో నేరస్థుల జీవితం అంత మెరుగ్గాలేదు అని అందరు చెప్పారు. మంత్రిగారు పుస్తకంలో వివరించిన వివరాలు మాస్తే ఐయటికంటె తైలులోనే జీవితం బాగా ఉన్నది అని అర్థం అవుతుంది. కాని వాస్తవంగా అలా లేదు. రామకృష్ణ రామ్మియ్యాలంటి చాళ్ళకు తైలులో వసతులు కలిగినాయి. సామాన్య నేరస్థులకు అలాంటి వసతులు తైళ్ళలో లేవని చెప్పేకతప్పుడు. మానవుడు మానవునిగా చూడాలనే విషయం దీనిలో నిండి నిబిడికృతమై ఉన్నది. ఆర్థిక పరిస్థితులవల్ల అయితే ఏమీ, ఇరర కారణాలవల్ల అయితే ఏమీ అతను కొన్ని నేరాలుచేస్తాడు. నేరం చేస్తే తైలులోకి పోకతప్పుడు. తైలులోకి పోయినంతమాత్రాన అతనిని హేయంగా నిచంగా చూడడం సమంజసం కాదు న్యాయముకాదు, అతని చిత్తప్రవృత్తిని ఎలా మార్పుచేయాలో, reformed

character, ఎట్లా చేయాలనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఆలోచన చేయాలి. ఇది యిప్పటి విషయంకాదు. దాదాపు 100 సంవత్సరాలపైబడి jails administration వస్తున్నటువంటి విషయం. మొట్టమొదట మెకాలెకమిటీ ప్రారంభం అయింది. 1920 వ సంవత్సరంలో Indian Jails Committee ఒకటి ప్రారంభమై చాల thorough గా investigate చేసి, నేరస్థుల మనః ప్రవృత్తిని ఎలా మార్చుచేయాలి వాళ్ళను నైన మార్గానికి ఎలా తీసుకురావాలి అనే దానిని గురించి కొన్ని సిఫార్సులు చేసినది 1919-20లో అంటే దాదాపుగా 48 సంవత్సరాల క్రితం వాళ్ళుచేసిన సిఫార్సులు, 48 సంవత్సరాల తరువాత స్వతంత్ర ప్రభుత్వం వచ్చి 15 సంవత్సరాలు అయిన తరువాత అమలు జరిపించా అంటే-ఆ సిఫార్సులను యిప్పుడు ఉండేతైలు administrationను పోల్చి చూచుకుంటే జరగలేదని చెప్పక తప్పదు. వాళ్ళుచేసిన సూచనలు ఏమిటి? Jailsలో ఉండే convicts యొక్క జీవితాన్ని మార్చడానికి కొన్ని ప్రాతి పదికలు సూచించారు. కొందరికి penalగాను కొందరికి socialగాను కొందరికి economicalగాను కొందరికి educationalగాను వాళ్ళ చిత్తవృత్తి మార్చుచేయాలి. అని చెబుతూ ఈ క్రింది సలహాలు తప్పకుండా పాటించాలని వాళ్ళ నివేదికలో తెలియపరిచారు. Expert Superintendent, Central Jailలో ఉండేటటువంటి superintendents సక్రమంగా ప్రవర్తించాలి. ఆ పరిపాలన విధానాన్ని చూచుకున్నట్లయితే అందులో వచ్చేలోపాలుగాని వచ్చే పరిస్థితులనుగాని అతనుచక్క-పెట్టగలడనివాళ్ళనుఉద్దేశించి Expert Superintendent అని చెప్పారు, కాని మనం చూస్తున్నాము. రాజమండ్రి తైలు విషయంలో చాల సంతోషమే. పోయిన సంవత్సరం జరిగిన చర్యల ఫలితంగా మంత్రిగారు వెంటనే superintendentను transfer చేశారు. కాని అక్కడ జరిగే విధానంలో మార్పు రాలేదు. Superintendent మారినంతమాత్రాన పరిస్థితులలో మార్పురాలేదు. పోయిన సంవత్సరం ఇనపడేగిళాలలో అన్నంపండేవారు ఇప్పుడుకూడ అక్కడ వండు తున్నారని తెలుస్తున్నది. అంతా dungeon lifeగా ఉన్నది. Sanitaryపరిస్థితులు ఆహార పరిస్థితుల మెరుగు కాలేదు అని తెలుస్తున్నది. దానిని Expert Superintendent చక్క-పెట్టుకోగలరని విశ్వసిస్తున్నాను, ఒక విషయం యిక్కడ చెప్పక తప్పదు. Modern prison system of India అని వాక్సర్ వ్రాశారు. ఆయన experince ఒకటి చెప్పాడు. అది చాల బాగా ఉన్నది. అయిన ఒకప్పుడు superintendent అయినారు. 80 సంవత్సరాలు Superintendentగా చేస్తే ఒకరోజున విచిత్రమైన సంఘటన జరిగింది. ఆయన మంచి సిల్కు-బట్టలు వేసుకొని తైలులో పరిస్థితులు చూడడానికి వెళ్ళినప్పుడు ఒక నేరస్థుడు అక్కడ ఉండే చెత్త తెదారము ఎత్తి అతనిమీద విసిరికొట్టాడు. ఆయన Silk బట్టలు బంతా చెడిపోయినాయి.

అక్కడ ఉండే Jail staff ఆ prisonerను పట్టుకొని బాగా కొట్టారు. ఆయన ఆ దుష్టులు విడిచి వేరే బట్టలు కట్టుకొని యింటికి వెళ్ళిపోయేటప్పుడు అలోచన చేశాడు. ఎందుకు యిలా జరిగింది. ఆ prisoner ఎందుకు నా మీద మట్టివేశాడని చాల దీర్ఘంగా అలోచనచేసి ఈ characterను ఎలా reform చేయాలి అని reformation treatmentకు ముందు అడుగువేసి reform చేయడానికి పూనుకున్నాడు. 'Modern prisons of India'లో చనసలహాలు యిచ్చాడు. Superintendent అంటే అతను తప్పచేసినప్పుడు కోపపడడంకాదు. అతని చిత్త ప్రవృత్తిలో మార్పు ఏమిట రావడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. అతను సక్రమమైన superintendent అని చెబుతున్నాను. అలాంటి superintendents మనకు లేరు. 48 సంవత్సరాల తరువాత కూడ ఆ రకమైన superintendent దొరకలేదు. అంటే-మనం ఏదో పుస్తకాలలో ప్రానుకుంటే సరిపోదు. వాస్తవంగా ఏమి జరుగుతున్నదో దీర్ఘంగా అలోచన చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. మరొక ముఖ్యమైన విషయమున్నది. Properly paid and selected staff వుండాలి. క్రిమినల్స్‌తో డీల్ చేసే స్టాఫ్ ఏ విధంగా వుండాలో అలోచించాలి. వారికి శిక్షణత్యాలు ఏ విధంగా వుండాలో అలోచించాలి. అంతేగాక, ఆంధ్రతెలంగాణా ప్రాంతాలలోని వార్డెన్లు యితర శిక్షణత్యాలలో చాలా వ్యత్యాసమున్నది. ఉదాహరణకు ఆంధ్రలోని వార్డెన్స్ తెలంగాణాలోని గ్రేడు వన్, గ్రేడ్ టు జవాన్లలో ఎంత వ్యత్యాసమున్నదో చూడండి. అక్కడ గ్రేడు II వార్డెన్స్ 80-1-50 యిస్తుండేవారు. 1981 స్కేలు ప్రకారం 82-80 రూపాయలు యిస్తున్నారు. ఇక్కడ గ్రేడు I; గ్రేడు II జవాన్లకు 80-1-45 యిస్తుండేవారు, 1981 స్కేలు ప్రకారం 85-1-80-270 యిస్తున్నారు. ఈ వ్యత్యాసం ఎందువలన వచ్చింది, 1958లో Pay Committee నిఫార్మర్ల మేరకు యీ వ్యత్యాసాన్ని సరిదిద్ది, రెట్రాన్ ఫెక్టివ్ ఎఫెక్టుతో యివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అదే విధంగా డిఫెడార్ల విషయంలో కూడ కొంత అనామతీ వుంది. దీనిని కూడ సరిదిద్దవలసిందిగా కోరుతున్నాను. తరువాత, యీ మినియల్ స్టాఫ్, జవాన్లు, వానర్యు మొదలైన వారెవరు వుంటారో వారు డ్యూటీలో వున్నప్పుడు ఆ రోజున అక్కడనే ప్రజనర్స్ తాటు భోజనంచేసే ఏర్పాటు చేయడం చాలా అవసరం. నంబూద్రీపాద్ ప్రభుత్వం కేరళలో యీ విధానాన్ని అమలు జరిపినది. దానివలన అక్కడ నశ్వలితాలు కలిగాయి కాబట్టి ఇక్కడ మనంకూడ దానిని అమలు జరపడం మంచిదని సూచిస్తున్నాను. తేకటోతే వారే ప్రజనర్స్ కు వండే దానిలో నుండి దొంగిలించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కారణం వారి శిశువులు చాలా తక్కువ. భార్య, పిల్లలు పెద్ద సంసారాలు వారిపై ఆధారపడివుంటాయి. గనుక వారు ఆ పని చేయకతప్పదు. కాబట్టి వారు డ్యూటీలో వున్న రోజున ప్రజనర్స్ తో

బాటుగా చారికికూడ అక్కడచే భోజన వనతి కలుగజేయవలసినదిగా మరొకసారి ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

తరువాత, టైల్సులో ప్రాపర్ క్లాసిఫికేషన్ వుండాలి. హాబిట్సువల్స్ నుండి కొత్తగా వచ్చినవారిని వేరుచేయాలి. వారి వారి అభిప్రాయాలు exchange చేసుకునే అవకాశం వుంటుంది. తప్పనితంగా కొత్తగావచ్చివారిలోకూడా మార్పువచ్చి hard criminalsగా తయారయ్యే ప్రమాదమున్నది. కనుక వీరిని హాబిట్సువల్స్ నుండి వేరుచేయాలి. అంతేగాక మరిట్రీట్ మెంట్ లోకూడ ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించాలి. వయస్సునుబట్టి విడివిడిగా ఏర్పాటుచేసి యీ ట్రీట్ మెంటు సాగిస్తే చాలా బాగుంటుంది. నేరస్థుడి ప్రవృత్తిలో మార్పువచ్చే విధంగా అతనికి సచ్చిదెప్పాలి. అతను బయటికి వెళ్ళినతరువాత నత్సనతో జీవించే వానిగా తయారుజేయాలి. అందుకు అవసరమైన విలువలను అతనికి తెలియజేప్పాలి. తను నేరస్థుడు. ఇంక తను జీవితాంతం సంఘంలో నేరస్థుడిగానే వుంటాననే అభిప్రాయం పోగొట్టాలి. తానుగూడా టైలునుండి బయటకు వెళ్ళిన తరువాత మనిషిగా బ్రతకగలననే డైర్యాన్నియిచ్చే విద్యను అతనికి యివ్వాలి. అందుకుగాను దేశంలోని పెద్ద పెద్ద వారిచేత వారికి పునవ్యాసాలు యిప్పించాలి. ఇదే సందర్భంలో శ్రీ వాలిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పినట్లుగా శాసనసభ్యులుగాని, టైళ్ళ విషయాలలో శ్రద్ధ గలిగిన వారెవరైతే నావుంటే వారు అక్కడకు వెళ్ళి పరిస్థితులను తెలుసుకోవడానికి అవకాశం కల్పించాలి. నేరస్థుడ్ని అతనంతట అతణ్ణి వదిలేస్తే అతనిలో ఏమీ మార్పురారు. తోటిమనిషి వెళ్ళి చెప్పినప్పుడు అతనిలో కొంత మంచి మార్పు రావడానికి అవకాశం వుంటుంది. కనుక పెద్ద పెద్ద వారిచేత పునవ్యాసాలు, మోరల్ యిన్ స్పిర్క్షన్స్ యిప్పించ వలసిందిగా సూచిస్తున్నాను. కొంతమంది టీచర్లును ఏర్పాటుచేసి ABCDలో, సంశకం చేయడంవంకో వారికి నేర్పడంవలన లాభంలేదని, యీ విధానం ప్రకారం చేయవలయునని మరొకసారి తెలియజేస్తున్నాను.

ఇంక ప్రజనర్స్ కుయిచ్చే వేజెస్ విషయమున్నది. మనరాష్ట్రంలో కంటే యితర రాష్ట్రాలలో ఎక్కువగా యిస్తున్నారు. ఇతర రాష్ట్రాలలో యిస్తున్నంత అయినా మనరాష్ట్రంలో యివ్వడానికి ప్రయత్నించాలి. ప్రజనర్స్ కు బయటకారాగ్రి, పిల్లలు వుంటారు. అదిగాక, భారతదేశంలో మాటికి 80 మందికిపైగా ఆర్థికంగా వెనక బడడంచేతనే యీ విధమైన సేవలు చేయడానికి వారు పూనుకుంటున్నారు. అందువలన వారికి వేజెస్ పెంచుచేయడం, టైళ్ళలోపున్నంతకాలం వారికి వృత్తి విద్యలు నేర్పడం అవసరం బయటకు వెళ్ళిన తరువాత వారు ఆ వృత్తి ద్వారా

శీవకోనాధి కల్పించుకొనటానికి అవకాశముంటుంది. లేకపోతే జయటకు వెళ్ళిన తరువాత అతను యిదే విధానాన్ని సాధనంగా చేసుకొనడం తిరిగి తైళ్ళకు రావడం జరుగుతుంది. కనుక ఈ అడ్వయిజరీ బోర్డులు ఆ పనులు చేయడానికి పూనుకొనాలి. మంత్రిగారి దృష్టికి ఒక కేసు తీసుకువస్తే వారు వెను వెంటనే చర్యతీసుకున్నారు. అందుకువారికి ధన్యవాదాలు. వారిదృష్టికి తీసుకువచ్చిన దానినిగూర్చి చర్యతీసుకుంటేనే చాలదు. జనరల్ గా యీ విషయాలలో ఎంక్వయిరీ జరిపాలి. అందుకు తగుచర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

ఇంక ప్రిమెన్యూర్ రిలిజ్స్ విషయమున్నది. దీనికి సంబంధించి రూల్సు కొంతవరకు సవరించాలి. ప్రస్తుతం ఇవేమీ వారికి పునయోగకరంగాలేవు. ఒకని యొక్క టర్నియట్ ఇంప్రిజన్ మెంట్ సగం గడిచిన తరువాత అతనికా అవకాశం యివ్వడానికి ప్రయత్నించాలి. అడ్వయిజరీబోర్డు రికమెండ్ చేసిన ఎంతోకాలానికీ గాని వారిని రికమెండ్ చేయమన్నారు. అలాగే ప్రాక్టర్లలో దీర్ఘకాలంగా పడివుండే కేసులు ఎన్నోవుంటాయి. దీనివలన వారికి ఎన్నో కష్ట, నష్టాలు వుంటాయి. ఇంటివద్ద వారికి కుటుంబాలు వుంటాయి. వారుపనులన్నీ దీనివలన చెడిపోతున్నాయి. కాబట్టి త్వరగా ఆ వ్యవహారాలన్నీ పరిష్కారం ఆయ్యేవిధంగా చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

ఇంక సబ్-తైల్స్ విషయమున్నది. ఇందులో పోలీస్ వారు తమ్మిని బ్రహ్మాని బ్రహ్మాని తమ్మిని చేయగలరు. కనుక సబ్-తైల్స్ లో పోలీసు influence లేకుండా చూడవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఇకపోతే తైల్సులో మేనేజర్ చాలా ఎక్కువగావున్నది. కార్పొరేట్స్ మొదలైన పరిశ్రమలు వున్నాయి. కాని, అందులో మన పెట్టుబడికే నష్టం వస్తున్నట్లుగా చూపుతున్నారు ఎందువలన యిలా జరుగుతున్నదో నాకు అర్థం కావడంలేదు.

(Mr. Speaker in the Chair)

సక్రమంగా చేసినట్లయితే యిందులో మనకు వారికో లాభం వస్తుంది. కాని అవివరాలేవి మంత్రిగారు తమ 2010లో యివ్వలేదు. ఆ వివరాలలోనికి వెళ్ళి ఎందువలన నష్టంవస్తున్నదో పరిశీలించి, వాటిని తగుచర్యలు తీసుకొలవలసిందిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

ఇంక రోజు రోజుకు అనేకచట్టాలు పెరిగిపోతున్నాయి. వీటన్నింటినీ కోడిచై చేయవలసిన అవసరం వున్నది. ప్రతివారికి యీ చట్టాలు అర్థంకాకుండానే అందుబాటులో వుంచాలి. మన మొకలా కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేసుకున్నాం. 81 లో

వారు ఏర్పడినప్పటికి యింతవరకు రిపోర్టు సమర్పించలేదు. అందువలన ప్రొసీజర్ యింకా కంబర్పమేగానే నడుస్తున్నది. 'లా'ను సామాన్య మానవుడి అందు బాటులో వుండేందుకు ప్రయత్నించవలసినదిగా మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. న్యాయాన్ని కోర్టులో కొనుక్కొంటున్నాము. ఒరిజినల్ పై డున కోర్టు ఫీజు మాటికి పన్నెండు రూపాయలు వుండేది. తక్కినవాటికి పదకొండున్నర వుంది. స్ట్రాల్ కాజెస్ అయితే నూటికి ఎనిమిది, ఏడున్నర రూపాయలు వుంది. ఇది న్యాయాన్ని కొనుక్కోడం కాదా అని అడుగుతున్నాను. ఇది ధనికులకే ఉపకరిస్తుంది. చట్టాలు, కోర్టులు కూడ ధనికులకే ఉపకరిస్తాయని చెప్పకతప్పదు. అన్యాయం జరిగితే అడ్వోకేటుదగ్గరకు వెళ్ళాలి, డబ్బు యిచ్చుకోవాలి, కోర్టు ఫీజు యిచ్చుకోవాలి. మరి పేద వారి ఆర్థికస్థితి బాగాలేదు. పేదవారికి కోర్టుఫీజు తగ్గిస్తూ, ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ యివ్వాలి. ఇది చాల అవసరం. న్యాయం జరగాలన్నప్పుడు ప్రతిఒక్కరికీ న్యాయం జరగాలి. పేదవారి తరపున అడ్వోకేట్లుకు ప్రభుత్వమే డబ్బుచ్చే ఏర్పాటు చేయాలి. పేదవారికి సక్రమంగా న్యాయం కలగాలంటే ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ తప్పకుండా వుండాలి. కేరళలో నూత్రప్రాయంగా అంగీకరించారు. మనంకూడ అంగీకరిస్తూ యింకా కొంతమందికు తీసుకుపోతే న్యాయం జరుగుతుంది. ఓవర్ క్రౌడింగ్ ఆఫ్ ది బార్ వుంది. లాయర్లు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నారు. సంఘంలో ఇదివరకు అడ్వోకేట్లుకు వుండే గౌరవం, జాతియోద్యమంలో వారు నిర్వహించిన పాత్ర ఒకసారి సింహావలోకనం చేసుకుంటే వారికిగల గౌరవం రోజురోజుకు తగ్గిపోతున్న దనిపిస్తున్నది. అడ్వోకేట్లు ఎక్కువగా పెరుగుతున్నారు కాబట్టి వారికి డివిజన్ ఆఫ్ పర్స్ చేయాలి. ప్రకాశంగారి మంత్రివర్గంలో ఆఫీసరులకు ముఖ్యంగా సబ్ రిజిస్ట్రారు లకు ప్రజంటుచేసే డాక్యుమెంట్స్ అడ్వోకేటుల చేతిలోకుండా పోవాలి అని — అట్లా వారికి కొంత లిమిగు కల్పించాలని ఉద్దేశించారు. ఇది కేవలం అడ్వోకేటులకు వృత్తులు కలిగించడానికే కాదు. డాక్యుమెంట్స్ టెక్నికల్ హోండ్స్ గుండా పోవడం లేదు కాబట్టి లిటిగేషనుకు ఎక్కువగా దారితీస్తోంది. ప్రైవేట్లకు పోయి కొన్ని వేల రూపాయలు ఖర్చుచేయడంకంటే సబ్ రిజిస్ట్రారు ఆఫీసులోనే లాయరుద్వారా డాక్యుమెంట్స్ ప్రజంటు చేసినట్లయితే వృధాప్రయాస, అనవసరపు ఖర్చు అరికట్టవచ్చు. అడ్వోకేట్లుకు లిమిగుకూడ కలుగుతుంది. అనవసరమైన లిటిగేషనుకూడ వుండదని మనవిచేస్తున్నాను. ఫ్రీ ఆఫీయరెస్ బిఫోర్ ట్రిబ్యునల్స్ వికపుట్ అబ్లక్షన్ ఆనేధి వుంది. ఇప్పుడు కొన్ని అబ్లక్షన్లు వున్నాయి. ప్రభుత్వం ఆలోచనచేసి వసతులు కలిగించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఫ్రీ లీగల్ ఎయిడ్ యిస్తే కొంతమందిని అవిధంగా సర్దుబాటు చేయవచ్చు టెనెన్స్ లాస్, రెంట్ కంట్రీల్ అట్ట వున్నాయి. ఏ విషయంలోనైనా సరే రెవిన్యూ కోర్టులకు మాత్రం హక్కు ఉండేదేనే అధికారం యివ్వవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. జుడిషియరీ అధికారాలు ఎక్జిక్యూటివ్ తీసుకునే

Supreme Court - the Advocate-General, Chief Secretary and Home Secretary and everybody concerned were present. The only condition accepted was that before we sell or do anything, the Secretary of the Department must be in the know of the things.

శ్రీ పి. నువ్వియ్య : ఈవిషయమై కొంత ఆధారంగానే మాట్లాడుతున్నాను. గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పారు అనుకోండి. సీతారాంబాగ్ కేసు కూడా similar case. అందులో రాజీపడలేదు. ఇక్కడ trucks కు సంబంధించినంత వరకు ఎందుకు రాజీ పడవలసినదో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఈ విషయాలు ప్రకటనగా అందరికీ తెలియజేయాలి. ఇది important case. పేపర్సులో కూడా ధిష్ట్య అయినది, Contradiction కూడా రాలేదు. కాబట్టి ఏమనుకోవాలి ? దీర్ఘంగా అలోచనచేసి వివరాలుంటే మనవిచేయాల్సి కోరుతున్నాను. అందువల్లనే కాళ్ళాలు States Reorganization Commission వారు ఒకటి చెప్పారు. ఒకటి అను ఒకచోటనుంచి పురోకచోటకు మారుస్తుండాలని ఒక రాష్ట్రంలోనే దీర్ఘకాలం వుంటే అదోచాలు, అనుమానాలు కలుగుతాయని అన్నారు. దెమాక్రసీ పటిష్టంగా వుండాలంటే judiciary లోనికి executive ను invoke చేయకూడదని మనవిచేస్తూ విరమిస్తున్నాను.

న్యాయశాఖ మంత్రి (శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు) : అధ్యక్షా, ఈ రెండు డిమాండ్లమీద పదముగ్గురు గౌరవనీయులు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. చాలా ఉపయుక్తమైన సూచనలుకూడా కొన్ని వచ్చినాయి. చాటినన్నింటిని జాగ్రత్తగా పరిశీలించడలనుకున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. నేను మొట్టమొదట న్యాయపరిపాలనకు సంబంధించినవచ్చిన సూచనలను గురించి మనవిచేస్తాను. మొదట వెంకటేశ్వర రావుగారు ప్రోసెస్ సర్వర్లను గురించి చాలా గట్టిగా విపులంగా చెప్పినారు. అధ్యక్షా, తెలంగాణాలోని ప్రోసెస్ సర్వర్ల conditions ఏమాత్రం బాగాలేవని ఛాటిపి అంధ్రలోని ప్రోసెస్ సర్వర్ల ప్లాంట్లతో చాలాని ఎన్నిసార్లో యీ కానన నభతో ఉపన్యసించడం జరిగింది. నేనుకూడా అదే ఉద్దేశంతో ఉన్నాను. కాని వెంకటేశ్వరరావుగారు ఒకమాట నెలవిచ్చారు. ఇది అంతా మారిస్తే financial implications will not be more than Rs. 10,000/- అన్నారు. పదివేల రూపాయలతోనే ఈ మార్పువస్తే ఈ జీతంతోనే ఒప్పుకోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని మనవిచేస్తున్నాను. Financial implications పూర్తిగా work out చేయడం జరిగింది. 12½ వేల రూపాయలు దానికి ఆవుతుందని work out చేశాము. ఈ డబ్బు కావాల్సి ఎంతో ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఈనాటి అత్యవసర పరిస్థితులవల్ల నైతే నేమి general గా పున్న financial stringency వల్ల నైతేనేమి ఈ డబ్బు ఇప్పుడే.

provide చేయలేకపోయినందుకు వాకు చాలా విచారంగా ఉంది. నేను తెలంగాణాలో ఎక్కడకు పర్యటనకు వెళ్ళినా ప్రోసెక్ నర్స్, వారి ప్రతినిధులు వచ్చి వాకు represent చేస్తూనే ఉన్నారు. వాకుకూడా బాధగానే ఉంది. పై నాన్న లేదని చెబితే బహుశా వారికి అర్థంకాదు, నచ్చదు. అయినా అంతకంటే నేను చెప్పగలిగింది లేదు. వీలైనంత త్వరలో దానిని తప్పకుండా చేయాలనే ఉద్దేశం ఉన్నది. వాకు సంపూర్ణమైన సానుభూతి ఉన్నది. దానికి సంబంధించిన వివరాలు ఈ సభా ముఖంగా ఎన్నోసార్లు చెప్పాను. దీనిని గురించి ఎక్కువ చర్చించే అవసరంలేదు. Financial stringency ఉన్నంతకాలం బహుశా చేయలేమేమోకాని వీలైనంత త్వరలో కొద్దిగా ఊసరిల్లిన తరువాత తప్పకుండా చేయడానికి వీలు అవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రత్యేకమైన ప్రయత్నం నేను వ్యక్తిగతంగాకూడా చేస్తానని సభ్యులకు వినయపూర్వకంగా చెబుతున్నాను. 'Prosecuting Officers in Telangana and Andhra being integrated' - అవే దానిని గురించి పరిశీలన జరుగుతోంది. త్వరలోనే నిర్ణయాలు తీసుకోబడతాయని మనవి చేస్తున్నాను. కాపీయిస్తులను గురించి వారు సెలవిచ్చారు. అంత సులభంగాలేదు పరిస్థితి. దాని వివరాలు తెప్పించి వాను. నిన్న వాకు అందలేదు. వివరాలు వచ్చిన తరువాత మిత్రులందరితో చర్చించి హైకోర్టువారితో సంప్రదించి దానికి కావలసిన ఏర్పాట్లు చేయడం జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక ముఖ్యమైన విషయం చెప్పారు. హైకోర్టులోని లోయర్ డివిజన్, అప్పర్ డివిజన్ ప్రమాదస్థు అన్నీ వ్యాయసమృద్ధంగా జరగడం లేదు. కాబట్టి ఏమైనా చేయవలసిందని గవర్నరుగారి ద్వారానై వా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏమైనా చేయించవలసిందని వారు చెప్పారు. కేవలం అడిషియల్ అఫీసర్లు గురించే కాకుండా ఏ కోర్టులో పనిచేసే staff గురించి అయినా సర్వవ్యవహారాలలోను హైకోర్టుదే ఆజమాయిషీ ఉంటుందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఇటువంటి వ్యవహారాలలో ఏవిధమైన జోక్యం ఉండకూడదని, ఉండదని అటార్నీ జనరల్ గారు ఇదివరకే అధికారికంగా చెప్పడం జరిగింది. వారు చెప్పిన మాటను కాదనడానికిలేదు. ఈ పరిస్థితులలో గవర్నరుగారి ద్వారాకానీ, మరొకరి ద్వారాకానీ హైకోర్టుకు వచ్చుచెప్పడం కాని, మీరు చేస్తున్నది సక్రమంగాలేదని సూచించడం కాని సరియైన పద్ధతికాదు. అదే interference అవుతుంది. గౌరవసభ్యులే తిరిగి మీరు administration of justice లో interfere అవుతున్నారని అనడానికి వీలుంటుంది. హైకోర్టువారు resent చేస్తారు, సరియైన పద్ధతికాదు. Constitutional గా సాధ్యంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించినంతవరకు హైకోర్టువారి efficiency లోను, good sense లోను, justice లోను సంపూర్ణమైన విశ్వాసం ఉన్నది. వెంకటేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లు, అన్యాయాలు జరుగుతున్నాయనికూడా నేను

అంగీకరించలేకున్నాను. వారు న్యాయసమ్మతంగానే చేస్తున్నారనే presumption confidence ప్రభుత్వానికి ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. వారు మరొక interesting point చెప్పారు. సివిల్ లిటిగేషన్ క్రింద డబ్బు ఎక్కువ వస్తోందికదా, క్రిమినల్ కోర్టులను నిర్వహించడం ప్రభుత్వ బాధ్యతకదా, అక్కడనుంచి వచ్చే డబ్బు అక్కడ ఎందుకు ఖర్చుచేస్తారు, అక్కడ ఏమైనా మిగిలితే పేదవారికి litigation కొరకు ఇవ్వకూడదా అని చాలా simple గా చెప్పారు. State craft లో అది పాధ్యపద దని మనవిచేస్తున్నాను. డిపార్టుమెంటులు ఎన్నో ఉన్నాయి. ఎడ్యుకేషన్ డిపార్టుమెంటు ఉన్నదంటే 22-23 కోట్లవరకు ఖర్చు చేస్తున్నాము. Earning departments వున్నాయి; శేవలం spending departments వున్నాయి, earning departments అన్నీ మిగిలిన డిపార్టుమెంటులన్నీ శాము చెప్పినట్లు చేయాలంటే మిగిలి నది మాత్రం మా బాధ్యత కాదా? ఎక్కడ ఆదాయంవచ్చినా అంతా ఒక hotchpot లోనికి తెచ్చి చేయవలసిందే కాని దేనికది చేరుగా చూడడంకాని water-tight compartments గా భావించడం కాని వీలులేదని మనవి చేస్తున్నాను. Administration of justice is a responsibility of the State. That responsibility is being discharged by the State. చేపు నష్టం వచ్చినా అది చేయవలసి ఉంటుంది. ఏవో 10 లక్షలు వస్తున్నాయని చెబుతున్నారు. కోర్టు ఫీజ్ ఒకచేత తగ్గించారంటే నష్టం రావచ్చును. అప్పుడు మరొక view తీసుకోవడానికి లేదు. నష్టమైనా లాభమైనా ప్రభుత్వబాధ్యత అయినప్పుడు ఆదాయ వ్యయాలతో సంబంధం లేకుండా బాధ్యతను చెరవేర్చవలసి ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఆయన చేసిన సూచన అంగీకరించలేకపోయినందుకు విచారిస్తున్నాను. తరువాత పున్నయ్యగారు మాట్లాడారు. వారు ఉద్ఘాటించిన ఒక పాయింటు తరువాత నక్కులుకూడా చెప్పివున్నారు. సివిల్ కోర్టులకు tenancy jurisdiction ఇవ్వవలసిందనే విషయం, దానినిగురించి చర్చలు అనేకసార్లు జరిగాయి. Bar association లోను ఇతర సంస్థల్లోకూడా చర్చలు జరుగుతూనే వచ్చాయి. శేవలం సూత్ర ప్రాయంగా చూస్తే కోర్టులకు ఉన్న jurisdiction తగ్గించకూడదు, ఏ right అనే వ్యవహారం ఉన్నప్పుటికి దానిని సివిల్ కోర్టులకి తీసుకొనివెళ్లడం, ఛారిజి power invest చేయడం సరియైన విషయం కాని ఇందులో కొన్ని experiences ఉన్నాయి. కొన్ని traditions ను develop చేస్తూ వచ్చినాము. ఇదివరకే మనవి చేసినాను. నాకు ఖచ్చితముగా అభిప్రాయమంటూ దీనిలో లేదు. సూత్రప్రాయముగా సివిల్ కోర్టు జ్యూరిస్ డిక్షన్ ఎప్పుడూ తగ్గించకూడదు; వీలయినంతవరకు దానిని respect చేయాలనే విషయంలో ఏకీభవిస్తున్నాను. కాని తెునెన్నీ గురించి ఒకవిషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను. తెునెన్నీ తెలంగాణాలో అయితే — ఆంధ్రలోకూడా అంతే

అనుకుంటాను. It is an off-shoot of Revenue Law. రివిన్యూ లా కి అను-
మంగికముగా ఉన్న వ్యవహారం కనుక రివిన్యూవారికి దానికి సంబంధించిన పదర్పు
ఇవ్వడం జరిగింది. దానివల్ల తెలంగాణాలో జాప్యంగాని, అన్యాయంగాని జరిగినట్లు
లె చెప్పి ఆక్టును పరిశీలించినాస్తే ఏమీ తోచడంలేదు. అయినా దీనిని watch
చేస్తూనే ఉన్నాం. ఒకవేళ జాప్యం ఎక్కువగా ఉండి అన్యాయం జరుగుతూ ఉంటే
లేకపోతే దానివల్ల ఏవో దుష్పరిణామాలు వస్తున్నాయని ప్రభుత్వం ఆ నిష్పార్శకు
వస్తే ఎప్పుడయినా మార్పుకోవచ్చు. నేను దానిని జాగ్రత్తగా పరిశీలన చేశాను.
దానివల్ల దుష్పరిణామాలు కలిగాయని నేను కన్విన్సు కాలేదు. వార్ ఆసోసి-
యేషన్ వారికి కూడా చెప్పాను. మిశ్రులందరికీ చెప్పాను. “ఇటువంటి cases
ఎక్కడెక్కడైతే ఉన్నాయో మీరు స్టడీ చేయండి. మీరు నన్ను కన్విన్సు చేస్తే
ప్రభుత్వాన్ని కన్విన్సు చేస్తే తప్పక చర్య పుచ్చుకొని మరల ఆ జ్యూరిస్టిక్షన్ వారితో
అప్పియేషన్ దానికి వీలవుతుంది అని వారికి చెప్పాను. ఇదే సందర్భంలో 158వ క్లక్కును
R.D.O. అను empower చేయడానికి జరిగిందని చెప్పారు. అది నిజమే. 1961 వ
సంవత్సరంలో ఒక జి. ఓ. పాసయినది. దానిప్రకారం R.D.O.s ను First Class
Magistrates గా పరిగణించడం, ఆ పదర్పు ఇవ్వడం జరిగింది. కానీ ఒకమాట
మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ప్రొపోజిటో హైకోర్టు సంపూర్ణముగా పీకీరించినది.
హైకోర్టు పీకీరింగ్ తో చేసినందుకు, బాగా ఆలోచించి చేసినామని చెప్పడానికి
ఆధారం దొరికింది. హైకోర్టు అభ్యంతరం లేనప్పుడు మారు ముట్టంగా పరిశీలించి
చేయండి, అభ్యంతరం లేదని చెప్పినప్పుడు నిజంగా అంతగా విమర్శించడానికి ఎట్లా
అస్కారం ఉంటుందో చెప్పడానికి వీలులేదు. నేను ఆలోచించినంతవరకు అక్కడ
ఏమీ defect కానరాలేదు. ఒక 15-16 మాసాలు మాత్రమే జరిగింది. We will
watch it for some more time. దానివల్ల అన్యాయం జరిగితే, జాప్యం జరిగితే,
అసౌకర్యం జరిగితే మార్పుదానికి అవకాశం ఉంటుంది. కొద్ది సమయంలో ఆ నిష్పర్శకు
రావడానికి అవకాశంలేదు అని మనవి చేస్తున్నాను. Legal assistance to
the poor గురించి చాలామంది మిత్రులు మాట్లాడినారు. బహుశా ఇది అందరూ
గట్టిగా చెప్పిన సమస్య. దీనినిగురించి నేనుకూడా personalగా, చాలా interestedగా
ఉన్నానని మనవి చేస్తున్నాను. దురదృష్టవశాత్తు legal assistance to the poor
గురించి యంతవరకు యావత్ భారతదేశంలో ఏ స్టేటు ప్రభుత్వముకాని, వార్
ఆసోసియేషన్ గాని, ఏ హైకోర్టునాగాని ఒక పథకం అంటూ రూపొందించలేదు.
అలిండియా లా కాన్ఫరెన్సులో ఒక సెమినార్ పెట్టారు. ఆలోచించవలసినదని
చెప్పారు. ఆలోచించినప్పుడు అక్కడకూడా పీకీరింగ్ రాక, చివరకు “స్టేటు
గవర్నమెంట్స్ ఆలోచించండి. Please wait. The All India Bar Association

is going to give a blue print." అన్నారు. ఇప్పటికీ నేను wait చేస్తున్నాను. అది ఇంకా రాలేదు. నేను ఢిల్లీ వెళ్ళినప్పుడు blue print వచ్చిందో లేదో కనుక్కొనడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. దానిగురించి సానుభూతి, interest ఉంది. ప్రతి కలెక్టరుకీ డెయ్యో, రెండు వేలో రూపాయలు యిచ్చి, వీదవారికి యివ్వడానికి వీలయితే యివ్వండి అని చెప్పడం జరిగింది. కానీ అది ఒక పెద్ద relief అని నేను స్థాయిము చేయడంలేదు. ఇవ్వడానికి మనదగ్గర లూల్సుకూడా లేవు. కలెక్టర్లు వేయి రూపాయలతో ఎందరికి సహాయం చేయకాలుతారు ? అది అంత సంకల్పప్రికరంగా లేదని తెలుసును. కానీ మనముందు uniform pattern లేనప్పుడు ఆలిండియా బార్ ఆసోసియేషన్ వారు అధికారికంగా యీ విషయాన్ని చేపట్టినప్పుడు మళ్ళీ మనం క్రొత్తగామాస్తే బాగుండదు. దానికొరకు wait చేస్తున్నామని మాత్రం మనవిచేస్తున్నాను. ఆ పథకం వచ్చినందుచేత ఆర్థిక స్థాపకునుబట్టి తప్పకుండా ఆది అమలులోకి తెస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : బొంబాయి ప్రైవేట్ బడ్జెట్ నిర్ణయించేసి తగినటువంటి సూత్రాలు ఏర్పరచారు అమలు జరపడానికి. దాదాపు పది మాసాలు అయినది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : ఎక్కడెక్కడ ఏమేమి ఉండో దివ్యు చేసి నాము. జస్టిస్ భగవతిగారు కమిటీలో ఉండిరి. బొంబాయి ప్రైవేట్ లో ఉండేవారు ఇప్పుడు సుప్రీంకోర్టులో ఉన్నారు. "ఏమేమో ఎవరికి తోచినట్లు వారుచేచారు. ఇప్పుడు final blue print మేము యివ్వబోతున్నాము, ఆలిండియా బార్ ఆసోసియేషన్ వారు ఇస్తున్నారు" అని ఖచ్చితముగా చెప్పడం జరిగింది. అందుకని వేరే స్వతంత్రముగా ఆలోచించడం అనేది జరగలేదు. చీఫ్ జస్టిస్ గారిలో సంప్రదించి వీడయినా చేసేవారమేమో, నాకు పెర్సనల్ గా చాలా interest ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ గోపిద గంగారెడ్డిగారు తైంసాలో మునపబుకోర్టు విల్లింగు లేదన్నారు. మన రాష్ట్రంలో చాలచోట్ల జిల్లాకోర్టులకు విల్లింగులేదు. మునపబుకోర్టుకి విల్లింగులేని ఘటనలు చాలా ఉన్నవి. పొయగా జాగీరు ఇలాకాతలో ఏ మాత్రం భవనాలులేవు. అక్కడక్కడ చాలవరకు భవనాలులేవు. ఉన్న భవనాలు శిథిలావస్థలో ఉన్నాయి. రిపేర్సుకి సరియైన దర్జవర్గంలేని పరిస్థితిఉంది. మన విల్లింగు ప్రోగ్రాము చాలా అసంకల్పప్రకాశించింది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో 75 లక్షల రూపాయల అడిగితే 25 లక్షలు మాత్రమే యిచ్చారు. దానిలో 18-20 లక్షలు సెటిస్మెంట్ కోర్టు విల్లింగుకి మాత్రం ఖర్చుపెట్టాలనే నిర్ణయం జరిగింది. శ్రీ చామోదర రెడ్డిగారు గట్టిగా చెప్పినారు, సెటిస్మెంట్ కోర్టు, సెటిక్రిమినల్ కోర్టు వెంటనే కట్టాలని. 20 లక్షలు

సిటీసివిలుకోర్టుకి, సిటీక్రిమినల్ కోర్టుకి శేటాయించడం జరిగింది. అక్కిడవచ్చిన యిబ్బంది ఏమంటే, ప్రైడరాశాదు నగరంలో సరియైన పైటు దొరకడంలేదు. కనీసం అయిదారు ఎకరాలయినా మాకుకావాలి. గవర్నమెంటుకి సంబంధించిన ఖామి ఎక్కడాలేదు. రెండు మూడుచోట్ల ఉండని ఆకలుపడి పోవడం, చూడడం, బాగానచ్చడం, ఇంకో డిపార్టుమెంటుకి ఇంకకన్న ముందు మాకు కావాలనడం, ఎరే మరొకటి ఇద్దామని వారికివ్వడం యీ విధముగా జరుగుతున్నది. ఈ కొన్ని రోజులుగా వెంటబడ్డాము అని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రైడరాశాదులో ఎక్కడయినా పైటు చూపించవలసినదిగా ప్రైడరాశాదు కలెక్టరుగారికి వ్రాసి determined effort చేస్తున్నాము. నాకు నమ్మకంఉంది. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ముగిసే వరకు ప్రైడరాశాదు కోర్టు బిల్డింగ్కు తప్పకుండా నిర్మాణం అవుతాయని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత శ్రీ కె. వి. నారాయణరెడ్డిగారు మాట్లాడినారు. వారిఉపన్యాసాన్ని గురించి మేమి చివరికి మనవి చేసుకుంటాను. His speech is a class by itself. I would like to take it at the end. శ్రీ సి. డి. నాయుడుగారు Public prosecutors, judicial Second class magistrates వీరందరూకూడా ప్రభుత్వం ద్వారా నియమించ బడుతున్నారని చెప్పారు. అది సరియైనదికాదు. జాడిషియరీకి సంబంధించిన ఏ అఫీసరునుకూడా ప్రభుత్వం నియమించడములేదు. Public Prosecutors, Assistant Public prosecutors కి జాడిషియరీకి అట్టే సంబంధంలేదు. వారు కొంతవరకు Executiveలో ఒక భాగముగా ఉంటారు కనుక వారిని మాత్రం నియమించడం జరుగుతోంది. Pecuniary jurisdiction of the courts to be raised అనే ఒక సూచన చేశారు. కొంతవరకు అది నబలుగావుంది. దానిని గురించి High Court వారిని సంప్రతించవలసి ఉంది దానికి వారు అంగీకరించి నట్లయితే అలోచిస్తాము అని మనవి చేస్తున్నాను. Honorary Magistrates వల్ల, చాల ఉపయుక్తమైన కార్యక్రమము జరుగుతోంది. కాగా నడుస్తున్నవని వారు చెబుతూవుంటే దానిని abolish చేయమనడము నబలు అనిపించడములేదు. ఆ సూచనతో ఏకీకరించడము లేదని మనవిచేస్తున్నాను. District Judges యొక్క appointments లో కనీసము మూడవ భాగమయినా bar నుంచి recruit చేయాలని అన్నారు. ఇప్పుడు కొంతవరకు direct recruitment జరుగుతోంది అని నాకు తెలుసు. 1/3rd ఉన్నదో లేక 1/4th ఉన్నదో చెప్పలేను. దానిని ఐచ్ఛికముగా చెప్పడముకాని అంగీకరింప చేయడము కాని సాధ్యము కాదేమో! అది High court వారితో సంప్రతించవలసి వుంటుంది. ఆ ratio fix చేయడము అంత నబలుగా వుండదేమో అని మనవి చేస్తున్నాను. పరిస్థితులనుబట్టి open market నుంచి టీసుకోవలసివుంటే టీసుకోవచ్చు. Promotions చేసి టీసుకోవలసివుంటే అలా టీసుకోవచ్చు. రెండు రకాలు జరుగుతున్నదని అన్నారు. దామో

దరశెడ్డిగారు City Civil Courts గురించి sec. 145 ని గురించి చెప్పారు. ఇది వరకే మనవిచేశాను. Reports of the Law Commission are not yet supplied అని విశ్వనాథంగారు చెప్పారు. తప్పకుండా supply చేద్దామని అనుకొన్నాము. ఇంతవరకు administrative departments లోనే examine చేయబడుతున్నవని నా నమ్మకము. Final గా ఇంతవరకు publish కాలేదు. Land code గాని Revenue code గాని ఆ యా డిపార్టుమెంట్సులోనే పరిశీలనలో వుండడమువల్ల final గా publish కాలేదు. ఇది ఏమీ confidential కాదు. బయటకు రాలేదు. print కాలేదు. Publish అయిన తరువాత తప్పకుండా members కి ఇవ్వడము జరుగుతుంది అని మనవి చేస్తున్నాను. దాచి పెట్టవలసిన అవసరముకాని, ఉద్దేశము కాని లేదు. 'Powers of the courts are being curtailed and vested in the Executive' అని విశ్వనాథంగారు గట్టిగా చెప్పారు. గత బడ్జెటు సమావేశములో దీనిని గురించి మనవిచేశాను. వీలయినంతవరకు దీనిని resist చేస్తామని చెప్పాను. వీలయినంతవరకు resist చేస్తున్నాము అని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతిదానిలో resist చేయగలమా అని చెప్పే పరిస్థితిలేదు. వీలయినంతవరకు ప్రయత్నము చేస్తున్నాము అంతకన్న ఎక్కువగా చెప్పే పరిస్థితిలేదు. Law Department should be strengthened and given a higher status' అన్నాను. Law Department status గురించి చేను Law Minister గా వుంటూ చెప్పడము కొంత embarrassing గా వుంటుందేమో కాని ఒక విషయము మనవి చేయదలచు కొన్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరుమెంటు Law Department గురించి యావత్తు భారతదేశములోను మంచి అభిప్రాయము వుందని నాకు ఢిల్లీలో తెలిసినది. All India Law Ministers' conference కి పోయినపుడు ఒక సందర్భములో అక్కడ చెప్పాను కాని "you are riding rough-shod" అనే comment యిక్కడ వున్నది.

Sri Tenneti Viswanatham : I cast no reflection upon the Law Department. I only said its status as a whole must be raised.

Sri P.V. Narasimharao : I wonder if Mr. Viswanatham has seen the report of his speech that has appeared in this morning papers.

Sri Tenneti Viswanatham : I am here; why should I see the report?

Sri P. V. Narasimharao : He will not only be here but everywhere all over the State. People will read the report of his speech as published in the papers; it gives a very wrong picture. I know what Mr. Viswanatham has said and I know he has made no disparaging remarks about the Law Department, but as it has been reported in the papers, I would like to say that the report gives a wrong impression of what he had to say or what he intended to say.

Sri E. Ayyapu Reddy : On a point of Order, Sir, the Minister himself is stating that there is a wrong report of the speech. I do not know what action he is taking as a Minister for Information on the press if there is wrong report of speeches of the members.

Mr. Speaker : It is for me to consider about it. When the proceedings of the House are not reported properly it is for the Speaker to take action against the press.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : ఎస్. ఆర్. చాట్టగారు మాట్లాడారు. Cases of corruption in Judicial Department should be brought under the purview of the Anti-corruption Bureau అని అన్నారు. అది కూడా మావల్లి సాధ్యముకాదని మనవి చేస్తున్నాను. High Court ఒప్పకొంటుందో ఏమో కాని మేముచారితే “మాధగర్గ Anti-corruption Bureau వుంది. ఆ Bureau చారి purview లోకి cases తీసుకొనిరండి” అని suggest చేస్తే అది ప్రభుత్వముయొక్క interference అవుతుంది. అట్లాచేయడము సాధ్యపడదు అని మనవి చేస్తున్నాను. 8 సంవత్సరాల తరువాత Judicial Officersని transfer చేయాలని చెప్పారు. అది కూడా హైకోర్టుదే కాని మనకు సంబంధము లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక cut motionsలోని ముఖ్యమైన విషయాలను గురించి మనవి చేస్తాను. Introduction of mobile courts experimentalగా విజయవాడలో పెట్టాలని అనుకొన్నాము. కలెక్టరు, S. P. కొన్ని proposals పంపించారు. దానిని గురించి High Court లో సంప్రతిస్తున్నాము. చారి అభిప్రాయము అందిన తరువాత అమలుచేసే ప్రయత్నము చేస్తాము. దాని results చూచిన తరువాత ఇతరచోట్ల గురించి ఆలో

చించడము జరుగుతుంది. Court buildings at Karimnagar గురించి రామ చంద్రారెడ్డిగారు చూత తీయిం ఇచ్చారు. దీనిని గురించి 8 ఎకరాలు స్థలము ఇవ్వడము, High Court వారు 2,82,000/- లు విలువచేసే plots చించించడము జరిగింది. కాని నేను ఇదివరకు మనవిచేసినట్లు budget provision లేనందువల్ల ఈ సంవత్సరం take up చేయలేక పోయాము. వీరియితే 1963-64లో part (2) schemes గా తీసుకొనడానికి పై చాన్సు మినిష్టరుగారు అంగీకరించారు. part (2) schemes పరిస్థితి in general ఏమి కావోతున్నదో ఇప్పుడే చెప్పలేను. If and when Part II schemes are taken up I shall try to see that these are included in Part II schemes. 'Resolution of Bar Federation of the West Godavari District' విషయంలో ఏమి అమలు చేశారని సర్వేశ్వరరావుగారు అడిగారు. దానిని గురించి ఇదివరకే ఒక ప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పడం జరిగినది. 409 సెక్షను amend చేయడానికి ఇదివరకే పూనుకొన్నాము. Amendment తయారయినది ఇక్కడ అంగీకరించాము. గవర్నరు మొట్ట అఫ్ ఇండియాకువంపాము. అది వచ్చిన తరువాత వారు raise చేసిన point కి ఆస్కారం వుండదు. Additional Sessions Judges direct గా appeals ఒక summer vacationలోనే కాకుండా అన్ని మాసాలలోకూడ తీసుకొనడానికి అవకాశం వుంటుంది. కాబట్టి దానికి సరియైన remedy చేశాము అని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రత్యేకముగా piecemeal measures అవసరములేదని అనుకొన్నాము. District Munsiff courts ను permanent చేయాలి అని వాచిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారిచార్చరనుకొంటాను. ఏకోర్టు అయినా 8 సంవత్సరాలవరకు రూం అయి అక్కడ కావలసిన institute వుందని తెలిస్తేనే High Court వారు permanent చేయడానికి సూచిస్తారు. సత్తెనపల్లిలో Court start అయి 8 సంవత్సరాలు కాలేదు. ఇప్పుడే permanent చేయవలసినదని చెప్పడముగాని, అలోచించడముగాని premature అవుతుంది. 8 సంవత్సరాల తరువాత అలోచించడం జరుగుతుంది. Jail గురించి general గా కొంత కార్యక్రమము జరిగినదని గౌరవ సభ్యులు చెప్పడం జరిగింది. గత బడ్జెటు సెక్షను అయిన తరువాత కేవలం 8 మాసాలు మాత్రమే ఈ జైలు పరిపాలన గురించి అలోచించడానికిగాని, కొన్ని చర్యలు తీసుకోడానికిగాని అవకాశము చిక్కినది తదుపరి emergency వచ్చింది. దానిలో ఇతర కార్యక్రమాలలో వుండవలసి వచ్చింది. ఈ 8 మాసాలలో జరిగినది ఏదో ఈ పుస్తకములో చెప్పాము. అంతటితో Jail administration అంశా యంత్రీ, అయిదోయినదిఅనిగాని, last word has been said అని గాని నేను ఎక్కడా claim చేయలేదు. Iron vessels గురించి చాలామంది మిశ్రులు మాట్లాడారు. "చేశాము" అని మంత్రిగారు అన్నారు.

నిన్నటివరకు iron vessels లోనే వంట వండుతున్నారని మాకు తెలిసినది" అని చెప్పారు. వంట ఇత్తడి పాత్రలలోనే జరుగుతోందని నేను ఎక్కడ చెప్పలేదు. 'Orders have been issued to change the utensils' అని అన్నాము. దానికి కావలసిన డబ్బు అదనంగా ఎంత వున్నదో అదికూడా ఇచ్చాము. కాని దానిలోవున్న ప్రాక్టికల్ డిఫికల్టీ ఏమిటంటే బ్రాస్ ప్లేట్ ఎంత దళసరికావాలో అంత దళసరి ప్లేటు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో దొరకటంలేదు. దానికి యు. పి. లో ఇతర రాష్ట్రాలలో ఆర్డర్స్ ప్లేట్ చేయటం జరుగుతున్నది. బహుశా వాటిని చూడటానికి ఎవరైనా వేళ్ళవలసి వుంటుండేమో; కాంపిల్స్ తెప్పించవలసి వుంటుండేమో. అదంతా అయ్యేసరికి 2,3 ము పాటు కావచ్చు. దీనిని కూడా విమర్శిస్తే దానికి వేనేమిజవాబు చెప్పే పరిస్థితిలో లేను. గౌరవనీయులు చేసిన సూచనలు విన్నాము. వాటినిగురించి తీసుకోవలసిన చర్యలు విలైనంతవరకూ తీసుకొన్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకా తీసుకొనివి చర్యలు ఎన్నో వున్నాయి. తీసుకోజాలనివి చాలావున్నాయి. ఫైనాన్సియల్ ఇంప్లికేషన్స్ లోకూడా కొన్నవి ఎన్నో వున్నాయి. అవన్నీ తీసుకొన్నామని నేను చెప్పటంలేదు. అవన్నీ తీసుకోబోతున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఎప్పుడు సాధ్యమయితే అప్పుడు చేయటానికి సిద్ధంగా వున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. సిన్న ఒక ప్రకటన చేశాను. అవార ప్రమాదాలు (ఫైర్ స్కేల్స్ తెలంగాణాలో మెరుగ్గా వున్నాయి, ఆంధ్రలో బాగాలేవు. ఈ రెంటిని ఇంటిగ్రేట్ చేయాలనుకొన్నాము. మాన్యువల్ ఇంటిగ్రేట్ అయ్యేవరకూ కొంతకాలము వదులుంది. వెంటనే ఈ అవారం వారికికూడా ఇచ్చే పరిస్థితి కల్పించే విధంగా దీనిని ఎక్స్ టెండ్ చేయాలనుకొని వున్నాము. దీనికి ఒక లక్షా 47 రూపాయలు కావలసి వస్తాయి. ఫైనాన్స్ మినిష్టర్ గారు చివరకు ఒప్పుకొన్నారు. నిజంగా అక్కడి వారికి తక్కువ ఇవ్వటం ఏమిటి, అక్కడి వారికి ఎక్కువ ఇవ్వటం ఏమిటి, అక్కడకూడా ఎక్కువ ఇవ్వవలసిందే అన్నారు కాని ఎమర్జన్సీ వున్నంతవరకు మనం ఏమీ చేసే పరిస్థితిలోలేము. ఎప్పుడు ఎమర్జన్సీ లిఫ్ట్ అవుతుందో అప్పుడే వెంటనే మళ్ళా ఫైల్ వచ్చే అవసరం లేకుండా, ప్రపోజల్స్ వచ్చే అవసరం లేకుండా, దానిమీద మీన మేపాలు తెక్సించే అవసరం లేకుండా వెంటనే చేయటానికి వారు అంగీకరించారు. ఇవాళ నేను ఇంకో ప్రకటన చేయబోతున్నాను. సాధారణంగా పుస్తకంలో చ్రాసిన తరువాత నిర్ణయించుకున్నామనికాదు. రోటీన్ లో ఫైల్స్ వస్తూవుంటాయి, వాటిమీద నిర్ణయాలు జరుగుతూ వుంటాయి, ఇవాళ నేను ఇంకో ముఖ్యమైన ప్రకటన చేయబోతున్నాను అది ఏమిటంటే—తెలంగాణాలో స్కూల్ వెంజర్స్ కు ఏదో రెమునరేషన్ ఇస్తున్నారు. ఆంధ్రలో ఇవ్వటంలేదు. అది న్యాయమైన విషయం కాదు. దాని గురించి గత సమావేశంలో చెప్పారు. అది అంగీకరించాము. తక్షణమే—విత్ ఇమీడియట్ ఎఫెక్ట్ (with immediate effect- ఆంధ్రలో ఫైనాన్సి

యత్ ఇంప్లికేషన్స్ వర్క్ అవుట్ అయ్యాయి. ఫైనాన్స్ మినిష్టర్ గారి ఆమోదం పొంది ఈనాడు మనవిచేస్తున్నాను. With immediate effect we are going to pay the prisoners who are doing scavenging work in Andhra jails what is being paid to their counterpart in Telangana. ఆ పేమెంట్ చాలదు, ఇంకా పెంచాలని చెప్పారు. రెండు ప్రాంతాలలోని ఇండిపెన్డ్ వచ్చిన తరువాత ఆ విషయం ఆలోచించవచ్చును కాని ముందు ఈ ప్రకటన చేస్తున్నానని మనవిచేస్తున్నాను.

వెంకటేశ్వరావుగారు వరంగల్లు జైలులోని కార్పెట్ ఇండస్ట్రీ గురించి చెప్పారు. నేను వరంగల్లు జైలుకు వెళ్ళినప్పుడు గౌరవసభ్యుల కంటే గట్టిగానే మాట్లాడి వచ్చాను. ఒక కాలంలో, హైదరాబాదు నవాబు కాలంలో ఈ ఇండస్ట్రీ చాలా ప్రాజెక్ట్ అయింది. పదివేల రూపాయలిచ్చి కార్పెట్ చేయించుకొన్న ఘటనలు వున్నాయి. ఆనాడు పెద్దవారున్నారు, పుష్కలంగా డబ్బున్నవారు వున్నారు, ఎంతయినా ఖర్చుపెట్టి ఈ ఇండస్ట్రీని పోషిస్తూవచ్చారు. అలిండియా మార్కెటు వున్న సంగతి నాకు తెలుసు. కొన్ని సంవత్సరాల క్రితం నుండి దానికి మార్కెటు లేనందువల్ల, తయారైన కార్పెట్స్ కు ధర రాకపోవటంవల్ల ఈ ఇండస్ట్రీని వైండ్ అప్ చేయవలసి వచ్చింది. దానిని మళ్ళీ రివైజ్ చేయవలసినదని ఖచ్చితంగా చెప్పాను. మీరు మాకు మార్కెట్ ఇప్పిస్తే మేము రివైజ్ చేస్తామని వారు చెప్పారు. మార్కెట్ ఇచ్చాలంటే ముందు డిమెండ్ మార్చాలి ఈ వాడు యుటిలిటీ కురియల్ డిమెండ్స్ లో వారు తగూరు చేయవలసి వుంటుంది. కుందనాలు, చందనాలు లేకుండా మంచి పనికివచ్చే డిమెండ్స్ లో తయారుచేయవలసి వుంది. దానికి కావసిన పరికరాలు మార్చాలి. దానికి కావసిన ఎక్స్ పర్ట్స్ బహుశా ఇప్పుడు లేరు. ఇటువంటి సాధక పాధకాలు వున్నాయి. అయినా కాంపుల్ బేసిస్ మీద తయారుచేసి హైదరాబాదుకు పిసుకురండి ఆ నాటి నవాబులు లేకుండా ఇప్పటి వైసా కొంతమంది మంచి వస్తువులు కొనేవారున్నారు, నేను ప్రత్యేకంగా సేల్స్ మన్ అయి మీ తరపున పనిచేస్తానని చెప్పాను. అవి తయారవుతున్నాయని లేట్స్ రిపోర్టులు జిట్టి తెలిసింది. అవి అయిన తరువాత ఒక డిస్ట్రిబ్యూషన్ పెడతాము. గౌరవ సభ్యులువచ్చి చూడవచ్చు; కొనుక్కోవచ్చు. ఇప్పుడే ఆర్డర్స్ ఇస్తే బుక్ చేయటానికి వేసు నిర్ధం గా వున్నాను. దానికి మార్కెట్స్ ఎంతవరకూ చూపమో అంతవరకూ అది సాధ్యపడదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : 18 గురు మినిష్టర్స్ తరపున యిక్ చేస్తానని చెప్పండి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : మినిష్టర్స్ ఇంట్లో ఇదివరకే వున్నాయి, గవర్నమెంటువారు ఇచ్చారు.

ఇక, గంగారెడ్డిగారు ఒక విచిత్రమైన వాదం తీసుకువచ్చారు. ఇప్పుడు తైళ్ళను భూశలస్వర్గాలుగా చేస్తున్నారు, ఈ తై డీలు సోమరిపోతులుగ కయారవుతున్నారు, తై టకంటే ఇక్కడే బాగా వుంది, ఒకపారి విడుదల అయిన తరువాత కూడా మళ్ళీ ఎప్పుడు తై లుకు వెడదామా అనే ఆదుర్దాలో వుండి ఏదో నేరం చేసి శ్రీకృష్ణ జన్మస్థానానికి చేరుకొనే పరిస్థితిని కల్పిస్తున్నారని గట్టిగా చెప్పారు. నేను దానిని అంగీకరించటంలేదు. ఈనాడు తైళ్ళ పరిస్థితి మెరుగ్గా వున్నమాట వాస్తవమే. ఇంకా వారిని మెరుగ్గా తయారు చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నమాట కూడా వాస్తవమే. కాని ఈనాడు తైళ్ళకు ఓవర్ లైట్ ఏదో భూశలస్వర్గంగా అయ్యాయని కాని, లేదా వారికి టూ మెని ఫెసిలిటీస్ ఇచ్చి సోమరిపోతులుగా తయారుచేస్తున్నామని కాని నేను ఒప్పుకోవటంలేదు, అంగీకరించటంలేదు. వారికి మినిమమ్ ఫెసిలిటీస్ ఇస్తున్నాము. So that they may be converted into useful citizens. ఈ పరిస్థితి కల్పించటానికి మాత్రమే ఫెసిలిటీస్ ఇవ్వటం జరుగుతున్నది కాని తైళ్ళను గెస్ట్ హౌసెస్ మాదిరిగానో, హోటల్స్ మాదిరిగానో తయారు చేయాలనే ఉద్దేశంలేదు. అట్లా చేయటం జరగలేదు. ఎప్పుడో ఫ్యూడల్ కాలంలో, బ్రిటిష్ కాలంలో జరిగినట్లు కాకుండా వారిని మానవులుగా ట్రీట్ చేస్తూ వారి సంస్కరణకు దోహదం కలుగజేయాలనే ఉద్దేశంతో ఇవన్నీ జరుగుతున్నాయి కాని వారు చెప్పినట్లు — “We are not imposing too many facilities on them and making them unsocial or anti-social” నేరాలు ఇంకా పెరుగుతున్నాయని చెప్పారు. అది సరైనదికాదని నేను అనుకొంటున్నాను. That is not the accepted view.

శేషావతారంగారు మాట్లాడుతూ రాజమండ్రి తైలు గురించి చెప్పారు. విశ్వనాథంగారి వర్షన్లు; శేషావతారంగారి వర్షన్లు తైరుద్ధం వుంది. రాజమండ్రి తైలులో ఏమీమీ చేశామో ఈ వుస్తకంలో చాళాము. దానిలో వివరింగా చెప్పినప్పటికీ రాజమండ్రి తైలులో పరిస్థితి యథాతథంగా వుంది, మునుపు వున్నట్లే వుంది, ఏమిన్నీ మార్పు జరగలేదు అని విశ్వనాథంగారు చెప్పారు, ఎంతో మార్పు జరిగింది, మునుపటికి ఇప్పటికీ. రివల్యూషనరీ ఛేంజ్ వచ్చింది, అతలు పోలికే లేదని తమ రిపోర్టులో వున్నట్లు శేషావతారంగారు చెప్పారు. దానిలో పార్టీ వివక్షణ అనేదిలేదు. కాంగ్రెసువారు ఇలా చెప్పారు, వారు అలా చెప్పారని కాదు. తైళ్ళ గురించి పార్టీ దృష్టితో ఎవరూ ఆలోచించటం లేదు. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు వారికి వచ్చే రిపోర్ట్స్ అట్టి వారు చెబుతున్నారని నేను అనుకొంటున్నాను. విశ్వనాథంగారు

డిటెన్యూస్ దగ్గరకు వెళ్ళి ఒక గంట కూర్చునివస్తే చాలదు, వారికే మీరు ఏదో చేస్తామంటే చాలదు, మిగిలినవారినికూడా చూడాలి, వారికికూడా చేయాలి అని చెప్పారు. నేను రాజమండ్రి తైలుకు బసవపున్నయ్యగారిని, ఇతర డిటెన్యూ మిత్రులను మాత్రమే చూడటానికి వెళ్ళలేదు. అక్కడకు వెళ్ళిన తరువాత వారు కూడ ఇక్కడ వున్నారని తెలుస్తే వారి దగ్గరకు వెళ్ళి యోగక్షేమాలు కనుక్కొని వచ్చాను. వారిదగ్గర ఆరగంట వుంటే మూడున్నర గంటలు అసలు తైలులో వున్నాను. ఏ తైలు గురించి ఇంత పెద్ద దుమారం గత సమావేశంలో జరిగిందో ఆ తైలును చూడటానికి వెళ్ళాను. మరి డిటెన్యూస్ తో ఇష్టాగోష్టి కాలక్షేపం చేసి వస్తానని విశ్వనాథంగారు ఎందుకు అనుకొన్నారో నాకు తెలియదు. అట్లా జరగ లేదని మనవిచేస్తున్నాను. మూడున్నర గంటలు అసలు తైలులో వుండి ప్రతి చిన్న విషయాన్ని నేను తెలుసుకొనటం జరిగింది. అంతేకాదు, ఆ తైలులో శైలి ప్రతి నిధులైన వంఛాయితి బోర్డువారు వున్నారు. ఆ తైలుకు సంబంధించిన అధికారి అక్కడ లేనప్పుడు వారితో ఏకాంతంగా మాట్లాడాను. వారికి చెప్పింది ఏమిటంటే, మీ complaints నాకు చెప్తుంటే చెప్పండి, నేను ఏమీ ఎరగనట్లు ఉంటాను, దాని మీద తీసుకొనే action తీసుకొంటాము, కాని మీరు చెప్పినట్లు వారికి తెలియకుండా నేను నడుచుకొంటాను అని చెప్పాను. నాకు, అధ్యక్షా, హృదయ పరివర్తనం అనే రాంట్లో అంతగా నమ్మకం లేకుండా ఉండెను. కాని వీరితో మాట్లాడిన తరువాత నిజంగా అందులో truth ఉన్నదేమో అనిపిస్తుంది. అధ్యక్షా, గత సంవత్సరం ఎవరైతే మహాజర్నాలవల్ల దుమారం లేపారో వారే నాతో ఒకమాట చెప్పారు. ఏమిటంటే, మాకు చెప్పుకోడానికి మకం లేదు అన్నారు. మకం లేకపోవడం ఎందుకు, నీవు చాలా అసహాయకూరుడవు, నీ పేరుతోనే వస్తున్నాయి applications అన్నీ కదా అని నేను అంటే, పొరబాటు అయిందండి, ఈ సూపరింటెండెంటుగారు దీపావళి రోజున ఒక బ్రహ్మాండమైన social gathering చేసి Jail కు వచ్చినప్పటి నుంచి, ఏప్పుడూ కని విని ఎరుగని ఒక అసందోళనవాన్ని చేసి మమ్ములను ఆనంద పరచారు. మమ్ములందరిని ఒకచోట చేర్చి మాకు అటువంటి అవకాశము ఇస్తే, మా prisoners నుంచి ఇద్దరు escape అయినారండి, ఆ అవకాశాలను సద్వినియోగం చేసుకోనే అర్హత మాలో లేదని సిగ్గుపడుతున్నాము, ఇంక మీతో మేము ఏమిచెప్పుకోగలము అని నాతోచెప్పడం జరిగింది. ఇది exactly నాతో జరిగినటువంటి సంభాషణ, ఏ అభినయం, ఎవరికి తెలియకుండా ఏకాంతముగా జరిగిన సంభాషణ. నేను కనిపించే ఒక ఆరగంట తరచి తరచి అడిగాను, cross examine చేయడానికి ప్రయత్నించాను, Food గురించి ఇంకొకరు అన్న విషయాలు గురించి నేను వారిని అడగడానికి ప్రయత్నం చేశాను. వారు మాత్రం నాకేమీ చెప్పలేదు. మనము ఇక్కడ ఎట్లా ప్రతినిధులమో, వారు అక్కడ ఎట్లా ప్రతినిధులు. మనము ఇక్కడ

చెప్పింది ఎంతపాటో, మరి వాళ్ళు అక్కడ చెప్పింది అంతపాటే అని అనుకోక తప్పదు. వారందరికీలాడా tutor చేసి ఓపించినారని నేను అనుకోనడానికీమాత్రం సిద్ధంగాలేను. ఒక అరగంటసేపు నేను వాళ్ళతో సంభాషణ జరిపిన తరువాత, నాకేమీ complaints రాలేదంటే, మునుపటిలాగే ఉన్నది పరిస్థితి అని చెప్పి, ఈ మనుష్యులే దుమారం లేపినటువంటివారే అయివున్నారని నాకు తెలిసివుంటే, నేను ఎట్లా అనుకోవాలో నాకు అర్థం కాకుండా ఉన్నది. అయినా విశ్వనాథం గారితో నేను ఒకటి మనవిచేస్తున్నాను. ఇక్కడికి ఇది అయిపోయిందని నేను అనను. This is a continuous process. ఈవేళేకాదు, రేపు మళ్ళీ ఇంకొక complaint రావచ్చు. ఒక అధికారి మారినంతమాత్రాన అంకా మారుతుంది అని నేను చెప్పడంలేదు. కాని ఒక top official అక్కడనుంచి మారితే, దాని influence తప్పకుండా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. విశ్వనాథంగారు ఇంకొక మాట చెప్పారు. అక్కడ Superintendent వరంగల్లుకు రావడంతోటి అక్కడవన్నీ ఇక్కడికి వచ్చినాయని అంటే ఆ మనిషితో అన్నీకూడా ఇక్కడికి వచ్చినాయన్న మాట. అట్లయితే ఇక్కడ plus అయినంతవరకు అక్కడ minus అయినాయని వారు అంగీకరించక తప్పదు. అక్కడ plus అయినాయి, ఇక్కడ plus అయినాయి అంటే నేను అంగీకరించను. తైలుకు Superintendent అయినవాడు, అన్ని అధికారాలు అక్కడ చలాయించుకొనేటటువంటివాడు మంచివాడు అయినప్పుడు, తప్పకుండా తైలుయొక్క పరిపాలన సువ్యవస్థగా ఉంటుందని నాకు నమ్మకం ఉన్నది. అయినా అతని అజమాయిషీ ఉంటూవుండగా, క్రిందివాళ్ళకూడా పొరబాట్లు చేస్తూవుంటారు అందుచేత ఈ Superintendent తోపాటు ఇంకా కొందరిని కూడా బదిలీ చేయడం జరిగింది. కాని అందరిని బదిలీ చేయడం జరగలేదు. అయినప్పుడు, అక్కడ ఇంకా ఉన్నవాళ్ళు కొన్ని పొరబాట్లు చేస్తూ వున్నారేమో తప్పకుండా ఆలోచిస్తూనే ఉంటాము, ఎప్పుడూ రాజమండ్రి తైలుమీద ఒక కన్ను వేసే ఉంచుతామని మనవిచేస్తున్నాను. తప్పకుండా దాన్ని గురించి ఆలోచన ఎప్పుడూ జరుగుతూ ఉంటుంది, పరిశీలన ఎప్పుడూ జరుగుతూ ఉంటుంది. ఇతర తైళ్ళ గురించి కూడా తప్పకుండా జాగ్రత్తపడతామని చెప్పుతున్నాను. తరువాత తేహవతారం గారు ఈ తైలుకు, తైలు ఖిల్లేట్ కు సంబంధించిన అన్ని అధికారాలు ఆ prisoners యొక్క పంచాయత్ కే ఇవ్వాలని చెప్పారు. ఇతర మిత్రులుకూడా ఇదే ధోరణిలో మాట్లాడినారు, దానిని ఒక ideal గా పెట్టుకొని సాగిపోతే సాగిపోవచ్చును గాని, అది మాత్రం సాధ్యపడదు. వారి సౌకర్యాలకు సంబంధించినటువంటి అధికారాలను ఇప్పుడు వారికి ఇస్తున్నాము. Representation చేసేటటువంటి అధికారాలు ఇస్తున్నాము. Cu'tural programmes లో 'వాళ్ళకు అజ్ఞామయి ఉన్నాము.

ఈ విధంగా వారి దైనందిన జీవితానికి సంబంధించినటువంటి కొన్ని అధికారాలు ఇస్తున్నాము. కాని జైలు పరిపాలన గురించికూడా, ఆ పరిపాలనలో వీరికి భాగస్వామ్యం ఇవ్వాలంటే ప్రస్తుతము అది సాధ్యంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. వాళ్ళు ఇంకా బాగా సంస్కరించబడిన తరువాత, ఇక మాకు జైలు అవసరంలేదనే పరిస్థితులు వస్తే, దాని పరిపాలన ఎవరికి ఇచ్చే అవసరంలేదు. The State will wither away. ఆ పరిస్థితే గమక వస్తే చెప్పలేను—కాని ప్రస్తుతం అది సాధ్యపడదు. వీలై సంతవరకు చాక్లస్ responsible గా తయారు చేయడానికి, ఎక్కువ అధికారాలు ఇవ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తూవుంటాము, కాని ఒక్కొక్కటిగా పరిపాలనకా చాక్లస్ చేతుల్లో పెట్టడం సాధ్యపడదని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత పిచ్చయ్యగారు over crowding in sub-jails అని చెప్పారు. అది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఒక్క sub-jail మాత్రమేకాదు, అన్ని jails లో కూడా ఈనాడు over crowding ఉన్నది. చాటిలో over crowding ఉన్నదనే, కొంతమంది వైదీలను నాగార్జున సాగర్ దగ్గర, ఇంకా కొంతమందికి అనంతపురంలో కాలనీ పెట్టి, అవిధంగా కొంత మందిని disperse చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. కేసలం dispersal అనేదే కాకుండా, దీనికి వేరే purposes ఉన్నాయని నేను వేరే చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. కాలనీ ఎన్నో చర్యలు తీసుకొంటున్నాము. ఈ చర్యలవ్వారా congestion తగ్గుతుంది. కాని ఈనాడు కొత్తగా jails కట్టే పరిస్థితి లేదు. రాయలసీమలో కనీసం ఒక Central jail ఉండాలని అందరు కోరాము. ముఖ్యమంత్రిగారితో సహా అందరు కోరాము. కాని అరికట్టాలంటే కనీసం 50 లక్షల రూపాయలు కావాలి. మరి అది development కాదు, irrigation కాదు, power కాదు, agriculture కాదు. అటువంటిప్పుడు దానికి 50 లక్షలు ఖర్చుపెడితే మళ్ళీ సభ్యులే అంటారు, ఇదేమిటి మీరు దీనికి 50 లక్షలు ఖర్చు పెడుతున్నారని. నాగార్జునసాగర్ వద్ద open air jail గురించి నాకు open letters వచ్చినాయి, పత్రికలలో వచ్చినాయి; దుబారా చేస్తున్నారు; ఈ 10 లక్షలు తీసుకువచ్చి నాగార్జున సాగర్ వద్ద కుమ్మరిస్తున్నారు. ఎందుకు ఈ emergency లో ఇంక ఖర్చు చేస్తున్నారని ఒకవైపు అమాట అంటారు, రెండవవైపు ఏమో ఈ మాట అంటారు. మరి ఇది స్వవచన వ్యాపారం కాదేమో నాకు అర్థం కావడంలేదు. మేము చేసేది ఏమో చేస్తున్నాము. ఇదివరకు ఏదైతే sanction చేసి పెట్టుకొన్నామో, అది చేయాలని సంకల్పించుకొన్నాము. అదిమాత్రం చేస్తున్నాము. అంతేకాని, కొత్త jails కట్టి ఈ congestion relieve చేయడం అనేది సాధ్యంకాదు. కాని Jails department కు సంబంధించి buildings కొన్ని ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా ఒక building అనిపాచాడులో ఉన్నది. మా use లో లేదని తెలిసింది. అది ఘికార్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఉన్నది.

చుట్టుపట్ల ఎక్కడకూడా human habitation అంటూ లేదు. దానిని abandon చేయడానికి కూడా అదే కారణము. దానికి సంబంధించిన అధికారులు గాని, ఎవరు గానీ ఈ ఫీకరల్లోలో మేము ఎట్లా ఉంటామని చెప్పడంవల్ల, దానిని ఇంకేదో Department కు ఇవ్వాలని సంకల్పించారు. కాని నేను వెంటనే వాళ్ళకు ఒకమాట చెప్పాను. మేము తప్పకుండా దానిని use చేయబోతున్నామని చెప్పాను. మనము కొత్తగా buildings కట్టే పరిస్థితిలో లేనప్పుడు, మన ఆధీనంలో ఉన్నటువంటి మన Department కు సంబంధించిన building ఇంకొక Department కు ఇవ్వడం అనేది న్యాయంకారు అని ఆ proposal ను ఆపుచేయించడం జరిగింది. ఈ hard boiled criminals ఎవరైతే ఉన్నారో, habituals, వారిని ఒక 200 మందిని, 800 మందిని అక్కడ పెట్టడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఆ చుట్టు forest కు సంబంధించి industries గాని, కర్ర కోట్టడంగాని, కర్ర కోయడం గాని మొదలైన చనులు వారికి అక్కడ కల్పిస్తే బాగుంటుందని అనుకొన్నాము. కనుక ఆ అసిఫాబారులో ఉన్న building ను use చేయబోతున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. కనుక Jails Department కు సంబంధించి buildings property ఏమేమి ఉన్నయో వాటన్నిటినీ సంపూర్ణంగా వినియోగించు కొనడం మాత్రం ఇప్పుడు సాధ్యంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. Jails లో ఉన్నవారికి blankets ఇవ్వాలని పిచ్చయ్యగారు చెప్పారు. Sub jails లో అవసరం అయిన వస్తువులు District magistrate గాని లేక వారి క్రింది Magistrate గాని requisition చేస్తారు. అది I. G. of Prisons కు పంపించడం జరుగుతుంది. ఇంతవరకు I. G. of Prisons requisition చేసి అడిగిన వస్తువులన్నీ పంపించడం జరిగిందని వారు చెప్పుతున్నారు. మరి వారు ఆ requisition చేయడంలో జాప్యంగాని మరే ఇబ్బందిగాని ఉన్నదేమో తెలియదు. ఏదైనా specific instances ఉంటే చెప్పండి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : గుంటూరు జిల్లాలో కలెక్టరుగారు report చేశారు, Magistrate report చేశారు. కాని అవి pending లో అట్లాగే ఉన్నాయి రెండు సంవత్సరాల నుంచి.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు : రెండు సంవత్సరాల నుంచి ఒక requisition ఇక్కడ అమలు కాకుండా ఉన్నదంటే నేను నమ్మలేకుండా ఉన్నాను. నేను ఇక్కడికి రాక పూర్వము I. G. of Prisons ను అడిగి వచ్చాను. అయిన అటువంటిదేమీ లేదన్నారు. అయినా ఒక specific case వచ్చింది కాబట్టి కనీసం 48 గంటలలో ఏమి జరిగిందో తెలుసుకొని గోపాల కృష్ణయ్యగారికి మనవి చేస్తానని చెప్పుతున్నాను. తరువాత Railway passes, గురించి ఈ prisoners కు రెండుదినాలు

గడువు ఇవ్వాలని అన్నారు. లేకపోతే ఒక రోజులోనే ఈ passes use చేసుకోవా లంటే, రైలు దొరకడు, రెండవ రోజుకు ఈ passes చెల్లకపోతే, వారికి చాలా ఇబ్బంది అవుతుందని చెప్పారు. సరే, దాన్నిగురించి ఆ timings ఏమిటో అది విచారించి అవసరమైతే తప్పకుండా ఆ విధంగా చేయడానికి ఏమీ అభ్యంతరం శీదని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత దామోదరరెడ్డిగారు jails should be self-sufficient and agricultural colonies should be established on the same basis అన్నారు. మేము చేస్తున్నదికూడా అదే. వారికి ఒక అపోహ కలిగినట్లు ఉన్నది. నాగార్జున సాగర్ వద్ద పెట్టబోయే open air jail కు అక్కడ దానికి ఆయ్యే ఖర్చు ప్రభుత్వము ఇస్తున్నది, అందులో ఏమీ self-sufficiency లేదు అనేటటువంటి అపోహ వారికి కలిగినట్లు ఉన్నది. అది సరి అయినటువంటిది కాదు. Nagarjunasagar camp jail is self-sufficient.

ఇప్పుడు నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు పరియంలో పెట్టబోయే ఓపెన్ ఎయిర్ జైలుకు అవసరమయ్యే డబ్బు అంతా గవర్నమెంటే ఇస్తున్నది; అందులో సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ ఏమీలేదనే అపోహ వారికి కలిగినట్లు ఉన్నది. అది సరైనది కాదు. నాగార్జున సాగర్ కేంప్ జైలు సెల్ఫ్ సఫిషియంట్ అయినటువంటిది. దానికి 11 లక్షల రు.లు నాగార్జున సాగర్ కెనాల్ శ్రవ్యవందుకు వస్తున్నవి. వదిన్నర లక్షల రూపాయలు వీళ్ళ ఎమెనిటీస్ క్రింద, కేంప్ జైలు క్రింద మనం ఖర్చు పెడుతున్నాము. అందులో రెండు మూడు లక్షల రు.లు వారికి వేజెస్ క్రింద ఇవ్వటం అరుగుతున్నది. మిగిలింది ఖర్చులక్రింద పోతాయి. We are actually saving what we would be spending otherwise on all these prisoners if they had been in their respective jails. కాబట్టి సేవింగ్ అవుతుంది. వారి రిఫారమ్స్ కు ఒక విధమైన అవకాశం దొరుకుతున్నది. సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ జేన్ మీదనే అది నడుస్తున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. మౌలాబీలో ఉన్న ఎగ్రికల్చరల్ ఫారమ్ ను చూసినతర్వాత, దాని ఫలితాలు చూసినతర్వాత మాకు ధైర్యం కలిగిందని మనవిచేస్తున్నాను. గత 12 సంవత్సరాలుగా అది పనిచేస్తున్నది. అక్కడ ఎక్కువమంది కై దీలులేరు; 40 మంది పూత్రమే ఉన్నారని—అది చాలా చక్కగా నడుస్తున్నది. అది సెల్ఫ్ సఫిషియన్సీ జేన్ మీద నడుస్తున్నది. అటువంటి కాలనీ వంగభద్ర మైలేవెల్ కెనాల్ దగ్గర—అంతపురం దగ్గర—కొంత భూమి తీసుకొని పెట్టాలని అనుకొన్నాము. నల్ల గొండజిల్లాలోకూడ నాగార్జున సాగర్ కెనాల్ క్రింద ఒక వెయ్యి ఎకరాల భూమి ఒకచోట ఉన్నదని కలెక్టర్ చెప్పటంవల్ల దాని వివరాలుకూడ తెమిచటం జరిగింది. నాగార్జున సాగర్ కేంప్ జైలు పూర్తయిన తర్వాత, రెండు సంవత్సరాలలో యీ కెనాల్ పూర్తయిన తర్వాత వీరినే అక్కడకు తీసుకువెళ్ళాలనే ఉద్దేశ్యం.

కూడా ఉన్నది. మనం నిర్మించుకొనే ప్రాతెట్టుల ప్రాంతాలలో పెద్దగా గవర్నమెంట్ భూమి దొరికిన ప్రతి ప్రాంతంలో ఇటువంటి ఎగ్రికల్చరల్ కాలనీలు పెట్టటానికి ఏ విధమైన అభ్యంతరం ఉండదు అని మనవిచేస్తున్నాను. రేపు పోచంపాడు ప్రాతెట్టువస్తే ఏ ఆర్కూర్ తాలూకాలోనో, ఏ కరీంనగర్ జిల్లాలోనో ఒక వెయ్యి ఎకరాలు, 500 ఎకరాలు గవర్నమెంట్ లాండ్ దొరికేటట్లయితే అక్కడకూడ పెట్టటానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. దామోదరరెడ్డిగారు చేసిన సూచన తాగున్నది. వారి సూచన ప్రకారమే ఇప్పుడు అమలు జరుగుతున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. సుబ్బయ్యగారు చెప్పినవాంతో—సూత్రప్రాయంగా—ఎవ్వరికీ అభిప్రాయభేదం ఉండటానికి వీలులేదు. తైలు డిపార్ట్మెంట్ తో ఒక్కొక్కరు 20 సంవత్సరాలనుండి, 25 సంవత్సరాలనుండి పనిచేస్తున్నారు. వారంతా యారిఫార్మిస్ట్ టెండర్స్ సీన్ అన్నీ బాగా ఇంకైట్ చేసుకొన్నారని సేను క్లెయిమ్ చేయటంలేదు. అందరం ఒక పార్ట్ నుండి వచ్చినవారమే. మనకూ ఒక బాక్ గ్రాండ్ ఉంది. వారికి ఒక బాక్ గ్రాండ్ ఉంది. మనం బాక్ గ్రాండ్ మారినకొద్దీ ఏవిధంగా ఓరియంట్ అవుతున్నామో, అదేవిధంగా వాళ్ళనుకూడ ఓరియంట్ చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. సంపూర్ణమైన ఓరియంటేషన్ జవూకా మనలోకూడ కాదేమో—వారిలోకూడ కాదేమో. కానీ వీలైనంతవరకు యీనాటి పరిస్థితులలో దీనికి అనుగుణంగా మీరు పనిచేయవలెనని వారికి చెప్పటం, వారిచేత చేయించటం సాధ్యమవుతున్నది. కానీ ప్లాన్ నంతా ఒక్కొక్కటి మార్చి, నలై నవారిని మేము తీసుకువస్తాము; మీరంతా ఇంటికి పోండి—అనటానికి అవకాశం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈనాడు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో—తెలంగాణా సెంట్రల్ తైలులో ఉన్నటువంటి కొందరు సూపరింటెండెంట్స్ ఇక్కడనుండి వచ్చినవారు కాదు. కొందరు ఫారిన్ ట్రయిన్డ్ కూడ ఉన్నారు. కొందరు ఇతర రాష్ట్రాలకు పోయి ట్రయినింగ్ పొంది వచ్చినవారు ఉన్నారు. జూనియర్ నర్సిస్ట్రైడ్ స్కూల్స్ మొదలైన కాలనీర సంస్థలను నిర్వహిస్తున్నవారు యీ విషయాలు బాగా శుష్టంగా పరిశీలించి వేర్వేరు వారైన మనవిచేస్తున్నాను. కేవలం వాళ్ళు మనవాళ్ళ గనుక వాళ్ళను మనం గౌరవించటంలేదేమో. “ఘర్నీ ముగ్గి డాల్ బరాబర్” అంటారు. మనవాళ్ళు గనుక వాళ్ళకేమీ వస్తుంది అనే ఒక ప్రెజంప్షన్ నరైందికాదు. వాళ్ళందరికీ నరైన ట్రయినింగ్ ఇప్పించటం జరిగింది. ఇండియాలో ఎక్సలెంట్ అయిన ట్రయినింగ్ వారు పొందివున్నారని చెబుతున్నాను. ఇతర దేశాలకు అందరిని పంపించటానికి సాధ్యపడలేదు. దానికి కావలసిన డబ్బు మనదగ్గర లేదు. వీలైనంతవరకు మనం నరైన వారిని సెలెక్ట్ చేయటం జరిగింది. సెలెక్ట్ చేసినకర్నాళ వారికి నరైన ఓరియంటేషన్ ఇవ్వటంకూడ జరిగిందని మనవిచేస్తున్నాను. కోర్టు ఫీజు గురించి నర్యారెడ్డిగారు, రామచంద్రరావుగారు ఇప్పుడే నాకు గట్టిగా చెప్పటం జరిగింది. ఇదివరకు తెలం

గాడా కోర్టు ఫీజు సూట్స్ వేల్పుయేషన్ లో మల్లిపుల్ అఫ్ లాండ్ రెవిన్యూ ఉండేది; ఇప్పుడు మార్కెట్ వేల్పు పెట్టారు; దానివల్ల చాలా వాడ కలుగుతున్నది; మార్కెట్ వేల్పు ఎంత ఉన్నదో పరిశీలించి చెప్పటానికి ఒక సంవత్సరం గడిచిపోతున్నదని చెప్పారు. దీనిగురించి నేను ఒకటే మనవిచేస్తున్నాను. కోర్టుఫీజు లెవీ చేయకూడదు అనిగాని, దానివల్ల ప్రభుత్వానికి ఆదాయం వస్తే— రాకూడదు అనిగాని, ప్రభుత్వం ఆవిధంగా రాబట్టుకోకూడదనిగాని నేను అనుకోవటంలేదు. ప్రభుత్వంయొక్క అభిమతం అదికాదు. అయితే యీనాడు ఏ మేరకు కోర్టుఫీజు వస్తున్నదో, ఆ మేరకు ఆదాయం వచ్చేటట్లు—ఇప్పుడు వస్తున్న ఆదాయానికి నష్టం లేకుండా ఉండేటట్లు—గౌరవసభ్యులు ఇంకేదైనా వద్దకి సూచిస్తే, దానిని ఆలోచించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నానని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడా మల్లిపుల్ ను రిజనల్ గా పెంచితే అంతే వస్తుందికదా అని రామచంద్రరావుగారు అన్నారు. అయితే అక్కడ “రిజనల్ సెస్” యొక్క పరిస్థితి ఒకటి వస్తుంది. రామచంద్రరావుగారికి రిజనల్ గా తోచింది వెంకటేశ్వరరావుగారికి తోచగపోవచ్చును. అటువంటప్పుడు మళ్ళీ మాకు ఈ భూషణలు తప్పవు. కాబట్టి, వారిచ్చే సూచన, ప్రభుత్వానికి నష్టంలేకుండా, టిటిగెంట్స్ కు సౌకర్యంగా ఉండేటట్లయితే, దానిని గురించి ఆలోచించటానికి నాకు ఎలాంటి అభ్యంతరం లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

దీని విషయంలో మిత్రులతో ఇంకా చర్చించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. వారేనా సూచనలు చేస్తే, వాటివల్ల ప్రభుత్వానికి నష్టంలేకుండా, అందరికీ సురరంగా ఉండేటట్లయితే, తప్పకుండా వారి సూచనల ప్రకారం చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. చివరకు — మిత్రులు కె. వి. నారాయణరెడ్డిగారి ఉపన్యాసంగురించి నా మనవి చిత్తగించాలని కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker: Please sit down (addressing Sri P.V. Narasimha Rao, Minister for Law). I must inform the House of one thing. I have got a copy of the speech which Sri Narayana Reddy made yesterday. The speech contains a number of seditious and defamatory words also. Not only that. He has made a number of imputations questioning the bonafides of the Minister also. He has made insinuations and offensive and unparliamentary expressions also. It is not necessary to read the whole speech now. I am considering the question of expunging portions of his speech. It is left to the hon. Minister to only reply to such of those portions of Sri Narayana Reddy's speech which he considers parliamentary and not offensive.

23rd. March, 1963

*Annual Financial Statement (Budget)
for the year 1963-64
Voting of Demands for Grants*

1006

Sri P. V. Narasimha Rao: Thank you, Sir:

Mr. Speaker Sir.

Sri K. V. Narayana Reddy has brought up the question of what he calls my interference in the administration of justice. He has stated that I had tried to shield a friend of mine from prosecution and for the ultimate abandonment of the prosecution.

Sir, what a Minister writes on a file does not generally see the light of day. Instead what gets into circulation ultimately is a slanted version which has all the imprints of misunderstanding, exaggeration, interested construction, arbitrary presumption and riotous imagination. There is little or no chance of the conviction underlying the various decisions or opinions given by a Minister being brought either before the Legislature or before the general public. The Minister, therefore, has to resort to statements speeches and enunciations of a general nature. In a good many cases, such enunciations hardly succeed in carrying conviction. I am therefore happy that the case of alleged interference cited by Sri Narayana Reddi has now afforded me an opportunity to submit to the Assembly my views and convictions regarding the functions of the Law Minister and also regarding the pre-requisites for ordering prosecutions of non-officials by Government.

It is admitted on all hands that implicit faith in the rule of Law is the sheet-anchor of a democratic Government. A welfare State which has to carry on its activities in an ever increasing number of fields, has to so conduct itself as to respect the rule of Law at every step. At the Third All India Law Conference held in Delhi in August 1962 this matter figured most prominently in the discussions at the highest level and the question of the State as a party vis-a-vis the individual was thoroughly scrutinised. I beg to quote a few lines from the inaugural address of the

Attorney-General of India which throws considerable light on this aspect of the problem :

“The problem of the observance of laws and regulations by the administration and the citizen’s remedies against it for non-observance has attracted close attention and study all over the Anglo-Saxon world. Our laws have multiplied a hundredfold and so has our administrative machinery. At every step the citizen comes into contact with it and is affected by it. It is therefore of cardinal importance that an effective and independent machinery should be devised to ensure that these administrative agencies functioning under a net work of laws, rules and bye-laws do not encroach upon the rights and privileges of the citizen. Our administrative machinery functions with the aid of an army of public servants who are as between themselves and their employer the Government, governed by a multitude of regulations and by some constitutional provisions. It is also in the public interest that an adequate machinery should be devised for the safeguarding of the rights of the public servants. It is true that both the citizen and the public servant have their remedies at law. They can approach the law courts if they have not been treated in accordance with law. It is also true that the Constitution has endeavoured to provide quick and efficacious remedies for the enforcement of the rights of the aggrieved citizen or the public servant. Indeed in this respect our citizen and public servant are perhaps better situated than the citizen and the public servant elsewhere, for example in England. But even the efficacious and quick remedies which the Constitution makers sought to provide are often

dilatory and expensive. Is it not then possible to devise the machinery of an entirely independent agency responsible only to Parliament whose business it would be to keep a watch on Government departments and the administrative agencies in order to ensure their functioning strictly within the areas of their activity and in accordance with the rules prescribed for them? If such an agency can be effectively established and worked in our country it would help all classes of citizens and the Government servant to obtain a redress of their wrongs without having recourse to the courts of law. Incidentally if such a course can be adopted it may relieve the courts in a certain measure of matters with which they now concern themselves".

In the absence of the agency advocated by the Attorney-General, the next best alternative available would only be the Law Minister and the Law Department, whose function it should be to scrutinise the various decisions proposed to be taken by the Executive in the light of vested rights under the Constitution and advise the executive suitably. I have always believed, Sir, that the Law Minister and the Law Department have a sacred duty to express their considered legal opinions without fear or favour. When Government are faced with a problem involving the rights of a private citizen vis-a-vis the rights and powers of the State, there will be two obvious choices: firstly, the Government could take a narrowly partisan stand advantageous to its own interests and drive the private citizen to a court of law for seeking such redress as may be open to him. The other course would be to examine the rights of the private citizen also, and if they are found to be just, to recognise them gracefully without recourse to litigation in a court of law. In a case where certain allegations against a person are brought to the

notice of the Government, again there are two courses open. The first course is to order a prosecution of the individual straightaway so that he may put up such defence as he can at his trial. The second course would be to examine the facts of the case, after giving due notice to the person to explain his conduct and after being convinced of the maintainability or otherwise of a criminal prosecution, to take a decision accordingly. In both the above sets of alternatives, the second alternatives were strongly commended at the All India Law Conference. The Executive, it was enjoined, should not act merely like a private litigant. The State itself should always endeavour to do justice without driving the other party to a court of law.

The concept of the legislature, the Executive and the Judiciary working in absolutely water-tight compartments is at least one century out of date. They are no doubt separate; but they are not segregated; they do not and should not function in a state of perpetual quarantine. If this happens, the result would be that they would be reduced to three warring camps poised to fly at each other's throat at the slightest provocation and sometimes even without provocation.

The modern concept of the State is that each of the three wings of the State, though separate, should be oriented in the images of the other two. Thus, the Executive should not say, "I do not care for the intention of the Legislature and the interpretation of the Judiciary. My job is only to use the big stick and I shall do it regardless of anything." This would be a very wrong approach.

Sir, in the erstwhile Hyderabad State we had an example of a judiciary-oriented executive. There was no legislative wing then worth the name; but the other two wings were meticulously designed according to the latest experiences of countries where separation of judiciary

obtains. That wholesome system is now a thing of the past; but I am sure that it is a thing of the future too. Only it is not a thing of the present because in many respects the shortest route from Kurnool to Hyderabad is still via Madras.

In a case where a Government employee is alleged to be guilty of some misconduct in the discharge of his official duties there will be in the ordinary course a preliminary enquiry by the superior officer or the head of the department and if in the preliminary enquiry it is found that there is a *prima facie* case a regular departmental enquiry or an enquiry by the Tribunal for Disciplinary Proceedings may be held. If, on a consideration of the enquiry report, the punishing authority arrives at a provisional conclusion regarding the guilt of the employee, a reasonable opportunity will be given to him to show cause why the proposed punishment shall not be imposed upon him. If the facts gathered in the course of the enquiry also disclose the commission of some offence by the Government employee in the discharge of his official duties, prosecution may also be directed. If the Government employee concerned is one who is not removable from his office except with the sanction of the State Government the prior sanction of the Government is necessary under Section 197, Cr. P. C. for launching prosecution against him. But the prior sanction of the Government is not something which should be accorded as a matter of course. The Government have to apply their mind to all the material facts and satisfy themselves that the facts disclose the commission of an offence.

When the Government employee is alleged to be guilty of some misconduct and the facts also disclose the commission of a criminal offence, the Government have a discretion either to proceed against him departmentally or to launch prosecution against him in a court of law. In the case of persons who are not Government employees,

there is no question of departmental action and there will be no preliminary or regular enquiry, whatever, to ascertain the guilt or otherwise of the person before launching prosecution against him. None of the aforesaid procedural safeguards that are available to a Government employee is available to a person who is not a Government employee before he is prosecuted in a court of law. I feel, Sir, that this essential difference between an official and non-official deserves to be specially noted.

In addition to these handicaps, where a private citizen is prosecuted at the instance of the State, in the event of his ultimate acquittal, he would be deprived of his right to sue for malicious prosecution because malice, as such, cannot be attributed to the State. From this it is clear that when a non-official is prosecuted at the instance of the State, he stands at a considerable disadvantage as compared to a Government employee and also as compared to the situation wherein he is prosecuted at the instance of a private party. It is therefore doubly necessary that before ordering a prosecution, the concerned administrative department should examine the case and satisfy themselves whether the facts disclose all the ingredients of the offence for which he is sought to be prosecuted.

Rule 53 of the Business Rules requires that all administrative departments shall consult the Law Department on the institution or withdrawal of any prosecution at the instance of any administrative department. A non-official, such as a Chairman of a municipal council can be said to be a public servant as defined in section 21 of the Indian Penal Code, though he may not be a Government employee. Sanction of the Government under section 197 Cr. P. C. may be necessary if such a non-official is a public servant and if the other requirements of that section are satisfied. In my opinion, Sir, it is the legitimate function of the Law Minister and the Law

Department to tender advice to the administrative department on the legal implications of the executive actions proposed by them. In legal matters, the Law Department has the same function in Government as the internal audit has, in an institution, regarding financial matters. I beg to submit to this House that during my short tenure as Law Minister I have consistently upheld this view and recorded my opinions in complete conformity with the principles referred to above. As a student of law and a believer in the rule of law, I have always cherished these convictions. Even at the risk of sometimes seeming inconvenience, I have adhered to these opinions in matters of civil, criminal, financial, administrative and disciplinary nature which from time to time have been coming before me. There is therefore no question of setting a precedent for the first time nor improvising an opinion for the sake of a particular case.

Under Art. 21 of the Constitution, a citizen enjoys a certain protection of life and liberty except according to due process of law. This due process has now been interpreted as containing both the substantive and the procedural element. Therefore, when Government are about to order prosecution of an individual, it has to be borne in mind that if the substantive part of the due process of law is not carefully examined and ascertained to exist, the order of the prosecution would amount to a gross violation of the constitutional protection afforded under Art. 21. All these considerations, therefore, indicate considerable care before orders of prosecution of an individual are issued by Government.

I now come to the instance, Sir, which was cited by Sri K. V. Narayana Reddi in support of his allegation. A little over two weeks ago, my colleague, the Hon'ble Minister for Municipal Administration sent me a case for recording my opinion based on the knowledge which he thought I would be having about matters pertaining to

the case. The first thing I decided was not to import my personal knowledge of the matter into the case. On the other hand, I went through the file carefully and found the following significant features.

(1) As long ago as 1959, an enquiring officer submitted a report to the Government recording his finding on certain allegations levelled against the Municipal Chairman of Huzurbaad. That report remained with the Government for over 3 1/2 years without any action being taken.

(2) The report of the enquiring officer, nowhere made out any facts which could constitute the essential ingredients of the offence of criminal misappropriation. In the case of some charges, the report very oddly stated that the charges may be deemed to have been proved.

(3) During the long period of 3 1/2 years after the receipt of the report by Government, no show cause notice was served on the Municipal Chairman concerned.

(4) The file also showed that in disregard of Rule 53 of the Business Rules, the case was not sent for scrutiny of the Law Department. The maintainability of the proposed prosecution was not ascertained from any competent legal authority at the State level.

Basing my judgment on the above factors, I came to the conclusion that the case was one of mis-application of municipal funds to purposes not authorised by Government and not a case of criminal misappropriation or criminal breach of trust.

I entirely agreed that the serious cases of criminal misappropriation on the part of public workers should not be taken lightly. At the same time, I also expressed my conviction that no criminal prosecution should be launched against a public worker unless and until the entire facts of the case have been examined in the light of his

explanations and competent legal opinion has been obtained regarding the existence of criminal ingredients in the case of the maintainability of criminal prosecution against the person concerned.

Therefore, without giving any final opinion on the merits of the case, I recommended that certain points which have a bearing on the main ingredients of the alleged offence be examined afresh and that competent legal opinion be obtained as to the sustainability of criminal action. Finally, Sir, I stated very clearly that the prosecution could be proceeded with after the Government are satisfied on the above points. This was the strictly legal view taken by me based on the facts as made out in the file sent to me. I requested that my esteemed colleague may kindly take such action as he may deem appropriate.

I am at a loss to understand as to how the expression of the above opinion could amount to interference in the administration of justice. The rectification of certain lacuna at Government level could, by no stretch of imagination, be construed as interference with judicial administration. Institution of a prosecution, and withdrawal of a prosecution, are administrative functions. They have nothing to do with the actual process of administration of justice. I submit, therefore, that Sri Narayana Reddi's allegation has no substance whatsoever.

Sri Narayana Reddy in the course of his speech also tried to suggest that I tried to exert influence locally so as to obstruct the prosecution. I categorically deny these suggestions. I can throw an open challenge to anyone to substantiate a single instance where I had ever influenced any public servant concerned in the administration of Justice.

Sri Narayana Reddy has stated that I tried to help a person whom he has characterised as my unofficial P. A. I would respectfully submit, Sir, that even before the pre-

sent case was heard of, I had long ago expressed identical opinion in the case of another person who, in the words of Sri Narayana Reddy could be aptly described as the unofficial P. A. of my political opponent. I would also like to remind Sri Narayana Reddy that as long back as in 1956, identical charges were levelled against the then Chairman of the Huzurabad Municipality who happened to be my bitter opponent. The Municipal Congress Party nominated me and 2 others to scrutinise the allegations and submit a report. To the utter disappointment of all my staunch supporters who were confidently counting upon my recommendation of prosecution against the said Chairman, I categorically reported that no criminal prosecution should be thought of. Thus, I have two solid cases of having upheld the same view in the case of my opponents also. The only sin I have committed, Sir, is to have adhered to my former views even in the case of a friend of mine and not having thrown him to the wolves merely because he happened to be a friend. I am sure, that even Sri Narayana Reddy would not commend this latter course. I would however leave one pertinent question to Sri Narayana Reddy's introspection namely whether he would have tabled this cut motion and raised this veritable storm if the person involved had been his friend.

Sri Tenneti Viswanatham : I thought, by your expunging the remarks of Sri K. V. Narayana Reddy, you wanted to avoid all these things.

Mr. Speaker : Some serious allegations were made against the Minister; he is trying to reply.

Sri Tenneti Viswanatham : But this has all nothing to do with the budget demand.

Mr. Speaker : He is coming to a close anyhow.

Sri P. V. Narasimha Rao : If Sri Viswanadham had seen the paper with you, Sir, he would not have raised this.

Mr. Speaker : Perhaps you were present in the House when Sri Narayan Reddy made the speech.

Sri Tennati Viswanatham : You have taken a particular view; you have expressed your views . . .

Mr. Speaker : I too was not present in the House; perhaps you were in the House when that member spoke.

Sri Tenneti Viswanatham : Perhaps I was not attentive, (Laughter). What I wanted to submit was that the thing was going more personally than impersonally. It would help the Minister to be impersonal.

Sri P. V. Narasimha Rao : That is what I am trying to be. I am trying to answer only that portion of Mr. Narayana Reddy's speech which deserves to be answered on merits.

In the course of public work, we make friends as well as foes, supporters as well as opponents. There is no feudalistic permanence about these political relations. The very persons who support me today may thirst for my blood tomorrow. We all have sufficient experience of these shifts and I am sure Sri Narayana Reddi also is no exception.

I have no doubt, Sir, that the speech delivered by Sri Narayana Reddy was actuated by the loftiest ideals and also by the immense love and affection he holds for me personally. I am grateful to him for this affection. The precedent to which he has alluded was not set up in this case. In fact, there is no precedent at all involved in this. It is only a case of consistent adherence to certain views and convictions ingrained in me for a long time. I therefore hope that Sri Narayana Reddy will reconsider his attitude in this matter and withdraw the cut motion tabled by him. I would finally submit to the House that whatever be the

provocations to the contrary, I will continue to adhere to the convictions in the discharge of my duties. So help me God ! Thank you, Sir.

Sri K. V. Narayana Reddy : I wood like to submit that facts are stranger than fiction . . .

Mr. Speaker : Do you want to make a speech ?

Sri K. V. Narayana Redey : I would only say just one word. I was given only 10 or 15 minutes yesterday.

Mr. Speaker : There is no question of now again making a speech.

Sri K. V. Narayana Reddy : I am not at all making a speech.

Mr. Speaker : Then what is it you want ?

Sri K. V. Narayana Reddy : I only want to make a personal explanation.

Mr. Speaker : There is no question of personal explanation. The Minister has replied to some referenses which you have made in regard to civic matters - perhaps municipal affairs or something like that.

Sri K. V. Narayana Reddy : I only submit that the Chief Minister may appoint a Committee for enquiry. Whatever facts I have stated are there and if I am wrong I am prepared to resign my membership. Let the Hon. Minister also do that. I got only a few minutes yesterday to say anything. Mr. Deputy Speaker was there and he gave me only 15 minutes, whereas the Minister. got a couple of hours to speak and he has got certain privileges; members also have got certain privileges. If this is a court of law I cannot say anything. This is only a forum where we can express our views. Hon. Speaker must appreciate our feelings. Let the Chief Minister appoint a Committee,

Mr. Speaker : Will you please sit down ? I am really sorry that you are exceeding your limits, Mr. Narayana Reddy.

Sri K. V. Narayana Reddy : I am not at all.

Mr. Speaker : I expect hon. Members to not only adhere to the decorum of the House, but also I expect them to give their expressions in a dignified way and not to resort to low levels. The language used yesterday was highly reprehensible; that is all I can say. It is really unfortunate. I have been trying to avoid unpleasant scenes in the House and so far we have been getting on very smoothly. I expect you to realise as a responsible leader of a fairly big group in the House; it is unfortunate that I was not present in the House yesterday and even the Deputy Speaker who was here seems to have taken objection at a certain stage. Even then you did not seem to have stopped. I do not know what people would think when they read your speech. Very serious allegations were made perhaps without any documentary evidence or anything like that. If you had got any documentary evidence certainly you could have brought it to the notice of the Chief Minister and asked him to take action against the concerned Minister. In the absence of all these things, for a responsible member to make such allegations is really unfortunate; that is all I can say. Beyond that I would not go. There is no point in your throwing out a challenge; you had better do that outside, not here in the House. I will now put the cut motions to vote.

Demand No. XI—Administration of Justice—Rs. 1,17,87,000

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for Administration of Justice, by Rs. 100/-

To discuss an ugly precedent set by the Minister of Law and Information for interfering in the day to day administration of justice with a view to support his group people.

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

To urge on Government to introduce Mobile Courts so as to ensure cheap and speedy Justice to the public.

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

To urge on Government to move in the High Court for the vacation of the stay order issued in favour of Madras Milk Supply union for retention of S. No. 11 measuring 252.00 acres, Devunikondiya Village, Sulerpet taluk, Nellore district, as the Government has already passed orders evicting the Madras Milk Supply Union from the land.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000/- for administration of Justice, by Rs. 100/-

For empowering the Revenue Divisional Officers to deal Sec. 145 C.p.c. cases.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,17,87,000 for Administration of Justice, by Rs. 100/-

To impress upon the Government to make permanent the District Munsiff Court, Magistrate Court, Sattenapalli Guntur District.

The cut motion was negatived.

Demand No. XII — Jails Rs. 58,75,000

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To discuss the Jail administration and of the amenities provided to the Prisoners.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లు జైలులోని ఫై దీలకు తమ బంధువులను, స్నేహితులను వారానికి రెండు పుత్తరాలు వ్రాసుకోమనడం అడ్డుపడుతున్న జైలు Manual (మాన్యులు) నవరించిన ప్రభుత్వ అశ్రద్ధను విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లులో వర్కింగు ప్రజనర్సుకు గ్రాట్యూటీ తీసికోని పక్షంలో దానికి బదులు ఒకరోజు రెమిషన్ యివ్వ నిరాకరిస్తున్న ప్రభుత్వవిధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

వరంగల్లు జైలులో దాని కెపాసిటీకి మంచి ఫై దీలను బంధించడంవలన తగినంత గాలి, విశ్రాంతి ప్రదేశములు లేక ఆశేక జబ్బులకు గురి అవుతున్న పరిస్థితిని చక్కబరచలేని ప్రభుత్వ విధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

1982 నవంబరులో వరంగల్ నత్ జైలులో ఫై దీలు మధ్య ఫై దీలకు అరిగిన ఒక కొట్లాటను నివారించలేని ఫలితముగా వర్తకపప అనే ఫై దీ మరదానికి దారి తీసిన ప్రభుత్వ విధానాలు విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To urge on Government to construct open Jails in the State.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails by Rs. 100/-

To discuss the failure of the Government to effect changes both in the administration set up and in the conditions of prisoners and their treatment.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is :

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

రాజమండ్రి తైలులోని వీలోసిట్టు డిటెన్యూలకు ప్రొసెక్యూట్ వాటర్ నపై చేయకపోవుటవలన డిటెన్యూలు తీవ్రమైన విరేచనాలకు తదితరమైన అనారోగ్య పరిస్థితులకు దారితీసిన ప్రభుత్వ అక్రద్దను చర్చించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure to release all the Detenues at once.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

For failure to bring about Jail Reforms and integrated Jail Rules for Andhra and Telangana.

For failure to release all long standing and long term Prisoners and recruit them for Defence purposes.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 58, 75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure of the Government to integrate the services of Bailiffs and process servers in Andhra Pradesh working in court.

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

Failure of the Government to equate the services of Nazirs of Telangana area with that of Andhra area.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker: The question is :

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000/- for Jails, by Rs. 100/-

To discuss about the sad events occurred in the Central Jail, Rajamandry, ill treatment of prisoners by the warders and leaving the warders only with fine of Rs. 10/- in the month of September 1962—Milk contractors' mischief and in action by the jail authorities reported, non-enquiry against Kistamachari regarding the supply of rations etc.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is :

To reduce the allotment of Rs. 58,75,000 for Jails by Rs. 100/-

To impress the Government still allowing the Iron Vessels to cook the food and for not providing sufficient mattresses Blankets and urinal pots in the Sub-jails.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker: The question is :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,17,87,000/- under Demand No. XI—Administration of Justice.”

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 58,75,000/- under Demand No. XII—Jails."

The motion was adopted and the Grants made.

DEMAND NO. XXIII—COOPERATION. Rs. 1,76,02,000/-

Sri K. Brahmananda Reddy : Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,76,02,000/- under Demand No. XXIII—Co-operation."

Mr. Speaker : Motion moved.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : అధ్యక్షా, మామూలు ఆచారప్రకారం కో-ఆపరేషన్ డిమాండుపైన సభవారికి ఒక నివేదికను సమర్పించుకున్నాను. ఇంపార్టెంటు పాలిసి మాటర్స్ పైన, సబ్జిక్ట్ పైన ఫెయిల్డ్ కాంప్రహెన్సివ్ గా ఒక వీరియల్ సర్వే చేసి తమకు యిచ్చాను. డిస్కంపనులో వచ్చిన విషయాలమీద మీరు ఎప్పుడు ఎంతైనా ముందుకు వెళ్తున్నారో నమోదానం చెబుతాను.

Sri B. Nagabhushna Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

Having failed to provide ways and means to collect the dues of the Co-operative Societies to various sections.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri S. Vemayya : I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-.

To express disagreement with the Government on the discriminating loan policy followed by the District Co-operative Central Banks in sanctioning loans to the

societies and also their failure to provide credit facilities to the primary Co-operative Societies.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To express disagreement with the Government for their policy of rejecting the organisation proposals of credit Co-operative societies with out assigning any reasons and thus blocking the progress of organising new Multipurpose Co-operative Societies in the Districts.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to upgrade the Nellore Co-operative Central Bank immediately, as much inconvenience is being felt by the public for the same.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

నెల్లూరు జిల్లా, కోవూరు తాలూకా, పాటూరు గ్రామ చేనేత సహకార సంఘ పాలకవర్గమువారు అనేకమంది చేనేత కార్మికులను సొపైటిలో చేర్చుకొనక నానా యిబ్బందులు పెట్టుచుండగా, సదరు విషయం ప్రభుత్వదృష్టికి తేబడినప్పటికిన్ని ప్రభుత్వం సంవత్సరాల వర్తంతం జాప్యం చేస్తూ చేనేత కార్మికులకు శీవన సౌకర్యము కలిగించని ప్రభుత్వ విధానమును విమర్శించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To express disagreement with the Government on the failure of the district Co-operative Central Banks to provide Credit facilities to (1) Field Labour Co-operative Societies (2) Labour Contract societies (3) Fishermen Co-operative Societies and Multipurpose Co-operative Credit societies in the districts,

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to provide credit facilities immediately to the Harijan Collective farming Co-operative Society, Survepalli village Nellore taluk and the district.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

చిత్తూరు జిల్లా, కాళహస్తి తాలూకా, కాళహస్తి భూమి తనఖా శాఖకు 1982 సం॥ మార్చి నెలలో దాదాపు 80 పేల రూపాయలు, షేరు ధనమును, మూడు వేలమంది సభ్యులనుండి వసూలుచేసి, వదలూడు వందలమంది సభ్యులను మాత్రం చేర్చుకొని మిగిలిన పదిహేను వందలమంది సభ్యులను ఆ శాఖకులో చేర్చుకొనక, వారివద్ద వసూలుచేసిన షేరు ధనమును వారికి వాపసు యివ్వక ప్రభుత్వమునకు యీ విషయమై సంప్రదింపులు మహబల్ల పంపుకున్నా వచర్య గైకొనని ప్రభుత్వ వైఖరిని విమర్శించుటకు వెంటనే అందరి సభ్యులను చేర్చుకొనుటకున్నా.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

For failing to allot funds to the Parchur Housebuilding Co-operative Society Parchur, Guntur District.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To urge on Government to assign S. No. 11 measuring 252 of Devunikhandrige Village to the F. L. C. Society Vatambedu village, Sulpurpet Taluk Nellore, after evicting the Madras Milk Supply Union.

Mr. Speaker : Cut motions moved.

Sri P. V. Ramana : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార సంఘాలలో రైతులకు అవసరము మేరకు టుకాలు యివ్వని కారణమున.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

రూరల్ కో-ఆపరేటివ్ హౌసింగ్ స్కీము క్రింద కో-ఆపరేటివు సొసైటీలు రిజిస్ట్రేషను అవుచేసిన కారణమున.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by 100/-

విశాఖపట్నం జిల్లా, అనకాపల్లి తాలూకా మునగపాక సహకార పరపతి సంఘము సర్వీసు కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీగా మార్చబడినది. మోడలు సొసైటీగా ఎన్నుకోబడినది. వ్యవసాయం ప్రధానం వృత్తిగా గల వల్లిపు గ్రామ చెరుకు అధికంగా ఉత్పత్తి చేయబడుచున్నది. చెరువు బండ్ల పట్టాలు చెరుకు పెనములకు యినుపరేకులు, వ్యవసాయ పనిముట్లు, రసాయనికపుంజువులు ప్రజలకు సరఫరా చేయుటకు సొసైటీ కోరినా ప్రభుత్వము ఎలాంటి అవకాశము కలుగజేయలేదు. దున్నుట, మార్పుట, నీరు తోడుటకు ఉపయోగపడే ట్రాక్టరు కొనటానికి సొసైటీ లోనుకాని, అనుమతికాని యివ్వబడలేదు. సర్వీసు కో-ఆపరేటివ్ గా మార్చిన తరువాత సర్వీసు చేయుటకు సొసైటీకి అవకాశము కలుగజేయని కారణమును.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

త్యాండు మార్ట్ గేజ్ క్యాంకులలో, అప్పుల శీర్షానము నిమిత్తం యిచ్చే టుకాలు ఆవుచేసిన కారణమున.

Mr. Speaker : Cut motions moved.

Sri P. Shyamasundera Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

సహకార వినిమయదారుల సంస్థలద్వారా నరుకులను తక్కువ ధరకు అందించే ఏర్పాట్లు అతి నిశ్శుష్టంగా జీవిస్తున్న గ్రామీణప్రాంత ప్రజలకు చేయు ఆశోచన గాని, ఏర్పాట్లు గాని తేనెందుకు విచారము తెలుపుటకు,

Mr. Speaker : Cut motion moved.

Sri Parsa Satyanarayana : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

For the failure of the Co-operative department in providing loans to the Kothagudem Collieries Co-operative Society, sanctioned by the Coal mines welfare fund organisation, Dhanbad.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Vanka Satyanarayana : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

తణుకు కాలనీస్ అండ్ ట్రస్ట్ కు పంచాయితీ సమితిలోనున్న కత్తవసాడు గ్రామ కో-ఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీ అధ్యక్షులు 80 వేలు అవహరించి అదృశ్యమైనా ఇంతవరకు అతనిపై చర్య తీసికోనందులకు.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Ramchandra Rao Deshpande : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To bring home to the Government the failure of the departmental officials to check and supervise the working of the various societies at Narayankhed taluk proper of district Medak and most of them in Zahirabad taluk majority of which are quite defunct and almost extinct and have utilized huge amounts,

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri A. Venkateswara Rao : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

Failure of the Government in introducing Co-operative farming Schemes.

Mr. Speaker: Cut motion moved.

Sri Vavilala Gopalakrishniah : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000 for Co-operation Rs. 100/-

To impress upon the Government to grant to land Forest Banjar formerly cultivated into Kamapalli Reserve Forest of Sattanpalli Range to the same poor Harijans and Scheduled Tribes who formed into the Bhodan Co-operative farming society Bodan, Sattanpalli taluk.

To reduce the allotment of Rs. 1,76,02,000/- for Co-operation by Rs. 100/-

To criticise the Government for the partisan attitude in arbitrarily superseding the Co-operatives or appointing committees as is being done in respect of Sattanapalli Land Mortgage Bank.

Mr. Speaker: Cut motions moved.

శ్రీ పి. వి. రమణ : (కొండకర్ల) అధ్యక్షా, మనం సహకారశాఖ దీమాండును యీవేళ చర్చిస్తున్నాము. సహకార రంగం అభివృద్ధి గురించి చాలి ఆశలు పెట్టుకున్నాము. మన లక్ష్యం సోషలిస్టు సమాజ స్థాపన. దానికి సహకారం మొదటి సోపానం. "In the planned economy pledged to the values of socialism and democracy, co-operation should become progressively the principal basis of organisation in many branches of economic life." అని వ్రాసుకున్నాము. సహకార శాఖామూఖ్యులు వారినోట్లోని ఆఖరి పేరాలో ప్రస్తుత జాతీయ వివత్కర పరిస్థితులలో యీ వుద్యమం అత్యంత ప్రముఖపాత్ర నిర్వహించ

వలసివుంది కాబట్టి సహకార ఉద్యమానికి సంబంధించిన సమస్య సంపదను సమీకరించి జాతీయప్రయోజనాలకోసం వినియోగించడానికి సహకార సంస్థల కృషిని సక్రమంగా సమన్వయ పరచడం అవసరం అని వ్రాశాడు. మనం మన లక్ష్య సాధనకు చిత్తశుద్ధితో తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి? ఇది పరిశీలించి చూచినప్పుడు తరతరాలుగా స్వార్థపరవర్గాల తేలు సంస్థలుగా తయారైన సహకార సంఘాలు ప్రజలకు వినియోగపడేటట్లు చేయడానికి తగిన చర్యలు ఇంతవరకు ఏమీ తీసుకోబడినట్లు కనిపించుటలేదు; సరికదా, అవినీతి, బంధుప్రితి, ఆక్రమణపాతం, ముఠా రాజకీయాల ప్రాబల్యం, రెడ్ టేపిజం, అధికారం కేంద్రీకృతం దిన దినం అభివృద్ధి పొందుతూనే వున్నవి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక అంతమయ్యేసరికి పరాకాష్టకూడ అందుకుంటాయేమో. సహకార సంస్థలలోనుంచి అప్పులు తెచ్చుకోవడానికి లంచాలు యివ్వవలసి వుందంటే ఆశ్చర్యపడనవసరంలేదు, ఓచర్లు అవసరంలేని ఎక్స్ పెండిచరుకు ప్రభుత్వం పర్మిషను యిచ్చేవద్దతి సహకార శాఖలోనే కనుపిస్తోంది.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

విస్తృత సహకార సంస్థలనుంచి పంచదార స్పృష్ట రీతివరకు డై రెక్టరుల నామినేషను, అందులో ఒకే సార్టీ వారు, మళ్ళా అందులో ఒకే గ్రూపువారు వచ్చేవద్దతిలోనే సాగుతోంది. రెడ్ టేపిజం ఎక్కువగా వుంది. సొపైటిల రిజిస్ట్రేషను, టైలాస్ అమెండుమెంటు, అప్పు దరఖాస్తుల మంజూరు, డిపార్టుమెంటుచారి అనుమతి కావలసినవోట్ల వీడ్గతరబడి పట్టడం—అన్నింటిలోను ఆలచ్యం జరుగుతోంది. ప్రతి చిన్న విషయానికి రిజిస్ట్రారుగారి పర్మిషను కావలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నాయి. ఈ నాడు సహకార రంగంమీద మంత్రివర్గానికి సమ్మతం వున్నదా అనిపిస్తోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోనేకాక భారతదేశంలోని రాష్ట్రమంత్రి వర్గాలలోకూడా anti-co-operative elements ఉన్నాయని కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా చర్చిస్తోందనే పరిస్థితి ఈనాడు press లో కనిపిస్తోంది. సహకారం అంటే mutual help. ఒకరితో ఒకరు సహకరించడం. It is exactly lacking from the Panchayat to the cabinet level. ప్రాథమిక సహకార సంఘాలతో సెంట్రల్ బ్యాంకు సహకరించదు. సెంట్రల్ బ్యాంకుతో డిపార్టుమెంటు సహకారం చేయదు. ఈ కార్యక్రమం చేయక పోవడంచేతనే మేరు సహకారం అయినప్పటికీ సహకారం లోపించడంవల్ల ప్రణాళికలో మనం సాధించ వలసిన అభివృద్ధిని సాధించలేకపోయినాము. రెండు ప్రణాళికలలో 20 స్కీములలో 480.88 లక్షలు ఖర్చుచేయాలనే ఆశయం నెరవేరనేలేదు. 310.88 లక్షలు మాత్రమే ఖర్చుఅయినది. విస్తృత పరపతి సంఘాలు 76వ స్థాపించాలనుకుంటే 546 మాత్రమే స్థాపించడంజరిగింది. Co-operative farming societies

53 target అయితే 28 మాత్రమే సాధించడమైనది. మాధ్యమిక అప్పులు చూస్తే 140 లక్షలు target అయితే 82 లక్షలు వరకు మాత్రమే అప్పులు ఇవ్వగలిగాము. Long term loans 280 లక్షలు మేరకు మన target ఉంటే 177.92 లక్షలు వరకు మాత్రమే సాధించగలిగాము. 45% గ్రామీణ కుటుంబాలను co-operative fold లోనికి తీసుకురావాలని అనుకున్నాము. 42.5% మాత్రమే co-operative fold లోనికి తేవడం జరిగింది. రెండవ ప్రణాళికలో సాధించాలనుకున్న లక్ష్యాలు చాలా వరకు అయినాయని review of the second plan రుజువు చేస్తోంది. ఈ సహకార రంగంలో మొదటి రెండవ ప్రణాళికలోనే మొదట చేసిన అంచనాలను మరల revise చేయడంలో సగానికి తగ్గిపోయినా వాటిని అమలు చేయడంలో మరింత శక్కున యే పరిస్థితి కనిపిస్తోంది. State Warehousing corporation క్రింద original గా 20 ఉంటే దానిని 5 కు revise చేసి అమలులో 2½ గా మారిన సంగతి కనిపిస్తోంది. రికైడింగ్ ప్లాన్ ట్వు రెండు instal చేయాలని అనుకున్నాము. ఒక్కటి అమలు జరగని పరిస్థితి వచ్చింది. రెండవ ప్రణాళికలో అనుకున్న లక్ష్యాలు సాధించలేక పోయినాము. ఆ అనుభవంతో నైనా మూడవ ప్రణాళిక లక్ష్యాలను అధిగమించి నక్కరకు పంచాలో అమలు చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవలసివచ్చినా మా అంటే అది కూడా కనిపించడంలేదు. 1961-62లో గ్రామాల్లో ఉండే రైతాంగానికి ఇవ్వవలసిన పరపతి అన్ని రకాలు 80 కోట్లు ఇవ్వాలనుకుంటే 20 కోట్లు మాత్రమే ఇవ్వగలిగాము. రైతుల అవసరాలకు కావలసిన పరపతిని సహకార సంఘాల ద్వారా ఎంతవరకు సరఫరా చేయగలుగుతున్నామంటే 18.6% మాత్రమే సరఫరా చేయగలుగు తున్నాము. మూడవ ప్రణాళిక అంతానికి 90% వరకు సాధించాలనుకుంటే ఈనాడు progress బట్టి చూస్తే ఆ target పూర్తికాదనేది స్పష్టమవుతున్నా ఉంది. ఆంధ్రదేశంలోని రైతాంగానికి అంచనా ప్రకారం 200 కోట్ల రూపాయలు పరపతి కావలసి ఉంది. కాని 20 కోట్లు మాత్రమే ఇవ్వగలుగుతున్నామంటే ఎన్నవ వంచవర్ష ప్రణాళిక అంతానికి రైతాంగానికి కావలసిన పరపతి సౌకర్యం చేకూరుస్తామో లేదో అనుమానించ వలసిన పరిస్థితి ఉన్నది. ప్రణాళికా భాగం ఈ విధంగా వుంటే నిత్య పరిపాలనా విషయాలలోనికి వచ్చాము. అవసరమైన డిగ్రీలు కలిగిన నిపుణులు ఈ డిపార్టుమెంటులోనికి రావడంలేదు. ఇతర డిపార్టుమెంటులతో పోలిస్తే ఇందులోని ఉద్యోగాలకు జీతాలు శక్కున. తెలంగాణా, ఆంధ్ర ప్రాంతములు merge అయి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పిన తరువాత ఇరు ప్రాంతాలలోని కోఆపరేటివ్ డిపార్టుమెంటు ఉద్యోగులకు సమన్వయంచేసి సరియైన లెవెల్ లోనికి తేలేదు. Sub-Registrar cadre ఈనాడు తెలంగాణాలో gazetted rank ఆంధ్రలో non-gazetted rank ఈ రకంగా ఉండడంవల్ల ఉద్యోగాలలో ప్రమా

పన్ ఇచ్చినపుడు non-gazetted rank అయినవానికి senior అయినప్పటికి experience ఉన్నా సర్వీసు పొచ్చు సంవత్సరాలున్నా అన్యాయం జరుగుతోంది అని స్పష్టంగా మాకు తెలుస్తున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాతకూడా ఇటువంటి disparities లేకుండా, రెండు ప్రాంతాలలో రెండు రకాలుగా లేకుండా ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈనాడు ఉండే సహకారచట్టం రూల్స్ యాఫ్ ఒకసారి సహకార సంఘానికి అధ్యక్షుడయితే minutes book చేతికివస్తే మరల దించడమనే నమస్కరేదు. జనరల్ బాడీ మీటింగ్స్ జరుగుతుంటాయి. అక్కడ ఏమి ప్రాసిండింగ్స్ జరిగినా అధ్యక్షుడు మాత్రం అట్లాగే మిగిలిపోతుంటాడు. జనరల్ బాడీకి ఇష్టంవున్నా లేకపోయినా అధ్యక్షునిగా ఎన్నిక అవుతునే ఉంటాడు. జనరల్ బాడీలో పాస్ కాకుండానే minutes book లో తీర్మానాలను రికార్డుచేసిన సంఘటనలు కనిపిస్తున్నాయి. ఈ సొసైటీలలోని అధ్యక్షులు, Boards of Directors lists ను చూస్తే కాళ్ళతంకా తరతరాలనుంచి వస్తున్న ఎంతోమంది కనిపిస్తూంటారు. ఎవరైనా మారితే వారికి కావలసినవారు మారి ఉంటారుకాని ఒకసారి సొసైటీ ప్రోడెంటు అయితే వానిని దించగలిగేస్తే జనరల్ బాడీకి కాని ప్రభుత్వానికి కాని ఏ కోర్టుకు కాని లేకుండా ఉంటోంది. పరిస్థితులు ఈ విధంగా ఉంటే ప్రభుత్వ స్థాయిలోనైనా నిష్పక్షపాత వైఖరితో సహకార రంగంలోని విషయాలను పరిశీలిస్తున్నారా అంటే అదికూడా లేదు. Riksha pullers societies ఏర్పాటు చేయాలని రెండు సంవత్సరాల క్రితం కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు రాష్ట్రానికి సర్క్యులర్ ఇచ్చారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో బలమైన riksha pullers union విషయవాడలో ఉన్నది, వారు మూడువేల రూపాయలను deposit చేసి సొసైటీ రిజిస్టర్ చేయాలన్నారు. Enquiry జరిగింది; రిపోర్టు తీసుకున్నారు. అధికారులు వెళ్ళారు. అన్నీ సిద్ధం చేశారు. కాని ఈనాటికి రిజిస్టర్ కాలేదు. Riksha pullers deposit చేసి రెండు సంవత్సరాలైనా ఎవరో riksha owners స్వయంగా 10 వేలు తెచ్చి deposit చేస్తే మరొక సొసైటీని రిజిస్టర్ చేయబోతున్నారు. ఈ పాటికి రిజిస్టర్ అయ్యే ఉంటుందని అనుకుంటున్నాను. రెండు సంవత్సరాలనుంచి ఎందుచేత ఇది జరుగలేదంటే ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు నాయకుడు కానన సఖ్యుడు అయిన టి. పోతరాజుగారు దానికి chief promoter గా ఉండడమే కారణమని అనుకుంటున్నాను. ఈ రకంగా ప్రతి పక్షంవారు chief promoter గా ఉన్నా ప్రతి పక్షంవారు సొసైటీలు కావాలన్నా పెట్టించడం లేదు.

Mr. Deputy Speaker : Hon the Finance Minister has to make note of the observations made here.

Sri K. Brahmananda Reddy : I am noting them into my mind, sir.

శ్రీ పి. వి. రమణ : సహకార రంగంలో ప్రభుత్వానికి శ్రద్ధలేదని మొదలే చెప్పాను. మంత్రులకు ఎంత శ్రద్ధవున్నదో నోట్ చేసుకోవడంలోనే తెలుస్తోంది. మొన్ననే ఒక ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ చంద్రం పాలెంలో factions ఉన్నాయని అక్కడ సొసైటీ రిజిస్టర్ చేసినా వక్రమంగా పనిచేయడని రిజిస్ట్రారుగారు అనుకుంటున్నారని అందుచేత factions పెరుగుతాయని రిజిస్టర్ చేయబడలేదని సమాధానం చెప్పారు. ఈనాడు ఎన్ని గ్రామాలలో factions లేవు. ఒకచేళ నిజంగా factions వుంటే గ్రామంలో కొద్దిమంది వ్యక్తులు వ్యతిరేకంగా వుంటే వక్రమంగా నడువకపోతే సూపర్ సీడ్ చేసే అధికారాలు ఎప్పుడూ ఉన్నాయి. అక్కడ అడిగేవారు ఏరకంగా ఆడుకుంటున్నారు, ఎవరు సొసైటీలను రిజిస్టర్ చేయాలంటున్నారు అనేది సూచి మాత్రమే ప్రభుత్వం రిజిస్టర్ చేసి సంఘాలను ఇస్తోంది. ఇంతకంటే లోతుగా పోయిచూస్తే మరొక విచిత్రమైన విషయం తమ దృష్టికెస్తున్నాను. సొసైటీలను అభివృద్ధి చేసుకోవడం కోసం bye-lawsను amend చేసుకోవడంలో అర్థం ఉన్నది. వ్యక్తులను దృష్టిలో పెట్టుకుని bye laws amend చేసుకోవడం ఎక్కడా ఉండదు. అనకాపల్లి Cooperative Marketing Societyలో ఫలానా వ్యక్తి నెక్లెటరీగా ఉన్నంతకాలం అరువేల రూపాయలు ఆసరోరియమ్ క్రింద థిసుకోవచ్చునని bye law amend చేసారు. Is there any principle of cooperation involved in it, ఒక వ్యక్తి కోసం ఆ వ్యక్తి పేరుతో bye law register చేసే వర్సిటీ చేజంలో ఎక్కడైనా ఉన్నదో లేదో కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాత్రం ఉన్నది. Low Income group housing వారికి చెందు సంవత్సరాల నుంచి డబ్బు కాన్స్ట్రన్ లేదు. గ్రామాలకు సంబంధించిన Rural cooperative Housing scheme register చేయవద్దని సంవత్సరం క్రిందట ప్రభుత్వం ఆర్డర్లు చేసారు, మరి, మిడిల్ ఇన్ కం, లేక హయ్యర్ ఇన్ కం వారికి అదనంగా డబ్బు వచ్చేవారికి కావలసిన గ్రాంటు, ఇళ్ళు ఎన్నయినా కట్టవచ్చు. కాని క్రిందిస్థాయికి వెళ్ళితే పేద వారికి మాత్రం అది జరగడంలేదు అని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. డిపార్టుమెంటులో ఉన్న విషయాలు చూస్తే డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు పర్సొన్లు పెరిగాయి. క్లాకు స్థాయి సబ్ రిజిస్ట్రారు అధికారంలో ఉంది, నెలకు ఒక పారీ కోఆర్డినేషను మీటింగులు జరుగుతున్నాయి. కాని స్థానిక పరిస్థితులకు అనుగుణంగా సలహాలు ఇవ్వడం జరగలేదు. లెక్చరలుగా సలహాలు ఇచ్చి ఆర్డర్లు ప్యాసు చేయడం జరుగుతున్నది. ఉదాహరణకు శంఖుచక్రపురం సహకార క్షేత్రం ఉంది. రిజిస్టరుచేసే 1003 ఎకరాల కిల్లం ఉంది, తరువాత 20 ఎకరాలు వల్లించేస్తే అది టై లాస్ కు విరుద్ధముగా ఉంది, వల్లం చేయ

డానికి అయిన ఖర్చుంతా తిరిగి జమ చేయాలని ఓడిస్తారు ఆర్డరు వేశారు. అదే సంవత్సరంలో 7 జవల ఎద్దులుంటే మరొక ఎద్దులు కొనగా అలాంటి ప్రావిజను లేదు కనుక వెంటనే కొన్న డబ్బు జమచేయాలని ఆర్డరు వేశారు. సహకార వ్యవసాయం చేయాలని ముందుకువచ్చిన ప్రజలను ప్రోత్సహించడానికి ఐదులు తెక్నికలుగా డిపార్టుమెంటు ఇంటర్ ఫియరెన్సు జరుగుతున్న ప్రాంతాలు కొల్లలుగా ఉన్నవి. విశాఖపట్నం జిల్లాలో మునగపాక సొసైటీ స్థలం 5'ంటానంటే స్థలం గలవాడు అమ్ముతాడా లేదా అనేది ఒక query. అమ్ముకపోతే కొనడం ఎలాగో అర్థంకాదు. ఆ ప్రశ్న ఎక్కడనుంచి ఎందుకు ఉద్భవించినదో అర్థం కాదు. ఇదంతా రెడ్ చేపిటం తప్ప ఇంకేమీకాదు. గోడవున్నికి రిపేరు చేయాలంటే, అని హులిపోయేవరకు పర్మిషను రాదు. పర్మిషను యిచ్చాలనుకుంటే ఎంత జరగాలో అర్థంకాని పరిస్థితిలో ఉంది. చెరకు పండించే ప్రాంతంలో ఉన్న మునగపాక సొసైటీ షార్ట్ టెర్ములోను వేయి రూపాయలను రెండుచేలకు చెంచాలని పాసుచేస్తే సెంట్రలు బ్యాంకు అంగీకరించారు, వైలాసు సవరించడానికి ఒకటిన్నర సంవత్సరం గడచినది. ఇంకా రాలేదు. ఇంకా ఎన్ని సంవత్సరాలు పడుతుందో అర్థంకాదు. డిపార్టుమెంటువారి inter-ference ఏ విధముగా ఉందో మరొక ఉదాహరణ: అనకాపల్లి షుగర్ కేసు గ్రోయర్లు సొసైటీ జనరల్ శాడీవారు అందరూ కలిసి revive చేసి పనిచేస్తామంటే పిలులేదు, liquidate చేస్తాం అంటున్నారు. ఎందుకు చేస్తామంటున్నారో నాకు అర్థం కావడంలేదు. లిక్విడేషను వేగంగా చేస్తారా అంటే అదీలేదు. ఉదాహరణకు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో మునగపాక గ్రామంలో స్టోర్లు ఉండేది. దాని అవసరం లేదు liquidate చేయాలన్నారు. పది సంవత్సరాలు గడచినప్పటికీ లిక్విడేషను ఫైనల్ పేపులోకి రాలేని పరిస్థితి ఉంది. ఈ రకంగా డిపార్టుమెంటు షోక్లం ప్రతి దానిలో ఉంది. Red tapism వల్ల ఏ పని జరగని పరిస్థితి ఉంది. సహకార వ్యవసాయానికి ప్రాతిపదిగా సహకార సేవాసంఘాలను తీసుకువచ్చారు కాని యీ సంఘాలు రుణాలు యిచ్చే సంఘాలుగా మిగిలాయి తప్ప సహకారం కూర్చుండదు. సహకారం చేద్దామంటే, ఏమీ సహకారం చేయాలో స్పష్టంగా సూచనలు లేవు. ఒక సొసైటీ పని చేయాలనుకొంటే జరుగుతూ ఉండేది ఏమిటి? ఏ డిపార్టుమెంటూ సహకారం చేయని పరిస్థితి ఉంది, వెదురు కావాలంటే ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు చొరనం వహిస్తుంది. రసాయనిక ఎరువుల సరఫరాకి ఫరిషత్తుల, సమితులయొక్క రాజకీయాలు ఆటంకం వస్తాయి. వ్యవసాయ పనిముట్లు కావాలంటే ఇనుము కంట్లోలు ఆర్డరు అడ్డు తగులుతుంది. ఏమీ చెయ్యమంటారంటే లియ్యం, పప్పు, మిరపకాయలు, consumer goods యివన్నీ చేయవచ్చుంటారు. ఇవన్నీ పెట్టే చిల్లర దుకాణాలుగా సహకారం చేయడని చెప్పడం అర్థంకాని విషయమని మంత్రిగారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. వడ్డీ విషయం చూద్దాం. పెట్టుబడిపెట్టే

పండించి ఆదాయంకెచ్చే రైతుకి 7% వడ్డీకి యిస్తున్నారు రుణం. కాని ఆ రైతు దగ్గర పనిచేసే వ్యవసాయ కూలీలకు రుణం యివ్వడానికి 9% వడ్డీకి రుణం యిస్తున్నారు. నేను యితే House లో యిదివరకు మంత్రిగారి దృష్టికి తెచ్చాను. సహకార రంగంలో మంత్రివర్గంలో ఆ దృష్టి లేదేమో, వారు పట్టించుకోవడంలేదు. కాని డబ్బున్నవారికి 7% వడ్డీకి డబ్బులేని వ్యవసాయ కూలీకి 9% యిచ్చే వ్యవస్థ బాగులేదు. ఈనాడు రిజర్వు బ్యాంకునుంచి Apex Banks కి, State Banks కి, పెంట్రలు బ్యాంకులకు, వరపతి సంఘాలకు యీ లింకులన్నీ దాటడానికి 1.75%తో ప్రారంభించిన వడ్డీ 7½% కంటే మించి రైతుదగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి తరించలేని భారముగా ఏయారై న పరిస్థితి ఉంది. ఈ లింకులలో ఒక లింకును కత్తిరించి తీసిపారేస్తే వడ్డీలేకు తగ్గే పరిస్థితి ఉంటుంది. రైతాంగానికి ఉపకారంజరిగే అవకాశం ఉంటుంది. ఈమధ్య ఒక ఆర్డరు పాసు చేశారు. రైతాంగం రుణాల పాలైతే దీర్ఘచాయరా వద్దల్లింద తీర్చుకొనడానికి భూమి తనఖా బ్యాంకులవారు అప్పులు ఇచ్చేవారు. అవి కొంతవరకు ఉపయోగపడేవి. దీర్ఘమయిన అప్పులనుంచి బయటపడి 20 సంవత్సరములలో అప్పు తీర్చుకునే అవకాశం కలిగేది. అలాంటి అప్పులు యివ్వడానికి పీలు లేదని ప్రభుత్వం ఈమధ్య ఒక ఆర్డరు పాసు చేశారు. దానివల్ల రైతాంగానికి యిబ్బంది పరిస్థితి ఉంది. కుటీర పరిశ్రమలు, గ్రామీణ పరిశ్రమలు, ఇంధన్వియల్ డిపార్టుమెంటు ఉన్నప్పటికీ కో-ఆపరేటివ్ వద్దతిలో run అవుతున్నాయి. లక్షలాది డబ్బు వస్తున్నే ఉంటుంది. వేలక వేలు మ్రింగే పానకాలరాయుళ్లు తయారైతే విస్తరణ జరగదు, పరిశ్రమలు రానేరవు. విస్తరించేది అవినీతి, బండ్లుకీతి, దుర్వ్యయము రోజురోజుకీ విస్తరించిపోతున్నవి. దంపుడుబియ్యం పరిశ్రమ కనిపిస్తుంది. అది శుద్ధ బోగస్ మాత్రమే తప్ప స్వచ్ఛంగా లేనేలేదు. మీరియాలగూడెం తోళ్ల పరిశ్రమకు 28 వేల రూపాయలు ఇచ్చారు. దానికి సూర్యచంద్రులు చూసే పెద్ద విర్హించారు, 10 వేల రూపాయలు ఖర్చుతో, రెండువేల నగదు ఉంది. మిగతా డబ్బు క్రెంకర్లం జరిగింది. ఒకవేళ యుద్ధార్థముగా పనిచేసే సొసైటీ ఉందంటే గవర్నమెంటు యిచ్చే ఇనవకోటా యివ్వరు. అవి Black Market లో కొని వేయవలసివస్తున్నది. కాబట్టి యీ పనులన్నీ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలద్వారా చేయడానికి కావలసిన అవకాశాలు ఎన్నయినా ఉన్నాయి. మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలోగాక సిద్ధాంతరిత్యా సహకార వ్యవసాయాన్ని purview లోకి తీసుకున్నాం. కాని సహకార వ్యవసాయ విధానమీద ప్రభుత్వములో ఎంతమందికి నవ్వుకం ఉందని అనుమానం కలుగుతున్నది, బచ్చికంగా కావాలన్నారు. వారింటరిగా సహకార సంఘం పెట్టుకుంటామని విశాఖపట్నం జిల్లా ఫీమునిపట్నం తాలూకా జగన్నాధపురం గ్రామంవారు పిటిషనుపెట్టి రెండు సంవత్సరాలయినప్పటికీ యీనాటికికూడా సొసైటీని రిజిస్టరు చేయడం జరగలేదు.

Sri R. Dasaratharama Reddy (Kovur): Sir, the credit requirements of the agriculturist in this State has been fixed at Rs. 200 crores by the end of the Third Five-Year Plan. Out of this amount the target that has been fixed for the cooperative movement is about one-third - roughly about 60 - 65 crores inclusive of short-term, medium-term and long-term credit. I learn that this target also has been revised recently and it has been reduced to about Rs. 50 or 55 crores. The performance so far which has been found from experience shows that we will not be able to reach the target even at the end of the Third Plan. Even in this year we have only reached about Rs. 25 crores. Taking the past performance into consideration and the availability of funds for the several institutions that provide the agriculturists with these funds, it is not expected that we will be able to reach more than Rs. 35 crores for this purpose; the blame is not only on Government but also on the non-official institutions. The intention of this cooperative movement is that it, being a voluntary organisation with a democratic structure, should be able to secure all the moneys required for meeting its demands; but taking the peculiar situation in which it has been sponsored and fed all these years, the Government has taken a very live interest in these institutions both at the Centre as well as at the State level and they have instituted several committees with a view to see and help these institutions. The Credit Survey Committee has been appointed sometime ago under the Chairmanship of Sri Vaikuntlal Mehta and he, with his rich experience has suggested certain measures in which the Reserve Bank could come to the assistance of these financing institutions. They have liberalised the limits; previously a bank which is classified as 'A' schedule bank was entitled to borrow four times its own funds. Now under the Mehta Committee's recommendations, the term "own funds" has been liberalised. Previously it included the share capital and also the reserve fund,

Certain other funds which are available with the institutions are now also included in the term "own funds". Therefore the 4-times amount that is available is certainly much larger than what was being realised before. Furthermore, the report also said that certain banks would be in a position to borrow even to the extent of 6 times. No doubt that 6-times is suggested by this Committee and accepted by the Central Government as well as the Reserve Bank; but the Reserve Bank is not very useful as far as the State Bank or the District banks are concerned. Very good banks which have got large deposits at their credit and which are able to finance these cooperative institutions out of their own funds are unable to borrow from the Reserve Bank in addition to the ordinary limits fixed. But as far as the Andhra State Cooperative Bank or the district banks in this area are concerned, it has not been possible for them to utilise this recommendation and secure large funds from the Reserve Bank. The fact is that so far as the district banks in the Andhra area and even in Telangana are concerned, they are not having very many deposits whereas in Bombay and Madras the deposits position is very high. In Maharashtra the deposits of the Central Cooperative institution is of the order of Rs. 20 crores whereas in Madras it is about Rs. 7 crores. As far as the Andhra area is concerned when it was a part of the Madras State, it was a borrowing state and the amounts were made available by the depositors in the Tamil area and after the bifurcation, it became necessary for us to pay them a debt of Rs. 1.30 crores and therefore at the recommendation of the State Government and the keen interest taken by the Registrar of Cooperative Societies, the Reserve bank has been induced to give us a special credit of Rs. 150 lakhs which we had enjoyed for a number of years past. But, since then the Reserve Bank has been insisting on the merger of the two apex institutions. because under the Reserve Bank of India Act they could recognize only one institution as

apex institution. So, they have been insisting for a long time that the two institutions should be merged. As a matter of fact, they have refused to grant the share capital to one of the apex banks. No doubt, the help that has been given by the Reserve Bank all these years has been very useful, and the institutions in Andhra have been able to liquidate their liability to the Madras State Co-operative Central Bank. But, at the same time, as the requirements* of agricultural credit in this State are enormous, it has been realized that the co-operative institutions, as they are at present situated, have not got much capacity to induce the public to deposit huge funds with them and without that they will not be in a position to cope with the demand. As we know, there are in every district headquarters a large number of institutions which are giving credit at very high rates of interest for public and have also been giving certain other facilities. Therefore, the co-operative institutions are not by themselves in a position to attract deposits.

Sir, the apex banks are also grateful to the Government in several ways. The Government has been contributing the share capital to the apex banks, to the district institutions and to the village societies as well, to enable them to borrow in a large measure from the Reserve Bank of India; likewise, the Government have been giving guarantees to the Reserve bank enabling the institutions to borrow large funds from the Reserve Bank. I hope and trust that, with the endeavour that is to be made by non-officials and with the co-operation that is given by the department as well as by the Co-operation Minister we will be able to at least approximate the target that has been fixed in the Third Five-year plan.

As regards land mortgage banks, they have been serving a very useful purpose in this State; they have undertaken to give long-term loans in the Musi Project,

area; and the Reserve Bank of India has once again surveyed the credit requirements of the Nagarjunasagar project. Under the Nagarjunasagar project, it was expected that water would be available to the new area of irrigation in the year 1962-63. But later assessment would show that water would be available in the year 1965. Therefore, land has to be prepared for reclamation as well as for raising of the crops and it is estimated that the individual ryots who would require assistance from the co-operative institutions would be of the order of 10.0 crores as far as medium term loan is concerned, and as far as short-term loan is concerned another Rs. 4.0 crores would be required. The report is before the Government. I therefore request the Government to examine this report and to give all assistance that is necessary, so that the scheme that has been launched at a huge cost at about Rs. 150.0 crores may be completed in all its aspects and its usefulness may be enjoyed by the ryots of this State.

श्री रामचन्द्रराव देशपांडे (नारायणखेड) :—अध्यक्ष महोदय। आज सहकार संबन्धी मांग हमारे सामने है। इस संबन्ध में भाषण करने से पूर्व मैं यह चाहूंगा कि संमाननीय मंत्रीजी भी कुछ हिन्दी जानने की कोशिश करें। मैं समझता हूं कि वे कुछ हिन्दी जानते भी हैं और यदि वे पूरे तौर पर नहीं जानते तो मैं उनसे प्रार्थना करूंगा कि वे इस रिपोर्ट को मंगवाकर देखें और इसका समाधान देने की कोशिश करें।

मैं अपने भाषण को एक दो पाईट्स की हद तक ही सीमित रखूंगा और मैं ज्यादा तफसीलत में जाना नहीं चाहता। यह बतलाया गया है कि हमारे पास बहुत सी सहकारी संस्थाएँ बन रही हैं जिसके लिये लाखों और करीबों रूपया भी खर्च किया जा रहा है, नयी नयी योजनाएँ बनती चली जा रही हैं। इस बारे में बजेट में यह बतलाया है कि “Superintendents including pay of Officers” के लिये ७६,९४,००० रुपये का बजेट रखा गया है। लेकिन अगर हम देखें तो मालूम होगा कि हमारे पास खाली संस्थाएँ ही बनती चली जा रही हैं। मगर यह नहीं देखा जा रहा है कि उनमें क्या कार्य हो रहा है, उनका अस्तित्व है भी या नहीं, वास्तव में उनका क्या हाल है, उन का पैसा किस किस प्रकार खर्च हो रहा है। यदि उनपर सुपरविजुन बराबर न हो तो समझने

नहीं आता कि उनसे क्या लाभ होगा। केवल नवी नवी संस्थाएँ बनाते जाना कोभी अर्थ नहीं रखता। यह भी देखना चाहिये कि जिस कार्य के लिये वे बनायी गई हैं वह पूरा हो रहा है या नहीं। जिस कार्य के लिये पैसा दिया जा रहा है वह कार्य पूरा हो रहा है या नहीं। मैं यह बातें थियरी (theory) के तौर पर नहीं कह रहा हूँ बल्कि मैं उनकी वास्तविकता को उदाहरणों के द्वारा स्पष्ट करूँगा। सूसाइटीज के नाम भी बतलाऊँगा ताकि यह न कहा जाये कि जनरलाईज करके कहा जा रहा है। ज़हीराबाद और नारायनखेड में दो मारकेटिंग सूसाइटीज हैं। नारायनखेड की सूसाइटी १९६०-६१ में बनी है। उसको गोवाम के बनाने के लिए २०, २५ हजार रुपये दिये गये। लेकिन इस मारकेटिंग सूसाइटी का काम करना तो दूर रहा वह गोवाम भी नहीं बना जिसके लिये इतनी रकम दी गई थी। ज़हीराबाद की सूसाइटी बहुत दिनों से काम कर रही है। उसके संबन्ध में गवर्नमेंट लेवल पर कई रिप्रिजेंटेशन भी किये गये। वार्ता पत्रों में भी इसका समाचार आया है लेकिन वहाँ के हिसाबत आज तक भी बराबर नहीं हुआ। यह ठीक तौर पर कहा जा रहा है कि वहाँ के फंड्स का मिस-अपलिकेशन (Mis-application) और मिस-अप्रोप्रियेशन (Mis-appropriation) दोनों हुए हैं। आज तक नहीं देखा गया कि वहाँ वास्तविक तौर पर क्या हो रहा है। वह काम भी कर रही है या नहीं?

हमारे पास कभी और प्रकार की सूसाइटीज हैं। वूल वीवर्स सूसाइटी है, सिल्क वीवर्स सूसाइटी है। नारायनखेड वूल वीवर्स सूसाइटी के निर्माण के लिये १८ हजार रुपये दिये गये लेकिन न तो वहाँ सूसाइटी का बोर्ड है न वहाँ कोभी वूल है न कोभी कार्य हो रहा है। इस बारे में कभी बार रिप्रिजेंटेशन भी किया गया लेकिन आज तक उसपर कोभी एक्शन नहीं लिया गया। ऐसी सूसाइटीयों का रहना न रहना दोनों बराबर है। बल्कि सूसाइटी में काम न हो तो पैसा व्यर्थ होगा। इसपर विचार करना जरूरी है। मैं दो तीन और सूसाइटीयों के नाम आपके सामने पेश करना चाहता हूँ। सिल्क वीवर्स सूसाइटी अन्वोल को १५ हजार रुपये डिस्ट्रिब्यूशन के लिये दिये गये। लेकिन न तो वह रकम तकसीम की गई और न उनके हिसाब की जाँच की गई। हेंड घानी सूसाइटी जो १९६०-६१ में बनी उसपर १५,००० रुपया लगाया गया। किन्तु उसका अस्तित्व है भी या नहीं यह संदेहात्मक है। ज़हीराबाद कोआप्रेटिव सूसाइटी पर ३०,००० रुपये से अधिक खर्च किये गये। लेकिन उस सूसाइटी का अस्तित्व आज तक नहीं है। एक विजय हावसिंग सूसाइटी ज़हीराबाद है जिसके लिये कई हजार रुपये दिये गये हैं लेकिन आश्चर्य की बात है कि जिन लोगों को लोन दिया गया है न तो उनके पास प्लाट्स हैं न वे बिल्डिंग्स बनाये हैं। आखिर ऐसी सूसाइटीज का उद्देश्य है समझ में नहीं आता। एक पोटेटो मोवर्स सूसाइटी ज़हीराबाद भी है जिसका

उद्देश्य यह है कि काश्तकारों को आलू के बीज सप्लाई किये जायें। यह बीज शिमला से मंगाये जाते हैं। लेकिन पोटेटो भोवर्स जहीराबाद ने जो रिप्रेजेंटेशन किया है उससे पता चलता है कि वह बीज शिमला से यहां आने तक ही बीज में कुछ गड़बड़ होजाती है। और जहीराबाद पहुंचने तक ही उसका ट्रान्ज़ेक्शन हो चुका होता है। वास्तव में काश्तकार को आवश्यकता है लेकिन बीच में ही उनका ब्लेक मार्केट कर लिया जाता है।

इसके बाद मैं बतलाऊंगा कि जो सुसाइटीयां बनने वाली हैं उनके लिये वक्त पर पैसा नहीं मिलता। उदाहरणार्थ नारायणखेड लो इनकम ग्रुप हाउसिंग सुसाइटी बनकर दो साल होते लेकिन उनके पास फंड नहीं है।

मैं कोआप्रेटिव फार्मिंग के संबंध में भी अपने कुछ विचार प्रगट करना आवश्यक समझता हूं। माननीय मंत्री महोदय ने अपने नोट में बतलाया है कि हमने बजेट में कोआप्रेटिव फार्मिंग के लिये काफी फंड रखा है। बहुत सी सुसाइटीयां बन रही हैं और बहुत सी बनाने की पालिसी है। लेकिन सिद्धान्त की दृष्टि से भी देखा जाये तो सारा देश इस कोआप्रेटिव फार्मिंग के विरुद्ध है अपितु यह भी कहा गया है कि यह हानिकारक चीज़ है। फिर भी इस खोर कदम बढ़ाना कोभी ठीक बात नहीं है। एडमंडबर्ग ने ११ नवंबर १९६० को इस बारे में कहा है कि "It is a perilous thing to experiment on the farmer. The farmer's capital is far more feeble than is commonly imagined. The trade is a very poor trade. It is subject to great risks and losses."

इस समय किसानों पर नाना प्रकार के प्रयोग कर रहे हैं और उनपर नाना प्रकार के टेक्सेस डाल रहे हैं। इसके बाद सहकार क नाम पर सामुदायिक खेती भी लगाना चाहते हैं। इसका परिणाम क्या होगा इसपर विचार करना चाहिये। होसकता है कि इसको बुद में कलेक्टिव फार्मिंग कहें। इसका परिणाम क्या होगा इसपर तफसील से कहने की आवश्यकता नहीं है। यह कहा जा सकता है कि हम इसको अनिवार्य नहीं कर रहे हैं, यह तो वालेंटरी रहेगा। इस संबंध में कुछ बातें पढ़कर सुनना चाहता हूं। कोआप्रेटिव फार्मिंग और कलेक्टिव फार्मिंग की स्टडी के लिये एक कृष्णैया डेलिगेशन चाहना और दूसरे देशों को भेजना गया था इसकी रिपोर्ट में पेज २२६, २२७ पर श्री एस. के. पाटिल ने अपने डीसेडिंग नोट में लिखा है कि "Perhaps State assistance was a powerful handle of attraction and individual peasants who were not in the co-operatives might have been discriminated. State assis-

stance helps step up production of the co-operatives and attracted the doubting peasants and many who were on the fence. Thus, persuasion, State assistance, examples of successful co-operatives, failure to get assistance as individual cultivators and perhaps discriminatory grain recoveries operated as the main instruments for bringing the large masses of peasants in the co-operatives."

वहाँ एक चीज होती है। कम्पलशन न भी हो तो एक साइकलोजिकल बात होती है जो न होना चाहिये। मैं एक और चीज बतलाना जरूरी समझता हूँ। पोलैंड के एक कम्युनिस्ट लीडर गोमलका ने प्रिंसपल्स आफ कोऑपरेशन के तात्त्विक से २० अक्टोबर १९५६ को लिखा है कि "The principle of voluntariness means not only threats or psychological compulsion but economic compulsion as well are excluded."

यह चीज वहाँ नहीं होनी चाहिये। मैं माना कि आपके कोऑप्रिड्यु फार्मिंग में कम्पलशन नहीं होगा। लेकिन यह खभाविक है कि वैसी फार्मिंग के साथ आपका ट्रीटमेंट (Treatment) एक प्रकार का रहेगा और दूसरे जो इससे बाहर रहेंगे उनके साथ अलग ट्रीटमेंट रहेगा। इसका परिणाम क्या होगा। मैं दो मिनट में यह परिणाम भी कह देना आवश्यक समझता हूँ। मैं बिल्कुल वास्तविक चीजें कह रहा हूँ, कोभी थियरीटिकल बातें नहीं कह रहा हूँ। नानजैसनी के शब्दों में यह कहा गया है कि :—Naun Jasny says : Instead of voluntary participation, there is coercion; instead of democratic decisions, by the central assembly there is a dictatorship of the officials, who themselves are only small cogs in a big administrative machine. There is a tendency to shirk from duties, to defraud the group for the sake of personal gain; instead of a spirit of partnership the actual state of affairs makes the analogy to serfdom increasingly justified."

मैं इसके बाद थोड़े से आकड़े भी बतलाना जरूरी समझता हूँ जिससे मालूम होगा कि कोऑप्रिड्यु फार्मिंग का परिणाम क्या होता है। साधारणतः यह कहा गया है कि इसका परिणाम मेकनाइजेशन होता है। इस संबंध में इंडियन एगरिकल्चरल इंस्टीट्यूट न्यू डेल्ही ने जो प्रयोग किये हैं उसके अनुसार :

"The instruction of mechanized agriculture or cultivation by means of tractors does not lead to any increase in per-acre yield. The following are the results of the experiments conducted by it :

C0, Desi-Ploughing by Bullock Power	Yield of S. Cane 409.9 Md.
C1 Tractor Ploughing upto 6" following by twice discing & Twice grubbing	361.5 Md.
C2 Tractor Ploughing upto 10" following by twice discing and Twice grubbing	356.2 Md.

जाहिर है कि कोआपरेटिव फार्मिंग कल और मशीनों से होगी। इसके परिणाम के संबंध में रेजर्व बैंक ऑफ इंडिया ने अपनी १९६०-६१ की रिपोर्ट में इस प्रकार लिखा है।

"RESULTS OF CO-OPERATIVE FARMING :
For one year (1960-61) BY THE RESERVE
BANK OF INDIA :

- 250 Joint farming societies broke
- 622 Societies showed a loss of Rs. 13 lakhs.
- 285 Collective Farming Societies worked at a loss of Rs. 7 lakhs.
- 893 Societies were given 1,02,000 acres of land. No profit but a loss of Rs. 2.5 lakhs.
- 890 Tenant farming societies showed Rs. 4 lakhs loss."

जब इसके यह परिणाम हैं तो मैं समझता हूँ कि इसको कार्यान्वित करना कोई ठीक बात न होगी।

POINT OF INFORMATION

re: Gulhati Commission Report

Mr. Speaker; The hon. Chief Minister has a statement to make.

మంత్రి (శ్రీ ఎన్. సంతోషరెడ్డి): అధ్యక్ష మహాశయా! ఈ దినం మన కృష్ణా గోదావరి నీటి సమస్య గురించి పార్లమెంటులో ఇరిగేషన్ మినిష్టరుగారు ఒక statement చేయబోతున్నారని, table మీద paper పెడతారని ఉదయమే నాకు చార్జ్ అందింది—official communication. మారు సుందే తెల్పామన్నారు. ఆ చార్జ్లో copies have already been sent to Chief Ministers of Andhra Pradesh, Mysore ... అని చెప్పారు కాని కాపీ నాకు అందలేదు. ఇప్పుడే అయిదు నిమిషాల ముందు మన ఇరిగేషన్ మినిష్టరుగారు నన్ను contact చేసి ఆ చార్జ్ అందజేశారు. The Minister has placed the papers on the Table of the House అని, పార్లమెంటులో ఇరిగేషన్ మంత్రిగారిచే—డిప్యూటీ అనండి, ఏదైనా అనండిచానిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ కురు 800 T. M. C. కృష్ణనీరు ఇవ్వబడిందని. తరువాత, శ్రీ శైలం నాగార్జున సాగర్ లో ఎంతనీరు వుంటుందో అంత నీటికి కావలసిన ప్రాజెక్టు కట్టుకోటానికి క్లియరెన్స్ ఇవ్వబడిందని, పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకు మనం ఏ విధంగా ఎస్టిమేషన్స్ వేశామో, futureలో dam కట్టుకొనటానికి కావాసిన ఏర్పాటు ఏదైతే propose చేశామో అవి అంగీకరించ బడ్డాయని, అందులో చేర్చ బడ్డాయని, నాగార్జునసాగర్ యొక్క రెండవ ఫీజ్ future లో కట్టుకోటానికిగాను గోదావరి నీరు కృష్ణలో వడినప్పుడు రెండవ ప్రాంతానికి కావలసిన నీరు ఎంత వుంటుంది వగైరా పరిశీలన చేయవలసినదిగానూ చెప్పారు. తరువాత మైసూరు సీమకు 800 T. M. C. నీళ్ళు ఇచ్చినట్లు, మహారాష్ట్రకు 400 T. M. C. నీళ్ళు ఇచ్చినట్లు ఇంకా ఎక్కువనీళ్ళు మహారాష్ట్రలో అరేబియన్ సముద్రంలో పారబోయడం మంచిదికాదని చెప్పినట్లు ఇప్పుడే నాకు మన Irrigation మంత్రిగారు telephoneలో చెప్పినారు. ఈ proposals అన్ని ఢిల్లీలో పార్లమెంటులో హాఫీజ్ మహమ్మద్ ఇబ్రహీంగారు (table మీద పెట్టినట్లు చార్జ్ నాకు అందజేశారు) రేపు ఉదయం నాకు official గా information వస్తుంది, మరి కొన్ని details వస్తాయి. అప్పుడు మనము దాన్ని గురించి comment చేసుకోవడానికి వీలవుతుంది. నాకు ఇప్పుడే అందిన సమాచారాన్ని సభ్యులకు తెలియ జేయడం భావ్యం అనుకొని తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య: ఆ రిపోర్టు తెప్పించాలి.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అది వహూసే House లో పెడతాను, అది రహస్యం కాదు. అక్కడ కూడా House లో పెట్టారు. రేపు ప్రొద్దున పత్రికలలోకూడా వస్తుంది. మనకు కాపీలు వస్తాయి.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : మనకు 800 T.M.C. అని చెప్పినారు. అది excluding existing cultivation అనా, లేక including the existing అనా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఆ details ఇంకా తెలియలేదండి. మనకు 800, మైసూరుకు 800, మహారాష్ట్రవారికి 400, మొత్తము 1800 T.M.C. అన్నారు. మరి కృష్ణలో ఉన్ననీరు అంతేననికదా మరి ! అదికూడా 80 dependability పైన అదే 75 లో ఇంకా తగ్గిస్తేనో 2000 కూడా మనకు ఉంటుంది. కాని తగ్గించినట్లులేదు. వాళ్ళు only 1800 తీసుకొన్నారు.

శ్రీ వి. విశ్వేశ్వరరావు : సరే ఆపేవర్గము అందరికీ supply చేయబోతున్నారనుకొండి, దీనిపైన చర్చకూడా పెట్టుకొంటే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : అది వచ్చిన తరువాత చూస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : మద్రాసుది ఏదో చెప్పారనుకొంటాను. అది వివరడలేదు.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : మద్రాసు గురించి వాకు చెప్పలేదండి. ఆంగ్లకు 800, మైసూరుకు 800, మహారాష్ట్రకు 400 ఇస్తూ further గా Arabian Sea లో వేయడం మంచిది కాదని అన్నారని చెప్పారు. రేపు clear గా details వస్తాయి. మన గవర్నమెంటుకు official గా కూడా తెలియజేశారు. బహుశా రేపు అది చేర వచ్చునేమో.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం : వారు అడిగినట్లుగా రెండు రోజులు ఈ చర్చకు time ఇస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఆ రిపోర్టు అందిన తరువాత, అవసరమనుకొంటే చూస్తాము. నాకేమీ ఆశ్చర్యంలేదు మళ్ళీ రెండు దినాలు ఉండడం ఎందుకా! ఏదో తృప్తికరంగా ఉంటే celebration చేసుకోవచ్చునని, అయినా ఆ రిపోర్టు అందిన తరువాత, చూస్తాము. If there is a point for discussion it is for the speaker to allow the discussion.

శ్రీ ఓమర్ రెడ్డి : మనకు ఎంత తగ్గినట్లు?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఆ details వచ్చిన తరువాత discuss చేసుకోవచ్చు. ఆ వంద T.M.C. వచ్చి ఉంటే సంజీవ పడేవాళ్ళు మే అనుకోండి.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR THE YEAR, 1963-64 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XXIII — Co-operation — Rs. 1,76,02,000/-

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ (పాతపట్నం) : అధ్యక్షా, ఈ సహకార Demandను నేను బలపరుస్తూ కొన్ని ముఖ్యమైన విషయాలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈ నాడు మనరాష్ట్రంలో సహకారోద్యమం చాలావరకు అభివృద్ధి చెందుతున్నా దనే విషయంలో ఎటువంటి అభిప్రాయ భేదాలు ఉండవను కొంటాను. గత రెండు వందవర్ష ప్రచాళికల కాలములోను membership లోను, share capital విష యంలోను ఎక్కువ అభివృద్ధి చెందుతున్నాము. అయినప్పటికీ రూపాదు ప్రభుత్వం మీద ఒక ప్రత్యేకమైన బాధ్యత ఉన్నది. ఈ gold control order వచ్చిన తరు వాత, సామాన్య ప్రజానీకం యొక్క credit facilities ఏ విధంగా దెబ్బతిన్నవి, పరిస్థితులు ఏ విధంగా మారుతున్నవి, దానివల్ల రైతాంగానికి ఏ విధంగా దెబ్బ తగిలినది అనే విషయాలు బహుళా Planning Commission బాగా అలోచన చేయ లేదేమో ఆ ఉత్తరువులు చేయకముందు, అని అనుకొంటున్నాను, ఈ credit సహ కారోద్యమం ద్వారా ఏర్పాటు చేయాలనేది ఆలోచించకుండా ఒకేసారి gold control తీసుకురావడం వలన గ్రామాలలోని రైతాంగం చాలా దెబ్బతింటుంది. ఇదివరకు సామాన్య ప్రజానీకం తమకు ఉన్న బంగారము తీసుకువెళ్ళితే, credit దొరికేది. ఈవేళ అదిలేదు. అందుచేత ముఖ్యంగా మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దాన్ని గురించి ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధవహించవలసి యున్నది. మూడవ వందవర్ష ప్రచాళి కాంతానికి 200 కోట్లు రూపాయలు కావాలని అనుకొంటున్నాము. ఈ డబ్బు ఎక్కడనుంచి వస్తుందని మనం ఆలోచించాలి. Scheduled Banks నుంచి గాని, Reserve Banks నుంచి గాని, తెచ్చుకోడానికి ప్రణలకురూడా ఈ సహకార బ్యాంకులు మావి అని చారికి ఒక నమ్మకం కలుగజేయడానికి మనం ప్రయత్నం చేయాలి. దానికి ముఖ్యంగా ఈ private lending ను బిందుచేయాలి. దాన్ని గురించి కొద్ది ఏళ్ళ క్రిందట నేనొక non-official resolution తీసుకువచ్చాను. అప్పుడు తిమ్మారెడ్డిగారు తప్పుకుండా ఈ కాననం తీసుకొని వస్తానని చెప్పారు. Private lending ఉన్నవాళ్ళు కావలసిన డబ్బు ప్రణలనుంచిరాదు. కేవలం ప్రభుత్వం ఈ సహకార బ్యాంకులలోను, Reserve Bank లోను డబ్బు పెట్టడం కాకుండా,

ప్రజలు ఈ బ్యాంకు నాది, దీనివలన నాకు కావలసినదల్ని సమృథంగా దొరుకుతుందని అనుకొన్నప్పుడే, తమవద్ద ఉన్న డబ్బును బ్యాంకులలో వేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఒకే channel ద్వారా ఈ డబ్బు ప్రజానీకానికి అందేటట్లు చూడాలి. కనుక private money-lending ను వెంటనే బంధించే చర్య తీసుకొనికావలసిన ధనం అంతా సహకార బ్యాంకులద్వారా వచ్చేటట్లు చూడాలి. దీన్ని గురించి ప్రభుత్వము ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఒకసారి కేంద్ర planning Minister గారు ఏలూరులో Co-operative సభలో మాట్లాడుతూ, ఈ డబ్బు ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది, Reserve Bank ఇస్తుందా అని వారు గట్టిగా అడిగారు. Reserve Bank ఇవ్వకపోతే, ఇంకా పెద్ద schemes అన్నింటికీ States మీద పడి మీరు ఈ కార్యక్రమాలో సాధించండి అంటే, డబ్బు లేకుండా ఏలాగు సాధిస్తారు అనేది వారు ఆలోచన చేయలేదేమో అనుకొంటాను. అందుచేత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధవహించి ఈ విధంగా credit facilities ఈ బ్యాంకులద్వారా ఏర్పాటు చేయడానికి పూనుకోవాలి. సహకారోద్యమంలో South India లో, మద్రాసు, ఆంధ్రకూడా చాలా విపరీతమైన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాధించుకొంటున్నాయి. అందుకు దీనికి సంబంధించిన అఫీసర్లను, సహకారోద్యమంలో పని చేస్తున్న పెద్దలకు మనము అభినందనలు అర్పించుకోవలసి యున్నది. మన అదృష్టవశాత్తు దీంట్లో చాలామంది యోగ్యులు ఉన్నారు. అయితే, ఈ కార్యక్రమానికి కావలసిన డబ్బును సంపాదించే ఏర్పాటు మనంచేసుకోలేకపోతే, ఈ సహకారోద్యమం పూర్తిగా fail అయిపోయి, దానిపైన ప్రజలకు రోజురోజుకూ విశ్వాసంపోయిన తరువాత, మళ్ళీ ఆ విశ్వాసాన్ని సంపాదించడం చాలాకష్టం. కనుక ఏ విధంగా చేయాలనేది మనం చూడాలి. తరువాత, marketing విషయంలోకూడా Marketing committees పెట్టారు, అయితే ఈ Co-operative movement మీద ఇతర Departments సంపూర్ణమైన విశ్వాసం చూపించడం లేదు అనేటటువంటిది అప్పుడప్పుడు రుజువు అవుతుంది. ఈవేళ essential commodities మాత్రమే కాకుండా controlled commodities కూడా ప్రజానీకానికి అందజేయాలి అన్నప్పుడు ఈ సహకార సంఘాలద్వారా ఎందుకు అది ఇవ్వకూడదు అనేది ఆలోచించుకోవాలి. Private వ్యక్తులకు వ్యాపారస్థులకు ఇస్తున్న facilities సహకార సంఘాలకు ఇవ్వకుండాఉంటే, సహకారోద్యమం ద్వారా దేశాన్ని అభివృద్ధి చెందాలి అనేది కేవలం నివాదమే అవుతుంది తప్ప మన ఆశయం నెరవేరదు. కనుక ఇది తీవ్రంగా ఆలోచించాలి మన అధిక శాఖామాత్యులు సహకారోద్యమానికికూడా మంత్రిగా ఉండడం చాలా సంతోషమైన విషయం. వారు ఒక సమగ్రమైన శాసనాన్ని కొద్ది రోజులలోనే తీసుకొని వస్తారు, అప్పుడు ఈ కార్యక్రమాన్ని ఏర్పాటు

చేసి, ప్రజలకు సహకార బ్యాంకులమీద నమ్మకం కలిగించి, ప్రజల దగ్గర ఉన్న డబ్బు అంతా కూడా ఆ బ్యాంకులలో ఉంచే విధంగా చేయాలని కోరుతున్నాను. వరుసాక land mortgage Banks విషయంలో చాలా ఆలస్యం జరుగుతున్నది. ఆరుమాసాలు ఎందుకు ఆలస్యం కావాలో తెలియడంలేదు. అదేవిధంగా ఈ credit Societiesలో 500 మంది members ఉంటే, 400 మంది repay చేసి 100 మంది చేయకపోతే, అది overduen society అని ఎవరికీ హక్కులేకుండా ఉన్నది. అందుకే individual credit దానికి ఏర్పాటుచేసి, తన డబ్బు కాను టీసుకోవచ్చుననే విధంగా, loan కు పెట్టుకోడానికి అవకాశం కల్పించే విధంగా ఈ సహకార Act లో మార్పుచేయాలని కోరుతున్నాను. మనకు ఎగ్రికల్చరల్ ఫార్మింగ్స్ చాలా అవసరము. వాటిద్వారా మనం వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొనే దానికి అవకాశం ఉంది. కాని ఆ ఫార్మింగ్స్ కు కావలసిన ధనం మనదగ్గర లేదు. గ్రామాలలో ఉన్న పరిస్థితులు, ప్రజల స్థితిగతులు ధిక్కార ప్లానింగ్ కమిషన్ లో ఉన్న పెద్దలు తెలుసుకోలేకుండా ఉన్నారు. వారు చాలా తెలివితేటలు కలవారై ఉండవచ్చును, కాని, గ్రామాలలో సామాన్య ప్రజానీకం పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదో, రైతుల పరిస్థితి ఏవిధంగా ఉన్నదో, వారు ప్రయివేట్ మడీలెండర్స్ చేతుల్లో ఏవిధంగా నలిగిపోతున్నారో ప్లానింగ్ కమిషన్ మెంబర్స్ తెలుసుకొంటే, వారు తప్పక యీ సహకార ఉద్యమం బాగా పెరిగి అభివృద్ధి చెందటానికి కోర్కెదేయరు. కాబట్టి వ్యవసాయంలో అనుభవం కలిగినవారిని, యీనాటి గ్రామాలలోని పరిస్థితులు తెలిసినవారిని కొందరిని ప్లానింగ్ కమిషన్ లో ఉంచాలని కోరుతున్నాను. అప్పుడు యీ సహకార ఉద్యమం బాగా పెరగటానికి, అభివృద్ధి చెందటానికి అవకాశం ఉంటుంది. భారతదేశ భవిష్యత్ బాగుండాంటే రైతుయే ప్రధానమంత్రిగా ఉండి, జవహర్ పండితుడు ఆయనకు సెక్రటరీగా ఉంటే బాగుంటుందని గాంధీగారు ఒకసారి చెప్పారు. వారు చెప్పినదాంట్లో ఉన్న ఆర్థం మనం గమనించాలి. మన పరిస్థితులు ఆర్థం చేసుకోలేని మనుష్యులు ప్లానింగ్ కమిషన్ లో కూర్చుని “క్రెడిట్ సొసైటీలు స్థాపించండి; మార్కెటింగ్ సొసైటీలు పెట్టండి; కో-ఆపరేటివ్ ఫార్మింగ్స్ పెట్టండి; కష్టామర్క్స్ సొసైటీస్ పెట్టండి” అని చెబుతున్నారేగాని, వాటికి అవసరమైన డబ్బు ఎక్కడనుండి వస్తుందో ఆలోచించటంలేదు. ఆ డబ్బు ఎక్కడనుంచైతే ఇప్పించటానికి వారు ఏర్పాటు చేస్తున్నారా అంటే లేదు. రిజర్వుబ్యాంక్ నుండి, పెడ్యూల్ బ్యాంక్స్ నుండి కంక పర్సంటేజ్ మీదు కో-ఆపరేటివ్స్ ద్వారా ప్రజానీకానికి అందజేయాలని వాళ్ళు ఎందుకు చెప్పకూడదు? ఉన్న కొద్ది డబ్బుతో మీరికార్యక్రమాన్ని చేయండి అంటున్నారు. కాని, డబ్బులేక, యీ కార్యక్రమాలు సక్రమంగా నడవకపోతే ప్రజలలో అవిశ్వా

Voting of Demands for Grants

సం ఏర్పడుతుంది, వ్యవసాయదేశ మైన భారతదేశంలో శీవలం సహకార ఉద్యమం ద్వారానే అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు జరగటానికి అవకాశాలున్నవి. మనం మద్రాసు రాష్ట్రం నుండి విడిపోయిన తర్వాత — మన రాష్ట్రంలో సహకార ఉద్యమం బాగా అభివృద్ధి చెందింది; ఇంకా అభివృద్ధి చెందుతున్నది. దానికి తగ్గ మద్దతు మనకు ఇవ్వటానికి ఢిల్లీ ప్రభుత్వం వారు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వారు వెంటనే పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఈ సహకార ఉద్యమానికి ఏవిధంగా డబ్బు తీసుకురావాలన్నది యోచన చేయాలి; అని నేను సహకార శాఖామంత్రిలను వృద్ధయ పూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ప్రైవేట్ మనీలెండింగ్ ను పూర్తిగా జంతు చేసేరీతిగా రేపు తీసుకువచ్చే శాసనంలో ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. సహకార బ్యాంక్ నుండి, మెడ్యూల్ బ్యాంకుల నుండి, రిజర్వు బ్యాంకుల నుండి, ఇన్సూరెన్స్ కార్పొరేషన్ నుండి ఇంత వర్సం టేట్ అని—ధనం సేకరించి సహకార ఉద్యమం ద్వారా ప్రజానీకానికి అందజేసేరీతిగా మనం శాసనాలు చేసి అమలు జరిపిన నాడే సహకార ఉద్యమం మన దేశంలో ముందుకు పోయి, రైతాంగం, సామాన్య ప్రజానీకం అభివృద్ధి పొందటానికి అవకాశం ఉంటుంది. మనం ఇవాళ కో-ఆపరేటివ్ మగర్ ఫ్యూచర్స్ స్థాపన చేసుకొన్నాము. అది సంతోషించక తగ్గ విషయము. అవి రైతులకు ఎంతో ఉపకారము చేస్తున్నవి. మనం హేండ్ లామ్ ఇండస్ట్రీని కూడ ఎంతో అభివృద్ధి చేసుకొన్నాము. మినిస్టర్ గారు యీ శాఖపట్ల ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించి, రైతాంగానికి ఉపయోగపడేటట్లు రేపు రాబోయే విలులో కొన్ని మార్పులు చేయాలని ప్రార్థిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

(శ్రీ ఎస్ చిన్నాపప్పలనాయుడు (పరవడ): అధ్యక్షా, సహకార శాఖామంత్రిలు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ బలపరుస్తూ కొన్ని తుఖ్యమైన సూచనలు చేయదలచుకొన్నాను. కో-ఆపరేటివ్ డెమాక్రసీని ప్రోమోట్ చేస్తుంది. అందువల్లనే కో-ఆపరేషన్ మనం ఒక అత్యంత తీసుకొన్నాము. ఇది మన పాలసీ మూలమే కాదు, తీవ్ర విధానం అనుకొన్నాము. కాని కో-ఆపరేటివ్ ఫీల్డ్ లో మాత్రం ప్రజాస్వామ్యం పోతున్నది. మినిస్ట్రీలు ఎవరి చేతిలో ఉంటుందో, వారి చేతిలో అధికారం శాశ్వత కాలం నిలిచిపోయి ఉంటుంది. దీనిని గురించి సెలెక్ట్ కమిటీ ఏమీ చేసిందో నాకు బోధపడలేదు. కో-ఆపరేటివ్ ఫీల్డ్ లో అభివృద్ధి చెందాలంటే, ప్రజల అవసరాలు తీరాలంటే, “కో-ఆపరేటివ్” అనే మొక్కకు ప్రజాస్వామ్యం అనే గాలి, వెలుతురు పూర్తిగా ప్రసరింపజేయవలసిన అవసరం ఉంది. అందుకు అవసరమైన చట్టం చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతి గ్రామానికి ఇంచుమించు ఒక ప్రయమరీ సొసైటీ ఉన్నది. అవన్నీ కొన్ని కొన్ని గ్రామాలలో ఓపర్ డ్యూట్ అయిపోతున్నవి. దానికి కారణం వాటికి పెయిడ్ స్టాఫ్ లేక, అవి ఆనరరీ స్టాఫ్ తో పనిచేయడమే. గౌ. సభ్యులు ఎక్కువ

ఎలెక్షన్ల పే చేయకపోవటంవల్ల కోన్ని సొసైటీలు దివాళాపీసే పరిస్థితిలో ఉన్నవి. కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ ద్వారా ప్రజలకు సేవచేయవచ్చుననే ఉద్దేశ్యంతో అవి స్థాపించటం జరిగింది. అలాడు, క్రయిమరీ సొసైటీలో ఒక మెంబర్ డిఫాల్టర్ అయితే ఆ సొసైటీ మెంబర్స్ అందరికీ లోన్ ఇవ్వకుండా విక్ పార్ట్ చేస్తూ ఉండే వారు. కాని, తర్వాత అలాకాకుండా, లోన్ తీసుకొనేవారు, స్కూరిటీ ఉండే వారు ఇద్దరూ కలిసి లోన్ కంప్లీట్ గా పే చేసినప్పుడు, వారికి తిరిగి వెనువెంటనే అప్పు ఇవ్వటానికి అవకాశం కలుగుతుందని చెప్పటం జరిగింది. ఆ విధంగా అవి రెండు సంవత్సరాలు చాలా జాగ్రత్తగా పనిచేయటం జరిగింది. కాని, దరిమిలాయీ సొసైటీలు ఒక్కొక్కచే వెనక్కు జారిపోవటం, మెంబర్స్ డిఫాల్టర్స్ అవటం జరిగింది. ఆ సొసైటీ సెంట్రల్ బ్యాంక్ కు డిఫాల్టర్ అవటం జరిగింది. విశాఖజిల్లాలో యీ సొసైటీలున్న ప్రాంతంలో గత మూడు సంవత్సరాలనుండి వర్షాలులేక, సకాలంలో ఊడ్చులుగాక కరువు పరిస్థితి వీర్పడిన కారణంగా, అక్కడి రైతులు తాము కట్టకుచెల్సిన డబ్బు—అప్పు — సకాలంలో సొసైటీలకు ఇవ్వలేకపోయారు. ఈ సంవత్సరం లోన్ రికవరీ చేయకుండా, ఇంటరెస్టు తీసుకొంటూ — ప్రిన్సిపుల్ ఎమౌంట్ వచ్చే సంవత్సరానికి వాయిదావేయమని ఆ సొసైటీస్ పాలకవర్గం సెంట్రల్ బ్యాంక్ కు కోరగా, సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆవిధంగా మేము చేయదలచుకోలేదని, మేము రిజర్వుబ్యాంక్ కు ఓవర్ డ్యూ అయితే, వారు మాకు రావలసిన లోను విక్ పార్ట్ చేస్తారని, అందువల్ల మీరు కష్టపనినరిగా లోన్ వసూలుచేసి తీరవలసినదేనని, లేకపోతే మీ కేష్ క్రెడిట్ క త్తిరిస్తామని చెప్పారు. ఆ విధంగా కత్తిరించటంకూడ జరిగింది. ఈ పరిస్థితుల్లో దావా వేయటం — అది డి. ఆర్. ఆఫీస్ కు వంపిస్తే, వారు సేల్ ఆఫీసర్ ను బంపించకుండా జాప్యం చేయటం జరిగింది. పంటలు పోయినప్పుడు, గాలివానలు, వరదలు వచ్చి పంటలు పాడైనప్పుడు ప్రభుత్వం కిస్తురెమిఫన్ ఇచ్చినట్లుగా, యీ లోన్స్ ఇన్ స్టాల్ మెంట్స్ చెల్లింపును కూడ ఒక సంవత్సరంవరకు వాయిదా వేసినపుడే, ఆ సొసైటీలు సరళమంగా నడవటానికి అవకాశం వీర్పడుతుంది. లాంగ్ టర్మ్ లోన్స్ ఇవ్వటానికి ఎల్. ఎం. సి. లున్నవి, మా జిల్లా లాండ్ మార్ట్ గేట్ బ్యాంక్ కు ఒక కోటి రూపాయలు ఇస్తామని చెప్పటం జరిగింది. వి.ఎల్.డబ్ల్యుస్ ద్వారా లోన్ కు అప్లికేషన్స్ సబ్ మిట్ చేయాల్సి చెప్పటం, ఆవిధంగా చాలామంది అప్లికేషన్స్ సబ్ మిట్ చేయటం జరిగింది. కాని లోన్ ఇంతవరకు క్లౌక్షన్ కాలేదు. ఒక అప్లికేట్ లోన్ పొందాలంటే— శన . వంకప్పకం మూడు శరాలనుండి ఉన్నది—కుణ్ణంగా రికార్డుఅయి ఉండాలన్నారు. కాని సర్వే డిపార్ట్ మెంట్ వారి ధర్మమూ అని కాగా ఉన్న రికార్డులన్నీ తప్పుడు తడికగా తయారయిబడి, అప్పులైనవారికీకూడ లోన్ రావడానికి అవ

కాళం చిక్కటంలేదు. L.M.Bs లో కూడ అప్పులు తీర్చుకోడానికి, నూతులు శ్రవ్యుకోడానికి, భూములు కాగుచేసుకోడానికి యిస్తాము అని చెప్పారు. కాని దరిమిలా నూతులు శ్రవ్యుకోనేసందర్భంలో, ఎంత work చేశారో దాని valuation మీద డబ్బు యిస్తాము అని చెప్పుతున్నారు. అలాగే భూములు కాగుచేసుకోడానికి కూడ. ఇవ్వాలి ఒక application పెడితే సంవత్సరంవరకు దానికి దిక్కు లేకుండా పోతున్నది. ఒకరైతు నుయ్య శ్రవ్యుకోవాలి అనుకొని ఎక్కడై నా అప్పుతెచ్చుకొని ఈలోపల నుయ్య complete చేసుకుంటే ఎప్పుడో నుయ్య శ్రవ్యుకున్నావు మా కంటి ఎదురుగా నుయ్య శ్రవ్యలేదు అన్న సందర్భాలు ఎన్నో కనిపిస్తున్నాయి. 100 కి 10 loans sanction అయితే అందులో 1, 2 రైతులు విడిచిపెట్టడం జరుగుతున్నది. Blocks లో subsidy wells కు loans యిచ్చేటప్పుడుకూడ భూమి తనకా ఉంచు కొని loans యిస్తున్నప్పటికీ కొన్ని చర్యలు వాళ్ళ నెత్తిమీద రుద్దడం చాల అసందర్భం అని మనవిచేస్తున్నాను. ఇటువంటి ఆటంకాలు ఏమీ లేకుండా విరివిగా loans యివ్వాలని Subsidy wells కు యిచ్చిన loan లో $1/4$ అయినా subsidy గ్రాండ్ treat చేయవలసిందని, ఇది రైతులమీద ఒక incentive గా వని చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. Agricultural implements ఎక్కడా Societies లేవు.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair.)

ఇవి చాల అవసరం. రైతులకు agricultural implements కావాలంటే ఎక్కడో marketing society లకు 15, 20 మైళ్లదూరం పోవలసి ఉంటుంది. అక్కడనుంచి తెచ్చుకోవడం కష్టం. ఇప్పుడు క్లాకులు ఏర్పాటుపై నాయి కనుక ప్రతి క్లాకులో ఒక Agricultural implements' society పెట్టి తర్వాతా ఇనుము, implements అన్నీ రైతులకు అందుకాటులో ఉండేటట్లు చేయాలి. District Agricultural Officer, 80, 40 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న Society కి బండి పట్టాలికొరకు permit యిస్తే, ఇక్కడనుంచి రైతు బండి తోలుకువెడితే అక్కడి dealer మాదగ్గర stock లేదు వెళ్ళిపోవచ్చని అంటున్నాడు. ఇటువంటి యిబ్బందులన్నీ రైతు పడకుండా ఉండాలంటే ప్రతి క్లాక్ లో సొసైటీలు స్థాపించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri E. Ayyapu Reddy: The hon. Member who opened the Debate catalogued a list of vices existing in the Department. The catalogue is so full that it is very difficult to add anything further to that. The catalogue is a list of vices existing in the human nature itself and to attack the Department on account of what is incurable in the human

nature cannot be proper. At the same time, as everybody knows, eternal vigilance is the price of liberty and that applies with greater force to the Cooperation Department. The existing laws and the existing functioning of the Cooperation Department is such that it is easy for the clever crook, the intelligent cheat to cheat societies and make good escape from the rigour of the law. In my humble experience as a lawyer I had the fortune or the misfortune of defending some of the cheats. I once defended a gentleman who had cheated a cooperative society to the tune of Rs. 25,000. He had escaped and had an honourable acquittal. I have also defended some presidents of cooperative societies who, I was fully convinced, were cheats but against whom it was not possible for the Department to lay their hands. And the rigour of the law is not felt in the Cooperative department. One of the main reasons is that with the existing system of functioning of the societies it is not possible to fix the responsibility on any particular gentleman and moreover the system of supervising and the functioning of the societies are absolutely bad. Whenever a Cooperative Inspector has to investigate into misappropriation of funds, he has to follow an elaborate procedure and obtain sanction and then the Department itself has to lodge a complaint to the Police and the Police in their turn has to investigate and then lay the charge. And this is resulting in all the culprits escaping scot-free and not getting convicted. If the facts and figures are honestly placed, I will not wonder if the societies have been cheated to an extent of more than one crore of rupees. That is why I have a suggestion to make. It is necessary for the Department to have Police officers of their own. I do not mean that these police officers must be from the regular Police line, the department must have a specially recruited and trained cadre whose business it must be to supervise the functioning of these societies from day to day or from month to month. This cadre must have

experts in detection work and also they must have special training. They must have special powers to deal with the erring office bearers immediately; they must be given powers to prosecute the cases themselves. Now the system of entrusting the prosecution to the Police officials involves delay and is bad and therefore necessary reform will have to be introduced in that respect.

One more point about rural indebtedness. Even in 1956, the Congress Legislature Party thought of imposing a moratorium on agricultural indebtedness. Evidence of agricultural indebtedness is so great that inspite of the rapid spread of our cooperative movement it has not touched even the fringe of the problem. Ninety per cent of our agriculturists are victims of usurious money lender. The present existing cooperative credit system is not functioning. The Land Mortgage Banks have become almost impossible of access. It is easier to reach Mt. Everest rather than get money from the Land Mortgage Banks. No doubt it is stated that there are 114 or 120 Land Mortgage Banks in the State. This is not sufficient. We require one thousand banks if we really want to relieve rural indebtedness. And the present system of giving loans in the Land Mortgage Banks must somehow or other be rapidly changed so that an applicant gets his loan application sanctioned and money given to him at least within four months after his application is filed. Otherwise most of the genuine cases, they find it difficult to get money from these Banks and are driven to get loans from usurious money lenders.

With reference to the present system of elections to the societies, it is necessary to introduce some law which prevents a man seeking re-election for the third time or even for the second time. Some of the institutions have become the pocketboroughs of individuals and when once he becomes a president of a society he is always the president of the society with the

resulting curious position of a president presiding over his election; he calls for nominations, the membership is entered or diverted according to his convenience and he is made the judge of his own case and seeks re-election. It is therefore necessary to introduce some law by which a person who is seeking election or position as an office-bearer of a society must never preside over it. The Revenue Divisional Officer or the First Class Magistrate may be requested to preside over the elections and moreover no person who has acted for two terms must be allowed under any circumstances to come into some position. Then most of the evils that are now existing will disappear.

Sri K. Brahmananda Reddy: To be applied to the Assembly Members also?

Sri E. Ayyapu Reddy: It all depends upon adult franchise and fortunately adult franchise has proved to be very salutary and the common man has greater common sense which no other person has.

Mr. Deputy Speaker: At one time it was also discussed.

Sri E. Ayyapu Reddy: But as we know in practice there are a number of presidents who have continued to be presidents for 15 years, 20 years or 30 years and when once he is a president the Minute Book is in his hands and he gets himself re-elected. That is a common thing.

I have one other suggestion with reference to the cooperative societies functioning under the small scale industries. We do not know what are the products they have produced. So far we have heard of investments on these societies, but we have never heard of any products coming from these cooperative societies. The existence of bogus societies is a wellknown fact. In fact, the late

Mr. Pallam Raju was averse to giving any aid to any society as he was of the view that most of these societies were bogus. I was also requesting that these bogus societies should be demolished and removed. It is therefore necessary as I suggested earlier to create a vigilance cadre for the cooperative department which is all powerful and which is specially trained and which supervises and controls the functioning of these societies from day to day so that the bogus societies do not function. If these malpractices which are existing in the Department are to be removed speedily, at any rate a number of small dexterous operations are necessary to keep this Cooperative Department trim and healthy. I hope the hon. Finance Minister is quite capable of performing all these operations.

శ్రీ రామపుత్ర (అనగం): అధ్యక్షా, శీంధ్ర సహకార బ్యాంకుయొక్క ఎన్నికలు సరిగా జరగడంలేదు. దానిలో చాలా లోపాలున్నాయి. ఆ అధ్యక్షుడే ఎన్నికలను నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. వారు గాకుండా ఎన్నికలను యితర వుద్యోగులద్వారా జరిపించడం మంచిదని మనవిచేస్తున్నాను. ఎన్నికల విధానంలో కూడా చాలా చిక్కులు కనబడుతున్నాయి. వీటిని సవరించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

1962-63 వ సంవత్సరంలో చేనేత సహకార సంఘాలకు రిజర్వుబ్యాంకు నుండి మంజూరుచేసిన అప్పులు 122 లక్షల 71 వేల రూపాయలు. 1963-64 వ సంవత్సరానికి 184 లక్షల 74 వేలు శేటాయిస్తున్నారు. చేనేతతోర్లు పథకాలకు సంబంధించి 42 లక్షలు శేటాయిస్తున్నారు. సహకార సంఘాలు, మార్కెటింగు సంఘాలు, చేనేతతోర్లు సిబ్బంది అన్నింటి కలిపి 88.85 లక్షలు ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఇందులో సిబ్బందికి నూటికి 51 వంతులు అయితే ప్రజల అవసరాలకు మాత్రం 49 వంతులు ఖర్చు చేస్తున్నారు. ఇది ఏవిధంగా సమంజసంగా వుందో అలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

జాయింట్ రిజిస్ట్రార్ జోసెఫ్ రెడ్డిగారిపై అవినీతి నేరారోపణ సి. ఐ. డి. రంగయ్యనాయుడుగారు సంపిన రిపోర్టు ముఖ్యమంత్రిగారి విచారణలో వున్నట్లుగా

తెలుస్తున్నది, ఈ జోన్స్ రెడ్డిగారిపై ఎన్నో కేసులు వున్నాయి. ఈయన చాలా పక్షపాతంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. ఈ సంఘాలలో చాలాచోట్ల జోక్యం కల్పించు కుంటున్నారు. ఉదాహరణకు నా నియోజకవర్గమైన జనగాంలో వారు ఒకసారి వచ్చినప్పుడు అక్కడి చేనేతసంఘ మేనేజింగ్ కమిటీవారు 'అయ్యో మాపేర కాలనీ కట్టించారు. కానీ ఆ కట్టడాలు సరిగా కట్టలేదు, కూలిపోతున్నది' అని చెప్పారు. అవి నాలుగు లక్షల రూపాయల ఖర్చుతో కట్టారు. వానయోగ్యంగా మాత్రం లేవు. ఆమాట చెప్పినందుకు ఆయనకు చాలా కోపం వచ్చింది. 'ఎప్పుడు వచ్చినా మీరు యిటువంటివే చెబుతుంటారు, మీరు కమ్యూనిస్టులు గనుక ఈవిధంగా చేస్తున్నారు. ప్రతిదానికి వాదోపవాదాలకు దిగుతారు, అవలు మీసొసైటీ లెక్కలు చూడాలి' అని వెంటనే తమ వెంటున్న పుణ్యోగులతో వాటిని తీసుకుని ఏవో చిన్నచిన్న పొరబాట్లను వాటిని చూపి వెంటనే డో.కాక్ సోటీసు వంపించారు. ఆ తరువాత దానిని సూపర్ సిడ్ చేయడంకూడా జరిగింది. దీనికి కారణం క్రిందటి ఎన్నికలలో తమ పార్టీవారు రాలేదని మనస్సులో కోపం. అది యీ విధంగా చూచిస్తున్నారు, ఆ కారణాలకే సొసైటీలను సూపర్ సిడ్ చేయడమైతే అంతకంటే పెద్దపెద్ద పొరబాట్లు చేస్తున్న సొసైటీలు అనేకం వున్నాయి. వరంగల్లు తాలూకాలో గూడూరుదువ్వ అనే సొసైటీ వుంది, అక్కడ యిటువంటి కేసులు అనేకం వున్నాయి, ఏమిచేస్తున్నారు! అన్నిచోట్ల మరి నిష్పక్షపాతంగా ఎందుకు వ్యవహరించరు. ఇటువంటి పురాహరణలు యింకా అనేకం యివ్వవచ్చు. ఆ డో.కాక్ సోటీసు యితర వివరాలు నావద్ద వున్నాయి. వాటిని సహకారకాఖామంత్రిగారికి తమచ్చారా వంపుతున్నాను. వాటిని పరిశీలించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈవిధమైన పక్షపాతం చూపుతుంటే యింకా సహకారం ఎక్కడ వుంటుంది? మొన్న ముఖ్యమంత్రిగారే యీ సహకార సంఘాలన్నీ తేబుసంఘాలుగా మారాయని చెప్పారు. ఈ విషయం ప్రభుత్వానికి తెలిసికూడా ఏ సంఘం సక్రమంగా పని చేస్తుందో దానిని సూపర్ సిడ్ చేయడం, అక్రమంగా ప్రవర్తించేవారిని పూరుకొనడం సరియైన విధానంకాదని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ : 20గి 25-3-1963 వ తేదీ ఉదయం 8.30 గంటలకు సమావేశమవుదాము.

1-30 P. M. The House then adjourned till Half Past Eight of the Clock on Monday, the 25th March, 1963.

అనుబంధం

1962-63 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో సహకార కాణి నిర్వహణను,
సహకారోద్యమ ప్రధానాంశాలను గురించిన వివరణ :—

సహకారోద్యమం వివిధ రంగాలలో క్రమాభివృద్ధి చెందుతూనే ఉన్నది. సహకార పరపతి, మార్కెటింగు, ప్రొసెసింగు, వ్యవసాయం, చాడకందార్ల సహకార సంఘాలు మొదలైనవాటి అభివృద్ధి పథకాలను రూపొందించి అమలుపరచడంలో గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా సహకార విభాగంలో ఏర్పడిన కొత్తరీతులను దృష్టిలో ఉంచుకొనడం జరిగింది. సహకార సంఘాలు ప్రజోపయోగం కోసం తమ కార్యకలాపాలను విస్తృతం చేసుకొనేటందుకు వీలుగా ప్రభుత్వం వాటికి ఆర్థిక సహాయం, గ్యారంటీలు, కస్టోడియన్లు మొదలైన ఇతర సౌకర్యాలు కల్పిస్తూనే వచ్చింది. సహకార సంఘాలపై కూడా ప్రస్తుత ఆచారం పరిస్థితి ప్రభావం ఉంటుంది. ఉత్పత్తిని అధికం చేయడంలోను, ధరలను అదుపులో పెట్టడంలోను ఈ సంఘాలు మరింత ప్రముఖపాత్ర వహించ వలసివున్నది. అందువల్ల సహకార పరపతి, మార్కెటింగు, వ్యవసాయం, చాడకందార్ల సహకార సంఘాలు—ఈ రంగాలలో ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించ వలసివున్నది. సహకార కార్య కలాపాల ప్రగతిని గురించి, కార్యక్రమాలను గురించి దిగువ పేరాలలో సంగ్రహంగా వివరించడం జరిగింది :—

వ్యవసాయ పరపతి.

కార్యక్రమం, ప్రగతి :— మనది వ్యవసాయ ప్రధానమైన రాష్ట్రం కావడం వల్ల పరపతి రంగంలో సాధించిన ప్రగతికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. ద్వితీయ ప్రణాళికాంతం వాటికి ప్రాథమిక వ్యవసాయ పరపతి సంఘాల సభ్యత్వం 15.89 లక్షలుండగా, తృతీయ ప్రణాళికాంతానికి, ఈ సభ్యత్వాన్ని 40 లక్షలకు పెంచుటకు సహకార సంఘాలు వీటా సమకూరుస్తున్న స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక పరపతి స్థాయి 1960-61 లో రూ. 18.50 కోట్లు వుండగా తృతీయ ప్రణాళిక చివరి సంవత్సరానికి దానిని రూ. 80 కోట్లకు పెంచాలని సహకార రంగానికి సంబంధించిన తృతీయ ప్రణాళిక ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ లక్ష్యాల ప్రకారం కర్షక కుటుంబాలలో 80 శాతం కుటుంబాలను సహకార రంగంలోకి తేవడం జరుగుతుంది. చారి పరపతి అవసరాలలో 80 శాతం పరకు తీరగలవు.

అవసరమైనచోట్ల కొత్త గ్రామ సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడంతో ఇప్పటికి 92 శాతం గ్రామాలు సహకార రంగం క్రిందికి వచ్చాయి. ఈ సంఘాల మీద సభ్యత్వం 19 లక్షలకు పైబడి వుంది. ఇది గ్రామీణ కుటుంబంలో దాదాపు 80 శాతం, ఈ సంవత్సరాంతానికి మొత్తం సభ్యత్వం 21 లక్షలకు పెరగ గలదని

అశించబడుతున్నది. 1981-82లో సభ్యులకు అందజేసిన స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక పరపతి సౌకర్యాల మొత్తం రూ. 20 కోట్లు. కాగా ఈ సంవత్సరం రూ. 22 కోట్లు మేరకు రుణాలు ఇవ్వడమవుతుందని అశించబడుతున్నది. వచ్చే సంవత్సరం సభ్యత్వం 4 లక్షలు పరపతి మొత్తం రూ. 25 కోట్లు చేయాలని లక్ష్యం. ప్రగతిలో అంత వేగం లేకపోయినా అది స్థిరంగా సాగుతున్నది. సహకారోద్యమం ప్రజల ఉద్యమం కావడంవల్ల, పరపతి అవసరాలకు సంబంధించి సభ్యులనుంచి, రిజర్వు బ్యాంకునుంచి లభించే ద్రవ్యం పరిమితమైంది కావడంవల్ల అంత కంటే వేగంతో సాగడం కష్ట సాధ్యమవుతుంది. అయినప్పటికీ సహకార సంఘాలు తమ కార్యకలాపాలను క్రమేణా విస్తృతం చేసుకోవడం కోసం వివిధ రకాలుగా పటిష్ఠం చేయడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకొంటున్నది, సహకార పరపతి సంఘాలను అభివృద్ధిచేయడానికి తీసుకొన్న చర్యలలో కొన్నిటిని దిగువ తెలుపడం జరిగింది...

సహకార పరపతి సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికి తీసుకొన్న చర్యలు :-

సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడం :- రెండవ ప్రణాళికలోని 8,000 సంఘాలకు పోడు మూడవ ప్రణాళికా కాలంలో మరో 4,000 సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడానికి తలపెట్టబడింది. 1981-82 లో 750 అదనపు సంఘాలను పటిష్ఠం చేయడానికి పూనుకోవడం జరిగింది. అవి సేవా సహకార సంఘాలుగా సమర్థవంతంగా పని చేసేటట్లు చేయడమే ఈ కార్యక్రమం ఉద్దేశ్యం. 1981-82 లో 1,828 గ్రామ సంఘాలు సేవాకార్యక్రమాలను చేపట్టాయి. రూ. 195 లక్షల విలువగల ఎరువులు మొదలైన వాటిని సభ్యులకు పంచిపెట్టారు. ఈ కార్యక్రమంలో చేరిన ప్రతి సంఘానికి అయిదేండ్లమీద రూ. 900/-ల సబ్సిడీ ఈయబడుతున్నది. సేవా కార్యక్రమాలను చేపట్టేందుకు వాటిని ప్రోత్సహించి వాటిని సక్రమంగా నిర్వహించగలిగేట్లు చేయడం కోసమే ఈ సబ్సిడీ, సంఘాలన్నీ ఈ ఆశయాన్ని సాధించగలిగేట్లు చేసే నిమిత్తం సేవా కార్యక్రమాలు చేపట్టినచో రెండవ సంవత్సరం నుంచి సబ్సిడీ ఉపసంహరించ బడుతుందని ఒక మరతు పెట్టబడుతున్నది. ఎన్నో సంఘాలు సేవా కార్యకలాపాలకు పూనుకొనక పోవడంతో వాటిని ఈ కార్యక్రమం నుంచి తొలగించవలసివచ్చింది. డబ్బు, స్టోరేజీ, వసతి వంటి ఇబ్బందులే ఇందుకు కారణం. ఈ ఇబ్బందులను అధిగమించి ఎక్కువ సంఘాలు సేవా కార్యక్రమాలను చేపట్టాయి. గ్రామంలో కర్షకుల అవసరాలను తీర్చగలిగేట్లు చేయడానికి చర్యలు తీసుకోబడు తున్నాయి.

ఆదాయ మార్గాలను అభివృద్ధి చేయడం :-

గ్రామ సహకార సంఘాలు ప్రణాళిక క్రింద విస్తృత పరపతి కార్యక్రమాల్ని నిర్వహించడానికి పీలుగా వాటి ఆదాయమార్గాలను అభివృద్ధిచేసే ఉద్దేశ్యంతో

వాటా మూలధనాన్ని, డిపాజిట్లను పెచ్చించటానికి లబ్ధిని నిర్ణయించటం జరిగింది. 1961-62 ఆఖరుకు గ్రామ సంఘాలలో ఉన్న సభ్యుల వాటా మూలధనం రూ. 4 కోట్లు డిపాజిట్ల మొత్తం రూ. 0.98 కోట్లు, 1962-64 ఆఖరుకు వాటా మూలధనాన్ని 6 కోట్లకు, డిపాజిట్ల మొత్తాన్ని రూ. 2 కోట్లకు పెంచాలని సంకల్పించబడింది.

ప్రభుత్వ భాగస్వామ్యం

సహకార పరపతి విషయాలకు సంబంధించిన నిపుణుల సంఘం చేసిన సిఫారసును పురస్కరించుకొని ప్రభుత్వం గ్రామ సహకార సంఘాల వాటా మూలధనానికి విరాళం చెల్లించడానికి సమ్మతించింది. ప్రస్తుతానికి, పరిమిత బాధ్యతగల సంఘాలకు మాత్రమే ప్రభుత్వం విరాళమిస్తున్నది. త్వరలోనే సమగ్ర సహకార సంఘాల బిల్లును సభవారు ఆమోదించినమీదట ఈ సహాయం బాధ్యతా పరిమితి లేని పెక్కు సంఘాలకు విస్తరింపజేయబడుతుంది. ఆ బిల్లులో ఇందుకు అవసరమైన నిబంధన చేయబడింది.

ద్రవ్య సహాయం చేసే బ్యాంకుల అదాయ మార్గాల అభివృద్ధి :-

ద్రవ్య సహాయ సవరణగా వ్యవహరిస్తున్న ఎపెక్సు కేంద్ర సహకార బ్యాంకుల ప్రణాళిక క్రింద పరపతి లబ్ధిని సాధించడంలో ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నాయి. 80-81-1962 వాటికి మొత్తం నిర్వహణ మూలధనం అపెక్సు బ్యాంకుల విషయంలో రూ. 2½ కోట్లు, కేంద్ర సహకార బ్యాంకుల విషయంలో రూ. 81 కోట్లు దాటింది. ఈ బ్యాంకులు డిపాజిట్ల రూపేణా రూ. 8.88 కోట్ల మేరకు పొదుపు చేయించగలిగాయి. 1962-64 ఆఖరుకు మొత్తం డిపాజిట్లను దాదాపు రూ. 12 కోట్లకు పెంచాలని సంకల్పించబడింది. ఆర్థిక సంబంధమైన పరిస్థితులవల్ల ఈ గంతులో జాయింట్లు స్థాపన బ్యాంకుల నుంచి, ఇతర సంస్థలనుంచి వస్తున్న పోటీవల్లా, సహకార బ్యాంకులు గణనీయమైన అభివృద్ధి సాధించడంలో కొన్ని ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి. ఈ విషయాన్ని పరిశీలించి, సహకార అపెక్సు కేంద్ర బ్యాంకులలోని దీర్ఘకాలిక డిపాజిట్ల విషయంలో గ్యారంటీ ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఇటీవలే సమ్మతించింది. సహకార బ్యాంకులు తమ డిపాజిట్లను బాగా పెంపుచేసుకొని తద్వారా పరపతి సౌకర్యాలను విస్తరింపజేయడానికి ఈ చర్య తోడ్పడుతుందనడం నిస్సందేహం.

ద్రవ్య సహాయంచేసే బ్యాంకులలో ప్రభుత్వ భాగస్వామ్యం, రిజర్వు బ్యాంకు నుంచి లభించే పరపతి.

81-82-1962 వాటికి అన్ని స్థాయిలలోను వ్యవసాయ పరపతి సహకార సంఘాల వాటా మూలధనానికి ప్రభుత్వం మొత్తం రూ. 2.42 కోట్ల విరాళ

మిచ్చింది. ఈ సంవత్సరం కేంద్రభూమి తవఖా బ్యాంకుతోనవో అన్ని స్థాయిలలోని సహకార వరపతి సంస్థలకు చాటా మూలధనం క్రింద మరో రు. 85 లక్షల మేరకు విరాళమిస్తున్నది. అదే విధంగా 1982-83 బడ్జెటు అంచనాలలో కూడ 85 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ సహాయవల్లను, తమ సొంత ఆదాయ మార్గాలను అభివృద్ధి చేసుకోవడానికిగాను స్వయం కృషితోను ఈ అపెక్సు బ్యాంకులు, కేంద్ర బ్యాంకులు సాగించే కృషివల్లను అవి రిజర్వు బ్యాంకు నుంచి పరిపతి పొందగలుగుతున్నాయి. ఈ వరపతి సహాయంతో వ్యవసాయ పనులకు, పంటల క్రయ విక్రయాలకు క్రమాధికంగా ద్రవ్య సహాయం చేయడానికి వీలు కలుగుతున్నది. 1982-83లో రిజర్వు బ్యాంకునుంచి సంపాదించిన మొత్తం వరపతి దాదాపు రు. 18 కోట్లు.

దీనికితోడు, మార్కెటింగు సహకార సంఘాలద్వారా ఎరువులు పంపిణీ చేసే పథకాన్ని నిర్వహించే నిమిత్తం రెండు అపెక్సు సహకార బ్యాంకులకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీడై స్టేట్ బ్యాంకు నుంచి రు. 3,30 కోట్ల వరపతి లభించింది. బావులు త్రవ్వడం, భూములకు చిన్నచిన్న అభివృద్ధులు చేయడంద్వారా వ్యవసాయాభివృద్ధిని అధికంచేసే నిమిత్తం మధ్య కాలిక ఆర్బుల గిరాకీ పెరగడాన్ని గుర్తించినవై సహకార సంఘాలు అలాటి వరపతిని క్రమాధికంగా కలుగజేస్తున్నాయి. రిజర్వు బ్యాంకు వారి ఆర్థిక సహాయంతో, 1981-82 లో రు. 125 లక్షల మేరకు మధ్యకాలిక రుణాలివ్వబడ్డాయి. ఈ సంవత్సరం మరో 170 లక్షల మేరకు అలా అప్పులివ్వాలని నొకల్పం.

నిర్వహణ సహాయం :—ప్రణాళికక్రింద విస్తృత వరపతి కార్యక్రమాలను చేపట్టడం జరిగింది. అందువల్ల పర్యవేక్షణ పని అధికమైంది. ఈ పని నిర్వహణకు గాను కేంద్ర బ్యాంకులు నియమించిన అదనపు పర్యవేక్షణ సిబ్బందికి, నిర్వహణ అదనపు సిబ్బందికి అయ్యే ఖర్చుక్రింద చాటికి ద్రవ్య సహాయంకూడా అందజేయబడుతున్నది. కేంద్ర బ్యాంకులు మార్కెటింగు సంఘాల ప్రధాన కార్యస్థానాలలో పెక్కు కాఖలను నెలకొల్పుతున్నాయి. ఈ కాఖలు ఆ యా ప్రాంతాలలోని గ్రామ సంఘాలకు తోడ్పడడమే కాకుండా తమ బ్యాంకులు స్థానికంగా దీపాక్షిప్త సేకరించడానికి, వరపతి సౌకర్యాలకు, క్రయ విక్రయాలకు మధ్య కట్టుదిట్టమైన సమస్వయం కల్పించడానికి కూడా తోడ్పడతాయి. ఇప్పటికి నలభై కొత్త కాఖలు ప్రారంభించబడ్డాయి. ప్రభుత్వం చాటికి మూడేళ్ళపాటు నష్టానికి అందజేస్తున్నది.

పారుదాకి రిజర్వులకు నేరుగా యిచ్చే గ్రాంట్లు :—మూడవ ప్రణాళికలో పరపతికి సంబంధించి ఒక ముఖ్య కార్యక్రమం చేపట్టబడింది. ఈ కార్యక్రమంక్రింద ప్రభుత్వం గ్రామ సహకార సంఘాలకు, కేంద్ర సహకార బ్యాంకులకు స్పెషల్ పారుదాకి రిజర్వులక్రింద నేరుగా గ్రాంటులు యిస్తుంది. ఒక సంవత్సరంలో ఆ క్రిందటి

సంవత్సరం యిచ్చిన ఋణాలకు మించి సహకార సంఘాలు అదనంగా యిచ్చిన ఋణాలలో 8 శాతం, కేంద్ర సహకార బ్యాంకులు అదనంగా యిచ్చిన రుణాలలో ఒక శాతం చొప్పున ఈ గ్రాంటులు యివ్వబడతాయి. అలా యివ్వడంవల్ల, సహకార సంఘాలు సమాజంలోని లేమి వర్గాలకు కూడా నిర్మించడంగా ద్రవ్యసహాయం చేసేందుకు వాటిని ప్రోత్సహించినట్లు అవుతుంది. 1961-62 లో సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమం క్రింద పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని సహకార సంఘాలకు, కేంద్ర బ్యాంకులకు రూ. 0.80 లక్ష మేరకు అలాటి గ్రాంటులు యివ్వబడ్డాయి. 1962-63 లో రూ. 10.08 లక్షల మొత్తం పంచబడుతున్నది. 1963-64 సంవత్సరానికి రూ. 11 లక్షలు మొత్తం కేటాయించబడింది.

అపెక్సు బ్యాంకుల విలీనం:— ఆంధ్రరాష్ట్ర సహకార బ్యాంకును, ప్రైడరా బాదు సహకార అపెక్సు బ్యాంకును విలీనం చేయడానికిగాను ఒక బిల్లు సభలో ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఈ సమావేశంలోనే దానిని ఆమోదించడం జరగవచ్చు.

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో ప్యాకేజీ పథకం:—సాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమం (ప్యాకేజీ పథకం) పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో అమలు జరుగుతూ వుంది. ఉత్పత్తి ప్రణాళికలను ఆధారం చేసుకొని సకాలంలో తగిన పరపతి సౌకర్యాన్ని కల్పించడంలోను, మేలురకం విత్తనాలు, ఎరువులు, క్రిమి సంహారక వదార్థాల వంటి ఉత్పత్తి సాధనాలను సరఫరా చేయడంలోను పరపతి సౌకర్యాన్ని, వ్యవసాయోత్పత్తిని నిల్వచేసి, విక్రయించడంతో పాటుపరచడంలోను సహకార సంఘాలు ఈ జిల్లాలో ప్రముఖపాత్ర వహిస్తున్నాయి.

ఈ ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న కేంద్ర బ్యాంకులు, వ్యవసాయదారులకు అవసరమైన నిధులు సమకూర్చడానికి వీలుగా రిజర్వు బ్యాంకు, మొత్తం మీద రూ. 9,88,24 లక్షల మేరకు స్వల్పకాలిక పరపతి సౌకర్యాలు మంజూరు చేసింది. అందులో రూ. 71.48 లక్షలకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీ ఉంది. ఈ పథకం క్రింద ప్రస్తుతం ఈ జిల్లాలో 240 సంఘాలు పని చేస్తున్నాయి. 141 డిపోలర్వారా 1962 ఐర్బీఫ్ నీజనులో 28,740 మణుగుల మేలురకం విత్తనాలను 15,818 టన్నుల ఎరువులను ఇవి పంపకం చేశాయి.

ఈ ప్రాంతంలో ఇదవరకే 86 గిడ్డంగులున్నాయి. వీటికి అదనంగా సహకార సంఘాలు, 72 గిడ్డంగులు నిర్మించుకొనడానికి ఆర్థిక సహాయాన్నికూడా ప్రభుత్వం వారు ఇచ్చారు. ఈ సంవత్సరంలో మరో 10 గిడ్డంగుల నిర్మాణంలో తోడ్పడేందుకు ప్రతిపాదనలు పరిశీలనలో వున్నాయి. అవసరాలన్నిటినీ తీర్చడానికిగాను ఈ ప్రాంతంలో మొత్తం 250 గిడ్డంగులను నెలకొల్పాలని లక్ష్యం. జాతీయ సహకార ఆభివృద్ధి గిడ్డంగుల బోర్డు నియమించిన పరిశీలక బృందంవారు ఇటీవల ఈ ప్రాంతాన్ని

సందర్శించి కొన్ని సిఫార్సులు చేశారు. ఆ సిఫార్సుల ననుసరించి పరపతి సౌకర్యాలకు క్రయ విక్రయాలకు సంపూర్ణ సమర్థతను సేరూర్పేటందుకు చర్యలు కూడా తీసికొనబడుతున్నాయి.

దీర్ఘ కాలిక పరపతి

ప్రగతి:- వ్యవసాయదారులకు దీర్ఘ కాలిక పరపతి సౌకర్యాలు కల్పించేందుకు రెండవ ప్రణాళిక ఆశురుకు 104 ప్రాథమిక భూమి తనఖాబాంధులున్నాయి. ఇటీవలే మరో 14 క్రొత్త బాంధులు నెలకొల్పబడ్డాయి. వీటిలో మొత్తం బాంధులకు సంఖ్య 1188 పెరిగింది. ఈ బాంధులకు ప్రతివీధి యిచ్చేరుణాలు అధిక మోతా వున్నాయి. 1955-56 లో రూ. 82 లక్షలు యివ్వగా 1961-62 లో ఆ మొత్తం రూ. 802 లక్షలకు పెరిగింది. 1962-63 కు పెట్టుకున్న లక్ష్యం 946 లక్షల రూపాయలు కాగా యింతవరకూ 287 లక్షల మేరకు రుణాలివ్వడం జరిగింది. 1963-64 లో రూ. 480 లక్షల మేరకు పరపతి సౌకర్యాలు కల్పించాలని లక్ష్యం. ఈ లక్ష్యం నిర్వాహంలో వున్న ఆనేక నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులక్రింద ప్రాంతాలను సాగు క్రిందికి తీసుకుని రావడానికి ఏర్పాటుచేసిన కార్యక్రమానికి ఆనువుగా వున్నది.

ప్రభుత్వం నుంచి, స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా నుంచి పరపతి సౌకర్యాలు:- కేంద్ర భూమి తనఖాబాంధులకు తన రుణాల కార్యక్రమాన్ని అమలు పరచడానికి వీలుగా ప్రభుత్వంచారు స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ఏటా స్వల్పకాలిక పరపతి సౌకర్యాన్ని కలుగజేస్తున్నారు. ప్రభుత్వంచారు 42 లక్షల రూపాయలను, స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా 100 లక్షల రూపాయలను ఇస్తున్నారు. ఇది చాలకపోవడంచేత స్టేట్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ఇచ్చే నగదు సౌకర్యాన్ని కొరపాగుతూ ఉండే గ్యారంటీ ప్రాతిపదికమీద 200 లక్షల రూపాయలకు పెంచే ప్రతిపాదన పరిశీలనలో వున్నది.

డిటెంచర్లకు ప్రభుత్వ గ్యారంటీ :- డిటెంచర్ల జారీజేయడం ద్వారా నిధులను సమకూర్చుకొన్న తరువాత ఈ స్వల్పకాలిక రుణాలు ప్రతి ఏటా తిరిగి చెల్లింపబడుతూ వున్నాయి. ఈ డిటెంచర్ల అనుమతి పొందిన ట్రస్టీ పెక్యూరిటీలు. వీటికి ప్రభుత్వ గ్యారంటీ వున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార కేంద్ర, భూమి తనఖా బాంధు 1962-63 లో 218 లక్షల మేరకు డిటెంచర్ల జారీ చేసింది. ఇప్పుడు 1150 లక్షలకు మైబిడవ విలువ డిటెంచర్ల జారీ అయిఉన్నాయి. డిటెంచర్ల విషయంలో ప్రభుత్వ గ్యారంటీ యివ్వుడు రూ. 1500 లక్షల మేరకు వున్నది. బాంధుకు 1963-64 సం.లో ఖుదాలోచే కార్యక్రమాన్ని కొనసాగించడానికిగాను మరికొన్ని డిటెంచర్లను జారీ చేయడానికి వీలు కల్పించే నిమిత్తం రూ. 2500 లక్షల మేరకు ఈ పరిమితిని పెంచే

ప్రతిపాదన వున్నది. క్యాంకు వాటా మూలధనానికి ఇదివరకే ఇచ్చిన 50 లక్షల రూపాయలకు అదనంగా మరో 15 లక్షల రూపాయలు యివ్వాలనే ప్రతిపాదన పరిశీలనలో వున్నది. ఆంధ్ర, హైదరాబాదు సహకార కేంద్ర భూమి తనఖా క్యాంకులు గత సంవత్సరము విలీనంచేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార కేంద్ర భూమి తనఖా క్యాంకును ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

మూసీ ప్రాజెక్టు విషయంలో పూర్తి ఆర్థిక సహాయ పథకం :— నాగార్జున సాగరు, మూసీ, తదితర నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులకింద ఆయకట్టు అభివృద్ధి పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపబడుతున్నది. మూసీ మధ్యతరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టుకింద వ్యవసాయదార్లకు అవసరమయ్యే స్వల్పకాలిక, మధ్యకాలిక, దీర్ఘకాలిక ఋణాలన్నిటినీ ఆ ప్రాంతంలో ఉండే గ్రామ సహకార సంఘాలద్వారాను, భూమి తనఖా సంఘాలద్వారాను ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించిన పూర్తి ఆర్థిక సహాయ పథకం 1961 జూలై లగాయతు అమలులో వుంది. 80 వేల ఎకరాల మాగాణి సాగుకొందికి తీసుకురావడానికి 8 సంవత్సరాలపాటు 75 లక్షల రూపాయలమేరకు దీర్ఘకాలిక ఋణ సౌకర్యాన్ని కలుగజేయడానికి స్వల్పకాలిక ఋణంకింద వరుసగా మొదటి మూడు సంవత్సరాలలోను రూ. 8 లక్షలు, 18 లక్షలు, 24 లక్షలు యివ్వడానికి ఈ పథకం వుద్దేశిస్తున్నది. దీర్ఘకాలిక ఋణ కార్యక్రమానికి ఆర్థిక సహాయాన్నిచ్చేటందుకు స్టేటు క్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ప్రభుత్వ హామీ పై 25 లక్షల రూపాయల మేరకు నగదు పరపతి సౌకర్యాన్ని కేంద్ర భూమి తనఖా క్యాంకుకు మంజూరు చేసింది. 1961జనవరివరకు 21.17లక్షలమేరకు దీర్ఘకాలికరూపొల్లి ఇవ్వడంజరిగింది. నగదు పరపతి మొత్తంనుంచి వినియోగించిన పైకాన్ని భర్తీచేయడానికి 18 లక్షల మేరకు ప్రత్యేకాభివృద్ధి డిబెంచర్లను కేంద్ర భూమి తనఖా క్యాంకు జారీ చేసింది. ఇక నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు విషయంలో రిజర్వు క్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా అధికారి ఒకరు ఆ ప్రాంతంలోని వ్యవసాయదార్లకు కావలసిన పరపతి సౌకర్యాలను నిర్ణయించటం కోసం ఆ ప్రదేశాన్ని సందర్శించారు. వారి నివేదిక ఇటీవలనే అందింది. అది ప్రాజెక్టు కామిషనరీ పరిశీలించబడుతున్నది. ఆ ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి పరచేటందుకు ఒక పథకాన్ని రూపొందించి అమలుపరచాలని ఉద్దేశించబడింది.

ఋణాలిచ్చే విషయంలో పంట పండే భూమిని అభివృద్ధి పరచేటందుకు చిన్న తరహా, మధ్యతరహా వ్యవసాయదారులకు ప్రాముఖ్యం యివ్వడం యీ పథకం ప్రత్యేకత. ఇప్పటికి ఇచ్చిన ఋణాల్లో సుమారు 80 నుంచి 95 శాతం పరకు 5,000 రూపాయలకంటే తక్కువ మొత్తాలే.

గత కొద్ది సంవత్సరాలుగా కొత్తగా అనేక క్యాంకులను ప్రారంభించడం వల్ల వని అధికమైంది. ఈ వనిత తగ్గట్టుగా ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఒకటి, తెలంగాణా

ప్రాంతంలో ఒకటి మొత్తం రెండు అదనపు డెప్యూటీ రిజిస్ట్రార్ల సర్కిళ్ళు ఏర్పరచడానికి ప్రభుత్వం మంజూరీ ఇచ్చింది.

మార్కెటింగు, ప్రోసెసింగు

సాధారణ ప్రగతి :—

సహకార సంఘాల సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తిని విక్రయించేటందుకు తగినన్ని యేర్పాట్లు చేస్తేనే తప్ప సహకార పరపతి విస్తరణ కార్యక్రమం విజయవంతం కాదు. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 228 ప్రాథమిక మార్కెటింగు సంఘాలు, 15 జిల్లా మార్కెటింగు సంఘాలు, 1 ఎలెక్టు మార్కెటింగు సంఘం వున్నాయి. ముఖ్యమైన మండి కేంద్రాలన్ని ప్రాథమిక సంఘాలక్రిందకు వస్తాయి. సంఘాలన్నిటికీ చాటా మూలధనం ఇతోధికంగా యివ్వడమే కాకుండా రిఫ్రెరిడ్రాన గిడ్డంగులను, ఆర్టిలరీ గిడ్డంగులను నిర్మించడానికి ప్రత్తి తిన్నలు, వేరుసెనగ డెకార్టి కేటర్లు, తియ్యం మిల్లులు వంటి 78 ప్రోసెసింగు యూనిట్లను స్థాపించడానికి ప్రభుత్వంవారు యంతవరకు ఆర్థిక సహాయం జేశారు. అదనపు గిడ్డంగులను, ప్రోసెసింగు యంత్రాలను సెలకొల్పేటందుకు మూడో ప్రచాళికలో కేటాయించు జరిగింది. మంచి ధర వచ్చేవరకూ వుంచిన సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తిమీద ఋణాలివ్వడం, చారి వుత్పత్తిని విక్రయించడం, తదితర వుత్పత్తి అవసరాలను, ఎరువులను పంపిణీ చేయడం యీ సంఘాల ముఖ్య కార్యకలాపాలు. ఎన్నో గిడ్డంగులు నిర్మాణంలో ఉన్నాయి. ప్రోసెసింగు యంత్రాలు సెలకొల్పబడుతున్నాయి. సరియైన స్థలాలు, భవన నిర్మాణానికి కావలసిన వస్తువులు మొదలైనవి దొరకకపోవడంవంటి అనేక చిక్కులవల్ల చాటిని పూర్తిచేయడంలో జాప్యం జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం, వచ్చే సంవత్సరం, యీ యూనిట్లను పూర్తి చేయడానికి కార్యక్రమం రూపొందించబడింది. ఇవి పూర్తి అయినప్పుడు పరపతి సౌకర్యాలకు, ప్రముఖ విక్రయాలుకు సంపూర్ణ సమన్వయం సాధించడం, మార్కెటింగు కార్యకలాపాల్ని అభివృద్ధి పరచడం సాధ్యం అవుతుంది. దానివల్ల గ్రామీణ ఉత్పత్తిదారుకు ఎంతగానో లాభం చేకూరుతుంది.

మార్కెటింగు కార్యకలాపాలు

మార్కెటింగు సహకార సంఘాల ద్వారా సభ్యుల వ్యవసాయోత్పత్తులను విక్రయించే విషయంలో మూడవ ప్రచాళిక ఆఖరు సంవత్సరానికి 23 కోట్ల రూపాయల లబ్ధ్యాన్ని సాధించడానికి శలపెట్టబడింది. దా. 2,581 కోట్ల రూపాయల విలువ చేసే వ్యవసాయోత్పత్తి 1961-62 సంవత్సరములో ప్రోసెసు చేసి విక్రయించడం

జరిగింది. ఈ సంవత్సరానికి రూ. 9.21 కోట్లు లక్ష్యంగా పెట్టుకోవాలని వుద్దేశించబడింది. ఈ విషయంలో అవసరమైన ఆదేశాలు యివ్వబడ్డాయి. కొన్ని పరిమితులకు లోబడి వ్యవసాయోత్పత్తిని నేరుగా కొనుగోవడానికి యిప్పుడు మార్కెటింగు సహకార సంఘాలు అనుమతిపొందుతున్నాయి. ప్రారంభంలో వర్షము గోదావరి జిల్లాలోని 4 సంఘాలు నేరుగా కొనుగోలు చేసేటందుకు చెల్లించిన వాటా మూలధనానికి మూడు రెట్ల ధాన్యాన్ని మార్కెటింగు చేసేటందుకు ఎంపిక చేయబడ్డాయి. ఈ కార్యక్రమాన్ని క్రమక్రమంగా రాష్ట్రంలో మరి కొన్ని సంఘాలకు విస్తరింపజేయాలని తలపెట్టబడింది.

ఎరువుల పంపిణీ

ఎరువుల పంపిణీకి సంబంధించిన పథకం విషయంలో సహకార సంఘాల పాత్ర గమనార్హమైంది. అన్ని రకాల నత్రజని ఎరువులను పంపిణీ చేసే బాధ్యత గుత్తాధికారంతో సహకార సంఘాలకు అప్పగించటం జరిగింది. అన్ని కేంద్ర గ్రామాలలోను మార్కెటింగు గ్రామీణ సహకార సంఘాలు ప్రారంభించిన చిల్లర డిపోల ద్వారా ఈ పంపిణీ జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం సుమారు రూ. 10 కోట్ల విలువచేసే 2.74 లక్షల టన్నుల ఎరువులను సహకార సంఘాలు పంపిణీ చేయాల్సి వుంటుంది. ఇంతకుముందే చెప్పినట్లుగా ఎఫ్ఎఫ్ఎల్-ఆఫ్ రేటివ్ బ్యాంకులు ఎరువుల పంపిణీ పథకాన్ని నిర్వహించేటందుకు రూ. 2.80 కోట్ల మేరకు నగదు పరపతి సౌకర్యాన్ని ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై స్టేటు బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా నుండి టాండు తున్నాయి. ఈ సౌకర్యం వున్నప్పటికీ నిధులు చాలకపోవడంవల్ల నరుకును విడుదల చేయడంలో సహకారసంఘాలు ఎన్నో చిక్కుల్ని ఎదుర్కొంటున్నాయి. కన్పైను మెంటు క్రెడిటు పద్ధతిమీద జిల్లా మార్కెటింగు సంఘాలకు టోకు కాలూకా సహకార మార్కెటింగు సంఘాలకు ఎరువుల్ని సరఫరా చేయడానికి ప్రభుత్వంచారు ఇటీవల వుత్తరువులు జారీ చేశారు. వాగవల్ల కొరతవల్ల రవాణా జరిగే కేంద్రాల్లో నరుకు పేరుకు పోకుండా చూసేటందుకు నరుకు త్వరితంగా రవాణా అయ్యేట్లు చూసేటందుకుమాదా ప్రభుత్వంచారు వుత్తరువు చేశారు. ఆ వుత్తరువు ప్రకారం రవాణా కేంద్రానికి 100 మైళ్ళ దూరంలో వుండే సంఘాలు రోడ్డుద్వారా వాటి నిల్వల్లో 50 శాతం రవాణా చేయవచ్చు. దీనికయ్యే ఖర్చును కారక ప్రభుత్వము, సంఘాలకు అనుమతించే లాభంలోనుంచి ఇందుకోసం యేర్పరచే నిధినుంచి భరించడం జరుగుతుంది. ఈ సదుపాయాలవల్ల పరిస్థితి మెరుగువుతుందని ఆశించబడుతున్నది.

సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీలు

సహకార ప్రాతిపదికపై క్రొత్త ఫ్యాక్టరీల స్థాపన :- సహకార రంగంలో సాధించిన విజయాలలో సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీల స్థాపన ముఖ్యమైనది.

చెరకు పెంపకందాగ్నే తమ ప్రయోజనాలకోసం ఈ ఫ్యాక్టరీలను ఏర్పాటుచేసుకొని నిర్వహిస్తారు. గత అనేక సంవత్సరాలుగా పనిచేస్తున్న ఏటికొప్పాకలోని సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీగాక రెండవ ప్రణాళికలో ఆముదాలనలన, చోడవరం, చిత్తూరు, పాలకొల్లు, నిజామాబాదులలో స్థాపించేటందుకుగాను అయిదు సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీలకు లై సెన్సులు యివ్వడం, సహాయం చేయడం జరిగింది. ఎన్నో చిక్కులను ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినప్పటికీ నిజామాబాదులోని ఫ్యాక్టరీ తప్ప మిగత ఫ్యాక్టరీ లన్నిటినీ నెలకొల్పడం పూర్తి అయింది. ఇటీవలే యివి ఉత్పత్తిని కూడ ప్రారంభించాయి. వీటికి తోడు మరో రెండు చిన్నతరహా పంచదార ఫ్యాక్టరీ యూనిట్లు సహకార రంగంలో పని చేస్తున్నాయి. (వీటి క్రమింగు శక్తి 400 నుండి 500 టన్నుల వరకు ఉంది.) వీటిలో ఒకటి ఘమ్మపాలలోను, రెండవది తునిలోను ఉన్నాయి. ప్రణాళికకు సంబంధం లేకుండా ఇవి నెలకొల్పబడినాయి. ప్రభుత్వంచారి ఆర్థిక సహాయంకూడ వీటికి లభించదు.

ప్రభుత్వ సహాయం :— ప్రణాళికక్రింద నెలకొల్పిన ఈ ఫ్యాక్టరీలలో (నిజామాబాదులోని ఫ్యాక్టరీ మినహా) మిగతావాటికి ఒక్కొక్కదానికి చాటా మూలధనం క్రింద ప్రభుత్వం రూ. 25 లక్షలవరకు ఇచ్చింది. నిజామాబాదు సహకార పంచదార ఫ్యాక్టరీకి రూ. 20 లక్షల మొత్తం ఇవ్వబడింది. ఈ సంవత్సరం మరో 5 లక్షలు ఇవ్వడానికి ఉద్దేశించబడింది. ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై ఈ సంస్థలు ప్రతి ఒక్కటి ఇండస్ట్రియల్ ఫైనాన్సు కార్పొరేషనునుండి రూ. 90 లక్షల వరకున్నా డీవిజన్ థీమా సంస్థనుండి రూ. 20 లక్షలూ ఋణంగా తీసికొన్నాయి. చిత్తూరు ఫ్యాక్టరీ మాత్రం రూ. 75 లక్షలు చాలని భావించినందున అంత ఋణాన్ని మాత్రమే తీసుకొంది.

సహకార వ్యవసాయం

కార్యక్రమం ప్రగతి:— భారత ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన కార్యచరణ సంఘం వారు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించిన కమిటీవారు చేసిన సిఫారసులను ఆధారం చేసుకొని ప్రభుత్వంచారు రాష్ట్రంలో సహకార వ్యవసాయాభివృద్ధి విధానానికి సంబంధించి కొన్ని నిర్ణయాలు తీసికొన్నారు. 20 ఫైలట్ ప్రాజెక్టు ప్రాంతాలలో (ఒక్కొక్క జిల్లాలో ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టు చొప్పున) 200 వ్యవసాయ సంఘాలను ఇతర ప్రాంతాలలోకూడ అన్నే సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడానికి మూడవ ప్రణాళికక్రింద ఉద్దేశించబడింది. ఈ సంఘాలకు ఆర్థిక సహాయం చేయడానికి సంబంధించిన ఒక విధానాన్ని ప్రభుత్వంచారు ఆమోదించారు.

1961-62, 1962-63 సంవత్సరాలలో 10 జిల్లాలలో ఫైలట్ ప్రాజెక్టులు ప్రారంభించబడినాయి. కర్నూలు, కడప, గుంటూరు, శ్రీకాకుళం, ఖమ్మం,

నల్గొండ, నెల్లూరు, కృష్ణ, మహబూబ్ నగరు, నిజామాబాదు జిల్లాలలో అవి ప్రారంభించబడినాయి. ఒక్కొక్క ప్రాంతాల్లో (5 సంఘాల చొప్పున) 50 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయాలని కార్యక్రమం రూపొందించగా, ఇంతవరకు 9 సంఘాలు మాత్రం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. పైలట్ ప్రాంతాల్లో లేని ప్రాంతాలలో 80 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడమైనది. సవరించిన కార్యక్రమం ప్రకారం పైలట్ ప్రాంతాల్లో 10 సంఘాలను, ఇతర ప్రాంతాల్లో 80 సంఘాలను ఏర్పాటు చేసే చాటికి సహాయం చేయాల్సివుంది.

వ్యవసాయదారుల హృదయపూర్వక సహకారంపైనే ఈ కార్యక్రమం విజయం ఆధారపడి ఉన్నది. ఇందువల్ల లైతుల సహకారాన్ని పొందడంకోసం చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. 1962-63 కార్యక్రమంలో క్రొత్తగా పైలట్ ప్రాంతాల్లో స్థాపించే విషయంలేదు, కాని ఇప్పుడున్న 10 పైలట్ ప్రాంతాల్లోనే కృషిని కేంద్రీకరించి లక్ష్యంగా పెట్టుకొన్న 50 సంఘాలను ప్రారంభించ చేపట్టేందుకు ఉద్దేశించబడింది.

సహకార వ్యవసాయ సంఘాల కార్యదర్శులకు రాజేంద్ర నగర్ లో శిక్షణ యివ్వడానికి సంబంధించిన పథకాన్ని కూడాన్ని ప్రభుత్వం ఇటీవలే ముగిసారు చేసింది. శిక్షణ కోర్సును త్వరలోనే ప్రారంభించేటందుకు యేర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి.

శిక్షణ, విద్య

జూనియరు సిబ్బందికి శిక్షణ సంస్థలు, నందార యూనిట్లు:— సహకార కార్యకలాపాలన్ని జయప్రదం కావాలంటే సిబ్బందికి శిక్షణ యివ్వడం, కార్యనిర్వాహకులకు, మేనేజింగు కమిటీ సభ్యులకు, సాధారణ సభ్యులకు సహకార విషయాలను గురించి తెలియజెప్పడం చాలా ముఖ్యం. ఇందువల్ల ఈ విషయానికి అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. సహకార శాఖోద్యోగులకు శిక్షణ యివ్వడంకోసం ఉన్న కేంద్ర సహకార సంస్థ కాక అనధికారులకు శిక్షణ ఇచ్చే నిమిత్తం నాలుగు శిక్షణ సంస్థలు—పైదరాబాదు, రాజమండ్రి, అనంతపురం, విజయవాడలలో పని చేస్తున్నాయి. ఈ నాలుగు సంస్థలను అనధికార సహకార సంస్థలే నిర్వహిస్తున్నాయి. 1961-62 లో సహకార శాఖకు చెందిన 182 మంది ఉద్యోగులు, 806 మంది అనధికారులు శిక్షణ పొందారు. ప్రస్తుతం 127 మంది సహకార శాఖ ఉద్యోగులు, 880 మంది అనధికార అభ్యర్థులు శిక్షణ పొందుతున్నారు, కార్యనిర్వాహకులకు, మేనేజింగు కమిటీ సభ్యులకు, సాధారణ సభ్యులకు శిక్షణ ఇచ్చే నిమిత్తం 40 సహకార యూనిట్లు రాష్ట్రంలో పని చేస్తున్నాయి. ఒకటి జిల్లాలోను రెండు

యూనిట్ల చొప్పున ఇవి ఉన్నాయి. 1981-82 లో 1,184 మంది కార్యనిర్వాహకులు, 5,952 మంది మేనేజింగు కమిటీ సభ్యులు, 44,177 మంది సాధారణసభ్యులు, సభ్యులు కానివారు ఈ కార్యక్రమంక్రింద శిక్షణ పొందారు. రాష్ట్రంలో ఉన్న రెండు అపెక్సు సహకార యూనియన్ల పర్యవేక్షణలో ఈ పథకం అమలు జరుగుతున్నది.

అఖిల భారత విధానాన్ని అనుసరించి, రాజేంద్ర నగరులో ఇప్పుడు భారత జాతీయ సహకార యూనియన్ వారు నిర్వహిస్తున్న మధ్యమస్థాయి సహకార శిక్షణ కేంద్రం, ప్రైవేట్ రూపంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు నిర్వహిస్తున్న కేంద్ర సహకార సంస్థ- ఈ రెంటి నిర్వహణ వాద్యతను రాష్ట్ర సహకార యూనియన్ కు అప్పగించేటందుకు ప్రభుత్వంవారు సూత్రప్రాయంగా సమ్మతించారు. రాష్ట్రంలో యిప్పుడున్న రెండు యూనియన్లు ఐక్యమైన వెంటనే ఈ ప్రతిపాదనను అమలులో పెట్టడం జరుగుతుంది.

వాడకందార్ల సహకార సంఘాలు

ప్రభుత్వోద్యోగులకు సంబంధించిన పథకం:- ఇప్పటి జాతీయ అవంతర పరిస్థితి దృష్ట్యా ధరలను అదుపులో పెట్టి ఆహార ధాన్యాలు, తదితర ముఖ్యమస్తువులు వాడకందార్లకు, ముఖ్యంగా నిర్జీత ఆదాయం మాత్రమే గల ప్రభుత్వోద్యోగులకు, సరసమైన ధరలకు సక్రమంగా పంపకం జరిగేటట్లు చేయడానికి తగిన చర్యలను తీసికోవడం అవసరమయింది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంవారు సత్వర చర్యలు తీసికొని అన్ని జిల్లా కేంద్రాలలోను, విజయవాడలోను ఫైంట్ ప్రాతిపదికపై ప్రభుత్వోద్యోగులకోసం వాడకందార్ల స్టోర్లను ఏర్పాటు చేయడానికి సంబంధించిన పథకాన్ని ఉంచాన్ని మంజూరు చేశారు. ఈ పథకాలు జయప్రదమయ్యే నిమిత్తం ప్రభుత్వం వారు చాలా మూలధనం, నిర్వహణ మూలధనంక్రింద పెట్టుబడి పెట్టడంద్వారాను, ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై స్టేటు బ్యాంకుల ద్వారా ఋణాలు ఇప్పించడం ద్వారాను, తగినంత పిర్వహణ నిర్వహించి నమకూర్చడం ద్వారాను వాగా ఆర్థిక సహాయం అందజేస్తున్నారు. వీటన్నిటికీ మించి ప్రభుత్వోద్యోగులకు ప్రభుత్వంవారు "క్రేడు డిపాజిట్ల" క్రింద అడ్వాన్సులు ఇస్తున్నారు. ఇవి స్టోర్లకు జమ కట్టబడతాయి. వీటికో ఉద్యోగులు అప్పు పడ్డతిపై సరుకులు కొనుక్కోవచ్చును. ఈ సంస్థలు రిజిస్టరు అయినాయి. చాలా కేంద్రాలలో యివి వ్యాపారంకూడ మొదలెట్టాయి. క్రమేణా ఈ పథకాన్ని చాలాకా కేంద్రాలకు కూడ విస్తరించేయాలని ఉద్దేశించబడింది. స్టేటు బ్యాంకుకు రూ. 50 లక్షలవరకు గ్యారంటీ ఇవ్వడమే కాకుండా ఈ పథకం క్రింద రెండేళ్ళ కాలంలో రూ. 22.80 లక్షల మొత్తం ఖర్చు చేయాల్సి ఉంటుంది.

కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలు:— సామాన్య ప్రజలకు కూడ ఉపయోగపడే నిమిత్తం భారత ప్రభుత్వంవారు ప్రతిపాదించిన మరొక పథకాన్ని ఈ ప్రభుత్వం వారు మంజూరు చేశారు. ఈ పథకంకొద్ద 50,000 కు మించి జనాభా ఉన్న ప్రధాన నగరాల్లోను, పట్టణాల్లోను వాడకందార్ల స్టోరు ఏర్పాటువుతాయి. ఈ సంవత్సరం 5 పట్టణాల్లో ఈ పథకం అమలు పరచబడుతున్నది. 1988-84 లో మరో 11 పట్టణాలకు ఈ పథకాన్ని విస్తరింపజేయడం జరుగుతుంది. ఈ పథకానికి 1982-83 లో రూ. 18.77 లక్షలు, 1983-84 లో రూ. 52.51 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది. ఈ ఖర్చు సంతా భారత ప్రభుత్వంవారు భరిస్తున్నారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలకు, పారిశ్రామిక రంగానికి ప్రత్యేక పథకం:— ఇప్పుడున్న గ్రామీణ సంఘాలు, మార్కెటింగు సహకార సంఘాల కార్యకలాపాలను సంఘటితం చేయడంద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అవసరమైన వాడకం వస్తువులు పంపకం చేయడానికి సంబంధించిన ఒక పథకాన్ని భారత ప్రభుత్వంవారు ప్రతిపాదించారు. ఇది పరిశీలనలో ఉన్నది. 1988-84 లో ఈ పథకాన్ని అమలు పరిచేటందుకు ఉద్దేశించబడింది. ప్రారంభంలో ఎంపిక చేసిన కొన్ని సంఘాలద్వారా మాత్రమే ఈ పథకం అమలు పరచబడుతుంది. క్రమక్రమంగా దీనిని విస్తరింపజేయడం జరుగుతుంది.

250 లేక అంతకు మించి కార్మికులు పని చేస్తున్న పరిశ్రమ లన్నింటిలోను వాడకందార్ల సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేసేటందుకు ప్రతిపాదించబడింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో 80 సంఘాలను ఏర్పాటు చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకోబడింది. అట్టి ప్రతి ఫ్యాక్టరీలోను ఒక వాడకందార్ల సహకార సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసేటందుకు 1988-84 లో తీవ్రంగా కృషి చేయవలసి వుంటుంది.

చేనేత పరిశ్రమ

చేనేత పరిశ్రమ రంగంలో కూడ సహకార సంఘాలు గణనీయమైన ప్రగతిని సాధించాయి.

ఈ శాఖ లఘు పరిశ్రమల మంత్రిగారికింద ఉన్నది. అయినా “సహకారం” అనే దిమాండులో చేనేత పరిశ్రమాభివృద్ధి కోసం 1988-84 సంవత్సరానికి ఋణం కేటాయింపు కలుపుకొని రూ. 45.00 లక్షల కేటాయింపు చేరి ఉన్నందువల్ల దీనిని క్లుప్తంగా వివరించడం జరిగింది

సాధారణ ప్రగతి:— రాష్ట్రంలో చేనేత పరిశ్రమ పెద్దతరహా కుటీర పరిశ్రమ. వ్యవసాయం తరువాత ముఖ్యమైనది ఇదే. ఈ పరిశ్రమలో 4.5 లక్షల మగ్గాలు పని చేస్తున్నాయి. ఇంతవరకు 2,58 లక్షల మగ్గాలు 8 4 చేనేత కార్మిక సహకార సంఘాల పరిధిలోకి తీసుకరాబడినాయి. తివాసీలు, గృహకోపకరణ వస్త్రాలు మొదలుకొని అతి నాణ్యమైన ధోవతులు, చీరలవరకు అనేక రకాల వస్త్రాలు ఈ మగ్గాలు ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి. కొన్ని కేంద్రాలు కొన్ని రకాల విషయములో ప్రత్యేకతను సాగిస్తున్నాయి.

పంచవర్ష ప్రణాళికక్రింద భారత ప్రభుత్వంవారు ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్న అభివృద్ధి పథకాల సహాయంతో ఈ పరిశ్రమను అభివృద్ధిచేసి పరిష్కం చేయడం జరుగుతున్నది.

ఈ పథకాల్లోని ముఖ్యాంశాలు—సహకార సంఘాల్లో చేరని చేనేత పనిచారిని సహకారపరిధి క్రిందికి తీసుకురావడం మేలురకపు సాంకేతిక విధానాలను ప్రవేశ పెట్టడం, విక్రయాలను అధికంచేసి ఉత్పత్తిని ప్రోత్సహించడానికి చేనేత బట్టల అమ్మకాలపై వాడకందార్లకు రిబేటు ఇవ్వడం, చేనేత పనిచారికి ఇండ్ల కాలనీలను నిర్మించడం, మాలు మిల్లులు అపెక్సు సంఘాల వాటా మూలధనానికి ప్రభుత్వం వారు పెట్టుబడి పెట్టడం, ఉన్ని, పట్టు పరిశ్రమలను సహకార పద్ధతినై అభివృద్ధి పరచడం,

ప్రణాళికా, పథకాల ప్రగతి

మూడవ ప్రణాళికలో చేనేత పరిశ్రమ అభివృద్ధి పథకాలకోసం 5.40 కోట్ల రూపాయలు కేటాయించగా 1961—62 లో 99.18 లక్షల మొత్తం ఖర్చు చేయబడింది. 1961—62 లో సహకార సంఘాల్లో 500 మంది చేనేత పనిచారిని సహకార సంఘాల్లో చేర్పించడం జరిగింది. 8,888 మంది నక్కుల వాటా మూలధనాన్ని అధికం చేయడం జరిగింది. ఈ పరిశ్రమలో సాంకేతిక సామర్థ్యాన్ని ఇనుమడింప చేయడానికి మేల్పరకం పరికరాలను పరభరా చేయడం జరిగింది. ఆంధ్ర చేనేత పనిచారల సహకార సంఘంవారు మంగళగిరిలో స్థాపించిన క్యాలెండరింగు ప్లాంట్లు ఈ సంవత్సరం పని ప్రారంభించింది, “ఆడిటు, పర్యవేక్షణ”కు సంబంధించిన పథకం ఈ సంవత్సరంనుంచి అమలు జరుపబడుతున్నది. ఉన్ని, పట్టు పరిశ్రమల అభివృద్ధి కోసం శిశువు బ్యాంకు డబ్బు సమకూర్చే పథకాలు కూడా అమలు పరచబడ్డాయి.

ఉత్పత్తి పెరుగుదల

అభివృద్ధి పథకాలను అమలు వరచిన ఫలితంగా నేత బట్టల ఉత్పత్తి, అమ్మకాలు పెరిగాయి. సహకార రంగంలో 1960-61 లో రూ. 590.08 లక్షల చేనేత బట్టలు ఉత్పత్తికాగా 1961-62 లో రూ. 854.88 లక్షలకు పెరిగింది.

ఈ సంవత్సరంలో రూ. 55.88 లక్షలు మొత్తం ఖర్చయ్యే పథకాలు అమలు పరచబడుతున్నాయి.

సహకార నూలు మిల్లులు

గుంతకల్లులోని సహకార నూలు మిల్లు భారతదేశంలో మొట్టమొదటిది. అది క్రమంగా అభివృద్ధి చెందుతుంది. ప్రభుత్వంవారు మూలధనంలో తరువాత తమ చాటుక్రింద ఇదివరకే ఇచ్చిన రూ. 7 లక్షల మొత్తానికి అదనంగా 1961-62లో రూ. 1.50 లక్షల మొత్తం ఇచ్చారు. ఈ మిల్లులో కడుళ్ళ సంఖ్య ఇటీవల 18,588 నుండి 20,000 లకు పెంచబడింది.

1957-58 లో రిజిస్టరు చేయబడిన ప్రైవేట్‌రాబారులోని నేత సహకార నూలు మిల్లు 1961-62 లో ఉత్పత్తి ప్రారంభించింది. చీరాల సహకార నూలు మిల్లుకు కూడా ఇటీవలనే ప్రారంభోత్సవం చేయబడింది. తూర్పు గోదావరి జిల్లా, రాజమండ్రిలో సహకార ప్రాతిపదికపై ఒక నూలుమిల్లును స్థాపించే ప్రతిపాదన ఒకటైనది.

ఇండ్ల కాలనీలు

ఇంతవరకు, 1,821 ఇండ్లు నిర్మించడానికి, 82 ఇండ్లను కాగుచేయడానికి 25 పథకాలు మంజూరు చేయబడ్డాయి. 800 ఇండ్ల నిర్మాణం పూర్తి అయింది.

రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థిక సహాయం

రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థిక సహాయపథకం క్రింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వ గ్యారంటీపై ఆపెక్సు, శేంద్ర బ్యాంకులద్వారా చేనేత వనివారల సంఘాలకు రిజర్వుబ్యాంకు అప్పులు ఇస్తున్నది. 1962-63 లో అది శేంద్రబ్యాంకులకు, ఆంధ్ర చేనేత వనివారల సహకార సంఘానికి రూ. 182.71 లక్షల మొత్తం మేరకు అప్పుమంజూరు చేసింది. రిజర్వుబ్యాంకువారి ఆర్థికసహాయ పథకాన్ని విస్తృతంగా అమలు జరిపేందుకు తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో ప్రయివేటు ప్రాతిపదికపై ఒక కార్యక్రమం అమలు జరుగుతున్నది.

1962-63 లో చేపట్టిన ఇతర ముఖ్యపథకాల్లో ఉన్న అపెక్సు సహకార సంఘానికి రూ. 2లక్షల మొత్తం నిర్వహణ మూలధనం అప్పు మంజూరు చేయడం, రూ. 8.05 లక్షల ఖర్చుతో ఓక ఉన్ని ఫినిషింగ్ ప్లాంటును స్థాపించడం చేరి వున్నాయి.

1963-64 లో కేటాయింపు

చేనేక పరిశ్రమల అభివృద్ధి కోసం అఖిల భారత చేనేత బోర్డువారు రూ. 181.74 లక్షల మొత్తం ఖర్చుయ్యే పథకాలకు ఘడిరూపం తెచ్చారు. ఇందుకు గాను 1962-63 సంవత్సర ప్రణాళికలో రూ. 45 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ప్రస్తుత అత్యవసర పరిస్థితి కారణంగా ఇతరవిషయాల ప్రాధాన్యత దృష్ట్యా ప్రణాళికలో దీని కేటాయింపు తగ్గించబడింది. మార్కెటింగు వ్యవస్థను పటిష్ఠంచేయడం, ఉత్పత్తిలో మేలురకపు పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టడం, ఇండ్లకాలనీలు మొదలైనటువంటి కొనసాగింపు పథకాలకు చేసిన కేటాయింపు కాక సహకార మాలు మిల్లులలో ప్రభుత్వం చాటాలు తీసుకోవడానికి వార్షిక ప్రణాళికలో కేటాయింపు చేయబడింది.

వివిధ సహకార సంఘాలు : లేబరు కంట్రాక్టు సంఘాలు, ఫారెస్టు కూపు సంఘాలు, టెన్తచారి సంఘాలు, పాలనరఫరా సంఘాలు, కాటికెల్లం సంఘాలు, గృహనిర్మాణ సంఘాలు మొదలగునటువంటి ఇతర రంగాల్లో సహకార సంఘాలు ఏర్పాటుచేయడానికి, అభివృద్ధిచేయడానికి అర్హతసహాయం, గ్యారంటీలు తదితర సదుపాయాల్ని సమకూర్చుటద్వారా ప్రభుత్వంచారు తగుచర్య తీసుకుంటున్నారు. సహకార కాని డిమాండు : సహకార కాని డిమాండు రూ. 1,76,02,000/- లు ఇది స్థూలంగా ఈ క్రింది విధంగా పరిగణించబడింది. రూ.

(i) మూడో ప్రణాళికా ఫథకాలు :—

(ఏ) సహకార పరపతి, మార్కెటింగు సేద్యం,
కొత్త మొదలైనవాటి అభివృద్ధి. 48,27,500/-

(బి) చేనేత పరిశ్రమాల అభివృద్ధి. 88,89,000/-

(ii) హెడ్ క్వార్టర్స్ నిర్మించి, జిల్లా నిర్మించి
రిజిస్ట్రేషన్ సదుపాయాలు మొదలైన
వాటిపై ప్రణాళికేతర వ్యయం. 88,85,500/-

మొత్తం 1,76,02,000/-

ఇతర డిమాండ్లక్రింద సహకార పథకాలకు శేటాయింపు

పై మొత్తంగాక సహకార సంఘాలకు సహాయంచేయడానికి పెట్టుబడి వ్యయం, అప్పులు, అడ్వాన్సులకు సంబంధించిన ఆ యా డిమాండ్ల క్రింది కూడ శేటాయింపు చేయబడింది. వీటిక్రింద మూలధనవాటాలకోసం రూ. 95.08 లక్షలు, అప్పులకోసం రూ. 110.58 లక్షల మొత్తం శేటాయించడం జరిగింది. సహకార పరపతి సంస్థలకు, మార్కెటింగు సంఘాలకు, వ్యవసాయసంఘాలకు, వాడకం దాల్ల సహకార సంఘాలకు సహకారములు, మిల్లులకు వాటా మూలధనవిరాళాలు పెట్టుబడివ్యయం క్రిందికివస్తాయి. వ్యవసాయ సంఘాలు, పాలసరఫరా సంఘాలు, చేనేత సంఘాలు, వాడకందార్లసొర్రు, జేస్తలసహకార సంఘాలు మొదలైన వాటికి గిడ్డంగులు, ఇండ్లు నిర్మాణంకోసం రుణసహాయం ఉద్దేశించబడింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార కేంద్ర భూమి తనఖాఖాంతుకు ఇస్తున్న రూ. 42 లక్షల స్వల్పకాలిక రుణం కూడ ఇందులో చేరిఉంది.

సహకారోద్యమం శేవలం ప్రజా ఉద్యమం. ప్రస్తుత జాతీయవిపత్కర పరిస్థితిలో ఈ ఉద్యమం అత్యంత ప్రముఖపాత్ర నిర్వహించవలసి ఉన్నది. కాబట్టి సహకార ఉద్యమానికి సంబంధించిన సమస్త సాధన సంవత్సరము సమీకరించి జాతీయ ప్రయోజనాలకోసం వినియోగించుకోవడానికి సహకార సంస్థల కృషిని ప్రకటనగా సమన్వయ పరచడం అవసరం.

**NOTE ON THE WORKING OF THE STATE COOPERATIVE
DEPARTMENT AND THE MAIN TRENDS OF THE
COOPERATIVE MOVEMENT IN ANDHRA
PRADESH IN 1962-63.**

The Co-operative movement continued to make steady progress in the various fields. The new trends in Co-operative policy that took shape during the last few years have been kept in view while formulating and implementing schemes for development of Co-operative Credit, Marketing, Processing, Farming, Consumer Cooperatives, etc. Government continued to provide financial assistance and other facilities such as guarantees, concessions, etc., to Cooperative Societies and thus help them substantially in expanding their activities for the benefit of the public. The present emergency has its impact on the cooperatives which have to play an increasing vital role in the efforts for increased production and

holding the price line. This calls for special attention in the fields of Cooperative Credit, Marketing, Farming and Consumer Cooperatives. A brief survey of the Progress and programmes in regard to Cooperative activities is made in the following paragraphs.

AGRICULTURAL CREDIT.

Programme and Progress

The State being essentially agricultural, progress in the field of credit has been significant. The Third Plan for cooperation envisages an increase in the membership of primary agricultural credit societies from 15.89 lakhs at the end of the Second plan to 40 lakhs at the end of the Third Plan and stepping up for short and medium credit provided by Co-operatives annually from the level of Rs. 16.50 crores in 1960-61 to Rs. 60 crores in the last year of the Third Plan. These targets represent Co-operative coverage of 66 percent of agricultural families and 30 percent of their estimated credit requirements.

Measures taken to develop. Coop. Credit:

With the organisation of new village societies wherever necessary, 92 per cent of the villages have now been brought under Cooperative fold. The membership of all societies exceeds 19 lakhs, representing a coverage of nearly 36% of the rural families and by the end of the current year, the total membership is expected to reach 21 lakhs. Short and medium term credit provided to members during 1961-62 was of the order of Rs.20.00 crores, while loans to the extent of Rs.22 crores are expected to be issued during the current year. Targets of 24 lakhs under membership and Rs.25 crores under credit are proposed for the next year. The progress is slow but steady. It cannot but be so, as Cooperative Movement is a people's movement and as the resources available from members as well as the Reserve Bank of India, in relation to the credit needs, are limited.

Even so, Government are taking steps to strengthen the cooperatives in various ways so as to enable them to enlarge their activities progressively. Some of the measures taken to develop Cooperative Credit Societies are indicated below.

Revitalisation.

Besides 6,000 societies of the Second Plan, 4,000 additional societies are marked for revitalisation during the third Plan period. 750 additional societies were taken up for revitalisation during 1961-62. The object of this programme is to ensure their effective functioning as Service Cooperatives. During the year 1961-62, 1,626 village societies undertook service functions and distributed to members fertilisers, etc. worth Rs.195 lakhs. A subsidy of Rs. 900/-, spread over a period of 5 year, is being paid to each society taken up under this programme, mainly for the purpose of encouraging and enabling them to undertake service functions, and in order to ensure that all societies fulfil this objective, a condition is being imposed that, unless service activities are undertaken, the subsidy will be withdrawn from the second year onwards. Many of the societies have not taken up service functions and they had, therefore, to be dropped from the programme. This is largely due to practical difficulties regarding finance, storage, accommodation, etc. Steps are, however, being taken to overcome these difficulties to ensure that a large number of these societies undertake service activities and thus cater to the needs of the agriculturists in the villages.

Strengthening Resources.

With a view to strengthen the financial resources of village cooperatives so as to enable them to fulfil larger credit programme under the Plan targets have been set for increasing share capital and deposits. The members'

share capital and deposits held by the village societies at the end of 1961-62 were Rs. 4.00 crores and Rs. 0.93 crores respectively. It is proposed to raise them to Rs. 5 crores and Rs. 2 crores respectively, by the end of 1963-64.

State participation.

Government have in pursuance of the recommendation of the Expert Committee on Cooperative Credit, agreed to contribute to the share capital of village co-operatives. For the present, State contributions to share capital are confined only to limited liability societies and this assistance will soon be extended to the large number of unlimited liability societies after the integrated Co-operative Societies Bill, in which necessary provision is passed by the House.

Growth in the resources of Financing Banks

The Apex and Central Cooperative Banks, as the financing agencies, have been playing a notable part in the achievement of credit targets under the Plan. The total working capital of the Apex and Central Cooperative Banks as on 30-6-1962 recorded Rs. 24 crores and Rs. 31 crores respectively and that together, they have been able to mobilise savings by way of deposits to the tune of Rs. 8.88 crores. It is proposed to raise the total deposits to about Rs. 12 crores by the end of 1963-64. The Cooperative banks have been experiencing difficulties in making appreciable progress in this field, largely due to money market conditions and competition in the field by the Joint Stock Banks and other agencies. Considering this, Government have recently agreed to provide guarantee in respect of long term deposits in Co-operative Apex and Central Banks. This measure will doubtless, help the Cooperative Banks substantially in augmenting their deposits position and thereby increasing their credit operations.

State participation in Finance banks and credit limits from Reserve Bank.

A total sum of Rs.2.42 crores has been contributed by Government (upto 31-3-1962) to the share capital of agricultural credit cooperatives at all levels. Further contributions to the extent of Rs. 65 lakhs are being made in the current year to the share capital of cooperative credit institutions at all levels, including the Central Land Mortgage Bank. A similar provision of Rs. 65 lakhs is made in the Budget Estimates for 1963-64. With this assistance, as well as their own efforts in strengthening their owned resources, the Apex and Central Banks have been obtaining credit limits from the Reserve Bank of India for financing seasonal agricultural operations and marketing of crops in a progressively increasing Measure. The total credit limits obtained from the Reserve Bank during 1962-63 is nearly Rs. 18 crores.

In addition, the two Apex Cooperative Banks have a credit limit of Rs.3.30 crores from the State Bank of India on Government guarantee for financing the scheme of distribution of fertiliser by marketing cooperatives. Recognising the growing demand for mediumterm loans for increased agricultural production through sinking of wells and minor land improvements, the cooperatives are providing such credit in an increasing manner. with financial assistance from the Reserve Bank, medium-term loans to the extent of Rs. 125 lakhs were issued during 1961-62 while a further sum of Rs. 170 lakhs is proposed to be disbursed during the current year.

Managerial assistance.

Financial assistance is also being made available to Central Banks towards the cost of additional supervisory and managerial staff appointed by them to cope with more intensive supervision required in the context of larger credit programme under the Plan. A net work of branches are being opened by the Central Banks at the headquarters

of marketing societies. These branches are not only useful to the village societies in the area but also help the banks in raising deposits locally and in ensuring effective linking of credit with marketing. Forty new branches have so far been opened and Government are providing subsidy in respect of them, spread over a period of three years.

Outright grants to bad debts reserves.

An important programme in the field of credit taken up under the Third Five-Year Plan relates to payment of outright grants by the Government to the Special Bad Debts Reserves of village co-operative societies and Central Co-operative Banks at 3 percent and 1 percent respectively, of the additional loans made by them during a year over and above the loans advanced by them in the preceding year, so that such grants may serve as incentives for co-operative societies to undertake the financing of the weaker section of the community also, without any reservations. Such grants to the extent of Rs. 0.80 lakhs were made available during 1961-62 to co-operative societies and Central Banks, operating in the West Godavari district under the Intensive Agricultural District Programme and during 1962-63, a sum of Rs. 10.03 lakhs is being disbursed. For 1963-64 a provision of Rs. 11 lakhs has been made.

Merger of Apex Banks.

A bill for the amalgamation of the Andhra State Co-operative Bank and the Hyderabad Co-operative Apex Bank has already been introduced in the House and it is likely to be passed in the current session.

Package Scheme in West Godavari.

In the West Godavari District, where the Intensive Agricultural District Programme (Package Scheme) is in operation, co-operatives are playing a significant role in providing adequate and timely credit, based on production plans, supplying the means of production such as improved

seed, fertiliser, pesticides, etc. and linking of credit with storage and marketing of agricultural produce.

In order to enable the Central Banks operating in the area to provide the requisite funds to agriculturists the Reserve Bank has sanctioned short term credit limits to the tune of Rs. 366.24 lakhs in all, of which Rs. 71.43 lakhs is covered by Government guarantee. At present, 240 societies in the district area covered by the scheme. Through a net work of 141 depots, they have distributed 28,740 Mds. of improved seed and 15,818 tons of fertiliser during Khariff 1962 season.

Government have also provided financial assistance for the construction of 72 godowns by co-operative societies, in addition to 65 godowns already existing in the area. Proposals for assisting the construction of 10 more godowns during the current year are under consideration. The objective is to provide a net work of 250 godowns in the area, so as to meet the full requirements. Steps are also being taken to ensure effective linking of credit with marketing in pursuance of the recommendations made by the Study team (appointed by the National Co-operative Development and Warehousing Board) which visited the area recently.

LONG TERM CREDIT

Progress.

For providing long-terms credit to Agriculturists there were 104 primary land mortgage banks at the end of the Second Plan. Fourteen new Banks have since been organised bringing the total number of Banks in the State to 118. The loans issued by them annually were stepped up progressively from Rs. 62 lakhs in 1955-56 to Rs. 302 lakhs in 1961-62. The target for 1962-63 is Rs. 345 lakhs against which loans to the extent of Rs. 267 lakhs have been issued so far. For 1963-64, a target of Rs. 430 lakhs is proposed. This programme is in tune with the programme for brining under cultivation, exten-

sive areas under the several irrigation projects in execution.

Credit accommodation from Government and State Bank of India.

In order to enable the Central Land Mortgage Bank to implement its loan programme, Government and State Bank of India are providing, every year, a short term accommodation of Rs. 42 lakhs and Rs. 100 lakhs respectively. As this is not adequate, a proposal to raise the cash credit limit from the State Bank of India Rs. 200 lakhs on continuing guarantee basis, is under consideration.

Government guarantee for debentures.

These short term loans are repaid every year, after funds are raised by floatation of debentures, which are approved trustee securities and are guaranteed by the Government. The Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank floated debentures to the tune of Rs. 218 lakhs during 1962-63. The value of debentures in circulation on date is over Rs. 1150 lakhs. Government guarantee in respect of the debentures is now to the extent of Rs. 1500 lakhs and there is a proposal to enhance the limit to Rs. 2500 lakhs in order to enable the Bank to float further debentures to carry out its loan programme for 1963-64. A proposal to contribute Rs. 15 lakhs to the share capital of the Bank in addition to Rs. 50 lakhs already contributed, is under consideration. The Andhra and Hyderabad Co-operative Central Land Mortgage Banks were merged last year, forming the Andhra Pradesh Co-operative Central Land Mortgage Bank.

Full-finance scheme in Musi Project.

Special attention is being given for the development of ayacut in Nagarjunasagar, Musi and other Irrigation projects. A full-finance Scheme for providing all short,

medium and long term loans required by agriculturists in the Musi Medium Irrigation Project through village co-operatives and land mortgage societies in the areas is under implementation from July 1961. The scheme envisages provision of long-term credit to the tune of Rs. 75 lakhs over a period of three years, to bring 30,000 acres of land under wet cultivation and of short term credit of Rs. 8,16 and 24 lakhs in the first three years successively. The State Bank of India has, on Government guarantee, sanctioned a cash credit limit of Rs. 25 lakhs to the Central Land Mortgage Bank for financing the long term credit programme. Upto January 1963, long term loans to the extent of Rs. 21.17 lakhs were issued and the Central Land Mortgage Bank has loaded Special Development Debentures to the tune of Rs. 18 lakhs to reimburse the amount utilised out of the cash credit limit. In regard to Nagarjuna Sagar Project, an officer of the Reserve Bank of India visited the area to assess the credit needs of agriculturists. His report which has just been received is under examination in the Projects Department and it is proposed to formulate and implement a scheme for the development of the area.

A significant feature of this scheme is that preference is given to loans for productive land improvement purposes and loans to small and medium cultivators. About 80 to 85 per cent of the loans given or for amounts less than Rs. 5,000/-

With a view to cope with increased work in this field consequent on the starting of several new Banks during the last few years, Government have sanctioned the creation of two additional Deputy Registrars Circles, one each in Andhra and Telengana regions.

MARKETING AND PROCESSING

General progress.

The programme for expansion of Co-operative credit will not be successful unless adequate arrangements are

made for marketing of agricultural produce of members of Co-operative societies. There are at present, 228 primary, 15 district and one apex marketing societies in the State. The primary societies cover all important mandi centres. Besides substantial share capital contribution to all the societies, financial assistance has so far been provided by Government towards the construction of 659 main and auxiliary godowns and establishment of 73 processing units such as cotton gins, groundnut decorticators, Rice-mills, etc. The Third Plan provides for additional godowns and processing plants. Issue of loans against agricultural produce of members held over for better market, marketing of members' produce and distribution of fertiliser and other production requirements are the main activities undertaken by these societies. A large number of godowns and processing plants are in various stages of construction and erection. The delay in their completion is due to various practical difficulties such as non-availability of suitable sites, building material etc. The programme for the current and next years is to concentrate on the completion of these units. When these are completed, it will be possible to ensure effective linking of credit with marketing and develop marketing activities, thus benefiting the rural producer to a large extent.

Marketing operations.

In regard to the marketing of members' produce by marketing co-operatives, it is proposed to aim at a target of Rs. 23 crores for achievement in the last year of the Third Plan. Agricultural produce worth Rs. 2.58 crores was processed and marketed through co-operatives during 1961-62. A target of Rs. 9.21 crores has been proposed for the current year and necessary instructions have been issued in this regard. Marketing co-operatives are now being allowed to undertake outright purchase of agricultural produce subject to certain limits. To start with 4 societies in the West Godavari district have been selected to take up outright purchase and marketing of paddy to

the extent of thrice their paid up share capital. It is proposed to extend this activity to more societies in the State gradually.

Distribution of fertilisers.

The part played by co-operatives in the scheme of distribution of fertiliser is notable. Distribution of all nitrogenous fertilisers is entrusted to co-operatives on a monopoly basis. The distribution is done through a net work of retail depots opened by marketing and village co-operatives in all central villages. About 2.74 lakh tons valued at about Rs. 10 crores have to be handled by co-operatives during the current year. As indicated earlier, the Apex Co-operative Banks are enjoying, on Government guarantee, cash credit accommodation from the State Bank of India to the tune of Rs. 3.30 crores for financing the scheme of distributing fertiliser. In spite of this facility, co-operative societies were experiencing difficulties in lifting and moving stocks due to inadequacy of funds. Government have since issued orders for supplying fertiliser stocks to District Marketing Societies and wholesale Taluka Co-operative Marketing Societies on consignment-cum-credit basis. In order to prevent accumulation of stocks at the ports for want of wagons and to ensure quick movement of stocks, Government have also ordered that societies within a radius of 100 miles of ports may move 50% of stocks by road, the cost being met by Government of India and from a fund to be created for the purpose from the margin of profit allowed to the societies. These concessions are expected to improve the situation considerably.

CO-OPERATIVE SUGAR FACTORIES

Establishment of New Factories on Co-operative basis

A significant feature of Co-operative processing is the successful endeavour made in the field of establishing co-operative sugar factories, which are comprised and managed by growers themselves for their advantage.

Besides the Co-operative Sugar Factory at Etikoppaka which has been functioning for the past several years, five co-operative sugar factories, viz., those at Amdalavalasa, Chodavaram, Chittoor, Palaokl, and Nizamabad, were licenced and assisted under the second plan. The erection of the factories (except the one at Nizamabad) has since been completed, inspite of various difficulties encountered and they have also gone into production recently. In addition, two other smaller units of sugar factories (with a crushing capacity of 400 to 500 tons) are also functioning in the co-operative field, one each at Thummapala and Tuni. These were established outside the Plan with no financial assistance from Government.

State aid provided

Each of the institutions (excepting the one at Nizamabad) established under the plan have been provided with State contributions to share capital to the extent of Rs. 25 lakhs. The Nizamabad Cooperative Sugar Factory has been provided with contribution of Rs. 20 lakhs and a further contribution of Rs. 5 lakhs is proposed to be made in the current year. The institutions have secured loans, on Government guarantee, from the Industrial Finance Corporation to the extent of Rs. 90 lakhs each (except in the case of Chittoor, where Rs. 75 lakhs has been secured which is considered adequate) and Rs. 20 lakhs from the Life Insurance Corporation.

COOPERATIVE FARMING

Programme and Progress

Based on the recommendations made by a Working Group constituted by the Government of India and a Committee set up by the State Government, Government have taken policy decisions in regard to development of Co-operative Farming in the State. The Third Plan provides for organisation of 200 farming societies in 20 Pilot Projects (one in each district) and an equal number

societies in other areas. Government have approved a pattern for providing financial assistance to these societies.

For the years 1961-62 and 1962-63, pilot projects have been undertaken in 10 districts viz., Kurnool, Cuddappa, Guntur, Srikakulam, Khammam, Nalgonda, Nellore, Krishna, Mahaboobnagar and Nizamabad. Against the programme of organising 50 societies in these projects (at 5 societies each) , 9 societies have been organised so far. In areas outside pilot projects, 30 societies have been organised. According to the revised programme drawn up, 10 societies in pilot projects and 35 societies in other areas are to be organised and assisted.

The success of the programme depends on the wholehearted co-operation of the farmers and steps are being taken to enlist such co-operation. While no new pilot projects are proposed, the programme for 1963-64 seeks to concentrate action in the 10 existing pilot projects and to see that the 50 societies targetted are started.

Government have recently sanctioned a scheme for the training of the secretaries of Co-operative Farming societies at Rajendranagar. Arrangements are being made to start the training course soon.

TRAINING AND EDUCATION

Training Institutes for Junior Personnel and Peripatetic units

Training of personnel and education of office-bearers, managing committee members and ordinary members, which is of vital importance for the success of all co-operative activities, has been given a high priority. In addition to the Central Co-operative Institute for the training of departmental personnel, there are four training institutes, one each at Hyderabad, Rajahmundry, Anantapur and Vijayawada for the training of non-official personnel. The latter four institutes are run by non-official cooperative bodies. During the year

1961-62, 182 departmental personnel and 605 non-official personnel were trained, while 127 departmental personnel and 630 non-official personnel are presently undergoing training. For the education of office-bearers, managing committee members and ordinary members, 40 peripatetic units at the rate of 2 in each district are functioning in the State. During 1961-62, 1194 office-bearers, 5952 managing committee members and 44,177 ordinary members and non members were trained under this programme. This scheme is being implemented under the supervision of the two apex cooperative unions in the State.

According to all India policy, Government have agreed in principle that responsibility for management and running the intermediate level Co-operative Training Centre at Rajendranagar now run by the National Co-operative Union of India and the Central Co-operative Institute at Hyderabad run by the State Government, should be entrusted to the State Co-operative Union. This is proposed to be given effect to, soon after the two existing unions in the State are merged.

CONSUMER CO-OPERATIVES

Scheme for Government Employees

In the present National Emergency, it has become necessary to devise measures to hold the price line and ensure equitable distribution of foodgrains and other essential articles at fair prices to the Consumers, particularly the Government Employees with a fixed income. Government have taken prompt steps in this direction and sanctioned a scheme for organisation of consumer Stores for Government Employees, on a pilot basis, in all District Headquarters' towns and in Vijayawada. In order to ensure the success of the schemes, Government are providing substantial financial assistance to these organisations by way of share capital contribution of working capital, loans through the State Bank of

India on Government guarantee, adequate managerial staff and above all, advances to Government Employees towards 'Trade Deposits' with the Stores against which they could make purchases on credit. The institutions have been registered and in many centres, they have also commenced business. The intention is to extend the scheme to taluk headquarters also, in course of time. This scheme involves an outlay of Rs. 32.80 lakhs over a period of 2 years, besides the provision of guarantee to the State Bank of India to the extent of Rs. 56 lakhs.

Centrally Sponsored scheme

For the benefit of the general public also, Government have sanctioned another scheme, sponsored by the Government of India, for organising Consumer Stores in major cities and towns with a population exceeding 50,000. The scheme is being implemented in 5 towns during the current year and is proposed to be extended to 11 more towns during 1963-64. The entire cost of this scheme amounting to Rs. 18.77 lakhs in 1962-63 and Rs. 52.51 lakhs in 1963-64 is being met by the Government of India.

Special scheme in rural areas and in the industrial sector

A scheme for the distribution of essential consumer goods in the rural areas, by mobilising the services of the existing village societies and marketing co-operatives, has been sponsored by the Government of India and is being examined. It is proposed to implement this scheme during 1963-64 through a selected number of societies to start with and to extend it gradually.

It has also been programmed to form Consumers Co-operative Societies in all industries where the workers are 250 or more. The target fixed for this in Andhra Pradesh is formation of 30 societies and in 1963-64 an all out endeavour is to be made to situate in every such factory a Consumer Cooperative Society.

HANDLOOM INDUSTRY

Handloom industry is another important field in which co-operatives have recorded an impressive progress.

The Minister for Small Scale Industries is in charge of this portfolio. But, as the Demand under "Co-operation" includes a provision of Rs. 45.00 lakhs (inclusive of loan provision) for 1963-64 for the development of Handloom Industry, a passing reference is made to it.

General progress

The Handloom Industry is the major cottage industry, next in importance to Agriculture in the State and is having a loomage of 4.5 lakhs. So far 2.58 lakhs looms have been brought within the ambit of 824 weavers co-operative societies. They produce several varieties of fabrics ranging from carpets and furnishing fabrics to superfine dhoties and sarees. There is marked specialisation in some centres.

With the help of developmental schemes under the Five Year Plan financed by the Government of India, the Industry is being promoted and stabilised. The main features of these schemes are bringing outside weavers into the co-operative fold, introduction of technical improvements payment of Rebate to consumers on sales of Handloom cloth with a view to stimulate sales and thus encourage production, construction of housing colonies for weavers, State participation in the share capital of spinning mills and Apex societies and development of wool and silk Industries on co-operative lines.

Progress of Plan schemes

Against the Third Plan outlay of Rs. 5.40 crores schemes for development of handloom industry with an outlay of Rs. 69.16 lakhs were implemented during 1961-62. During the year 1961-62, 500 outside weavers were admitted into the co-operative fold and the share

capital position of 6333 members was strengthened. Improved appliances were supplied to enhance the technical efficiency of the industry. The Calondering plant established at Mangalgiri by the Andhra Handloom Weavers Co-operative Society was commissioned during the year. The scheme relating to "Audit and Supervision" was taken up for implementation during the year. In the context of Reserve Bank of India finance schemes for the development of Wool and Silk Industries were also implemented.

Increase in Production

The impact of the implementation of development schemes is reflected in increased production and sales of handloom cloth. The production of handloom cloth in Co-operative fold increased from Rs. 590.08 lakhs in 1960-61 to Rs. 654.68 lakhs in 1961-62.

During the current year, schemes involving an outlay of Rs. 55.38 lakhs are being implemented.

Cooperative Spinning mills.

The Cooperative Spinning Mills at Guntakal, which was the first of its kind in India, is making steady progress. During 1961-62, Government contributed a sum of Rs. 1.50 lakhs towards its share capital, in addition to Rs. 7.00 lakhs already contributed. The Mill increased its spindleage from 16,536 to 20,000 recently.

The Netha Cooperative Spinning Mills, Hyderabad which was registered during 1957-58, went into production during 1961-62. The Chirala Cooperative Spinning Mills was also inaugurated recently. There is a proposal to set up a Spinning Mill on cooperative basis at Rajahmundry in East Godavari District.

Housing Colonies

So far, 25 schemes for the construction of 1,321 houses and for the renovation of 32 houses have been

sanctioned. The construction of 800 houses has been completed.

Reserve Bank finance.

Under the Scheme of Reserve Bank Finance, the Reserve Bank has been advancing loans to weavers societies through the Apex and Central Banks on State Government guarantee. During 1962-63. it has so far, sanctioned credit limits to the Central Banks and the Andhra Handloom Weavers Cooperative Society to the extent of Rs. 132.71 lakhs. The scheme for the intensive execution of the Reserve Bank Scheme of Finance on a pilot basis is under implementation in the East Godavari District.

Other important schemes taken up during 1962-63 include sanction of a working capital loan of Rs. 2.00 lakhs to the Wool Apex Cooperative Society and the setting up of a Wool Finishing Plant at a cost of Rs. 3.05 lakhs.

Outlay for 1963-64

A provision of Rs. 45.00 lakhs has been made in the Annual Plan for 1963-64 for the development of Handloom Industry against an outlay of Rs. 101.74 lakhs for which the All India Handloom Board has tentatively finalised schemes. The reduced provision in the plan is largely due to priorities in the context of the emergency. The Annual Plan provides for State participation in the Cooperative Spinning Mills apart from the provision made for continuing schemes such as strengthening marketing organisation, introduction of improved techniques in production, housing colonies, etc.

Miscellaneous cooperatives

Government are also taking steps, by providing financial assistance, guarantees and other concessions to promote the growth and development of cooperatives in other fields such as labour contract societies, forest coup societies, fishermen federations, milk supply societies, palm jaggery societies, housing societies etc.

Demand for cooperation.

The demand for cooperation is for Rs. 1,76,02,000/-
This is broadly classified as follows :— Rs.

(i) Third Five Year Plan schemes for	
(a) Development of cooperative credit, marketing, farming, training, etc.	48,27,500/-
(b) Handloom Development.	38,89,000/-
(ii) Non-plan expenditure on Head quarters and district staff registration, concessions, etc.	88,85,500/-
	<hr/> 1,76,02,000/- <hr/>

Provision for Cooperative schemes under other demands

Apart from the above, provision has also been made under the respective demands relating to capital outlay and loans and advances, for assistance to cooperatives by way of share capital contributions and loans to the extent of Rs. 95.08 lakhs and Rs. 110.53 lakhs respectively. The capital outlay includes share capital contributions to co-operative credit institutions, marketing societies, farming societies, consumer cooperatives and cooperative spinning mills, while the loan assistance is towards construction of godowns, and houses farming societies milk supply societies, weavers societies, consumers stores, fishermen cooperatives, etc., and includes the short term temporary accommodation of Rs. 42 lakhs to the Andhra Pradesh Cooperative Central Land Mortgage Bank.

The Co-operative Movement is a people's movement and has a very vital role to play in the present national crisis. It is necessary that the efforts of the cooperative institutions are properly coordinated so that all the resources of the movement can be mobilised and pressed into service in the national interests.

